

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

18'inci Toplantı

22 Kasım 2024 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ

- Komasyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komasyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması
- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın Kültür ve Turizm Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Anayasa'nın 10'uncu maddesine ilişkin açıklaması
- Komasyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komasyonda bulunmayan Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın Bakana ileilmek üzere kendisine gönderdiği nota ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkerelele

- Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
- Vakıflar Genel Müdürlüğü
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- Atatürk Araştırma Merkezi
- Atatürk Kültür Merkezi
- Türk Dil Kurumu
- Türk Tarih Kurumu
- Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
- Kapadokya Alan Başkanlığı
- Uludağ Alan Başkanlığı
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
- Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, kuvvetler ayrılığı ilkesine, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine, 7'nci Genel Başkanları Kemal Kılıçdaroğlu'na açılan davaya ve Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un Kemal Kılıçdaroğlu'na yönelik sözlerine ilişkin açıklaması

2.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Tunceli ve Ovacık Belediyelerine kayyım atanmasına ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

18'inci Toplantı
22 Kasım 2024 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.04'te açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Komisyonunda bulunmayan Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın Bakana iletmek üzere kendisine gönderdiği nota;

Oturum Başkanı Orhan Erdem, İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın Kültür ve Turizm Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Anayasa'nın 10'uncu maddesine;

İlişkin açıklama yaptı.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Kültür ve Turizm Bakanlığının,

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının,

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının,

Vakıflar Genel Müdürlüğünün,

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun,

Atatürk Araştırma Merkezinin,

Atatürk Kültür Merkezinin,

Türk Dil Kurumunun,

Türk Tarih Kurumunun,

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün,

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün,

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının,

Kapadokya Alan Başkanlığının,

Uludağ Alan Başkanlığının,

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun,

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının,

Görüşmeleri yapılarak;

Kültür ve Turizm Bakanlığının,

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının,

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının,

Vakıflar Genel Müdürlüğünün,

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun,

Atatürk Araştırma Merkezinin,

Atatürk Kültür Merkezinin,

Türk Dil Kurumunun,

Türk Tarih Kurumunun,

Devlet Tiyatroları Genel M¼d¼rl¼g¼n¼n,
Devlet Opera ve Balesi Genel M¼d¼rl¼g¼n¼n,
T¼rkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının,
Kapadokya Alan Başkanlığının,
Uludağ Alan Başkanlığının,
Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun,
2025 yılı b¼t¼çeleri ve 2023 yılı kesin hesapları kabul edildi.

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın T¼reli, kuvvetler ayrılığı ilkesine, Cumhurbaşkanlığı h¼k¼met sistemine, 7'nci Genel Başkanları Kemal Kılıçdaroğlu'na açılan davaya ve Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un Kemal Kılıçdaroğlu'na yönelik sözlerine;
Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Tunceli ve Ovacık Belediyelerine kayyım atanmasına;
İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde gör¼ş¼lecek başka konu bulunmadığından, 2025 yılı b¼t¼çelerini gör¼şmeye devam etmek için 25 Kasım 2024 Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere toplantıya 21.20'de son verildi.

22 Kasım 2024 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.04

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın kıymetli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 18'inci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu; Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Kapadokya Alan Başkanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Uludağ Alan Başkanlığının bütçe ve kesin hesabı, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakana söz vermeden önce Komisyonumuzdaki bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum, Bakan Yardımcılarından başlamak üzere.

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri

- Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
- Vakıflar Genel Müdürlüğü
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- Atatürk Araştırma Merkezi
- Atatürk Kültür Merkezi
- Türk Dil Kurumu
- Türk Tarih Kurumu
- Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
- Kapadokya Alan Başkanlığı
- Uludağ Alan Başkanlığı
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
- Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı¹

¹0 (1/278) ve (1/277) esas numaralı Kanun Teklifleri 22/10/2024 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi de Sayın Bakana konuşmasını yapmak üzere söz veriyorum.

Sayın Bakan, buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; heyetinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve turizm sahasında aziz milletimizin emanetine sahip çıkma bilinciyle yürüttüğümüz çalışmalarımızı, hep daha iyisini ve yenisini sunmanın gayreti, özgün ve öncü olma yönüyle, ülkemizi bütün rakiplerden ileri taşıma kararlılığıyla aralıksız sürdürmekteyiz. Bu doğrultuda, Bakanlığımızın merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarının 2004 yılı bütçesi içerisinde gerçekleştirdiği ve 2025 bütçe yılında yapmayı planladığı faaliyetleri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bugün dünya turizm verilerine bakarak çok net bir şekilde söyleyebiliriz ki bu sahada Türkiye bir marka olarak tartışmasız kabul görmüştür. Biz, her yıl bir öncekinden daha fazlasını başarmak, Türkiye markasını daha da değerli kılmak adına çok ciddi bir mesai harcıyor, projeler üretiyoruz. Her yılın sonunda da sözle değil verilerle, rakamlarla hedeflerimize ulaştığımızı görüyoruz ve kamuoyuyla bunu paylaşıyoruz. Dolayısıyla bir kez daha rakamlarla geldiğimiz noktayı ortaya koymak istiyorum. 2024 yılı Ocak-Eylül döneminde ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,7 oranında artarak 49,2 milyon kişi olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı Ocak-Eylül döneminde turizm gelirimiz bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,6 oranında artarak 46,9 milyar dolara yükselmiştir. 2017 yılında gelen ziyaretçi sıralamasında dünyada 8'inci olan Türkiye, 2023 yılında Fransa, İspanya, Amerika Birleşik Devletleri ve İtalya'nın ardından 5'inci sırada yer almıştır. Turizm geliri sıralamasında ise 2017 yılında 15'inci sırada yer alan Türkiye, 2023 yılında 7'nci sıraya yükselmiştir. Turizm alanındaki bu ivme, yıl sonu itibarıyla ülkemizin hedeflenen 61 milyon toplam ziyaretçi ve yaklaşık 60 milyar dolarlık toplam turizm gelir rakamlarına emin adımlarla yürüdüğünü göstermektedir.

Turizmde hedeflerimize ulaşabilmek için konaklama kapasitemizi hem nicelik hem de nitelik olarak artırmalı ve bu alanda sürdürülebilirliği tesis etmelisiniz. Son yirmi iki yılda Türkiye bu sahada çok ciddi bir yol katetmiştir. 2002 yılında konaklama tesisi yatak kapasitesi 804 bin iken 2024 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla konaklama tesisi yatak kapasitesi hâlihazırda belgelendirme işlemleri devam edenlerle birlikte yaklaşık 2 milyon 250 bin yatağa ulaşmaktadır. Rakamların bir kez daha ortaya koyduğu gerçek şudur ki turizmin süper liginde yer alan ülkelerden biriyiz ve burada kalmaya kararlıyız. Bu devamlılığı sağlamak adına da dünyadaki en kapsamlı ve etkin tanıtım çalışmalarına devam edeceğiz. 2024 yılı sonuna kadar Turizm Geliştirme Ajansının koordinasyonunda CNN, BBC, Al Jazeera, Euronews ve Bloomberg gibi 200'e yakın ülkede yayın yapan global kanallarda 38.647 spot yayını ve 130 adet TV dijital program yayını, dijital mecralarda ise 77,5 milyonun üzerinde gösterim sayılarına ulaşacağımızı öngörüyoruz. Yine, bu dönemde 14 tanıtım ve reklam filmimiz 38 ülkedeki yerel televizyon kanallarında yayınlanmaya devam edecektir.

Kararlı biçimde takip ettiğimiz tanıtım stratejisinin küresel ölçekli mecralarda üst seviyede karşılık bulduğunun önemli örneklerine bire bir şahit olduk. CNN'de gösterilen Amerika Birleşik Devletleri başkanlık seçimi "debate"nin doruk noktasında ve seçim gecesi boyunca yayınlanan tanıtım filmlerimiz bizzat haber olmuş ve ürettiği katma değerle ülke prestijimize önemli katkı sağlamıştır. Diğer taraftan, global olarak Eurosport'ta da yayımlanan Paris Olimpiyatları esnasında da ülkemizi tanıtıcı filmlerimiz milyonlarca kişi tarafından izlenmiştir.

Günümüz tanıtım faaliyetlerinde dijital iletişimin de büyük önemi ve payı vardır. Turizm Geliştirme Ajansı tarafından 71 ülkede yapılan 27 film ve il-deneyim içerikli 111 farklı dijital iletişim çalışması sonucu 2024 Ocak-Ekim döneminde toplam 11,3 milyar gösterim, 1,5 milyar izlenme ve tıklanma rakamına ulaşılmıştır. Geçtiğimiz yıllarda etkin şekilde uyguladığımız "Birlikte Reklam" faaliyetleri de yine önemli bir iletişim çalışmamızdır. Bu kapsamda yurt dışında faaliyet gösteren tur operatörleri ve hava yollarıyla 2024 yılında 39 ülkede 182 birlikte reklam kampanya anlaşması yapılmıştır.

Türk Hava Yollarıyla bu sene Amerika Birleşik Devletleri'nde başlattığımız ortak kampanyanın sonuçları da gözle görülür biçimde sayılara yansımaktadır. 2024 yılı içinde tamamlanan etkinlikler kapsamında tur operatörleri ile basın ve akademik fikir önderlerine Taş Tepeler bölgesiyle ilgili konferanslar, sürdürülebilirlik ve gastronomi odaklı sunumlar, destinasyon tanıtımları 25 ülkede gerçekleşmiştir. Türkiye, son dört sene zarfındaki küresel düzeyde gerçekleştirdiği etkin tanıtım çalışmalarıyla dünyada lider konuma erişmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Türkiye'nin turizmde rekabet gücünü artırmak ve Paris İklim Anlaşması gibi uluslararası yükümlülükleri yerine getirmek amacıyla sürdürülebilir turizm çalışmalarımıza devam ediyoruz. Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyiyle yapılan iş birliği çerçevesinde 2024 yılı itibarıyla 19 bini aşkın tesis sürdürülebilir turizm sertifikası almıştır. Bakanlığımız, sürdürülebilir turizmin en önemli unsurlarından birinin de yetişmiş insan gücü olduğu bilinciyle mesleki turizm eğitimleri düzenlemeye devam etmektedir. 2024 yılı Ekim sonu itibarıyla toplam 60 eğitim düzenlenmiş, 1.299 turizm çalışanına belge verilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığıyla imzalanan Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme İş Birliği Protokolü kapsamında 2024 yılı itibarıyla 65 adet Mesleki ve Teknik Anadolu lisesi ile 48 adet otel grubu eşleşmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlık olarak turizm merkezlerinde altyapı uygulamalarını yaptıran yerel yönetimlere maddi ve teknik destek vermekteyiz. 2024 yılında bu destekler kapsamında kış ve termal turizm altyapı çalışmaları, atık su tesisleri ve bağlantılı altyapıları, ücretsiz girişli halk plajları yapımı ve çevre düzenlemesi gibi işler için yaklaşık 1,3 milyarlık ödenek ayrılmıştır. Bu çalışmalardan biri olan ve Bakanlığımızca Şubat 2023 tarihinde yapımına başlanılan 45 bin metreküp/gün kapasiteli Antalya Kemer-Çamyuva Atıksu Arıtma Tesisi ve Bağlantılı Altyapı Tesisleri yapım işi Nisan 2024'te tamamlanarak hizmete açılmıştır. Bakanlığımızca ücretsiz girişli halk plajı projeleri geliştirilmiş, yüksek kalitede nitelikli plajlar yapılmıştır. 2019 yılında başlayan projeye, bugün itibarıyla 17 ayrı noktada halk plajlarımız hizmet vermektedir. 2024-2025 yıllarında İzmir Çeşme Ovacık, Muğla Bodrum Yalıkavak, Adana Yumurtalık Kemalpaşa, Antalya Kemer Kındıl Çeşme ve Manavgat Sorgun olmak üzere toplam 5 adet yeni ücretsiz girişli halk plajı yapılması planlanmaktadır.

Turizm sektöründe uluslararası rekabette öne çıkmak ve sürdürülebilir bir turizm politikası uygulayabilmek açısından çevre koruma faaliyetleri de öncelikli çalışma alanlarımızdandır. Bu çalışmalardaki başarımızın en önemli göstergelerinden olan Mavi Bayrak ödülüne

sahip 567 plajımız ile 2024 yılında dünya sıralamasındaki 3'üncülüğümüzü korumuş durumdayız.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımızca geçen yılki bütçe görüşmelerinde de sizlerle paylaştığımız Geleceğe Miras Projesi'ni 2023 yılı Ekim ayında Geleceğe Miras Efes'le başlatmıştık. Bu proje çerçevesinde kapsamını genişlettiğimiz arkeolojik kazıların çalışma sürelerini 175 kazı alanında on iki aya çıkardık. Yabancı heyetlerle yürütülen 30 kazımızı da on iki aylık kazı programına dâhil ederek her birine Türk koordinatör kazı başkanı atadık. Geleceğe Miras Projesi'yle arkeoloji alanında son altmış yılda yapılanlarla eş değer işi inşallah gelecek dört yıl içinde yapacağız. Bu doğrultuda, 224 kazımızı projeye dâhil ettik. Bunlardan İzmir'de Efes ve Bergama, Denizli'de Hierapolis ve Laodikeia, Aydın'da Afrodiasias, Muğla'da Stratonikeia, Labraunda ve Kissebükü, Antalya'da Aspendos, Myra ve Andriake Antik Kentleri ile Eski Van Şehri ören yerine ait dört yıllık planlamalarımızı kamuoyuyla paylaştık.

2024 yılı sonunda yürütülen tüm kazı çalışmalarının sayısı yıllık 765'e ulaşmış olacak. Bu sayıyı 2026 yılına kadar yıllık 800'e çıkarmayı hedefliyoruz. Elbette ki öncelikli hedefimiz arkeolojik çalışmalarımızı sadece nicelik olarak değil nitelik olarak da en üst seviyeye çıkarmaktır. Nicelikteki bu artışın nitelikli sonuçlar vermesi için Geleceğe Miras Projesi'ne dâhil olan arkeolojik kazı, restorasyon ve çevre düzenleme çalışmaları için aktarılan bütçeyi tarihimizde görülmemiş seviyelere çıkardık. Bu yıl için ayrılan ödenek 6 milyar lirayı bulacak. Geleceğe Miras Projesi tamamlandığında oluşturulan yeni kültür rotaları ve destinasyonlarla ülkemizin dünya genelinde kültür turizmden aldığı pay da önemli ölçüde artacaktır.

Bir diğer önemli projemiz olan Neolitik Çağ Araştırma Projesi kapsamında da Göbeklitepe-Karahantepe, Sayburç, Çakmaktepe, Sefertepe, Mendik Tepe, Harbetsuvan ve Gürcütepe'de kazı çalışmaları yapılmaktadır. Projenin bir uzantısı olarak dünyada ilk kez düzenlenen Dünya Neolitik Kongresi'ne de Şanlıurfa ev sahipliği yapmıştır. 63 ülke ve 486 uluslararası kurumdan yaklaşık bin saygın bilim insanının katılımıyla gerçekleştirilen kongremiz, eşsiz bir bilimsel zirve olmuş ve bilim dünyasında büyük yankı uyandırmıştır.

Bakanlığımız Hitit Çivi Yazıları Tabletlerinin okunmasında yapay zekâ teknolojisini kullanmakta ve dijital arşiv oluşturmaktadır. Proje, ülkemizde eski çağ dilleri alanında uygulanan ilk proje olma özelliğini de taşımaktadır.

Bir başka projemiz ise Anadolu'nun Kaya Anıtları ve Yazıtları Projesi'dir. Bu kapsamda ülkemizde bulunan kaya anıtları ve yazıtlarının kataloglanması, 3D taramalarının yapılması ve kayıt altına alınarak belgelendirilmesine yönelik altyapı çalışmalarını sürdürmekteyiz.

Ayrıca, yine bu yıl içerisinde Türk-İslam dönemi mezar taşlarının, kitabelerinin ve yazıtlarının envanteri ile ulusal veri tabanının oluşturulması için gerekli çalışmaları da başlattık.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bugün itibarıyla 217 müze ve 146 düzenlenmiş ören yeriyle halkımıza hizmet vermekteyiz. Ayrıca, Bakanlığımız denetiminde faaliyet gösteren özel müze sayısı da 429'a ulaşmıştır. Bakanlığımıza bağlı müzeler ve ören yerleri ile Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığına bağlı ziyaret alanlarının yanı sıra Millî Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı 13 ziyaret alanına da giriş olanağı sağlayan Müzekart uygulaması, hayata geçirildiği 2008 yılından bugüne kadar yaklaşık 26,7 milyon vatandaşımızla buluşmuştur.

Bir diğer önemli proje de turizm sezonuna katkıda bulunacak olan gece müzeciliğe uygulamasıdır. Bu kapsamda, antik kentlerimizi aydınlatarak sıcak hava koşullarında gündüz tercihini deniz-kum-güneş üçlüsünden yana kullanan misafirlerimizin ören yerlerimizi gece gezibilmelerine olanak sağladık. Bugün itibarıyla Efes, Hierapolis, Patara, Side ve Kapadokya gibi önemli kültür destinasyonlarımızda projemizi hayata geçirdik. Olimpos, Syedra, Perge ve Aspendos'ta da bu çalışmalar devam etmektedir. Gece müzeciliği kapsamında müzelerimiz 310 bin kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımıza bağlı Tunceli Müzesi 2023 yılında Avrupa'nın en iyi 2'nci müzesi seçilmiş; deneyimsel müzeciliği tarihsel hikâye anlatıcılığıyla birleştiren dünya da ilk müzelerden biri olan Efes Deneyim Müzesi de "En İyi Müze" kategorisinde ödüle layık görülmüştür. Ayrıca, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzemiz Avrupa'da yılın müzesi ödülüne aday gösterildi. Bulunduğu bölgede bir odak noktası olan Antalya Müzesi'ni çok daha fazla eserlerimizin sergilenmesine olanak verecek çağdaş müzecilik anlayışıyla yeniden inşa ederek bu alanda özel bir eseri daha ülkemize kazandırıyoruz. Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevinin de müze ve kültür merkezine dönüştürülmek üzere restorasyon çalışmalarına başlanmıştır. Müze, tiyatro salonu, konferans salonu, atölyeler, kütüphane ve açık hava etkinlik alanlarını içeren bu kompleksi 2025 yılı içerisinde vatandaşlarımızın ziyaretine açacağız. Türkiye ve Avrupa Birliği arasındaki Koruma ve Diyalog Projesi kapsamında Sinop Tarihi Cezaevinin restorasyonu da gerçekleştirilmiştir. İstanbul'da biri yüz elli iki, diğeri yüz otuz dört yıllık bir tarihi barındıran, dünya kültür ve endüstri mirasının da nadide örneklerinden olan Haydarpaşa ve Sirkeci Garlarının da restorasyon sürecini başlatıyoruz. Uluslararası restorasyon ilkeleri ve Bilim Kurulu eşliğinde yürütülecek bu sürecin sonunda her iki bölge de sosyal ve kültürel bir yaşam alanı olarak yeniden hayat bulacaktır. Bu yapılar; müze, kütüphane, sergi ve fuar alanları, gösteri sanatları merkezi, tiyatro salonu, açık hava müzesi, atölyeler, eğitim birimleri ve arkeoparkla yediden yetmiş toplumun her kesimine, 16 milyon nüfuslu megakent İstanbul'a hitap edecek bir komplekse dönüşecek. Gar sahalarının demiryolu işlevlerini sürdürmesini de sağlayacağız. Tarihi binaların restorasyonunu, millet bahçesini, sergi alanlarını ve arkeoloji müzesini kapsayan ilk etabın açılışını inşallah 2026 yılı sonuna kadar yapacağız. Projemiz tamamlandığında Haydarpaşa ve Sirkeci Gar Sahaları Kültür ve Sanat Merkezi, tarihi, kültürü, bilimi ve sanatı buluşturan bir eser olarak İstanbul'un yeni uluslararası simgesi ve markası olacaktır.

Bakanlığımıza bağlı müze ve ören yerleri 2024 yılının Ekim ayı itibarıyla 28 milyon 643 bin ziyaretçi ağırlamıştır. Müzelerimizdeki toplam eser sayısı yaklaşık 3,4 milyona ulaşmıştır. Bakanlığımızca Tarihi Eserlerin Kimliklendirilmesi ve Güvenliği Projesi doğrultusunda müzelerimizin envanterine kayıtlı eserlerin kimyasal olarak işaretlenmelerine ilişkin uygulamalar yürütülmektedir. Proje kapsamında müzelerimizin teşhirinde bulunan eserlerin kimliklendirme işlemini 2023 yılı sonunda tamamladık. Depolarımızda bulunan eserlerin kimliklendirme işlemlerini de önümüzdeki üç yıl içerisinde tamamlamayı hedefliyoruz. Vaktiyle yurt dışına çıkarıldığı tespit edilen kültür varlıklarımızın ülkemize iadesine yönelik çalışmalarımız da devam ediyor. Ülkemiz artık kültür varlığı kaçakçılığıyla mücadele konusunda UNESCO ve diğer uluslararası kuruluşlar nezdinde çok taraflı platformlarda belirleyici, kural koyucu ve takip edilen bir konumda yer

almaktadır. Son olarak, Ekim ayı içerisinde iadesini sağladığımız eserlerle birlikte 2024 yılında yurt dışından 45 eserimizi ülkemize getirdik. 2002-2024 yılları arasında yurt dışından getirilen toplam eser sayımız ise 12.164'e yükseldi.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; deprem bölgesinde bulunan illerde Bakanlığımıza tahsis yapıların onarımlarını yaptırıyoruz. Tescilli yapılarda deprem sonrası kültür enkazının ayrıştırılmasına ve desteklenmesine yönelik işler için Gaziantep Kalesi, Adıyaman Kahta Kalesi, Hatay Arkeoloji Müzesi, Elbistan Müzesi deprem sonrası onarım çalışmalarında 3 milyar lira ödenek kullandık. Bu kısıtlı süre zarfında deprem bölgesinde yürüttüğümüz bütün çalışmalardan bahsetmemiz mümkün değil ancak söz konusu çalışmalarımızın artarak devam edeceğini vurgulamak isterim. Depremden etkilenen illerimizde Hatay Müze Kent Kütüphanesi yapımı, Saint Pierre Anıt Müzesi, Malatya Atatürk Evi ve Arkeoloji Müzesi ile Beşkonaklar Müzesi'nin restorasyon, teşhir tanzim ve güçlendirme çalışmaları, Adıyaman Kahta Kalesi ve Adıyaman Müzesi onarımı, Diyarbakır Paşa Hamamı, Saint George Kilisesi ve Çardaklı Hamamı'nın restorasyonu, Gaziantep Zeugma Mozaik ve Arkeoloji Müzesi'nin onarımı ile Gaziantep Kalesi restorasyonu, Kahramanmaraş Elbistan Müzesi hasarlarının giderilmesi, Kilis Ravanda Kalesi ve Alaeddin Yavaşca Müzesi restorasyonu, Şanlıurfa Harran Kalesi, Siverek Kalesi restorasyonu ile Arkeoloji ve Mozaik Müzesi'nin hasarlarının giderilmesi ve Adana Anavarza Zafer Kapısı acil müdahale uygulamaları 2024 yılında Bakanlığımızca tamamlanmıştır. Bunların yanında, Hatay Arkeoloji Müzesi'nde onarım, restorasyon çalışmaları etaplar hâlinde sürdürülüyor. Müzemiz yenilenen yüzüyle 2025 yılında açılışa hazır hâle getirilecek. Kahramanmaraş ve Gaziantep Arkeoloji Müzemiz ile Şanlıurfa Kalesi'nde deprem sonrası oluşan hasarların giderilmesine yönelik çalışmaları da 2025 yılında tamamlayacağız.

Kültür varlıklarımıza yönelik proje, restorasyon, teşhir tanzim ve çevre düzenleme çalışmalarının sayısı 2002 yılında önceki on yıllık dönemde yaklaşık 250 olmasına karşın, biz bu rakamı 2002-2024 yılları arasındaki dönemde 10 katından fazla artırarak 2.511'e çıkardık.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımızca özel mülkiyeteki kültür varlıklarının korunması noktasında da hak sahibi vatandaşlarımız ortak veya yararlanıcı konuma getirilmiştir. Mayıs 2023'te yapılan yönetmelik değişikliğiyle afet bölgesinde proje yardımı üst limitini 5 kat, uygulama yardımı üst limitini ise 10 kat artırdık. Deprem bölgesindeki özel mülkiyette bulunan tescilli taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına yönelik yardım çalışmaları için 2024 yılında 2 milyar liralık ödenek ayırdık, 2025 yılında da 2 milyar lira ödenek ayırmayı planlıyoruz.

Bakanlığımızın tüm bu özverili çalışmaları neticesinde ülkemizdeki tescilli taşınmaz kültür varlıklarının sayısı 126.552'ye, sit alanlarının sayısı ise 25.863'e yükselmiş bulunmaktadır. Bu rakamlar kültür mirasımıza verdiğimiz önemi ve sorumluluk bilincimizi de ortaya koymaktadır.

Kültür varlıklarımızın restorasyonundan bahsetmişken bu alanda Vakıflar Genel Müdürlüğümüz vasıtasıyla gerçekleştirdiğimiz çalışmalara da değinmek istiyorum. Vakıf eserlerine yönelik ihya çalışmalarının sayısı 2002 yılı öncesi on yıllık dönemde sadece 46 iken bu sayıyı 2002-2024 yılları arasında 5.913'e çıkardık; yaklaşık 130 katlık bir artıştan bahsediyoruz. Yıl sonuna kadar 154 eserin onarım ve restorasyonunun yanı sıra Osmanlı coğrafyasında da 43 ihya çalışmasını tamamlamış olacağız.

Ayrıca, 6 Şubat depremlerinde hasar gören 377 vakıf kültür varlığının tamamına yönelik restorasyon süreçlerini de başlatmış bulunuyoruz. Bu faaliyetlerin merkezî bütçeden pay almadan vakıf gelirleriyle yapıldığının da altını çizmek isterim.

UNESCO Dünya Miras Listesi'nde bulunan eserlerimizden İstanbul Kariye Camisi, Sivas Divriği Ulu Cami, İstanbul Sultanahmet Camisi ile birlikte İstanbul Hazreti Cabir Camisi'nin ve İstanbul İbrahim Hakkı Konyalı Kütüphanesinin de restorasyonlarını tamamlayarak ibadete ve hizmete açtık.

Ayrıca, 2024 yılı içerisinde tarihinde ilk kez Ayasofya-ı Kebir Cami-i Şerifi'nin Bütüncül Projesi'ni çıkardık ve olası risklere karşı Fatih'in emanetini koruma çalışmalarını titizlikle sürdürmekteyiz. Edirne Selimiye Camisi, Kıbrıs Lefkoşa Selimiye Camisi, Arnavutluk İşkodra Camisi, İstanbul Fatih Beyazıt Camisi, İstanbul Fatih Zeynep Sultan Camisi gibi eserlerimizin restorasyonlarının ise 2025 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.

2024 yılı içerisinde İstanbul Eyüp'te bulunan Mihrişah Valide Sultan İmaretine ilave olarak Ankara Hacı Bayram Veli ve Tokat Gülbahar Hatun İmaretlerini açtık. Böylece Osmanlı'dan miras bir gelenek olan aşevi sayımızı da 3'e çıkarmış olduk.

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 40 bin ilk, ortaokul ve lise öğrencisi ile 10 bin üniversite öğrencisi olmak üzere toplam 50 bin öğrenciye burs, 7.500 yetim çocuğumuz ile engelli vatandaşımıza aylık verilmektedir. Ayrıca, her ay düzenli olarak adrese teslim şeklinde 75 bin ihtiyaç sahibi aileye gıda kolisi ulaştırılmaktadır.

2024 yılında Filistin Gazze'ye 125 bin gıda kolisi insani yardım gönderilmiş ve bazı Balkan ülkeleriyle toplam 146 bin gıda kolisi yurt dışındaki ihtiyaç sahiplerine gönderilmiştir. Ramazan ve Kurban Bayramları öncesinde 35 bin öksüz, yetim çocuğumuza bayramlık kıyafet ve ayakkabı yardımı yapılmıştır. Ayrıca, vakfiyelerdeki çeşitli hayır şartları da yerine getirilmektedir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; tarihiyle, kültürüyle, sanatıyla, ekonomisiyle, turizm imkânlarıyla ve elbette gastronomisiyle ülkemizin her bölgesinden şehirlerinin tüm güzelliklerini, değerlerini daha da görünür ve bilinir kılmak amacıyla yola çıkan Türkiye Kültür Yolu Festivali, sergiler, söyleşiler konserler ve her yaşa uygun etkinliklerle gençlerimizin, çocuklarımızın, kısaca tüm halkımızın kültür ve sanatla buluşmasını hedeflemektedir. Geçtiğimiz yıl 11, bu yıl 16 şehrimize yayılan Türkiye Kültür Yolu Festivali, Avrupa Festivaller Birliği'nin resmî üyesi olmuş, "Kültür ve Sanatla Bütünleşmiş Bir Turizm" vizyonu ve katılımcı sayısı ile bugün dünyanın en büyük festivali olma konumuna erişmiş bulunmaktadır.

Bu işe başlarken söz verdiğimiz üzere, 2025'te Mardin, Malatya, Manisa ve Kayseri illerini de ekleyerek festival rotasındaki şehir sayısını 20'ye çıkarıyoruz.

Bu yıl Türkiye Kültür Yolu Festivali'nde uluslararası sanat platformlarında sanatseverlerin çokça rağbet gösterdiği Refik Anadol, Frida Kahlo, Pablo Picasso, Andy Warhol, Sebastiao Salgado, Leonardo da Vinci gibi dünyaca ünlü sergiler ile Mariinsky Orkestrası, Deutsches Symphonie-Orchester Berlin konserlerine yer verilmiştir.

UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri'nde kayıtlı 30 kültürel değeriyle Türkiye 183 ülke arasında bu alanda en çok unsur kaydettiren 2'nci ülke konumundadır. Kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için insan hazinelerimizin korunması birincil önceliğe sahiptir. Bundan dolayıdır ki tespit ettiğimiz 92 yaşayan insan hazinemizi, geleneksel hâle gelen Yaşayan İnsan Hazineleri Geleceğe Aktarılan Mirasın Temsilcileri ödül törenleriyle onore etmekteyiz.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; toplumda kütüphane kullanımı ve okuma alışkanlıklarının yaygınlaştırılması amacıyla ülke genelinde 1.300 modern kütüphaneyle hizmetimizi sürdürmekteyiz. Türkiye'nin ilk turizm ve seyahat kütüphanesi ile havalimanı ve gar kütüphaneleri, bebek kütüphaneleri, AVM kütüphaneleri milletimizin hizmetine açılmıştır. Son dönemde, "yaşayan kütüphane" anlayışıyla kütüphanecilik alanında yaptığımız yatırımlar sayesinde 2024'ün ilk altı ayı itibarıyla kitap varlığımız 24,8 milyona, üye sayımız 6,4 milyon kişiye ve kapalı kullanım alanımız yaklaşık 700 bin metrekareye ulaşarak cumhuriyet tarihimizin en yüksek değerlerine ulaştı. 2024'ün ilk altı ayı sonunda 19,4 milyonu aşan kullanıcı sayısı ile 2023'ün ardından 2024 yılının da bu alanın da yeni bir rekorla kapanacağını gösteriyor.

Bakanlığımızca 2024 yılında "Yapay Zeka Temelli 100 Akıllı Kütüphane" projesi başlatılırken bu yıl itibarıyla TEDA Çeviri ve Yayın Destekleme Programı kapsamında 4.122 eserin 94 ülkede 64 farklı dile çevrilmesi için maddi destek de verilmiştir. Yayıncılık sektörümüzün özverili çalışmaları ve Bakanlığımızın desteklerinin katkısıyla ISBN tahsis edilen kitap başlığı sayısında 99.025'e ulaşılarak bir rekora imza atılmıştır. Toplam başlık sayısı içindeki 27.500 e-kitap sayısı ise başka bir rekora işaret ediyor; 2021'de bu sayı 10 bindi.

Öte yandan, yazılı kültürel mirasımızın kayda geçirilmesi, muhafazası ve gelecek nesillere aktarılması bakımından büyük önem taşıyan derleme faaliyetlerinde son dönemde gerçekleştirilen birimler arası koordinasyon çalışmaları ve atılan yenilikçi adımlarla 2022 yılı sonunda 82.048 olarak gerçekleşen derlenen kitap sayısı büyük bir artışla 2024 yılı sonunda yaklaşık 105 bini bulacak.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Türkiye'nin yazma eser mirası çok büyük ve çok ciddi öneme sahip bir değerdir. Hâlihazırda 24 kütüphaneye ait 286 koleksiyonda bulunan 616 bin adet yazma ve matbu eser künye bilgileri, 450 bin eserin dijital görüntüleri Yazma Eserler Veritabanı üzerinde hizmete sunulmaktadır. Yıl içinde 2.858 adet yazma ve nadir matbu eser daha satın alınarak kütüphanelere kazandırılmıştır. Bakanlığımızca yürütülen "1001 Eser" projesi kapsamında da kendi alanlarının başyapıtı ve birincil kaynağı konumunda bulunan yazma eserler; çeviri, inceleme ve tıpkıbasım türünden neşirlerle gün yüzüne çıkarılmakta ve bilim insanlarının istifadesine sunulmaktadır.

Bugüne kadar Bakanlığımızca ülkemize kazandırılan 122 adet kültür merkezi bulunmakta olup bunlardan 36'sı yerel yönetimlere tahsis edilmiştir. Hâlihazırda yapımı devam eden Ardahan Kültür Merkezi'nin bu yıl sonunda Ordu Ünye ve Van Kültür Merkezlerinin 2025 yılında, yeni yapımına başlanacak olan Malatya Kültür Merkezi'nin ise yine 2025 yılı içerisinde tamamlanması hedeflenmektedir. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarınca yaptırılan 241 kültürevi ve kültür merkezi inşaatına da destek sağlanmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Çanakkale'de başlattığımız, Kapadokya ve Uludağ bölgeleriyle devam ettiğimiz alan başkanlığı uygulamalarımızın müspet sonuçları hepimizin malumudur. Çanakkale Alan Başkanlığımız aracılığıyla kültürel mirasımız olan tabyaları, askeri yürüyüş yollarını, kaleleri restore ettik. Araştırma ve tanıtım merkezlerimizi açtık ve dünyada bir benzeri dahi olmayan "Gelibolu Tarihi Sualtı Parkı" projesini tamamladık. Alanda ecdadımızın aziz hatırasına yakışır şekilde her yıl 3,5 milyon ziyaretçiyi ağırladığımız bir açık hava müzesi oluşturduk. Tarihi alanda mevcut şehitliklerin bakımını yerine getirirken yeni tespit ettiğimiz 15 şehitliğin 8 tanesini de ihya ettik. Kilitbahir, Bigalı ve Seddülbahir kalelerini restore ettik ve müze olarak teşhir tanzimini gerçekleştirdik. Bigalı Atatürk Evi'ni restore ettik ve müze hâline getirdik. Namazgah Tabyası sur duvarlarının ihyasını gerçekleştiriyoruz. Bunun yanında, "Arıburnu Yürüyüş Yolu" ve "Mustafa Kemal Yolu" projelerini tamamladık. Top mevzilerimizin restorasyonunu da yapıyoruz, artık bu alanları da ziyaret edebileceksiniz.

Kapadokya bölgesinde de benzersiz tarihi, kültürel ve doğal değerleri koruyarak gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak ve bölgenin dünyadaki tanınırlığını artırmak için aralıksız çalışıyoruz. Kapadokya Alanında Başkanlığımız kurulmadan 2019 yılı ve öncesinde tarih ve kültürel dokuya zarar veren 300 adet, Başkanlığımız kurulduktan sonra 854 adet olmak üzere toplam 1.154 adet izinsiz ve kaçak yapı kaldırılmıştır. Kapadokya sahasında bugüne kadar tespit edilemeyen doğal ve kültürel 211 adet taşınmaz tescil edilerek koruma altına alındı. Bölge için önemi bir yol haritası oluşturacak olan Nevşehir İl Turizm Master Planı'nı da yıl sonuna kadar tamamlayacağız.

Uludağ için de hayati önem taşıyan, korunması ve geliştirilmesine yönelik ihtiyaçları karşılayacak plan çalışması başlatılmıştır. Tüm çalışmaların 2025 yılı son çeyreğinde bitirilmesini hedefliyoruz. Uludağ'ın geleceğine yön verecek planlamaların yanında hâlihazırda yaşanan problemlerin çözümü için de çalışmalar devam etmektedir. Alanda kaçak yapı ve izinsiz uygulamalara ilişkin sıkı denetimler yapılmakta ve tespit edilen uygunsuz yapıların kaldırılması sağlanmaktadır.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımız bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığımızın iki ana faaliyet alanı vardır. Bunlardan ilki, cemevlerinin ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yaparak cemevlerine destek vermektir, ikincisi ise sosyokültürel, bilimsel ve içsel faaliyetlerle yayın ve yurt dışına yönelik faaliyetleri yürütmektir. Bakanlığımızca 258 milyon lira ödenekle 355 cemevinin bakım, onarım ve tefrişat talepleri karşılanmıştır. Cemevlerinin fiziki kapasitesinin artırılması kapsamında deprem bölgesine öncelik verilmiş ve bu bölgede bulunan 97 cemevinin talepleri karşılanmıştır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıyla deprem bölgesinde 13 yeni cemevinin yapılması için altyapı çalışmaları tamamlanmıştır. Bakanlığımız 2024 yılı içinde sosyal, kültürel, bilimsel ve eğitsel faaliyetler kapsamında toplam 72 etkinlik hayata geçirmiş, bu süreçte 176 STK ve cemevinin faaliyetlerine katkı vermiştir. Yine, bu yıl içindeki bilimsel çalışmalara 70 üniversiteden 184 akademisyen ve bağımsız araştırmacı katılmıştır. Cemevlerinin Aydınlatma Giderlerinin Ödenmesine Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, bugün itibarıyla toplam 829 cemevinin aydınlatma gideri Bakanlığımız tarafından karşılanmaktadır. Bakanlığımız bünyesinde Kaygusuz Abdal Alevilik-Bektaşîlik İhtisas Kütüphanesi ve Dokümantasyon Merkezi kurduğumuzu da memnuniyetle belirtmek isterim.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Devlet Tiyatrolarımız yetmiş beş yıllık tarihinde rekor seyirci sayısına ulaşarak yüzde 66

artışla 2,2 milyon seyirciye ulaşmıştır. Yeni vizyonuyla 2023-2024 tiyatro sezonunda 105'i yerli, 119'u çeviri olmak üzere toplam 224 oyun sergilemiş olup 6.152 temsil ile 737 turne gerçekleştirmiştir. Ayrıca, Türk tiyatro sanatını ve edebiyatını uluslararası düzeyde tanıtmak amacıyla, 12 ülkede toplam 26 temsil verilmiş, bu alanda yüzde 117'lik bir artış olmuştur. "Hiçbir Yeri Unutmadık" mottosuyla sahnesi olmayan ilçe ve köylere, özellikle deprem bölgelerine kamyon tiyatroyla gidilmiş, toplam 55 ilde, 80 ilçede 42 bin seyirciyle buluşulmuştur. Ayrıca, "Filozof Çocuklar" projesi kapsamında, 3-6 yaş arası okul öncesi çocuklar için 30 kişilik gruplara özel gerçekleştirilen 148 temsilde 7 bin çocuğumuz tiyatroyla buluşturulmuştur. Devlet Tiyatrolarımız bütün bu faaliyetleriyle sanat dünyasından ve sanatseverlerden büyük takdir görmüş, bu yıl 57 farklı dalda aldığı ödüllerle tiyatro sanatındaki başarısını ve etkinliğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Devlet Tiyatrolarımızla önümüzdeki süreçte daha önce hiç gidilmemiş olan Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İngiltere, Rusya ve Japonya gibi ülkelerde özel projeler hayata geçireceğiz. Sanatın her dalında olduğu gibi tiyatrodaki kendine özgün kimliğimizi inşa etmek çok önemli. Bu noktada, Devlet Tiyatrolarımızın "Romandan Sahneye Projesi" kapsamında 48 yazarımızın romanlarını ilk kez tiyatroya uyarlayarak repertuvarımıza kazandırdığımız özellikle vurgulamak isterim. Bu eserler önümüzdeki süreçte sahnelenmeye başlanacaktır.

Son olarak, Türk tiyatrosunun daha da gelişmesi için desteklerimizi devlet kurumlarıyla sınırlamadığımızı, özel tiyatrolarımızı da çok ciddi rakamlarla desteklediğimizi hatırlatmak istiyorum. 2024-2025 sanat sezonu için de destek başvurularını aldık. Bu başvurular doğrultusunda 374 özel tiyatroya destek sağladık.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünce 2023-2024 sanat sezonunda 1.009 temsil gerçekleştirilmiş, 614 bin seyirciye ve yüzde 90 doluluk oranına ulaşılmıştır. Bu rakam da cumhuriyet tarihinde bir rekordur. Bir önceki sanat sezonu ile kıyaslandığında temsil sayısında yüzde 39'luk, seyirci sayısında ise yüzde 63'lük bir artış sağlanmıştır. 2023-2024 sanat sezonunda çocuklara yönelik 69'u eğitim olmak üzere 246 etkinlik gerçekleştirilmiş, yaklaşık 75 bin izleyiciye ulaşılmıştır. Ayrıca, 2023-2024 sanat sezonunda, opera ve bale festivalleri kapsamında, yüzde 144'lük bir artışla 56 temsil gerçekleştirilmiş, seyirci sayısında yüzde 91'lik bir artış sağlanarak yaklaşık 76 bin sanatseverle buluşulmuştur. Opera ve bale festivallerimizde ilk kez çocuklara yönelik temsillere yer verilerek çocukların sanatla buluşması teşvik edilmiştir. Bir Türk opera, bale markası yaratarak dünya sanat arenasına tanıtma hedefi doğrultusunda, Şahmeran operasının dünya prömiyeri Samsun Kültür Yolu Festivali kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Anadolu'nun zengin kültürel dokusunu bale ve operayla bütünleştirmek adına 1'inci Anadolu Opera ve Bale Festivali başlatıldı. Festivalin ilk döneminde Şırnak, Erzincan, Kırklareli, Ardahan ve Hatay olmak üzere 5 şehirde 14 temsil sunulacak. Bale, müzikal, modern dans, çocuk oyunları ve konserlerden oluşan 13 farklı eser sanatseverlerle buluşacak. Ayrıca, festival kapsamında "Yetenek Her Yerde" sloganıyla sanata yetenekli çocuklar keşfedilecek.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; sinema sektörünü desteklemek amacıyla 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla uzun metrajlı sinema filmi, belgesel yapım, senaryo yazımı, kısa film yapımı ve animasyon film yapımından oluşan toplam 156 projeye yaklaşık 257 milyon lira destek verdik. Bununla birlikte, sinema salonlarımıza destek olmak ve sinemaya giden izleyici sayısını artırmak amacıyla sağladığımız yerli film gösterim desteği kapsamında 108 sinema salonu işletmesini destekledik. Ayrıca, yine, 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla sinema alanında yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen 127 kültürel ve sanatsal etkinliğe destek sağladık. Bütün bunlarla birlikte, sinema alanındaki desteklerimizi 374 milyon lira gibi rekor bir seviyeye yükseltmiş olduk. Bakanlığımızın desteğiyle üretilen sinema filmleri, 2024 yılında da ulusal film festivallerinin yanı sıra önemli uluslararası film festivallerinde yer almış, Türk sinemasının ve ülkemizin tanıtımına önemli katkı sağlamıştır.

Çocuklar İçin Gezen Sinema Projemiz kapsamında, sinema tırımızla, depremden etkilenen illerimiz de dâhil olmak üzere, birçok il ve ilçedeki çocuklarımızı sinemayla buluşturmaya devam ediyoruz.

Türk dünyasından yönetmen, oyuncu, senarist yüzlerce sinema emekçisini ve sinemaseveri bir araya getiren Korkut Ata Türk Dünyası Film Festivali'nin 4'üncüsünü de bu yıl yine Türkmenistan'da gerçekleştirdik.

Filmler konusunda son bir çalışmamızı da doğrudan Bakanlığımızın kendi arşiviyle ilgili olarak paylaşayım: Osmanlı'nın son yıllarından cumhuriyetin ilk yıllarına, Atatürk'ün daha önce yayınlanmamış görüntülerinden Anıtkabir'in yapımına ve Kore Savaşı'na kadar uzanan farklı dönemlere ait yüzlerce belgeyi, filmi, gelecek kuşaklara aktarmak üzere dijitalleştirmeyi sürdürüyoruz. Film Mirasım "web" sitesi ve uygulamasıyla da kültürümüzün bu muazzam görsel hafızasını kamuoyunun erişimine sunuyoruz.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; inşa ve ihya ettiğimiz her bir kültürel, sanatsal, mimari ve teknolojik birer simge olan sanat merkezlerimizde dünyaca ünlü sanatçıları, orkestra ve grupları ağırladık. Yenilenen İstanbul Atatürk Kültür Merkezi, sadece 2024 yılında gerçekleştirilen 380 etkinlikte 785 binden fazla sanatseveri ağırlamıştır, 29 Ekim 2021'den bugüne kadar ise 2 milyon 745 bin sanatseverin katılım gösterdiği toplam 3.347 etkinliğe ev sahipliği yapmıştır.

Ankara Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Ada'da ise 2024 yılında 132 etkinlikte 132.395 sanatsever ağırlanmış, açıldığı günden bugüne kadar toplamda 1.500'den fazla etkinlik gerçekleştirilerek 1,5 milyondan fazla sanatsevere ulaşılmıştır.

Fikrî mülkiyet hakları, teknolojik gelişmelerin de etkisiyle kültürel gelişimin ve ekonominin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Telif hakkı sahiplerine hak ettikleri korumanın sağlanması, eser üretiminin teşvik edilmesi ve kültür endüstrimizin güçlendirilmesi Bakanlığımızın öncelikli hedeflerindedir. Bakanlığımızca yürütülen mevzuat, eğitim, dijitalleşme, kurgusal kapasite artırımı gibi çalışmalar sayesinde, 2023 yılında telif hakkı sahiplerini temsil eden meslek birimlerinin gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 135 oranında artışla 1,15 milyar lirayı aşmıştır. 2024 yılında da eser sahibi ve sanatçılarımız adına meslek birliklerince toplanan telif gelirlerinin de önemli ölçüde artacağı öngörülmektedir. Bakanlığımızca fikrî mülkiyet sisteminin güçlendirilmesiyle kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülmesine yönelik 2024 yılı içinde 131 projeye mali destek sağlanmıştır.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Atatürk'ün 1936'da TDK ve TTK kuruluşuyla ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığı konuşmasında işaret ettiği "millî bir akademiye dönüşme" ana hedefi doğrultusunda inşaatı bu yıl tamamlanan Yüksek Kurum yerleşkesinin açılışı Sayın Cumhurbaşkanımız ve devlet erkânının katılımıyla 10 Kasım Atatürk'ü Anma Töreni öncesi gerçekleştirilmiştir. Türk dilini,

kültürünü, tarihini, sanatını yurt içinde ve yurt dışında tanıtmayı ve yaymayı amaç edinmiştir. Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi'ni bünyesinde toplayan Yüksek Kurumca 2024 yılında 120 bilimsel etkinlik gerçekleştirilmiş, 35 proje yürütülmüş, 224 eser yayımlanmış, 107.795 eser ücretsiz dağıtılmış, 1.814 öğrenciye de burs sağlanmıştır. Uluslararası Türk Dili Kurultayı'nın 10'uncusu da bu yıl düzenlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin 100'üncü yılı anısına "Türkiye'nin 100 Yıllık Birikimi" başlığıyla 11 cilt eser serisi yıl sonuna kadar yayımlanacaktır. 2025 yılında da bu faaliyetler artırılarak sürdürülecektir.

Türk Devletleri Teşkilatın uhdesinde, Uluslararası Türk Akademisi ve Türk Dil Kurumu iş birliğiyle Azerbaycan'da düzenlenen Türk Dünyası Ortak Alfabe Komisyonu 3'üncü Toplantısı'nda da Latin tabanlı, 34 harfli Türk Dünyası Ortak Çerçeve Alfabeti kabul edilmiştir. Yüksek Kurumun 29 Ekim 2020'de çevrim içi olarak kamuoyuna açılan Atatürk Ansiklopedisi'ne bugüne kadar 1.233 madde yüklenmiş, Ansiklopedi 10 milyonun üzerinde kişi tarafından ziyaret edilmiştir. 2025 yılında da Atatürk'le ilgili tüm arşiv malzemelerinin bir araya getirilmesi amacıyla Yüksek Kurumca Atatürk veri tabanı oluşturulacaktır. Atatürk'ün ekonomi, gençlik, dış politika, bilim ve teknoloji, sanat, millî birlik, demokrasi, eğitim, kültür ve moda konularındaki etkisini ve katkılarını detaylı bir şekilde ele alan eser serisi yayınlanacaktır.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Türkiye'yi, Türkiye'nin kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını dünyanın farklı coğrafyalarında tanıtmayı amaçlayan, kültürel diplomasi kapsamında ülkemizi temsil eden Yunus Emre Enstitümüz 68 ülkede 92 yurt dışı temsilciliğiyle ülkemizin yumuşak güç potansiyelini etkin bir biçimde kullanarak faaliyetlerini devam ettirmektedir. Enstitümüz farklı ülkelerdeki okullarda Türkçenin seçmeli veya zorunlu yabancı dil olarak okutulmasına yönelik çalışmalarını Tercihim Türkçe Projesi'yle yürütmektedir. Proje kapsamında 2024 yılında 20 binden fazla öğrenci Türkçe öğrenmiştir. Enstitümüz yurt dışında dil bayrağımızı farklı iklimlerde dalgalandırarak Türkologları yetiştiren Türkoloji bölümlerini, Türkoloji Projesi'yle desteklemektedir. Enstitümüz tarafından geliştirilen Türkçenin uluslararası geçerliliğe sahip ilk dil sınavı olan Türkçe Yeterlilik Sınavı 2024 yılında 52 ülkede uygulanmış olup 4 binden fazla kişi bu sınavlara katılım sağlamıştır.

32'nci yılını geride bırakan TİKA Başkanlığımız, Türkiye'nin yardım elini farklı coğrafyalara ulaştırma görevini her biri ayrı başarı hikâyesi olan çalışmalarıyla sürdürmektedir. Bugüne kadar uluslararası kalkınma iş birliği alanında 5 kıtadaki 170'ten fazla ülkede 32 bine yakın proje ve faaliyet gerçekleştiren TİKA, merkez teşkilatı ve 61 ülkedeki program koordinasyon ofisleriyle dünyada örnek alınan, son derece saygın bir kurumdur.

"Güçlü Diaspora Güçlü Türkiye" şiarıyla uluslararası alanda çalışmalar yürüten bir diğer kurumumuz olan Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız yurt dışındaki millet varlığımızın ana vatanlarıyla bağlarını güçlendirmek amacıyla eğitim, kültür, dil, tarih ve sanat alanlarında 2024 yılında 155 projeyi hayata geçirmiştir. Eğitim alanında Türkiye Mezunları Programı'yla öğrencilerimizin ülkemizle ilişkileri muhafaza edilmektedir. Bu kapsamda 31 farklı ülkede kurulu 35 mezun derneği ve Türkiye Mezunları Portalı'na kayıtlı 128 bini aşkın Türkiye mezununu ülkemizin gönüllü elçileri olarak değerlendirmekteyiz.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2025 yılı bütçe teklifi 1 milyar 919 milyon 952 bin liradır. Üst Kurul bütçesinin milletimiz ve devletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum. Üst Kurulla ilgili siz Değerli Komisyon üyelerimizden gelecek soruları da cevaplandırmaktan memnuniyet duyacağımı ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Sayıştay Başkanlığı tarafından yüce Meclise sunulan ve hassasiyetle üzerinde durmakta olduğumuz Bakanlığımıza ait 2023 yılı denetim raporlarına ilişkin değerlendirmelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum: Denetim raporlarında yer alan bulgular ağırlıklı olarak usule ilişkin hatalardan kaynaklanmakta olup bu hataların giderilmesine yönelik tüm Bakanlık birimlerimize talimat verilmiş ve düzeltici işlemlerde son aşamaya gelinmiştir. Bakanlığımızı denetleyen tüm denetçilere titiz ve özverili çalışmalar için teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımızın 2023 yılı kesin hesabı ve 2025 yılı için öngörülen bütçe ödenekleriyle ilgili bilgi vererek konuşmama devam etmek istiyorum. Bakanlığımıza tahsis edilen 2023 yılı bütçesi Bakanlığımız politika hedefleri doğrultusunda etkili, ekonomik ve verimli kullanılmıştır. 2025 yılı bütçemiz bağlı ve ilgili kuruluşlarımız dâhil olmak üzere 53 milyar 202 milyon 392 bin lira olarak öngörülmektedir. Bu bütçemizin 31 milyar 193 milyon 392 bin lirası cari bütçe, 16 milyar 9 milyon lirası yatırım bütçesi olarak öngörülmüştür.

Konuşmamı burada sonlandırırken 2025 yılı bütçemizin Bakanlığımıza ve ülkemize hayırlı olmasını diler, hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlarım.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kısa bir açıklamam olacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, kuvvetler ayrılığı ilkesine, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine, 7'nci Genel Başkanları Kemal Kılıçdaroğlu'na açılan davaya ve Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un Kemal Kılıçdaroğlu'na yönelik sözlerine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu anda bütçe görüşmelerindeyiz. Demokrasilerin en temel kurallarından biri olan bütçe hakkını konuşuyoruz. Diğer taraftan, demokrasilerin en temel ilkelerinden biri yasama, yürütme ve yargı arasındaki kuvvetler ayrılığı ilkesidir. Unutulmamalıdır ki iktidar bütün rejimlerde vardır ama muhalefet sadece demokrasilerde vardır. Başta kuvvetler ayrılığı olmak üzere memleketin bütün sorunlarına çözüm getireceği iddiasıyla yürürlüğe konulan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, Hükümet elinde kısa

sürede kuvvetler birliğine yol açmış, özellikle yargı, muhalefeti dizayn etmek için Hükümetin elinde bir tehdit ve yaptırım aracına dönüştürülmüştür. İktidar, devletin bütün imkânlarını genel seçimde olduğu gibi seçim sonrasında da muhalefet üzerinde bir baskı aracı olarak kullanmaya devam etmektedir. Adalet için büyük mücadele vermiş ve vermeye devam eden 7'nci Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'na araştırmış yargı eliyle yapılan baskıya boyun eğmeyeceğimizin bilinmesini isteriz. Bu çerçevede, Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un Sayın Kılıçdaroğlu için söylemiş olduğu, hiçbir şekilde bir Adalet Bakanına yakışmayan, yargıyı etkilemeye yönelik siyaseti ve Cumhuriyet Halk Partili siyasetçileri tehdit etmeye cüret eden konuşmasını da şiddetle kınıyoruz. Kemal Kılıçdaroğlu yalnız değildir, bunun bilinmesini isteriz.

Teşekkürler.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)

b) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)

c) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Devam)

ç) Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)

d) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)

e) Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)

f) Atatürk Kültür Merkezi (Devam)

g) Türk Dil Kurumu (Devam)

ğ) Türk Tarih Kurumu (Devam)

h) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)

ı) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)

i) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)

j) Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)

k) Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)

l) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)

m) Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Komisyon üyesi milletvekillerimizin söz taleplerini karşılayacağım.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Arkadaşlar, muhalefete tahammül edeceksiniz, muhalefete tahammül edeceksiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, orasın tartışılacağı yer burası değil.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Biz Bakana hiç laf atmadık oradan, Sayın Başkan, usulü bozmasınlar söyle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gruplar adına konuşmalar da Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Sururi Çorabatır Antalya Milletvekili, Sayın Çorabatır süreniz yirmi dakika olacaktır.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, kameralar rahatça bir çıksın; bak, adamlar, iş kazası geçirecekler sayenizde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına Sayın Celal Fırat İstanbul Milletvekili, Sayın George Aslan Mardin Milletvekili; onar dakika konuşacaklar. İYİ Parti Grubu adına Sayın Selcan Taşcı Tekirdağ Milletvekili ve Sayın Yavuz Aydın Trabzon Milletvekili; onar dakika konuşacaklar. Saadet Partisi Grubu adına Necmettin Çalışkan Hatay Milletvekili, Mehmet Atmaca Bursa Milletvekili; onar dakika konuşacak. Milliyetçi Hareket Partisi adına İsmail Faruk Aksu İstanbul Milletvekili yirmi dakika; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Ertuğrul Kocacık Sakarya Milletvekili yirmi dakika konuşma yapacaktır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - RTÜK Başkanının konuşması bu sene yok mu, kalktı mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sururi Çorabatır, süreniz yirmi dakika.

Buyurun.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, bürokratlarımız, basınımızın temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan hep beraber dikkatle izledik, dinledik. Turizm sektörüne verdiğiniz katkılardan dolayı size ve ekibinize teşekkür ederim. Rakamlarınıza baktığımızda turizm sektörü büyük bir inanç ve heyecanla el ele vererek büyük bir başarıya imza atmıştır. Turizm yatırımcılarına, profesyonel yöneticilere, tur operatörlerine ve acentelere, havacılık ve taşımacılık sektörüne; yiyecek, içecek sektörüne, restoranlarımıza özellikle sektörümüzün emektar ve vefakâr çalışanlarına da teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Buradan çıkan başarı hikâyesinde hiçbir ayırım yapmadan tüm hükümetlerin katkısı olmuştur. Dolayısıyla, bugün övündüğümüz başarıyı dönemselleştirmek gibi

bir lüksümüz yoktur.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; turizm ülkemizin en stratejik sektördür. Sayın Bakan konuşmasında, sunumunda daha çok kültür ağırlıklı konuşma yaptı, ben biraz turizmin ihtiyaçlarına da değinmek istiyorum, beklentilerle birlikte. Gelişmiş ülkeler için en başarılı rekabet edebildiğimiz sektör turizm sektörüdür. Ülkemizin ekonomiye direkt döviz girdisi ve cari açığa katkısı, ihracatı en fazla ithalatı en az alan sektördür. 60 milyar dolar geliri olan böyle bir sektörün Bakanlığının genel bütçedeki yeri kaçınıcı sırada Değerli Komisyon üyeleri biliyor musunuz? Böyle önemli bir sektörün 17 Bakanlık arasındaki bütçesi 15'inci sırada. Geçen yıl da söylemiştim Sayın Bakan. Bu bütçeyle, bu büyüklükteki kültür ve turizmi günümüz ekonomik şartlarında yönetmekte hakikaten çok zorlanırsınız. Sektörün bazı sorunlarını da artık görmezden gelemezsiniz inancındayım. Şimdi, sizlerle bazı tespitlerimi önerimle birlikte paylaşmak isterim: Ülkemizde dünyada eşi benzeri olmayan bir vergilendirme yöntemi uygulanıyor. Vergiden vergi alınan tek ülkeyiz. Bu yöntem içerisinde de en çok üzerine yüklenen sektör ne yazık ki turizm sektörüdür.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bu maliyet ve vergi yükleriyle sektörün rakipleriyle rekabetini ve devamlılığını sağlamakta önümüzdeki yıllarda güçlük çekeriz.

Şimdi, bakalım sektörün üzerinde ne gibi yükler var; öncelikle, içeceklerdeki, transfer araçlarının yakıtlarındaki ve transfer için satın alınan araçlardaki ÖTV sektörün üzerindeki ön önemli vergi yüküdür ve yine, yakın zamanlarda değişen, yüzde 8'den yüzde 10'a çıkan KDV oranı önemli bir yüküdür ama vergilerin arasında en ağır olanı biraz sonra söyleyeceğim konaklama vergisidir.

Değerli Komisyon üyeleri, konaklama vergisi direkt cirodan alınıyor ve Avrupa ülkelerinde, Japonya'da ve Amerika'da "şehir vergisi", "turizm vergisi", "otel vergisi" gibi farklı isimlerde uygulanan, konaklama bedeli üzerinden alınan dolaylı vergidir. Uygulamanın amacı, turizmin altyapısını güçlendirmek, çevre koruma projelerine kaynak sağlamak ve turistlerin kullandığı kamu hizmetlerine katkıda bulunmaktır ama ne yazık ki bizde bu böyle uygulanmıyor. Uygulama genellikle turizm şehirlerindeki yerel yönetimler tarafından belirlenir ama bizde konaklama vergisinin adı, açıklanmamış bir ek KDV uygulamasına dönüşmüştür. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre 2024'ün ilk on ayında konaklama tesislerinden 10,6 milyar TL konaklama vergisi tahakkuk ettirilmiştir. Bu dönemde en çok konaklama vergisi ödenen yerler 3,28 milyar TL'yle Antalya, 3,25 milyar TL'yle İstanbul'dur ve bu vergi biraz önce de söyledim, cirodan alınmıyor. Antalya'yı örnek alacak olursak; yerel nüfusumuzun 8-10 katı fazlasıyla, 20 milyona yakın ziyaretçi geliyor ve siz bu kentin belediye başkanı ve şehrinize gelen misafirlere biraz önce belirttiğim gibi ulaşım, şebeke suyu, kanalizasyon, temizlik, katı atık toplama gibi en temel hizmetleri sunmak zorundasınız ama İller Bankası 2,5 milyonluk nüfusa göre Antalya'ya para yolluyor. Şunu sormak istiyorum: İller Bankasından şehrin nüfusuna göre gönderilen bu parayla bu hizmetlerin altından nasıl kalkacaksınız? Zaman zaman Sayın Bakan belediyelere master planı yapılması gerektiğini söylüyor, kendisi de çok iyi biliyor ki master plan bütçede gelir ve gideri ayarlamadan sonra uygulanamaz. Hazine ve Maliye Bakanlığı 2025 bütçesinde konaklama sektöründen 20 milyar TL tahsilat öngörüyor. Sayın Bakan, "Tahsilatı Maliye Bakanlığı yapıyor, genel bütçeye aktarıyor." diyebilirsiniz ama bu gelirin bir kısmını turizm yörelerinin altyapılarında kullanılması hizmet için önemli ve elzemdir. Bugün hâlâ merkezi ve yerel yönetimlerle çatışma içinde olmak turizmde bindiğimiz dalı kesmektir ve yerel yönetimlerle yapılacak iş birliği inanılmaz bir sinerji oluşturacaktır.

Turizm geliştirme payına da değinmek istiyorum. Yine, turizm geliştirme payını otelcilerimiz ciro üzerinden ödüyor, zarar etmeniz de fark etmiyor, bu parayı ödeyeceksiniz; nitekim ödüyoruz da. Şimdi Komisyon üyelerine sormak istiyorum: Zarar ettiğinizde gelir vergisi ödeniyor mu? TGA payını ödemek zorundasınız.

TGA asli görevini yerine getirmekte birçok önemli işler yapıyor, çok güzel yollar katedildi, biraz önce sunumunuzda izledik ama tanıtım sadece coğrafi güzellikler, deniz, kumsal, gastronomi, kültürel ve arkeolojik mirastan oluşmuyor; o ülkenin ulusal ve uluslararası hukuka bağlılığına, demokrasisine, adalet, huzur ve asayişin seviyesini de bağlıdır ve artık ziyaretçiler ülke seçiminde bu kriterleri daha da öne çıkarıyorlar. Yani ülkemizin imajını etkileyecek başta demokrasi, özgürlükler, hukuk kuralları konusunda yapılan yanlış uygulamalar yüzlerce milyon lirayla yaptığımız tanıtım bütçesini boşa çıkarma noktasına getirebilir.

Reklam filmlerini ve sosyal medya tanıtımlarını TGA sayfasından zaman zaman inceliyorum. Tanıtım filmleri çekildiğini siz de söylediniz; bunların bir bölümü ürün, bir bölümü destinasyon odaklı. Özellikle, destinasyon odaklı tanıtım filmlerinde bazı bölgelerin "Neden hâlâ bizim tanıtımımız yapılmıyor?" şeklindeki haklı sitemleriyle ve istekleriyle karşılaşılıyor; mesela, Trabzon'u, Ordu'yu, Elâzığ'ı örnek verebiliriz. Ürün çeşitliği tamam ama sağlık, spor, inanç ve kış turizmine yönelik çalışmalarda da geç kaldığımızı, daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bu arada, sağlık turizminde sahiplik sorunu var, bu alanda yasa dışılık artıyor, kamuoyunda "Her sağlık çalışanı her yerde bu işi yapabilir." diye bir algı oluşturuluyor, kaldı ki sağlık çalışanı bile olmayan kişiler bu sektöre uluslararası alanda çok zarar veriyor. Sağlık Bakanlığının bu konuya açıklık getirmesi gerekiyor ve bu konuda tespit ve kontrol edilemeyen önemli bir gelir var.

Turizm Geliştirme Ajansı ile ilgili sektörün beklentisi, harcama kalemlerine ilişkin açıklayıcı bilgilerin paylaşılması ki -geçen hafta, Komisyon'da Sayıştay ile ilgili olan sorularımızı biz Sayın Bakan Yardımcısına aktardık- Sayıştay denetimiyle ilgili beklentiler, Sayıştayın denetim şirketleri tarafından hazırlanan raporunun daha detaylı incelenmesi ve sektörle paylaşılması ve ayrıca, Sayıştayın istediği zaman da TGA'yı denetleyebilmesi önemli olacaktır. Mesela, birlikte reklamı nasıl yapıyorsunuz, özel proje giderleri nasıl; bunları merak ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; sektörün ödediği diğer vergiler: Damga vergisi; eğlence vergisi ki eğlence vergisini turizm sektöründen başka bir yerde, fabrikada ya da bir otomotiv fabrikasında duydunuz mu? Yok, eğlence vergisini sadece oteller ödüyor ve çevre temizlik vergisi, katı atık bedeli, ilan ve reklam vergisi, emlak vergisi, gelir vergisi, kurumlar vergisi, asgari kurumlar vergisi, telif hakları ki bunu da sadece turizmciler ödüyor; bunların üzerine, kapasite artışıyla yatak başına Bakanlığa ödenen ciddi rakamlar var -bunun sebebini yakından biliyorum, yatak kapasitesinin artışıyla ilgili olduğunu da biliyorum- ecrimisil ödemelerini unutmamak lazım, iller arasında büyük farklılıklar vardır ve çok yüksek ecrimisil bedelleri ödüyor turizmciler arkadaşlarımız ve bir de MUÇEV'in girdiği yerler var, o bedeller daha da fazla; tahsisli arazide yer alan işletmelerin devri hâlinde alınan bedeller, Bakanlığın son dönemde çıkardığı sertifika alma zorunlulukları

ve bunun için yapılan düzenli ödemeler; bunun yanında, ödemeler aksadığında cezai işlemler var. Değerli Komisyon üyeleri, gördüğünüz gibi say say bitmiyor, öde öde bitmiyor! Bu maliyet, enflasyon ve vergi yüküyle nasıl bir fiyatlama yapıp rakip ülkelerle nasıl rekabet edecek turizmciler?

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; sektörün hak kullanımında eşitlik istediğimiz bir başka meselesi ki -Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine burada teşekkür etmek istiyorum, bahsedeceğim konuda anlayışla destek verdiler- sektörün ihracatçı statüsüne tam kavuşmamış olması önemli bir ayrıştırmadır. İhracatçı firmalara kurumlar vergisi yüzde 5 indirimli uygulanıyor ve Cumhurbaşkanlığı kararıyla yıllık 750 bin doların üzerinde döviz getirisi olan işletmelerin ihracatçı sayılacağı hüküm altına alınmıştır ama bizim yabancılara düzenlediğimiz faturalar ihracatçı işlemi olarak kabul görülmemektedir. Sayın Bakan, bu konuda turizmcilere hakikaten haksızlık yapıldığı inancındayım. Geçen hafta Hazine Maliye Bakanımıza burada konuyu anlattım ama kendisi bu konuda çok mesafeli, cevabını bekliyoruz; oysa burada turizmciler bir hakkın tesliminden başka bir şey istemiyor. Bu konuda himayenizdeki sektöre Bakanlar Kurulunda desteğinizi rica edeceğim. Turizmi mutlaka siyaset üstü stratejik bir üst sektör olarak görmeliyiz, sektöre durmadan gelirinden yararlanacağımız bir sektör olarak davranmak... Turizm sektörüne biraz nefes aldırmanız lazım. Bu konular Maliye Bakanlığını ilgilendiriyor diye düşünebilirsiniz ama size hatırlatmak isterim: Turizm Bakanlığının çıkardığı yönetmelikte "Turizm yatırım ve turizm işletme belgesi sahipleri Bakanlığın teşvik ve himayesi altındadır. Bakanlık, diğer kamu kuruluşları nezdinde sorunların prensipler düzeyinde çözümü konusunda girişimlerde bulunur." denilmektedir yani sektör, sizin Bakanlığın himayesindedir ve Tarım ve Orman, Çevre ve Şehircilik, Hazine ve Maliye Bakanlığı nezdindeki sorunların çözümünde başvurulacak yer sizin Bakanlığımızdır yani turizm sektörünün tüm sorunlarına, beklentilerine hakikaten daha fazla destek vermenizi rica edeceğiz.

Biraz önce turizme ilişkin paylaştığımız rakamlarda kurumlar arasında zaman zaman farklılıklar olmaktadır; TÜİK'te, işte, Antalya veri rakamlarında, İstanbul veri rakamlarında, Odalar ve Borsalar Birliği, Dünya Turizm Örgütüyle ilgili ama benim burada kafama takılan bir soru var, onu sormak istiyorum: Turizm gelirlerinin hesabında net hata noksan payının bir etkisi var mıdır; bu, onun içine giriyor mu girmiyor mu? Bunun cevabını sonra sizden alacağımı tahmin ediyorum.

Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; rakiplerimiz bu sektörü daha verimli değerlendiriyor yani toplam ziyaretçi sayısı ve geliriyle daha fazla oyalanmamak lazım. Kişi sayısı ve geliri öne çıkardığınızda, bu defa ortalama kalış süreci ve gece başına harcama gibi birçok kriter karşımıza çıkıyor. Ülkemizde ziyaretçi sayısında hâlâ 4-5'inci sıralarda gidip geliyoruz, gelirden ise 7'nci sıradayız. Turist sayısında 11'inci sırada bulunan Birleşik Arap Emirlikleri gelirden 6'ncı sırada yani gelirden bizi geçmiş durumdadır. Rekabetin çok sertleşeceği önümüzdeki yıllar için yeni bir vizyon ortaya koymalıyız. Şu anda rakiplerimiz İtalya, Fransa, ve İspanya, bu rakiplerle mukayese edilmek önemli ama önümüzde uluslararası ölçekte yeni rakipler, yeni yatırım trendleri ortaya çıkıyor, uçuş mesafesi itibarıyla bize yakın sayılabilecek bölgelerde yeni destinasyonlar inşa ediliyor. Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Suudi Arabistan gibi ülkeleri mercek altına almakta fayda var ve Körfez ülkelerinin büyük yatırım bütçeleri, yatırım geri dönüş hızı oraları cazip hâle getiriyor. Ülkemizde de yeni turizm merkezlerinin oluşturulmasına çalışmamız lazım.

Sayın Bakan, Sayın Komisyon üyeleri; sektörün istihdam konusunda her geçen gün ihtiyacı artmaktadır. SGK verilerine göre 1 milyon 600 bine yakın işçi çalıştırıyoruz yani çok ciddi personel eksikliği ve eğitimiyle karşı karşıyayız. "Turizm eğitime yönelik radikal adımlar atıyoruz." diye sunumunuzda söylediniz, Millî Eğitim Bakanlığıyla liselerle ilgili diye ama bu okullarda hem öğretmen hem yönetici sorunu hem de müfredat sorunu hâlâ devam ediyor. Bugüne kadar bu programa kaç kişi katıldı, onu merak ediyoruz; okullarda kaç öğrenci yetiştirildi, istihdamı sağlandı mı? Bunları gençlerimize anlatabilirsek turizm meslek liselerinin de cazibesini artıracamız inancındayım.

Sektör yatırımcıları çalışanlarına lojman ya da kira desteği sağlasa bile personel istihdamında konaklamalar çok önem taşımaktadır. Özellikle personel lojmanı konusunda Bakanlığımızın arazi tahsis uygulamasını başlattığımızı biliyoruz fakat arazi tahsis bedelleri piyasanın çok çok üzerinde çünkü ihaleyle veriyorsunuz, ihaleye de insanlar girince bu rakamlar yukarıya çıkıyor.

İşletme sahipleri TL bazında sürekli artan gider fiyatları, artan enflasyonla baş başa kalmış, baskı altında kalan kur nedeniyle fiyatlarını belirlemekte ve sözleşme imzalamakta zorluk çekiyor. Fiyatlar bazında o yapılan oransal artışlar dış rekabeti zorlaştırdığı gibi iç pazarda da kayıplara neden olmaya başladı. Turizm sektöründe yatırım teşvik belgelerine göre daha düşük oranda kurumlar vergisi ödemesi gerekirken yeni getirilen bir düzenlemeyle asgari kurumlar vergisiyle bu oran da artırılmaktadır. Asgari kurumlar vergisi uygulamasıyla birçok indirim ve istisna dikkate alınmaksızın oluşan kazanç üzerinden yüzde 10 oranında asgari kurumlar vergisi alınacaktır. Tabii ki işletmeler kazançları üzerinden kurumlar vergisi ödeyecek, buna bir itirazımız yok ama devletin bir bakanlığı yatırımları daha cazip hâle getirirken, vergisel avantaj sunarken bir bakanlığı da bunu kısıtlayıcı önlemler getiriyor.

31 Ağustos'a kadar Türkiye'den Yunan adalarına giden 255 bine yakın Türk ki bugüne kadar toplamda 372 bin turistin gittiği açıklandı; bu, özellikle Ege Bölgesi'nde iç turizm odaklı çalışan esnafı çok olumsuz etkiledi ve bununla ilgili zaten siz de çalışma yapıyorsunuz -orada vizeyi kaldırmalarıyla- yani oradaki esnaf etkilendi ve iç pazarda bir düşme oldu.

Turizm sektöründe belgelendirme konusunda bazı sorunlar yaşandığını biz de gözlemliyoruz; basit turizm belgesi başvurularında turizm belgeli tesislerde istenen belgeler yerel yönetimlerle karşı karşıya getirmektedir işletmeleri. İşletmelerin bazılarının bilgisi var, bazılarının yok; pek çoğu için imar planı değişikliği gerektiriyor. En azından bu belgelerin temini için gerekli süreyi uzatmak gerekiyor -ama "koşulları sağlandığı takdirde" diyeceksiniz, biliyorum vereceğiniz cevabı- çünkü bu nedenle çok sayıda işletme kapanıyor, faaliyetlerine son vermek zorunda kalıyor. Bunun çözümünde bir planınız var mı, onu sormak isterim; iptale gerekçe olan 2634 sayılı Yasa'nın 34'üncü maddesinde bir değişiklik yapmayı düşünüyor musunuz?

Kazıların hızlandırılması konusunu ve eserlerin korunması konusunu biraz önce siz de söylediniz, arkeolojik kazılar için mali desteği artırdığımızı ve kazı sürelerini birkaç aydan bir yıla kadar uzattığımızı söylüyorsunuz. Mevcutların hızlanması ve kazıların başlaması önemli. Acaba Bakanlığımızın kazı potansiyelinde kaç bölgeniz olduğuna dair bir envanter ve buna göre bir plan çıkarıldı mı? Göreve başladığımızdaki kazı sayısı ile sonradan başlanılan ve programa alınan yerlere ilişkin verileri bizlerle paylaşır mısınız? Bu konuya ilişkin bir

endişemi dile getirmek istiyorum -malum, ülkemiz bu anlamda çok zengin- hızla çıkardığımız bu eserleri korumayı ve teşhir etmeyi de aynı hızla yapabilecek misiniz? Yani yeni müze ve ören yerlerimizin halkın ziyaretine açılacağına dair müjdeleri bekliyoruz sizden; aksi hâlde toprağın altında kendini korumaya almış bu binlerce alan ve eserin tahribatı söz konusu olacaktır.

Değerli Komisyon üyeleri, bu aralar konserlerden çok bahsediliyor ve özellikle Cumhuriyet Halk Partili belediyelerimiz nezdinde sabah akşam bütün televizyon kanallarında bu konserler tartışılır hâle geldi ancak Kültür ve Turizm Bakanlığımızın düzenlediği Kültür Yolu festivalleri de var -Burada harcama kalemlerini elimde belgeleri olmadığı için söylemek istemiyorum- ve elbette ki bu festivallerin ülke ve şehirlere katkısı yadsınamaz ama bu konuda daha şeffaf ve hesap verilebilir bir açıklama yapılması gerektiğini düşünüyorum. Mesela, bu festivallerde aynı şekilde, sanatçıların yani konsere giden sanatçılarımızın -ki ha belediyelere gitmiş ha Kültür Yolu Festivali'ne gitmiş- seçim kriterleri ve yapılan ödemeler önemli; Bakanlığınız bu ödemeleri tümüyle hangi genel müdürlüğün bütçesinden gerçekleştiriyor yani döner sermayeden mi, telif hakları fonlarından mı yararlanıyor?

Devlet Tiyatroları gibi sanat kurumlarımızda da hemen her yıl tekrarlanan, muhasebe odaklı işlemlerde sorunlar yaşandığını görüyoruz. Bu kurumlarımızı sadece sanatsal değil, idari ve insan açığı açısından iyileştirmeye dönük bir planlamanız var mı?

Konuşmanızda Kapadokya Alanı'ndan bahsettiniz, bu sınırlar içinde kalan aykırı yapılardan bahsettiniz ama yıkım kararı alınmış, hâlâ yıkılmayan bazı yapıların olduğunu biz biliyoruz; bunların önemli bir nedeni var mı, bunu programa alacak mısınız?

Sayın Bakan, RTÜK konusuna ayrıca değinmek istiyorum çünkü aynı filler için farklı uygulamalar, farklı cezai işlemler yapılıyor. Bu hususta bazı televizyon kanallarının kayrıldığını görüyoruz. Bu tavır, kurumun tarafsızlığına gölge düşürmektedir. Bu konuda daha adil olması gerekmez mi? Verilen cezalar medyanın özgür çalışmasını engelliyor. Cezalarda orantısızlık, medya kuruluşlarının faaliyetlerini sürdürmesini engelliyor. Kapatma kararları demokratik toplum üzerinde medya çeşitliliğini tehdit ediyor. RTÜK'ün tarafsız, şeffaf ve özgür şekilde davranması gerekiyor.

Vakıflar Genel Müdürlüğüyle ilgili; gelir ve harcamaları düzenli olarak kamuoyuyla paylaşılmalı, bağımsız denetim mekanizmaları güçlendirilmeli, tarihî restorasyonlarda daha uzman ekiplerle çalışılmalı ve estetik değere öncelik verilmeli ve vakıf kaynakları tüm gruplara eşit dağıtılmalı, siyasi davranılmamalı, taraflı ideolojik gruplara ve Hükümet yanlısı kurumlara öncelik verilmemeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Çorabatır, lütfen tamamlayalım.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Vakıfların gelirleri eğitim, sağlık, sosyal yardım gibi projelerde kamu yararı hizmetinde kullanılmalı.

İklim değişikliğinin etkilerini önümüzdeki günlerde, yıllarda göreceğiz; bunu bütün bakanlıkların bütçelerinde söylüyorum. Turistlerin kararları bundan sonra artık iklim değişikliğiyle ilgili alınacak tedbirler düzeyinde olacak. Su tüketiminde, katı atık payında, sera gazında, Yeşil Dönüşüm'de bizim mutlaka yeni finansman yöntemlerini geliştirmemiz lazım.

Son olarak; büyük şehirlerde tiyatrolara olan talebi söylediniz ama tiyatrolara talepte ne yazık ki arz-talep dengesizliği yaşanıyor, bilet bulamıyorlar; tabii, oraya girişleri olmuyor... Biletler on-line satışlara çıkıyor ve hemen -bize gelen bilgiler doğrultusunda söylüyorum- on-line satışa çıkar çıkmaz da bitiyor. Sanatseverlerin bir bölümü bu konuda mutsuzlar ve bu konuyla ilgili çözüm bekliyorlar.

Bütçenizin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Çorabatır, teşekkür ederim.

Sayın Celal Fırat, süreniz on dakika.

Buyurun.

CELAL FIRAT (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; hepimizi sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı denilince aklımıza tüm kültürel birikimin, varlıklarımızın korunması, yaşatılması, sahiplenilmesi, desteklenmesi gelmesi gerekirken ancak maalesef bizler, bütün işlerinizde olduğu gibi bu kurumu da bir şirket gibi yönettiğinize, kültürel varlıklarımıza birer ticari meta gibi baktığınıza, yine kültürel mirasımızı nasıl hor kullandığınıza, nasıl yok ettiğinize, tahrip ve tahrip ettiğinize, asimile etmeye çalıştığınıza tanık oluyoruz. Bu ülke kültürel birikim, kültürel varlık, turizm konusunda tam bir derya deniz ancak Bakanlık ve bağlı kuruluşları bunları kurutmak, fakirleştirmek için elinden geleni yapıyor, çoğu zaman da hiç ilgisi olmayan işlerle uğraşıyor.

Mesela, Sayın Bakanım, Alevilik inancıyla ilgili kurumun sizin Bakanlıkta ne işi var? Alevilik bir turizm işi midir, Alevilik kültür, sanat işi midir ki Turizm ve Kültür Bakanlığımıza bağlıyorsunuz? Bu kurum ilk kurulduğunda cemevlerinin ihtiyaçlarının karşılanacağı, birçok kurumun imar sorunuyla ilgili çözüm üretebileceği dillendirilmişti yetkililer tarafından ancak -Bakanlığınız bünyesinde Alevi toplumunun bütün karşı çıkmalarına rağmen Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığını kurdunuz- cemevlerine bir kayyım atama makamı olarak kurulan bu kurum, Başkanlık Alevilere dair asimilasyon çalışmalarının karargâhı hâline gelmiş vaziyettedir; amacınız tamamen asimilasyondur, biz öyle düşünüyoruz ve kendinizin, iktidarınızın ihtiyacına göre bir Alevilik yaratmak istiyorsunuz.

Cumhurbaşkanı kararıyla, bir gece kararnamesiyle Türk-İslamcı, ülkücü kimliğiyle bilinen, Alevi asimilasyon çalışmalarında görev alan Alırza Özdemir atandı bu kuruma ve bu atamayla esasında Alevi kurumlarının Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının kurulma aşamasındaki itirazlarında ne kadar haklı olduklarını, asimilasyon merkezi olacağına dair endişelerinin resmen teyit edildiğini, bu yönde politikaların her geçen gün artarak devam ettiğini görmüştük o dönemlerde. Bu kişi Hacı Bektaş Dergâhı olmak üzere Alevi kurumlarının içerisinde eşit yurttaşlık mücadelesi talebi olan tüm kurumları, kesimleri bölücülükle suçlamaktadır; Alevilerin demokratik hak taleplerinin

tamamını yabancı istihbaratın bir oyunu olarak ifade etmektedir ve geçmişte de özellikle Alevi asimilasyonuna katkı sunacak birçok kitabı da vardı bu şahsın ve cemevlerinde de bu yönde çalışmaları vardı. Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı tüm cemevlerini gezerek kendilerine biat etmeleri şartıyla kadrolu maaş vadedip yola ikrar verenleri devletin kaymakamlıklarını, valiliklerini il il gezdirerek, kullanarak yoldan çıkarmaya çalışmaktadır. Alevi pirlarını devlet memuru hâline getirerek inancının yok edilmesi istenmektedir hâlbuki Alevilikte hizmet Hak içindir; dedelerin, anaların, babaların, pirların kesinlikle parayla pulla işleri olmaz, talipilerin hakkullahlarıyla geçimlerini sağlarlar. Ama yeni de bir tanım da getirildi "cemevi uzmanı" diye dedelere oradaki hizmet eden veya şu anki Daire Başkanlığı içerisinde hizmet eden kişilere "cemevi uzmanı" diye bir yeni tanım da konuldu oysaki Alevi inancında asla yeri olmayan vaatlerle Alevi inanç hizmetleri sunan pirlar camide önlerine konulan hutbeyi okuyan Diyanet imamına çevirmek isteyenlere Aleviler asla rızalık vermeyecektir, vermediler de.

Alırıza Bey, Alevileri Türklük üzerinden tanımlıyor; "Alevilik sadece Türklüktür." diyorsanız "72 millete aynı nazarla bakarız."ı hiç anlamamış, Aleviliği de hiç bilmiyorsunuz demektir ya da çok kötü, gerçekten kötü içerikli projelerin içerisinde demektir hâlbuki Alevilik Türklüktür, Alevilik Kürtlüktür, Alevilik Arap'tır, Alevilik Fars'tır, Alevilik Arnavut'tur, Alevilik Roman'dır, kısacası Alevilik insandır.

Bu kurumun o kadar tartışmalı işleri var ki Sayın Bakanım, insanların rızası olmadan topladığımız vergilerle finanse ettiğimiz bu kurumun harcamaları, ihaleleri soru işaretleriyle dolu. Bakınız, yaz aylarında Macaristan'da yapılan Büyük Hun Kurultayı'na katıldık; Allah rızası için Alevilikle ne ilgisi var Hun Kurultayı'nın? Hacı Bektaş'ta yaptığımız Gençlik Kampı vardı ve özellikle kamuoyunda çok tartışmalara yol açtı, ülkücü işaretlerle kamuoyuna servis edildi. Bunun amacı neydi? Yine bu yıl özellikle Aleviliğe alternatif yapmaya çalıştığımız Hacı Bektaş etkinliklerinin bütçesi ne kadardı? Bu yıl içinde PANO firmasına ihale edilen faaliyetlerin bütçesine bir bakınız lütfen; kısaca birkaç tane örnek vermek isterim: Kamuoyuna da yansıyan bazı bilgilere göre Kerbela ziyareti programına 2 milyon TL, Avrupa'daki canlarla buluşmalar için yine aynı şekilde 2 milyon lira, Şah İsmail Sempozyumu, İran'da Erdebil Tekkesi ziyareti 3,5 milyon TL, Dersim'de yaptığımız sempozyum için 890 bin TL, Sücaaddin Veli Kültür ve Turizm Derneğinin organizasyona 1 milyon TL ayrılmış. Bu ihaleleri alan firmanın kimler olduğu, Daire Başkan Yardımcıları Hasan Ali Uzun'un bu organizasyon ve derneklerle bağının ne olduğu gerçekten izaha muhtaçtır.

Başkan, aynı şekilde 8'inci Uluslararası 28'inci Ulusal Seyit Sücaaddin Veli Anma Etkinliği'ne de Başkanlık bütçesinden 1 milyon TL'ye yakın para aktarılmıştı. Yine Başkanlık tarafından da Sinan Dede Türbesi'ne ki biz aşure lokmalarını hak lokması olarak biliriz, canların verdiği rızalık lokmaları, 230 bin TL para aktarılmış. Başka garip şeyler de oluyor bu Başkanlıkta -ne ilgisi varsa- bir bina tahsis edildi. Tahsis edilirken çok yararlı işler yapılacağı dillendirildi. Özellikle Başkanlığın birimlerinin içerisinde Kapadokya Alan Başkanlığına ile Çanakkale Alan Başkanlığına birer oda tahsis edilmiş durumdadır. Yine, Bakan yardımcılara, onların danışmanlarına tek kişilik konforlu odalar tahsis edildi. Başka neler yapılıyor bu Başkanlıkta? Bu kurumun tartışmalı bir çalışması ise -özellikle Alevi kamuoyunda çok tartışıldı- Alevi ansiklopedisi hazırlama girişimidir; birçok Sünni akademisyenin, ilahiyatçıların çoğunlukta olduğu hatta Ali Rıza Özdemir'in eşini de koordinatör olarak atadığı bir kurum bu. Bir diğeri ise para ödüllü olan nefesler, duaz imamlar, deyiş ve muharremiye ses yarışmasıdır. Bunlarla resmen Alevi toplumuna hakaret ediliyor Sayın Bakanım.

Fakir fukaranın alın terinden aldığımız vergileri aktardığımız bu kurumun yaptığı sempozyumlara, çalıştaylara, yayın faaliyetlerine, toplu ziyaretlere, eğitimlere milyonlar harcıyorsunuz. Bu Başkanlık eşe dosta para aktarmak için mi kuruldu? Alevilikte her lokma kutsaldır. Aleviler bu kurumu da haram bütçeyi de kesinlikle kabul etmiyor. Sizin bu bütçeniz Alevileri asimile etme bütçesidir diyoruz, bu bütçe zararlı, bu bütçe gerçekten hastalıklıdır. Bu kurumu da bu zihniyeti de asla kabul etmeyeceğiz.

Başta Hacı Bektaş Veli Dergâhı olmak üzere Alevi inancında önemli kutsal mekân ve yerlere el konulmuş, bazıları müze statüsünde, bazıları hoparlör takılmış ezan okunuyor, bazıları cem ibadeti yapmak yasaktır, bazıları da maalesef hâlen davalıktır. Tek cümleyle söylersek Alevilerin kutsal dergâhlarını, mekânlarını geri verin; coğrafyasını, inancını, kültürünü tahrip etmekten lütfen vazgeçin.

Sayın Bakanım, yine Bakanlığımıza bağlı bu ismi zikredilenler hakkında defalarca sizlere soru önergeleri de verdik. Neydi bu soru önergelerimiz? Burada kısaca birer cümleyle tekrar sormak isterim: Her yıl 16, 17, 18 Ağustosta Alevi kurumları ve Hacıbektaş Belediyesinin ortaklaşa düzenlediği Hacı Bektaş Veli anma etkinliklerine bu sene, Bakanlığımıza bağlı Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı, geleneği yok sayarak aynı tarihte yasakçı anlayışla alternatif etkinlik düzenledi -ki siz de oradaydınız, gerginlikler de çok oldu- bunun sebebi nedir? Her sene bu sıkıntıları yaşıyoruz. Bakanlığımıza bağlı Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı neden Hacı Bektaş Veli anma etkinliklerinde yereldeki kurumlara alternatif etkinlik düzenlemekte; amacımız tam olarak nedir? Hacıbektaş ilçesinde düzenlenen etkinlikte daha evvel özellikle aslan ile ceylan resminin deforme edilmiş ve bu semboller neden çıkarılmış? Bununla ne hedeflenmektedir? Hacı Bektaş Veli Dergâhı özellikle Turizm Bakanlığına bağlı bir müze statüsündedir. Bunu müze statüsünden çıkarıp Alevilere, Alevi toplumuna, Alevi halkına, ocaklarımıza vermeyi düşünüyor musunuz?

20 Nisan 2024 tarihli 32523 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Cemevlerinin Aydınlatma Giderlerinin Ödenmesine Dair Yönetmelik'in -biraz önce siz de 829 cemevinin elektriğinin ödendiğini söylediniz- 5'inci maddesi uyarınca cemevlerinin elektrik faturalarının Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden ödeneceği hükmü altına alınmıştı. Alınan bu kararla temelde yine ne olduğu belli olmayan bürokratik bir süreç yaratılmak isteniyor ancak tüm bunlara rağmen milyonlarca Alevinin ibadethaneleri olan cemevleri tanınmamaktadır. Cemevlerinin elektriğinin ödenmesi için bu asimilasyon kurumuna dilekçe verilmesini isteyen il kültür müdürlükleri var -ki bunların birinde ben de bir cemevi başkanlığı yürütüyorum- bize de geldiler; özellikle kaymakamlıklar ödeyebilir bu elektrik faturalarını, il kültür müdürlükleri ödeyebilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, bir dakika ek süre veriyorum.

CELAL FIRAT (İstanbul) - Niye illa bu kurumun baz alınmasını arzuluyorsunuz?

Yine, aynı şekilde, özellikle Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı para ödüllü Alevi-Bektaşî Deyiş, Nefesler, Semah, Duaz-ı

İmam ve Muharremiyye Güzel Okuma Ses Yarışması düzenlediğini kamuoyuna duyurdu. Nefeslerimiz bizim için çok kutsaldır. Yine, aynı şekilde, bu şahıs, cemevlerine mescit ve Alevi dedelerine eğitim verilmesiyle ilgili çok tartışmalı sözler söylüyor; bu da gerçekten çok yoğun bir şekilde tartışma konusu.

Bu anlamıyla, Sayın Bakanım, bu meselelerin hepsi uzun yıllardır özellikle Alevi toplumunun talepleri, çok nettir. İnancımızı tanımlamayın, bir yerin ibadethane olup olmadığını o inancın mensupları kararı verir. Biz de gelin, diyalogla bu meseleleri çözelim diyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Fırat, teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın Kültür ve Turizm Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Anayasa'nın 10'uncu maddesine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanımız konuşma süresi geldiğinde, söz verildiğinde cevaplayacaktır. Yalnız, Anayasa 10 "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir." Bunu belirtmek isterim.

CELAL FIRAT (İstanbul) - Vallahi öyle değil Sayın Başkanım.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Aleviler hariç.

CELAL FIRAT (İstanbul) - Aleviler hariç Sayın Başkanım.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)

b) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)

c) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Devam)

ç) Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)

d) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)

e) Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)

f) Atatürk Kültür Merkezi (Devam)

g) Türk Dil Kurumu (Devam)

ğ) Türk Tarih Kurumu (Devam)

h) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)

ı) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)

i) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)

j) Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)

k) Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)

l) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)

m) Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın George Aslan, buyurun.

GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye coğrafyası çok dilli, çok kültürlü, çok inançlı bir yapıya sahip; birçok medeniyet bu topraklarda yaşamış ve izler bırakmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığının temel sorumluluğu tam da tüm bu medeniyetleri, kültürleri, inançları, kimlikleri korumak ve gelişmeleri için alan açmaktır. Bakanlığın görev tanımında "Millî, manevî, tarihi, kültürel ve turistik değerleri araştırmak, geliştirmek, korumak, yaşatmak, değerlendirmek, yaymak, tanıtmak, benimsetmek ve bu suretle millî bütünlüğün güçlenmesine ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak." denilmektedir. Ancak bütün kurumlarıyla genel olarak Bakanlığın bu görev ve sorumluluğunu yerine getirmediğini, tüm kültürleri aynı hassasiyetle yaklaşmadığını söyleyebiliriz.

Türkiye'de maalesef ki yüzyıllardır farklı kültürleri reddeden tekçi bir anlayış hâkim. Kültür politikasındaki ayrımcılık dil, kültür, sanat, tarih gibi çok yönlü ve farklı düzeylerde kendini göstermektedir. Ayrımcılığın önemli alanlarından biri kültür alanıdır. Bu da Kültür ve Turizm Bakanlığı ve ona bağlı kurumlar aracılığıyla yürütülmektedir. Bakanlığın tüm kaynaklarının sadece Türk kültürü için değil, aynı zamanda daha dezavantajlı durumda olan halkların, inançların kültürel değerleri için de kullanılması gerekmez mi? Yoksa bunlar Bakanlığın görev ve sorumluluğunun dışında mı görülmektedir?

Tabii, bu tekçi anlayış sadece yirmi iki yıllık AKP iktidarlarının politikalarıyla sınırlı değildir, yüz yıllık bir süreci kapsamaktadır; günümüzde de bu anlayış pek değişmiş değildir. İktidar tarafından kimi zaman bazı olumlu adımlar atılmış gibi görünse de tekçi anlayışın devam ettiğine yönelik pek çok uygulamaya şahit olmaktadır. Bu uygulamalara en fazla Kürtler, Aleviler ve Hristiyanlar yani

Ermeniler, Rumlar ve Süryaniler maruz kalmaktadır. Özellikle Hristiyan ve Aleviler inançları nedeniyle zaman zaman baskı ve saldırıların hedefi oluyorlar; ibadethane, mezarlıklar ve dinî sembollerine yönelik saldırılar yapılmaktadır. Bu saldırılara ilişkin İnanç Özgürlüğü Girişimi tarafından hazırlanan yıllık rapor var. Bu rapora göre, Ocak-Aralık 2023 tarihleri arasında din, inanç ve inançsızlıkla bağlantılı 47 saldırı ve nefret suçu işlenmiştir; bunlardan 22'si Hristiyanlara, 14'ü Yahudilere, 7'si, Alevilere, 4'ü Müslümanlara, 2'si Yezidilere, 1'i de ateistlere karşı işlenmiştir. İstanbul'da bazı evlere "Yahudilere ölüm." ve "Yahudi kanı bize helal." yazan kâğıtlar yapıştırıldı. Malatya Pütürge'de Aleviler için kutsal olan Gönçi Hızır Ziyareti tahrip edildi. Ankara'daki Cebeci Asri Mezarlığı'nda Yahudilere ve Hristiyanlara ait mezarlar tahrip edildi. Urfa'nın Viranşehir ilçesinde yaşayan Ezidiler mülklerini almak için hak mücadelesi yürütürken sistematik saldırılara maruz kaldı. İstanbul'da Şahkulu Dergâhı'nın Pendik şubesine silahlı saldırı düzenlendi. 2024 yılında da ibadet yerlerine yönelik pek çok saldırı meydana geldi. 28 Ocakta İstanbul Sarıyer'de bulunan Santa Maria Kilisesi'ne yapılan silahlı saldırıda bir kişi hayatını kaybetti. Son olarak, 15 Ekimde İstanbul Küçükçekmece'de bulunan Garip Dede Cemevi'ne bir saldırı gerçekleşti.

Sayın Bakanım, yaptığınızı sunumda bir şey dikkatimi çekti; camilerden ve kültürel yerlerden bahsederken "kilise" kelimesi sadece bir sefer geçti; bu da bize kiliselerle ilgili gerçekten çok ağırlıklı böyle bir çalışmanızın olmadığını gösteriyor. Oysaki kilise ve manastırlar meselesi tarihî, dinî inanç boyutu, insani ve ahlaki yönü olan önemli bir meseledir.

Yüzerce, binlerce tarihî kilise ve manastır bakımsızlıktan yıkıldı ya da yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bunlardan bir kısmı zaman zaman depo ya da ahır olarak kullanıldı, camiye dönüştürülen pek çok kilise de mevcut. Özel mülkiyete geçmiş olup satılığa çıkarılan kiliseler var. Mardin'in Artuklu ilçesinde bin yedi yüz yıllık geçmişe sahip Mor Yuhanna Kilisesi tapusunun elinde bulunduğunu iddia eden bir kişi tarafından yıllardır internet sitelerinde satışa çıkarılmaktadır. Geçtiğimiz aylarda Sivas'ta benzer şekilde bir Ermeni kilisesi 16 milyon TL'ye satılığa çıkarılmıştı. Bu konuya ilişkin verdiğimiz soru önergesine Bakanlığınız tarafından verilen cevapta "Kilise, manastır ve diğer dinî inançlara ait ibadethanelerin kişiler tarafından satışına ilişkin, evveliyatında vakıf geçmişine taşınmazların takibati yapılmakta olup bu taşınmazların vakıflarına tekrar kazandırılması yönünde mevzuat çerçevesinde çalışmalar yapılmaktadır." deniliyor.

Azınlık vakıflara iadesi yapılmış hangi kiliseler var? Söz konusu kiliselerin iadesiyle ilgili herhangi bir çalışmanız var mı? Varsa eğer bu çalışmalar nelerdir? Mardin'deki satılık kiliseye ilişkin geçen yıl verdiğiniz cevapta özel mülkiyet olduğu için satışıyla ilgili herhangi bir engel bulunmadığını söylediniz. Kısaca, bizim bu konuyla ilgili, Bakanlık olarak sizden beklentimiz, bu kiliseye ticari bir mülk olarak değil, kutsal olan bir ibadet yeri olarak yaklaşmanız ve gereği olarak hak sahiplerine teslim etmenizdir çünkü kilise ve manastırlar da diğer ibadet yerleri gibi satılabilecek özel bir mülkiyet değiller. Benzer durumdaki bütün ibadet yerlerinin Bakanlığınız tarafından sahiplerine iade edilmesini istiyoruz. Bu meseleye yönelik yaklaşım bizim için samimiyetin turnusol kâğıdıdır.

Ermeni, Süryani, Rum vakıfları kendi imkânlarıyla bazı kilise ve manastırları restore etmeye çalışsa da bu yapıların nüfusa oranla fazla olması çoğunun restorasyonunu imkânsız kılmaktadır. Bakanlık tarafından restorasyonu yapılan veya hâlâ restorasyonu devam eden bazı kilise ve manastırların olduğunu biliyoruz; Batman'ın Beşiri ilçesinde bulunan tarihî Mor Kiryakus Manastırı gibi. Ancak bu çalışmalar yetersizdir Sayın Bakanım. Elbette ki Türkiye'deki bütün kilise ve manastırların restore edilmesi gibi bir beklentimiz yok ama çok önemli yerler var. Örneğin Hakkâri'de bulunan ve Doğu Asur Kilisesi'nin yüzyıllarca patriklik merkezi olan Koçanis -Türkçe adıyla Konak köyünde bulunan Mar Şalita Kilisesi gibi- Kilisenin durumunu daha önce de dile getirmiştik ancak henüz bir adım atılmış değildir.

Sayın Bakanım, hatırlıyorsanız geçen sene Genel Kurulda bütçe görüşmeleri sırasında bu konuyu size iletmiştim, siz de buna hâkim olmadığınızı söylemişiniz. Daha sonra, Bakan Yardımcısı Sayın Nadir Alpaslan'ı görevlendirdiniz; ben kendisiyle bir sefer bir görüşme yaptım, onun yanında, Van Turizm Bölge Müdürüne Koçanis'le ilgili bir araştırma yapıp bir rapor iletmesini istedi. Aradan iki hafta geçti, o rapor geldi ve kendisi benimle görüştü ve dedi ki: "Bazı sorunlar var. Çok kötü yıkıldı, tadilat gerekiyor." Daha sonra ben "Bir araya geliriz, gerekirse sponsor falan da bulabiliriz." dedim. Gerçekten, o olay hem bölgedeki insanda büyük bir heyecan yaratmıştı hem de Avrupa'da ve Amerika'da bulunan halkımızın içinde çok büyük heyecan yaratmıştı.

Patriklik sıradan bir makam değildir, bir halkın en üst düzeydeki yöneticisidir ve bu insan, merkezini Amerika'nın Chicago kentinden Hakkâri'nin o köyüne taşımak istiyordu. Bunun gerçekten hem bölge turizmine büyük katkısı olacaktı hem de halkımızın Amerika'dan, Avrupa'dan bölgeye gelip yatırım yapma yolunu açmış olacaktı ama maalesef, yaklaşık sekiz dokuz aydır Bakan Yardımcınız Nadir Bey bir türlü dönüş yapmadı; herhâlde buna da verecek bir cevabı olmalı diye düşünüyorum.

Siirt Kurtalan'a bağlı Konakpınar köyü yakınlarında bulunan Keldani Kilisesi defincilerin hedefi hâline geldi ve yıkılma tehlikesi günden güne daha da artıyor. Bu tarihî yapılar -ki bunlardan bazıları dünyanın en eski yapılarından- dünyanın başka bir yerinde olsaydı el üstünde tutulurdu.

Farklı din ve inançların ibadethaneleri ticari bir bakış açısıyla turistik bir yapı olarak görülmemeli, kutsal mekânlar olarak ve ülkenin ortak tarihî ve kültürel değerleri olarak kilise ve manastırlar korumaya alınmalıdır, yıkılma tehlikesi olanlar da restore edilmelidir. Hangi nedenle olursa olsun özel mülkiyete geçmiş ibadethanelerin de sahiplerine iade edilmesini talep ediyoruz. Örneğin, İstanbul'da Cumhurbaşkanının katılımıyla Süryani Kilisesi'nin açılışının yapılması gibi bu alanda atılacak olumlu adımların Türkiye'nin bu alanda yurt dışında pek de iyi olmayan imajına da olumlu katkıları olacaktır.

Bir halkı var eden kendi kimliği, dili, kültürü, inancı, tarihi ve temelleri etrafında şekillenen değerleridir; bunların yok olması, halkın da yok olması anlamına gelmektedir. Bakanlık olarak bu kültürel değerlerin korunması veya yok olması noktasında payımıza düşen sorumluluklarda yaptığımız ya da yapmadıklarımız kadar dolaylı veya doğrudan sizin de payınız olacaktır diyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aslan, teşekkür ederim.

İYİ Parti Grubu adına Selcan Taşcı.

Sayın Taşcı, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakanlık bürokratları; her şeyden önce Bakanlığın bizzatı kendisine olan itirazımı kayda geçirmek istiyorum. Sayın Bakanın bu konudaki düşüncesinin çok net olduğunu, "kültür" ve "turizm"i birbirinin ayrılmaz parçası olarak gördüğünü hepimiz biliyoruz ama ben de aynı netlikte, Türkiye'nin turizme iliştilmiş değil, müstakil bir Kültür Bakanlığına ihtiyacı olduğuna inanıyorum.

Turizm bir sektör olabilir ama kültür bütün değerleri, unsurları, aşamalarıyla bizim aslında kim olduğumuza denk gelir; bir felsefedir, hafızamızdır. Turizm, tanıtmaya, markalaştırmaya, pazarlamaya dayanabilir ama kültür, pazarlamadan ziyade koruma ve yaşatmakla ilgilidir. Misal, siz turizmi gözüyle Efes'te davet masalarında yemek verebilirsiniz, orayı bir cazibe merkezine dönüştürmek isteyebilirsiniz ama kültür penceresinden bakıldığında orada taş taş üstüne bile koymamak o anlamda gerekebilir.

Atatürk'ün ifadesiyle "Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür." Cumhuriyeti var eden her şey, onu askerî dehaya dayalı bir savaş zaferinden işgale karşı bir millî direniş destanının, kurtuluş destanının, bağımsızlık destanının tacı hâline gelmesini sağlayan da devletleşiren de o devletin toplumunun yıllarca baskılandığı taassuflardan arınıp fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür fertlerden oluşan bir millete yeniden dönüştüren şey de kültürdür. O meşhur betimlemeyle, ağa ile çoban arasındaki tek farkın kıyafetlerindeki yama sayısı olduğu bir ortam üzerine, Anadolu'nun yıllarca ezilmiş köyleri, köylüleri üzerine; o enstitüleri, fabrikaları, yolları, tiyatroları inşa edebilen; bugün bile iktisat politikası üretenlerin çok gerisinde kaldığı, Birinci Kalkınma Planı'nın başarıya ulaşmasını sağlayan da hep o devletin bir kültür politikası üretebilmiş olmasıyla ilgilidir.

Bu bütçede konuştuğumuz bütün kalemler, Türk milletinin nerede nasıl yaşıyor tahayyül ettiğimizle ilgili ve aslında öngördüğümüz kültür politikası uyarınca, onun gereği olmalıyken kültürün bir alt başlık olarak değerlendirilmesi, gerçekten hazin ve uzun vadede millî varlığımız için de tehdit varsaymamız gereken bir yaklaşım biçimidir.

Ben bunları söylüyor olmaktan haz almadığımı özellikle vurgulamak istiyorum, gerçekten üzülerek söylüyorum. Kadına şiddetten çocuk istismarına; sentetik, dijital, türlü bağımlılık türüne bağlı suçlardan sapkınlığa varan davranışlara her gün birçok trajik olaya şahit oluyoruz ve her seferinde şunu soruyoruz kendimize: "Biz bu muyuz?" "Değiliz." diyorsanız yani orada "biz" diye tariflediğimiz özne, o zaman çok ama çok ciddi bir dönüşüme, yozlaşmaya, çürümeye uğramış demektir ve acilen de onu özüne döndürecek bir kültür devrimi gerekir. Ve bu devrim harf inkılabını travma sayan bürokratlarla yapılamaz maalesef; bu devrim "Türkiyelilik" gibi bir ucube kavramı Türk Dil Kurumu sözlüğüne sokmaya çalışan bürokratlarla da yapılamaz.

Ben çok merak ediyorum, mesela kontrolsüz ve denetimsiz sığınmacı meselesinin ulaştığı boyut ortadayken Bakanlığın Araplaşmak gibi bir tasası var mıdır yahut turizm aşikâr şekilde kültürün önünde tutulduğu için soruyorum; bunu turizm açısından bir tehdit algısı olarak değerlendirmekte midir? Bununla ilgili, Türkiye imajına etkisi üzerine yapılmış kapsamlı bir çalışması var mıdır? Özellikle vurgulamak istiyorum, bunu ırkçı bir yaklaşımla da söylemiyorum, öz yurdunda asimile ediliyor olma vahameti açısından vurgulamak istiyorum; özellikle bu ortam ve şartlar altında kültür da yetmez, tıpkı eğitim ve savunma gibi aslında onların da ruhunu besleyen iç cephe -bahsi çok geçiyor son dönemlerde- işte lazım olduğunda o iç cepheyi bir ve bütün kılacak bir Millî Kültür Bakanlığı aslında elzem hâle gelmiştir.

Türk milleti bu çıkmazdan "Sakin millî bir ad isteme." diyen Tanzimat kafasıyla değil tıpkı Atatürk'ün yaptığı gibi fikrimizi "Türklük hem mefkûrem hem de kanımdır/Sırtımdan alınmaz çünkü kürk değil!" diyen Ziya Gökalp'lara, duygularımızı da Namık Kemal'lere dayandırdığımız yeniden bir Türk milliyetçiliği hareketiyle kurtulabilir.

Yüz yıl önce bile kültürün kalkınma başlıklarından biri olduğu ülkemizde, On İkinci Kalkınma Planı'na baktığımızda, geçtim bir ana başlık olmayı, yine bir şeye iliştilmiş olarak, böyle daha sanat düzleminde ele alındığını görüyoruz ve birçok cümlemin yine "Turizme katkı sağlayacak biçimde." diye tamamlandığını görüyoruz planda.

En azından plan veya hedef olarak yer bulmasını anlamlı bulduğumuz başlıklar da var. Ben özellikle dijital istila altındaki çocuklarımız için onlara tarihin önemli şahsiyetlerini, masal, destan kahramanlarını tanıtan filmlerin, çizgi filmlerin yapılmasını, evet, önemsiyorum ama burada özellikle kullanılan animeler gerçekten sektörün çok gerisinde ve filmleştirilecek önemli tarihi şahsiyetlerin kimin süzgecinden geçirilerek seçileceği konusu da kritik. Yani bir gün ben bir fesli meczubun çocukların karşısına "Önemli tarihi şahsiyet." diye çıkarılması endişesini taşıyorum açıkçası. Keza, "Yaşayan İnsan Hazineleri" konusu da öyle, kime göre, neye göre? Burada netleşmiyoruz.

Sayın Bakanın en büyük referansı rakamlar; müzeciliğin teşvik edilmesi, sanat faaliyetlerine erişimin artırılması hepimizin ortak dileği ama dilekten öteye geçip geçemediği de önemli. Bunlar biraz da hatta doğrudan aslında ekonomiyle ilintili. Derin yoksulluk pençesindeki bir ülkede sanat maalesef bir burjuva etkinliği hâline geliyor. Hoş, burjuva da kalmadı, o da ayrı bir maalesef tartışma konusu. Keza, bütçe gerekçesinde de sanat ve kültür ekonomisi programıyla ortaya koyulan hedef bunu tescilliyor. Bu yıl için kültürel etkinliklere 7,39 milyon kişinin katılması hedeflenmiş ama 6,9 milyonda kalacak gibi görülüyor. 2025 hedefi 2024 hedefinin gerisinde, 2026 hedefi ancak 2024 hedefine erişebiliyor. Etkinlik sayılarının artması, evet, önemli ama 80 milyonuz, maalesef erişim hedeflerine ulaşamamış gözüküyor.

RTÜK her zaman bu Bakanlığın en hararetli tartışma başlıklarından bir tanesi. Her şeyden önce gerekliliği de ayrıca tartışılır. Bu kuruluş, millî kültür ülküsüne biraz sahip bir bünyede bulunsaydı muhalefeti hedef alan bir cadı avı yerine sabah kuşağında herkesin evinin ortasına atılan o yozlaştırıcı bomba etkili yayınlara daha fazla mesai harcayabilirdi. Yılda bir kere gelip burada bütçede "Tarafsız." demekle tarafsız olunmuyor maalesef. 2024'ün ilk altı ayında verdiği cezaların yüzde 75'inden fazlası aynı televizyon kanalına ve bu masum bir tesadüf değil. En ağır ceza "İstakoz AK PARTİ Grubunda" haberine 8 milyon liradan fazla idari para cezası verilmiş ama diğer tarafta, çok daha derin tahribat yaratan, o bahsettiğim sabah programlarıyla ilgili sunuş kitapçığındaki ifade "Etik ilke kararları aldık." yani bir habere 8 milyon lira idari para cezası ama tahribatı kat kat, misliyle fazla olan yayınlara etik ilke kararı.

Yine, çok önemli bulduğum ama hangi Bakanlığın bünyesinde olması gerektiği konusu bence tartışmalı olan TİKA, çok değer verdiğimiz, göz bebeğimiz kuruluşlardan bir tanesi, "Güçlü diaspora, güçlü Türkiye" gibi bir misyonun kolu. Bu sebeple yani diaspora etkisi

beklediğimiz için soruyorum, bugüne kadar yaptığı on binlerce projeden, yapılan onca yatırımdan... Mesela, biz, herhangi bir ülkeyi sözde soykırıma dair iftiralara tanınmaktan vazgeçirebilmek gibi bir sonuç olabildik mi? Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanıtabilmek gibi bir sonuç alabildik mi? Mesela, dünyada, Suriye'de ne olarak gözüküyoruz? Yani meşru müdafaa hakkımızı savunuyor olduğumuzu kabullendirebildik mi? Doğu Türkistan'daki zulmü küresel rekabet ekseninde, taraf tutma dışında, orada yaşananlar üzerine inşa edilen bir vicdan ayaklanmasına dönüştürerek duyurabildik mi? TİKA'nın TÜİK'le istatistik alanında bir iş birliğine imza attığını geçenlerde duyduk. Aman diyeyim! Yani gerçekten bizim göz bebeğimiz bir kuruluş, ne kadar yararı olur ne kadar zararı bilemiyorum.

Merak ettiğim bir diğer konu Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının Türkiye bursları. İnsana yatırım yapıyoruz, gerekli de görüyorum ama bu yatırımın geri dönüşünün nasıl olduğu konusunda bir takibimiz var mı, bunu da merak ediyorum. Orta Çağ dönemi ahşap camileri dünya mirası listesine kazandırmak konusundaki emeğinizi biliyoruz, teşekkür de ediyoruz. Ben başka bir camiden de söz etmek istiyorum. Elâzığ'ın Maden ilçesindeki Cami-i Kebir'de restorasyon kararı alınalı on yıl oldu biliyorsunuz ama afet riski gerekçesiyle kaderine terk edilmiş hâlde ve yıkım tehlikesi altında. Burayla ilgili bir öncelememiz olacak mı?

Geçen yıl bu Komisyonda bir müjde olarak duyurmuşunuz "Harika Çocuklar Yasasını" ama sonrasında özellikle Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür Bakanlığı arasında bir anlaşmazlık olduğuna dair haberler çıktı. Gelinek durum nedir, bu konuda bilgi almak istiyoruz çünkü bizim önemseydiğimiz, gerekli de gördüğümüz bir proje.

Sürem bitmeden Tekirdağ'la ilgili birkaç şey söylemek istiyordum ama bitecek herhâlde. 2 antik kentimiz var bizim Tekirdağ'da ikisi de çok özel aslında. Bir tanesi Türkiye'nin en büyük antik tiyatrosunu içeriyor ve bu boyutundan dolayı kazı çalışmasında ekstra insan gücüne ihtiyacı var. Trakya medeniyetine ait...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bir dakika ek süre veriyorum Sayın Taşçı.

SELCAN TAŞÇI (Tekirdağ) - Dolayısıyla, bu 2 antik kentin de ören yeri statüsünde değerlendirilmesini talep ediyoruz.

Tekirdağ Arkeoloji Müzesi en müze olarak değerlendirilemeyecek binada. Deniz kenarında nem ve rutubetten dolayı eserler gerçekten zarar görüyor ve biliyoruz belediye yer gösterdi, size de başvuru var. Bu müzenin yapımı için de biraz önyak olursanız yani tasarruf tedbirlerini orada pas geçebilirsek çok seviniriz.

Yine, yıkılan, depreme dayanıksızlık sebebiyle yıkılan kütüphanelerimiz var, kütüphanemizin olmadığı ilçelerimiz var, özellikle Marmara Ereğlisi ve Çerkezköy, oradaki kütüphane tahsislerinde bir an önce yapılmasını bekliyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Selcan Taşçı, teşekkür ederim.

Sayın Yavuz Aydın 2'nci konuşmacı.

Süreniz on dakika.

Buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesi üzerine İYİ Parti Grubum adına görüşlerimizi paylaşmak ve ülkemizin kültürel mirası ile turizm potansiyelini daha etkin değerlendirebilmek ve yapılması gerekenleri dile getirmek için söz almış bulunuyorum.

Sayın Bakan, konuşmanızı dikkatlice takip ettim, Göbeklitepe'deki çalışmalarınızı, geleceğe miras projelerinizi ayrıntılı bir şekilde not aldım. Ülkemizin turizm alanında yaptığımız olumlu işler için teşekkür ediyorum fakat seçim bölgem Trabzon'da turizm alanında yaşanan sorunlara da çözüm üretmeniz gerektiğini ve sunumunuzda yer vermeniz gerektiğini size hatırlatmak isterim. Trabzon tarihi, doğal ve kültürel zenginlikleriyle sadece Türkiye'nin değil, dünyanın önemli turizm destinasyonlarından biridir. Fakat şehrimizin bu potansiyeli ne yazık ki gerektiği gibi değerlendirilmemektedir.

Sayın Bakan, Sümela Manastırı yalnızca bir inanç merkezi değil, aynı zamanda evrensel bir kültürel mirastır. Ancak burada düzenlenen ayinlerin uluslararası arenada siyasi boyutlar taşıması ve bu etkinliklerin Türkiye'nin dış politikası üzerinde tartışmalara yol açması ciddi bir yönetim sorunu olarak karşımızda durmaktadır.

Tarihi Ortahisar Evleri ve Trabzon Surları şehrimizin geçmişine ışık tutan ve turistik cazibesini arttıracak önemli değerlerdir. Ancak Ortahisar Evlerinin restorasyonunda yaşanan gecikmeler ve Trabzon Surlarındaki çöp ve seramik görüntüleri Bakanlığımızın yerel yönetimlerle koordinasyon eksikliğini ortaya koymaktadır. Anıtlar Kurulunun da süreci tıkadığı açık bir şekilde görülmektedir.

Sayın Bakan şehrimizdeki turizmi geliştirmek için şu önerileri dikkate almanızı önemle rica ediyorum: Ortahisar ve surların turizme kazandırılması, Ortahisar'ın kültürel rota olarak geliştirilmesi ve surların temizlenmesi adına özel fonlar oluşturulmalıdır. Sayın Bakan, Uzungöl her yıl on binlerce yerli ve yabancı turist ziyaret ettiği bir doğa harikasıdır. Uzungöl gibi yoğun turist çeken bölgelerdeki plansız yapılaşma sorunları acilen çözümlenmelidir ancak bölgede yapımı planlanan hidroelektrik santrali projesi bu cenneti ciddi bir şekilde tehdit etmektedir. Bu bölgedeki HES projesi acilen iptal edilmelidir. Sayın Bakanım, sizin vermiş olduğunuz bir ruhsat değil ama burası önemli bir turizm destinasyonu, bu açıdan sizin de bu konuda bir görüş vermenizi önemle rica ediyorum.

Sayın Bakan, Trabzon'da sahibinin belli olmadığı bir turizm sektörü bulunmaktadır. Öyle bir sektörden bahsediyorum ki herkesin kendi keyfine göre bir fiyat politikası belirlediği, denetimin neredeyse hiç olmadığı ve sektöre zarar verenlerin rahatlıkla at koştuğu bir ortamdan bahsetmekteyim. Arap turistlerin iyi niyetli ve kötü niyetli esnaf arasında bırakılarak sürdürülebilir bir turizm sektörü "SOS" vermektedir. Öyle ki 2023 yılında Umman'dan 58.400 turist şehrimize gelmişken bu sayı 2024 yılında 47.700'e düşmüştür. 2023 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'nden 41.600 turist şehrimize gelmişken bu sayı 2024 yılında 25.100'e düşmüştür. Yine, aynı şekilde, 2023 yılında Kuveyt'ten 41.800 turist şehrimize gelmişken bu sayı 2024 yılında 30.516'ya düşmüştür. Bahsettiğim verilerden de anlaşılacağı gibi, Trabzon'a gelen turist sayısı gittikçe düşmektedir. Bunun sebebine ister Arap turistini fahiş fiyatlarla karşılaşması deyin, isterseniz kötü

muamele yapan işletme sahipleriyle muhatap olması deyin çözüm sizin elinizdedir. Eğitimli, yabancı dil bilen zabıta, polis ve diğer personellerle Trabzon'daki Arap turizmini canlı tutmamız gerekmektedir. Trabzon turizminin sürdürülebilirliği ve hizmet kalitesinin artırılması için işletmelerde eğitimli personelin çalıştırılması zorunlu hâle getirilmelidir. Bu adım, hem yerli hem de yabancı turistlerin memnuniyetini arttırarak şehrin turizm potansiyelini daha da yukarıya taşıyacaktır. Sera Gölü'nde, Sümela Manastırı'nda turiste sunulan hizmetin daha profesyonel şekilde sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, Trabzon turizminin çeşitlendirilmesi için farklı destinasyonlara yönelik yeni ve ilgi çekici rotaların oluşturulması gerekmektedir, bu da alternatif turizm altyapılarının sağlanmasıyla mümkün olacaktır. Trabzon'da sektörün önde gelen temsilcileri Trabzon'da toplam 100 bin yatak kapasitesi varken bunların 80 bininin kaçak işletme statüsünde olduğunu belirtmektedir. Denetim yetersizliği ve bu kayıtsız işletmelerin yarattığı haksız rekabet hem sektörü baltalamakta hem de devleti ciddi bir vergi kaybına uğratmaktadır. Sayın Bakan, kayıt dışı turizmle mücadelede hangi adımları atacağınızı öğrenmek istiyorum. Yaz sezonunda Trabzon'da "sahibinden.com"da 58 adet satılık otel varken şu anda 20 otel ilanı yer almaktadır. Bu durum, bölgedeki turizm işletmecilerinin yaşadığı ekonomik sıkıntıyı ve umutsuzluğu net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bakanlık olarak bu duruma çözüm üretmeyi planlıyor musunuz?

Sayın Bakan, Trabzon'un doğal ve kültürel zenginlikleri turizmin sürdürülebilir bir şekilde gelişmesi için büyük bir fırsat sunmaktadır ancak yayla ve doğa turizmi gibi alternatif turizm alanlarında altyapı eksiklikleri ve tanıtım yetersizlikleri bu potansiyelin önünde büyük bir engeldir. Ayrıca, mevcut altyapı hizmetleri iyileştirilmeli, alternatif turizm altyapıları geliştirilmelidir. Trabzon'daki turizm sektörü sezonluk dalgalanmalar nedeniyle ciddi zarar görmektedir. Bu sebeple, yıl boyunca turist çekebilmek adına hangi stratejiler geliştirilmektedir? Yerli ve yabancı turistlerin Trabzon'u tercih etmeleri için tanıtım faaliyetlerine daha fazla ağırlık vermelisiniz.

Konuşmanızda Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının faaliyetlerine ve Ajansın ülkemizin turizm faaliyetlerini arttırdığına değindiniz. Merak ettiğim husus, Ajansın Trabzon'un turizmine sağladığı katkı ve yararlar nelerdir? Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının Trabzon'da ortaya koyduğu tanıtım faaliyetlerinin faydasını da detaylı bir şekilde bizlere aktarır mısınız? Ajansın konaklama merkezlerinden topladığı para il bazında değerlendirilmelidir. Hangi ilde, ne kadar miktar toplanıyorsa aynı oranda o ilin turizmi için harcama yapılmalıdır.

Sayın Bakan, Hükümetin, sürdürülebilir turizmi geliştirmek adına altyapı yatırımları, teşvikler ve denetim mekanizmalarını güçlendirmesi gerekmektedir. Trabzon gibi eşsiz bir şehirde bu kadar çok eksik varken Bakanlığımızın turist sayısındaki artıştan gurur duyması, bana, Trabzon adına boş bir kâseyi süsleyip altın tabakta sunmayı hatırlatmaktadır. Bu çabalar, sorunların üzerini örtmekten öteye geçmeyecektir. Trabzon'un sadece doğal güzellikleriyle değil, aynı zamanda kültürel mirası ve turistik altyapısıyla da bir dünya şehri hâline gelmesi için gerçek bir vizyona ihtiyacı vardır.

Sayın Bakan, Trabzon turizminden tarihî Ortahisar Evlerine, Sümela Manastırı'ndan surların durumuna kadar size birçok soru yönelttim. Bu sorulara somut yanıtlar ve etkili çözümler bekliyoruz. Kültür ve turizm, geleceğimizi inşa etmek için en önemli değerlerimizdir ve bu değerleri korumak hepimizin sorumluluğudur diyor, heyeti saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Saadet Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Atmaca...

Buyurun.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Başkan, Kıymetli Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben de bu bütçenin ülkemize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Tabii, turizm alanında ciddi sorunlarımız var. Bunların başında turizm faaliyetlerine açılan sit alanlarının kontrolsüz bir şekilde, vatandaşın keyfiyeti ve bilgisi dâhilinde turizm faaliyeti gösteriyor olması. Turizm Bakanlığımızın bu bölgelerle ilgili özel bir koruma ya da bir planlaması olmadığı için, yerel halkın bilgi ve tecrübesine dayalı, bir kısım düzensiz turizm faaliyetleri sunulmakta. Bu hem verilen turizm hizmeti kalitesinin iyi olmamasını hem de doğanın tahribatını meydana getirmektedir. Bu alanlarda turizm faaliyetleri bu şekilde devam ettiği sürece, yakın zamanda, bunların artık turist çeken alanlar olmaktan çıkıp pejmürde hâle döneceği açıktır. Bunların başında birkaç örnek vermek istiyorum. Efendim, bunlardan bir tanesi Uzungöl'dür. Az evvel sayın vekilimiz de ifade etti, plansız gelişen turizm faaliyetleri maalesef, Uzungöl'ü, artık cazip turizm merkezi hâlinde çıkarmıştır. Turizm Bakanlığının ilgili bakanlıklarla irtibata geçerek, en kısa zamanda hem turizm hizmeti kalitesi bakımından hem planlama bakımından sahip çıkılması gereken bir alandır. Benzer sorunlara sahip Ayder Yaylası, Pokut Yaylası, Sal Yaylası ve ülkemizin birçok bölgesinde bulunan doğal sit alanları gibi bu alanların özel koruma altına alınması ve daha sürdürülebilir turizm faaliyetlerine hazır hâle getirilmesi gerekmektedir. Bakanlığımızın, sit alanlarının turizm faaliyetlerine açılması konusunda hangi kriterleri göz önünde bulundurduğu merak ediyorum? "Yayla turizmi" adı altında yapılan kontrolsüz yapılaşmaların önlenmesi için ne gibi tedbirler alınmıştır, bunu merak ediyorum? Koruma alanlarının sürdürülebilir turizm faaliyetleriyle değerlendirilmesi için hangi planlamalar yapılmaktadır, bu konuları merak ediyorum?

Yine, UNESCO Dünya Kültür Mirası'na aday gösterilen Bursa'mızın İznik ilçesi, maalesef turizm faaliyetleri konusunda gerekli desteği alamamaktadır. İşte, UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ne aday gösterilen Bursa'mızın İznik ilçesi ve İznik Gölü'nün mevcut durumu hakkında ciddi endişelerimiz var. Tarihî ve kültürel zenginlikleriyle tanınan İznik, ne yazık ki son yıllarda ihmaller ve yanlış uygulamalar nedeniyle büyük zarar görmektedir.

Yine, İznik'imizde bulunan tarihî yapıların tahribatı söz konusu. İznik'in UNESCO Dünya Mirası Kalıcı Listesi'ne alınması sürecinde uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmelerde ilçedeki tarihî eserlerin korunmasında ciddi eksiklikler ve restorasyon hataları tespit edilmiştir. Özellikle Ayasofya Orhan Camisi gibi yapıların tarihî dokusunun bozulduğu ifade edilmiştir.

Yine, İznik Gölü kirlilik ve kuraklık tehdidi altında maalesef. İznik Gölü kâfi derecede korunamamakta, bir kısım sanayi tesislerinin suyu aşırı çekmesi ve kirlenmesi sonucu maalesef göl her geçen gün yok olmaya devam ediyor.

Yine, tarihî eserlerin restorasyonunda yapılan hatalar mevcut İznik'te. İznik'teki bazı tarihî eserlerin restorasyonunda yapılan hatalar UNESCO uzmanları tarafından olumsuz değerlendirilmiştir. Özellikle Ayasofya Orhan Camisi'ndeki restorasyonda tarihî dokunun bozulduğu belirtilmiştir. Bakanlığınız, İznik'in UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınması sürecinde tespit edilen bu eksiklikler ve hatalar konusunda ne gibi önlemler almayı planlamaktadır? İznik Gölü'ndeki kirlilik ve kuraklık tehdidine karşı hangi somut adımlar atılacaktır? Tarihî eserlerin restorasyonunda yapılan hataların düzeltilmesi ve benzer hataların tekrarlamaması için hangi tedbirler alınacaktır? İznik'in tarihî ve kültürel mirasının korunması için yerel yönetimlerle iş birliği içinde hangi projeler yürütülmektedir?

İznik, sahip olduğu tarihî ve kültürel değerlerle sadece Türkiye'nin değil dünyanın da önemli miraslarından biridir ancak yukarıda belirtilen sorunlar bu mirasın gelecek nesillere aktarılmasını tehlikeye atmaktadır. Bakanlığınızın İznik'in korunması ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınması sürecinde daha etkin ve kararlı adımlar atması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, kamuya açık olması gereken sahillerin belirli kişiler ve firmalar tarafından gasbedilmesi konusu var. Anayasa'mızın 43'üncü maddesiyle güvence altına alınan kıyılarımızın kamuya açık olması gerektiği ilkesinin ihlalleri üzerine konuşmak istiyorum. Ne yazık ki sahillerimizin belirli kişi ve firmalar tarafından işgal edilerek vatandaşlarımızdan fahiş fiyatlar talep edildiğine dair ciddi şikâyetler almaktayız. Örnek, Marmaris'te Greenpeace Türkiye'nin 28 Haziran 2024 tarihli Raporu'na göre Marmaris bölgesinde şezlong ve şemsiye kiralalarının çok yüksek fiyatlarla yapıldığı, kurumsal plajların sınırlı olduğu ve bu plajlarda temel hizmetlerin ücretsiz sunulmadığı belirtilmiştir. Bu durum vatandaşlarımızı ücretli alanlara yönlendirmekte ve kamusal hizmetten mahrum bırakmaktadır. Bodrum'da Özgür Kıyılar Bodrum İniyatifinin açıklamalarına göre Bodrum'da kıyıların yüzde 95'inin bir avuç azınlık tarafından kullanıldığı, halkın ise kıyıların sadece yüzde 5'ine erişebildiği ifade edilmektedir. Bu durum Anayasa'nın "Kıyılar, herkesin eşit ve serbestçe kullanımına açıktır." maddesine aykırıdır. Yine, Greenpeace'in raporuna göre Çeşme'de harika bir kumsala sıralanmış şezlong ve şemsiyelerden ücret talep edilmekte, hatta Kültür ve Turizm Bakanlığının bu ücreti talep ettiği belirtilmektedir. Bu uygulama, kamu yararının önceliklendirilmesi gereken sahillerimizde özel işletmelerin vatandaşlardan fahiş fiyatlar talep ettiğini göstermektedir. Bakanlığınız sahillerimizin belirli kişi ve firmalar tarafından işgal edilerek vatandaşlarımızdan fahiş fiyatlar talep edilmesini önlemek adına ne gibi tedbirler almaktadır?

Yine, Anayasa'nın 43'üncü maddesi uyarınca kıyıların herkesin eşit ve serbestçe kullanımına açık olması gerektiği hükmü çerçevesinde bu tür ihlalleri engellemek için hangi denetim mekanizmaları devreye sokulmuştur? Kültür ve Turizm Bakanlığının sahillerdeki bu tür işgalleri ve fahiş fiyat uygulamalarını engellemek adına yerel yönetimlerle iş birliği içinde yürüttüğü projeler ve girişimler mevcut mudur? Bu tür uygulamaların devam etmesi durumunda sahillerimizin gerçek sahipleri olan halkın özgürce erişimini sağlamak için hangi yasal düzenlemeler yapılmaktadır? Sahillerimiz, hepimizin ortak mirasıdır ve Anayasa'mızın güvencesi altındadır. Bu nedenle, sahillerimizin belirli kişi ve firmalar tarafından işgal edilerek vatandaşlarımızdan fahiş fiyatlar talep edilmesi kabul edilemez. Turizmin yoğun olduğu bölgelerde, özellikle nüfusu az olan ama yoğun turist çeken bölgelerimizde altyapı sorunları ciddi "SOS" vermektedir. Bu tür bölgelerde yerel yönetim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Nüfusu az olan bu küçük ilçelerde yoğun turistlerin olduğu dönemlerde çok ciddi altyapı ve ulaşım sorunları meydana gelmektedir. Bu tür bölgelerde Turizm Bakanlığının yönel yerel yönetimlerle iş birliğine girip bu sorunları da halletmesi gerektiğini düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Atmaca, teşekkür ederim.

Sayın Necmettin Çalışkan, buyurun.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, kıymetli bürokratlar, kıymetli milletvekilleri; saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Turizm Bakanlığı bütçesini görüşürken önce personelden gelen bir isteği ifade etmek istiyorum. Kurum bünyesinde çalışan 4/B'li sözleşmeli çalışanların durumu meçhul, bunların bir an önce netliğe kavuşturulması gerekir. Özlük hakları da başka kurumlarda olduğu gibi Kültür Bakanlığında da kök maaş sorunları ciddi olarak gündemde. Sayın Bakanın konuşmasında kurumunun personeline yönelik bazı sorunları gündemine almasını beklerdik, göremedik, sunumu Strateji Daire Başkanlığının geleceğe yönelik projeksiyonu gibi oldu, ne kültür politikaları ne de bütçeyi tam olarak doğrusu göremedik. Burada şunu ifade etmek isterim ki "Kültür ve Turizm Bakanlığı" ismi başından yanlış. Aslında, ikisi birbirine zıt, âdeta turizm yoluyla kültürün katledildiği bir dönemi yaşıyoruz; zaten AK PARTİ iktidarlarının bu ülkeye verdiği en büyük zarar Kültür ve Turizm Bakanlığı alanında gerçekleşiyor. Eskiden, Dallas dizileri vardı, Amerikan filmleri bütün dünyaya servis ediliyor, aile yapısı nasıl bozulur gösteriliyordu ama İslam dünyası bu filmlere itibar etmedi, bunun yerine bu görev Türkiye'ye verildi. Ülkemizdeki yerli diziler, filmler vasıtasıyla sadece ülkemizdeki aile yapısı değil hem ülkemiz hem de İslam dünyasındaki aile yapısı bozuluyor. Burada, RTÜK ve TRT temsilcileri var, üzülerken belirtmeliyiz ki RTÜK bu tür konuları gündeme alması gerektiği hâlde siyasi bir yaklaşımla iktidar aleyhine, Sayın Cumhurbaşkanı aleyhine yapılan yayınları aniden cezalandırmakta ama bu tür konular maalesef ki gündeminde değil.

Bilinmelidir ki turizm sadece beş yıldızlı otellerden, plajlardan ibaret değildir. Yine, bilinmelidir ki turizm sadece Ege sahillerinden Antalya'dan ibaret değildir, Diyarbakır'ın, Amasya'nın, Hatay'ın da bir turizm kenti olduğu; tarih, kültür, inanç, dağ, yayla, gastronomi, sağlık turizminin merkezi olduğu ön plana getirilmelidir. Kültür ve Turizm Bakanlığında sadece turizme odaklanıldığını üzülerken görüyoruz. Burada, turizmle ilgili şunu belirtmek isterim ki bir ülkeye turist gelmesi için önce ülkenin güvenli olması gerekir. Filistin eylemi yapan protestocuların içerisine aranan 2 kişi karıştı diye eylemcilerin tamamının coplandığı bir ülkeye turist gelmez. Yabancı düşmanlığının

körüklendiği bir dönemde Arap olan herkesin, sırf yabancı diye onları mülteci sanarak dışlandığı bir dünyada turist gelmez. Bugün maalesef ki pek çok İslam dünyasındaki televizyon kanalları ülkemizdeki bazı olayları görerek Kayseri ve benzeri yerlerde yaşanan olaylardan sonra ciddi olarak ülkemizden huzursuzluk duymakta. Tabii, huzurlu, güvenli bir topluma turist gelir; bunu özellikle belirtmek isterim.

Sayın Bakan konuşmasında Amerikan Başkanlık seçimlerinde reklamların yayınlandığını gayet güzel söyledi. Tabii ki parayı basarsanız her gün dünyadaki bütün televizyon kanallarında reklamlarınızı pekâlâ yayınlatabilirsiniz. Bunu hangi bütçeden nasıl karşıladınız -ne kadar döndü- onun esasen paylaşılması gerekirdi.

Turizmden bahsederken bir kamu kuruluşu olan Türk Hava Yollarını da gündeme getirmemiz gerekir. Âdeta soyguncu gibi, fırsat gaspçısı gibi, bir kamu kurumuna yakışmayan bir şekilde belirsiz, ucu açık, zamlı fiyatlarla bilet satması da ciddi olarak insanları çileden çıkarmıştır. Turizm Bakanlığının esasen bu konuda bir müdahalede bulunması gerekir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; burada RTÜK ve TRT'yle ilgili şunu belirtmek isterim ki evet, telif haklarının övücü tarafından bahsettiniz ama bugün Türkiye'ye en büyük zarar veren yasalardan biri telif hakları yasası. Sanatçılar geldiler, allem kallem edip yasayı çıkardılar. Şimdi herhangi bir müzik parçasını yerel bir radyo istasyonu yayınlarsa önce yapımcı, sonra söz yazarı, sonra müzik yapımcısı kuruluşlar üst üste her biri ayrı para istiyor. Şu anda yerel radyoların tamamı bu telif yasasından dolayı can çekişmekte ve kötü niyetli olduğunu düşündüğüm bazı avukatlara da teslim edilerek canına okuyor yerel yayıncıların. Bir konuda kamu kurumu herhangi bir düzenleme yaparken sadece "Sanatçının hakkını koruduk." diyerek değil, aynı zamanda işletmeciyi de düşünmek zorundadır; telif yasasının da tekraren gündeme getirilmesi gerekir.

Bugün ülkemizin en önemli kültür sorunları içerisinde televizyon programları gelmekte. Gündüz kuşağı yayınları, ahlaksız diziler, filmler; maalesef bunlar çoğunlukla aile yapısını, ahlaki düzeni bozuyor. Evde kız çocuğuyla televizyon seyredemeyecek bir dünyaya geldik. Sonra da çetelerin özendirildiği yayınlar görüyoruz. Üçüncü olarak da tarihin tahrif edildiği -sırf geçmişle bağlantı kurarak "Aynısı geçmişte de yapıldı." gibi- bir taraftan bilime saygısızlık, tarihe saygısızlık, bir taraftan da değerleri tahrif eden yayınlarla karşı karşıyayız; ne var ki bunların hiçbirisi gündemde yok.

Sayın Bakanın konuşmasında dinledik, seçim bölgem Hatay'da iki önemli yatırım var: Bir, Saint Pierre Kilisesi; iki, müzelere yatırım. Hâlbuki Sayın Bakan, Hatay tarih şehridir -Hatay'da Uzun Çarşı var- Hatay, bütünüyle dünya kültür mirasına alınması gereken bir şehirdir. Hatay'da yüzlerce tescilli ev, cami, diğer kurumlar söz konusudur. Ne var ki muhtemelen, hayırseverlerin, belediyelerin, sivil toplum örgütlerinin bunları yapması istenmiştir; bu açıdan da RTÜK açısından bir başka...

Buyurun Sayın Bakan... Bir şey mi söylediniz Başkanım? Bana mı seslendiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, siz devam edin.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Peki.

ERHAN USTA (Samsun) - Başkan kaynatıyor orada.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Dolayısıyla, tabii, buradaki politikalar sadece son dönemde AK PARTİ'ye dâhil olmuş, görevlendirilmiş, Sayın Bakandan öte AK PARTİ hükümetlerinde... (Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sükûneti tesis edelim, insicamı bozmayalım değerli arkadaşlar.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - ...görev almış önceki bakanların da problemi, sorunu olduğu için doğal olarak kaynatılması herhâlde bugüne mahsus bir durum olmasa gerek.

Burada turizmin açılması, artırılması açısından önemli işlerden biri, sınır illerinde kapalı olan sınır kapılarının açılmasıdır, bavul ticaretinin yoğunlaştırılmasıdır. Siz eğer sadece otelci gözüyle bakıp turizmi sadece beş yıldızlı otellerde konaklayan insandan ibaret görürseniz... Yayladağı Sınır Kapısı'nın kapalı olmasıyla, Kilis'in, Gaziantep'in, Urfa'nın sınır ticareti yoluyla... Mademki her gün kamu kurumları karşıya geçiyor, her türlü ticaret, alışveriş yapılıyor; bu konuda da turizmin yerele yayılması ülke güvenliği açısından da bölgesel kalkınma açısından da önemlidir. Bu açıdan Bakanlığın "turizm" denince gündeminden beş yıldızlı oteli tamamen çıkarıp bunu sadece Ticaret Bakanlığına devretmesi gerekir, oteller de birer işletmedir.

Evet, TİKA'nın yurt dışındaki önemli projeleri ülkemizin kültürü, tanıtımı açısından güzel ancak bu projelerde de biraz daha mali boyutların gözden geçirilmesi gerekiyor. Sırf "Türkiye Cumhuriyeti tabelası asacağız." diye israf yatırımlarla 100 milyonları basit bir tane külliyeeye, basit tarihî esere harcamak da doğru değil. Evet, TİKA'yı görünce yurt dışında insan mutlu oluyor olabilir ama israftan da mutlaka kaçınılmalıdır.

Bu arada TGA'nın işletimi ile Turizm Bakanlığı arasındaki koordinasyonsuzluğun da tekrar gündeme getirilmesi gerekir. Bu her iki kurumda çalışan personelin özlük hakları itibarıyla yapılan mukayesesinin de bir şekilde sonlandırılması gerekir. Bütün bunlarla beraber Bakanlık, isminde "turizm"den önce "kültür" isminin geldiğini mutlaka düşünülmelidir. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 27 milyon öğrenci olan bir ülkede elbette en az Millî Eğitim Bakanlığı kadar ülkemizde değerlerin yozlaşmasında Kültür Bakanlığı etkilidir çünkü hem RTÜK hem TRT, Kültür Bakanlığı bünyesinde görünen kurumlar içerisinde. Onun için de televizyon dizilerine bakarken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süreniz doldu.

Buyurun.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, arada kesintiye uğradık, o açıdan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika vereceğim, fazla değil.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Evet, teşekkür ederim.

Tabii, opera, bale, tiyatro, bunların hepsi önemli ama geleneksel kültürlerimizin, kültürümüzün hiçbirinin yerini almadığı ortada.

AK PARTİ'nin Değerli Komisyon üyelerine hitap etmek isterim: Belli ki bütün bakanlıklarda bir siyasi kanadı temsil eden, bir teknik kanadı temsil eden, ne şiş yansın ne kebab, her tarafa hitap eden bir yapı var ama Kültür Bakanlığında bunu hiç görmüyoruz. Kültür Bakanlığı, sadece kültürümüzü tahrif etmek üzere yapılan programlara endeksli, sadece turizm odaklı. Bu açıdan da Türk Dil Kurumunun, Türk Tarih Kurumunun sadece isimlerle yetersiz olmadığı görülmelidir.

Ben bütçenin hayırlar getirmesini diliyorum. Sayın Bakana da yapacağı katkılar için, tarihimize vereceği destekler için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, teşekkür etmediniz, sonra da "Teşekkür ediyoruz." diyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız ve saygıdeğer milletvekillerimizi selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Şöyle bir bakınca bunun içinde yaklaşık olarak 16 tane kurumun bütçesi var Sayın Bakan. Şimdi, siz 16 tane kurumun bütçesini böyle bir saatlik görüşmelere, iki saatlik görüşmelere sığdıralım ve bitirelim istiyorsunuz ama bu bir defa mümkün değil yani bütçe teklifi ve kesin hesaplar bu kadar kısa sürede, size bağlı olan 16 kurumun hepsinin birlikte görüşülmesi çok zor; sadece prosedürü yerine getirmiş oluyoruz burada işin açıkçası.

Şimdi mademki Kültür ve Turizm Bakanlığı, biraz da kültürel meseleye gelelim. Bu kültürel meselede Sayın Cumhurbaşkanı 2017 yılında bir cümle kullandı "Siyasi iktidarız ama maalesef sosyal ve kültürel olarak iktidar olamadık." dedi. Bu doğru, olamadınız, olamayacaksınız da. AK PARTİ iktidarı bir sosyal ve kültürel iktidarı asla beceremeyecek çünkü yani AKP iktidarının sanata ve kültüre bakışı farklı; her şey, sanatta da bilimde de kültürde de bir rant alanı oluşturmaya dayalı, köşe dönücülüğe dayalı her yerde yani bu alanda servetler elde eden partililerinin var açıkçası. Her şeyi satın alabileceğini düşünüyorlar ama işin doğrusu öyle olmuyor, parayla kültür de medeniyet de satın alınmıyor. Yani pop kültürünün içinden birkaç kişiyle elbette beslenebilirsiniz, saraylarda ağırlayabilirsiniz, onlar size konserler de verebilir -hani bizim belediyelerimize de söylüyorsunuz ya yolsuzluk vesaire diye, oradan sıkıştırmaya çalıştığımız gibi- ama Anadolu'nun çıkardığı bir Neşet Ertaş'ı, bir Yaşar Kemal'i sizin bu siyasi ikliminizde yeniden elde edebilmek çok zor; üzücü olan budur. Ülkenin iktidar destekçisi olmayan insanlarını "terörist" "gayrimillî" vesaire ilan eden tek tipçi bir Cumhurbaşkanı ve onun etrafındakiler medeniyet falan inşa edemezler açıkçası.

Gelelim benim Doğu Karadeniz'im. Doğu Karadeniz Bölgesi'nin kent merkezlerinin hiçbir değeri kalmadı. Yine iktidarınıza bağlı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ve şimdiki kadar birlikte sorumluluk aldığı belediyelerinizin çarpık yapılaşmayı engellemesinde herhangi bir rolü ve inisiyatif olamadı. Hâl böyle olunca şehrin kent merkezlerinde geçinemeyen insanlar zaten var olan tarım alanlarında aslında biraz para kazanmak istediler ama tarım alanlarında da ilgili politikalarınız Karadeniz Bölgesi'nde geçim elde edilen çayın, fındığın üretiminin önünde engel oluşturunca insanlar "Kendimize yeni bir yol bulalım, iyi bir coğrafyamız var, bu coğrafyada turizm yapalım." dediler; doğru da bir tespitti. Burada altını çizmek istediğim şey şudur: Turizme yönelmenin temel nedeni oradaki tarım ürünlerinden geçimini sağlayamayacağını düşünüp geçinmekten vazgeçen vatandaşlarımızın kararıydı, o yüzden turizme geçtiler birçoğu ama orada da ne oldu? Geçen yıl da ben size söylemiştim Sayın Bakan, orada da daha henüz Rize'de turizm yapılan Fırtına Vadisi gibi, İkizdere Vadisi gibi veya başka vadiler gibi bölgelerde hâlâ bir master plan yok, hâlâ bir turizm master planı yok. Geçen yıl da biz bunu burada konuşurken yine yoktu, yine olmayacak. Yani toplumu içine katıp halkın da razı olduğu bir turizm master planı yapılmadıkça işte geçen yıldan bu yıla sadece 3 bin ilave edilen ve toplamda 7 binin üstünde kaçak bungalova sahip olan bir ilde turizm modellemesi olmuş olur. Ne olur? Çevre Şehircilik Bakanlığının ya da ilgili kurumların o bölgede sıkça yaşanan heyelan, sel ve deprem tehlikelerine karşı herhangi bir önlem almayarak sizin de Bakanlığınızın kurumunda bunlarla ilgili bir inisiyatif almadan, uyarı yapmadan bu turizmin devam etmesine göz yummanız sizi de sorunlu kıldı. Yani oradaki hikâye şu: Bir, o kaçak bungalovlar yapılırken rehberlik etmeliydiniz. O insanlar projeleriyle birlikte bu imalatları yapmalıydı. Şimdi, gelinen noktada günübirlik turizm yasasından etkilenip artık ticareti de etkilenen ve yapamayan yani sizin ceza kesme yetkinizin ve sorumluluğunuzun içinde kalıp insafınıza bırakılmış olan bir kanunla, korkuyla kimisi yapamıyor, cesaretle birileri yapıyor, bazen de cezalar yazdırıyorsunuz, cezalarla devam ettiriyorlar ama böyle turizm olmaz. Olması gereken, sizin görevleriniz nedir? Sizin görevleriniz, oradaki yapılanmaları tamamlamak. Ayrıca, turistlerin ağırlanması ve güvenliği sadece İçişleri Bakanlığının, Emniyetin ya da Jandarmanın sorumluluğu değildir; sizin de orada sorumluluk almanız lazım. Bakın, şimdi, bugün buradan tekrar söylüyorum: Yaşanan deprem nedeniyle toprağın zemine tutunma gücü eksildiği, yağışlar nedeniyle de toprak yumuşadığı için heyelanların sayısı artacak ve heyelanların olduğu bölgelerde olan bungalovlarda can kaybı yaşanacaktır; inşallah olmaz. Bunun için siz de ilgili birimlerinizin de üzerinize düşen sorumluluğu ve payı lütfen alın.

Yine, geçen yıl konuşuyorduk, Kapadokya'da Alan Başkanlığı var. Fırtına Vadisi'ne benzer müthiş bir yerimiz Kapadokya. Sayıştay, imara aykırı bir yapılanma olduğunu tespit edince bunlar için yıkım süreçlerinin işletilmediğini yazıyor, belirtiyor, tespit ediyor. Hazırda denetleme yapıyor, raporunu hazırlıyor. Alan Başkanı da temmuz ayında bir demeç veriyor; Kapadokya'nın tarihi, kültürel ve doğal değerlerinin korunarak gelecek nesillere aktarılmasını hedeflediklerini ve bu hedef doğrultusunda bölgede yıl sonuna kadar 600'e yakın kaçak ve uygunsuz yapının kaldırılmasının planlandığını söylüyor. E, ne oldu? Bu 600 tane yapı yapılırken Kapadokya'daki Alan Başkanlığı ne iş yapıyordu yani o yapıların yapılmasına niye göz yummuştu? Bunlar siyasi eleştiriler tabii.

Şimdi, gelelim size bağlı olan RTÜK yani Radyo ve Televizyon Üst Kurulu meselesine. Ya, şöyle bir bakıyorum şu Radyo ve

Televizyon Üst Kurumuna, son on yılda 400 milyar TL'nin üzerinde ceza kesmiş -iş-i ceza kesmek- ama ceza kestiği kanallara bir baktığımız zaman da ne var diye, burası da çok ilginç; yani son üç yılını size şurada da ben göstereyim, siz tabii oradan göremiyorsunuz ama 2020 yılında 400 bin, 2021'de sıfır, 2022'de 1 milyon 674 bin ceza kesmiş. Son üç yılda da şöyle bir hâl var: Özellikle "muhalif kanallar" diye adlandırdığımız toplamda dört beş tane olan kanala kesilen ceza miktarı -dikkat edin- 20 milyon 649 bin lira ama havuz kanallar, iktidara yakın olan kanallar için kesilen ceza 324.526 lira. Aradaki farkı gördünüz mü? Birine 20 milyon 649 bin, diğerine yani size yakın olanlara 324.526 lira; bu kadar adaletsizlik olmaz. Bu ceza yollarıyla, en azından kendine özgürlük alanı ifade eden, belediyelerin sorunlarını, kayyum meselelerini anlatabilen, doğru anlatabilen, vatandaşların sorunlarını, gerçekten pazardaki pahalılığı vesaireyi anlatabilen kanallara sadece bu nedenle yani size gerçekleri gösterdikleri için büyük cezalar yazıyorsunuz; bu da kabul edilebilir bir şey değildir.

Sayıştay incelemesinde "Atatürk Kültür Merkezi'nde kitap satışlarına uygulanan iskonto oranlarının yürütme kurulu yerine kurum başkanlığınca tespit edilmesi" diye bir bulguya yer verilmiş. Siz hepiniz ayrı ayrı küçük krallıklar mı kurdunuz, ne oldu yani bu? Kitap satışında kime, ne kadar iskonto olacağına da uygulanacağına da kurumun başına koyduğunuz kişi kafasına göre karar verebiliyor. Böyle bir şey olabilir mi? Keyfî yönetimi, en kılcal damarlara kadar ulaştırdınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı, bir dakika ekliyorum, toparlayınız lütfen.

Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Bakan, sözlerimi şöyle tamamlıyorum: Bütçenin içeriğindeki rakamlara değil, aslında Bakanlığımızın eylemlerine bakıyoruz ve eylem olarak da size bağlı, turizmde geçen bu coğrafyada çokça insan var ama bölgesel ayrımcılık yapmadan, özellikle Doğu Karadeniz'de tarımdan vazgeçen insanlara turizmde yapılacak desteğin sağlanması için sorumluluk ve inisiyatif alın.

Bütçenin hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi araya gideceğiz ama bugün cuma olduğu için arzu eden milletvekillerimiz için hemen yemek ikramı olacaktır; yemek ikramımız F Bloкта, Tören Salonu'nda. Sayın Bakanımızı, milletvekillerimizi, Bakan Yardımcılarımızı, kamu kurumlarımızın başkanları ve genel müdürlerimizi...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkanım, biz yemek arasında Sayın 7'nci Genel Başkanımızın uydurulmuş mahkemesinde bulunmak üzere beş on dakika geç geleceğiz.

Bilgilerinize arz ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Problem yok.

Diğer bürokratlarımız için alt katta yemek ikramımız olacak. Dileyenler hemen yemeğe geçebilirler. Namazdan sonra da saat birde yine yemek ikramımız olacaktır.

Görüşmelere 14.00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.30

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.01

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 18'inci Birleşimin İkinci Oturumu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Faruk Aksu'nun konuşması olacaktır.

Sayın Aksu, süreniz yirmi dakika.

Buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Bakanlığınız sorumluluğunda olan kültür, sanat ve turizm ülkemizin kurumsal yapı ve kapasitesiyle öne çıktığı alanlardandır. Kültür ve sanat, beşerî kalkınmanın önemli bir unsurdur. Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür." ifadesi, cumhuriyetimizin kuruluşunun 101'inci yılında kültürel gelişime vermemiz gereken önemin altını çizmektedir. Bu kapsamda Türk ilim, kültür ve sanatının bütün zenginliğiyle ortaya çıkarılması, yaşatılması, benimsetilmesi ve nesilden nesile aktarılması kültür politikamızın temeli olmalıdır. Bize göre kültürel mirasımız, millî birlik ve beraberliğimizin temel kaynaklarından biridir. Bu vesileyle, Türkiye'de kültür ve medeniyet tarihinin kilit ismi, halk biliminin öncülerinden, sosyolojinin kurucusu büyük düşünürümüz Ziya Gökalp'i vefatının 100'üncü yılında rahmet ve saygıyla anıyorum. Gökalp, millî kültür tarifi ve medeniyet tasviriyle Türk düşünce hayatına damga vurmuş, muhtemel kimlik buhranlarına fikir kanatlarını açarak engel olmaya çalışmıştır. Türkçülüğün, Türk milletini yükseltmek ideali olduğunu söylemiştir. Nice medeniyetlere beşiklik yapan Anadolu'nun etnik kalabalıklar veya birbiriyle çatışan ya da çelişen halklar diyarı değil, Türk milletinin ebedi yurdu olduğunu tasdik ve teyit etmiştir. Fikriyle, fitneye cephe açmış, huzurlu bir geleceğin harcını karmıştır. Türk milletinin vicdanını, dayanışmasını, estetik zevkini, tarihsel ilkelerini, dilini, töresini, kutlu mazisini, kültürel müktesebatını, medeniyet ve millet kavramlarını sosyoloji disipliniyle analiz etmiş muazzam bir fikrî külliyyatı kısa hayatına sığdırmıştır. Yüzergezer malumatlara, köksüz düşüncelere, kifayetsiz iddialara, yabancı hayranlığına, halkı dışlayan elit tahakkümüne kapalı ve karşı duran bir asaletin timsali olmuştur. O, bin yıllık kardeşliğin köprüsünü tahkim eden usta kalem, büyük düşünür, geçmişle gelecekle buluşturan şuurlu bir vicdandır. Fikir meşalesini taşımakla iftihar ettiğimiz mefkûre sosyoloğu Ziya Gökalp'i bir kez daha rahmet ve saygıyla anıyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türk milletinin birliğini ve beraberliğini koruyarak, herkesin inancına saygı duyarak, birlikte yaşama ideali etrafında kenetlenip toplumsal sıkıntı ve sorunları çözmeyi, cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında "her şeyden önce Türkiye" ve "herkes eşittir Türkiye" anlayışıyla millî birlik ve kardeşlikte buluşmayı, Türkiye'nin kutlu geleceğini hep birlikte inşa etmeyi amaçlıyoruz. Birlikte Türkiye'yiz, hepimiz Türk milletiyiz ve önümüzdeki yüzyıla Türk mührünü vurmanın kararlılığındayız. Unutulmamalı ki bu devletin kurucusu ve sahibi topyekûn büyük Türk milletidir ve Türkiye Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. Partimiz, tüm vatandaşlarımızı etnik kökenine, dini, inancına, mezhebine veya ana diline bakmadan bir ve eşit görmekte, yapay gerekçelerle farklılıklarının körüklenmesine şiddetle karşı çıkmaktadır. Bu çerçevede Alevi İslam inancını benimsemiş vatandaşlarımıza ve cemevlerine dönük yapılan yasal düzenlemeleri millî birlik ve beraberliğimiz için önemli bir kazanım olarak görüyoruz. Türk milletinin en büyük güç kaynağı, şüphesiz tarihin her döneminde koruduğu ve yücelttiği millî birliği ve kardeşliğidir.

Değerli milletvekilleri, millî kimliğimizin vazgeçilmez bir ögesi, nesiller arası iletimi sağlayarak kültürel değerlerin yaşatılmasında önemli bir araç olarak gördüğümüz Türkçenin her düzeyde doğru ve güzel kullanımını temin edecek tedbirlerin alınmasını önemli görüyoruz. Bu kapsamda, her türlü basın, yayın, reklam, film, tiyatro eserleriyle gündelik hayatta kullanılmasında Türkçenin yozlaşmasına fırsat verilmemesi gerektiğini düşünüyoruz.

Zengin ve derin kökleri olan Türk kültürünün ve kültürümüze ev sahipliği yapan eşsiz coğrafyamızın tüm değerleriyle tanıtılması suretiyle yaygın bir turizm hareketinin oluşturulabileceğini düşünüyoruz. On İkinci Kalkınma Planı'nda değinildiği üzere, Türkiye, kültürel zenginliği ve tarihî derinliği sayesinde bölgesel ve küresel çapta etki ve çekim merkezi olma potansiyeline sahiptir. Kültür ekonomisi, hızlı büyüme performansı, yarattığı yüksek katma değer, nitelikli iş gücü istihdamı, kültürün yeniden üretimi ve zenginliğine katkısı sayesinde sürdürülebilir kalkınma için önemli bir fırsat sunmaktadır.

Millî kültür endüstrisinin gelişmesi için devlet yardımlarının etki değerlendirmesinin yapılarak kapsayıcı, objektif ve kolay erişilebilir mekanizmaların oluşturulması ve fikrî mülkiyet hak sahipliğinin korunması gerekmektedir. Millî kültürümüzün temel değerleri olma niteliğini koruyan yazılı eserlerin bugünkü yazı ve konuşma diliyle topluma kazandırılması, tarihî gerçekler ve Türk tarihine ilişkin çarpıtma ve iftiraların önüne geçilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu çerçevede, yazma eserlerin sayısallaştırılma çalışmalarının tamamlanarak internet ortamında faydalanıcıların erişimine açılmasını başarılı bir adım olarak görmekteyiz.

Aynı şekilde, özellikle gençlerimizin kültürel gelişimi ve eğitimlerinin önemli bir parçası olan bilginin edinildiği, deneyimlendiği ve

toplumun sosyalleştiği alanlar hâline dönüşen kütüphanelere ilişkin yürütölen projeleri, yeni nesil kütüphanelerle birlikte yenilenecek vatandaşların hizmetine sunulan kütüphaneleri önemli bir hizmet olarak değerlendiriyoruz.

Tüm sanat dallarının geliştirilmesini, faaliyet alanlarının yaygınlaştırılmasını, bu amaçla sanatın ve sanatçının desteklenmesini, bununla birlikte sanatçıların söz ve eylemleriyle toplumu millî değerlerle barışık bir anlayışla, ortak değerler etrafında kenetlenmeye yönlendirmelerinin önemli bir sorumluluk olduğunu düşünöyoruz. Estetikten uzak, yerli-yersiz küfür; millî, manevi, tarihî ve kültürel değerlere, devlete ve millete hakaret içeren eylem ve yapıtların sanat adına pazarlanmasına fırsat verilmemelidir. Dijital medya platformlarının çocuklarımız açısından saçtığı tehlikelerin önüne geçecek adımların süreklilik içinde atılması gerekmektedir. Şiddeti özendiren, ahlaki değerleri tahrip eden, çocukları sapkın akımlara teşvik eden dizi, film, oyun gibi yapımların RTÜK tarafından denetlenmesinin yanında bunlara sonradan ceza vermek yerine önleyici bir mekanizmanın oluşturulmasının yerinde olacağını değerlendiriyoruz.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; sanat ve zanaatlarımızın korunmasını, sosyal ve ekonomik fayda sağlanmasını ve kültürel değerlerimizin üretilen mal ve hizmetlere yansıtılabilmesi amacıyla tasarımlara aktarılmasını ve bu suretle unutulmaya yüz tutmuş kültürel değerlerimizin yaşatılmasını ve gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde ulaştırılmasını gerekli göröyoruz. Bu çerçevede, ölkemizin UNESCO bünyesindeki çalışmalarını önemsiyoruz. 2024 yılı itibarıyla Türkiye'nin 21 adet doğal kültürel varlığının UNESCO Dünya Mirası Listesi ve 30 farklı kültürel değerinin ise UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri bünyesine alınmış olmasından dolayı Bakanlığımızı tebrik ediyoruz.

On İkinci Kalkınma Planı'nda yer alan kültür ve sanat mirasımızın zenginlik ve çeşitliliğinin korunup geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması, millî kültür ve kadim medeniyetimizin ortak değerleri etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi, kültür ve sanat faaliyetlerinin toplum genelinde yaygınlaştırılarak kalkınmadaki çok boyutlu etkisinin artırılması hedefini ve buna yönelik atılımları değerli buluyorum.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız bakımından, Türk kimliğinin korunması, Türkçe'nin dünya dilleri arasındaki konumunun güçlendirilmesi için Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız ile Yunus Emre Enstitüsüne önemli sorumluluklar düşmektedir.

Yurt dışında Türk diasporasını güçlendirmek, Türkiye aleyhine oluşturulmaya çalışılan olumsuz algıya karşı tarihî, kültürel ve siyasi gerçekleri içeren doğru bilgilerin önce vatandaşlarımıza, ardından da muhataplarına iletilmesini sağlayacak mekanizmaların etkinleştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, Türk Devletleri Teşkilatının 34 harften oluşan ortak alfabe çerçevesinde uzlaşma sağlanması tarihî bir adım, aynı zamanda Türk kültür hayatının diriliş beyannameesi olmuştur. Ayrıca, yurt içi ve yurt dışında taşınmaz kültür varlıklarımızın ihyasına yönelik bakım, onarım ve yenileme faaliyetlerinin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi, Türk vakıf eserlerinin ortaya çıkartılarak ihyası ve yaşatılmasının Türk tarih ve kültürünün kapsayıcı ve kuşatıcı insani özelliklerinin tanıtılmasına katkı sağlayacağını değerlendiriyoruz.

Bu vesileyle, Cumhurbaşkanımız tarafından Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebediyete irtihâlinin 86'ncı yıl dönümü olan 10 Kasım'da, Atatürk'ün talimatıyla kurulan Türk Dil ve Tarih Kurumu ile Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna ait yeni yerleşkenin ve Atatürk'ün on bir yıl yaşamış olduğu evin Atatürk Müze Köşkü olarak açılmasından memnuniyet duyduğumuzu ifade etmek istiyorum ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konaklama, ulaşım, turistik yerler, seyahat şirketleri, yeme-içme sektörü ve daha fazlası dâhil olmak üzere birçok aktörü bünyesinde barındıran turizm sektörü, Türkiye'nin kalkınmasında önemli bir role sahiptir. Hatırlanacağı gibi, turizm, ölkemiz ekonomisindeki rolü nedeniyle 2019 yılında stratejik sektör olarak ilan edilmişti. Son birkaç yıldır dünya turizm sektörü; salgın, Rusya-Ukrayna savaşı; İsrail'in Gazze'de uyguladığı katliam, Orta Doğu'da yapmakta olduğu hukuksuz ve insanlık dışı saldırılar ve küresel ekonomik durgunluk gibi ekonomik ve jeopolitik zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye, bu süreçte geliştirdiği önlemler sayesinde dünya turizminde en az hasar alan ölkelerden olmuştur. Ölkemiz turizmi 2021 yılında yakaladığı toparlanma eğilimini, 2022 ve 2023 yılında da sürdürmüş, 2024 yılında ise dünya turizmindeki seyre paralel olarak yukarı yönlü bir performans göstermiştir. 2024 yılının Ocak-Eylül döneminde ölkemize gelen ziyaretçi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,74 artışla 49,1 milyon kişiyi, turizm gelirimiz bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,5 oranında artarak 46,9 milyar doları aşmayı başarmıştır. Yakalanan ivmeyle, sunumunuzda da işaret ettiğiniz gibi, 2024 yıl sonu itibarıyla 61 milyon ziyaretçi ile 60 milyar dolar turizm geliri hedefi inşallah aşılabacaktır.

Bununla birlikte, kişi başı harcama düzeyini istenen seviyeye çıkarmak da sektör için önemli bir hedefdir. 2022 yılında 971 dolar olan ziyaretçi başına ortalama harcama 2023 yılında 979 dolar seviyesine yükselmiş, 2024 yılında ise 1.000 doları geçmesi beklenmektedir. Yine, 2022 yılında 89 dolar olan kişi başı gecelik harcama, 2023 yılında 101 dolara ulaşmış, 2024 yılı ilk dokuz aylık verilere göre de 107 dolar seviyesine ulaşmıştır. Bu durum, ölkemizin nitelikli turist hedefine yönelik tanıtım ve PR faaliyetlerinin hedefine ulaşmakta olduğunu, bu faaliyetlerin ileriye taşınarak turizm gelirleri açısından ölkemizin daha üst sıralara yükselebileceğini göstermektedir.

Ölkemize en fazla turist gönderen ölkeler içinde Rusya Federasyonu, Almanya ve İngiltere gibi ölkeler öne çıkmaktadır. Önümüzdeki süreçte Uzakdoğu ölkeleri de dâhil, Türk Hava Yollarının uçtuğu tüm dünya ölkelerine yönelik etkin tanıtım faaliyetleri turizmimiz için önemli fırsatlar getirecektir. Bunun yanı sıra, Türk Devletleri Teşkilatı ölkelerine yönelik özel tanıtım ve iletişim stratejileri geliştirilmesini de bu amaçla gerekli göröyoruz. Türk devletlerinin ortak bir geleceği kucaklamaya yönelik müşterek çabalarının temelini oluşturan ortak tarih, dil, kültür, gelenek ve değerler temelinde kültür ve turizmin anahtar rol oynayacağına inanıyoruz.

Bununla birlikte, dünyada ve Uzakdoğu'da yaşanan siyasi ve ekonomik gerilimler ile yakın coğrafyamızdaki Rusya-Ukrayna savaşı, İsrail'in Filistin'e uygulamakta olduğu katliam ve soykırım ve diğer jeopolitik gelişmeler turizm sektörü için aşağı yönlü risk oluşturmaktadır. Bu risklerden sektörün asgari düzeyde etkilenmesi için Bakanlık olarak aldığımız tedbirlerinin sürdürülmesi, alternatif pazarlara erişilmesi ve "güvenli Türkiye" imajının yaygınlaştırılması hayati önemde olacaktır.

Ayrıca turizm aktivitelerinin yoğunlaştığı kıyı alanları, insan kaynaklı kullanımlar ve küresel iklim değişikliğinin yarattığı olumsuz koşullar nedeniyle baskı altındadır. Bu nedenle, kıyı alanları yönetim modelinin oluşturulması ve ölkemizin bu alanlar dışındaki turizm

potansiyeli arz eden bölgelerine turizm hareketinin yönlendirilmesine dair tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Turizmde sürdürülebilirlik için yeşil ve dijital değişim ve dönüşüm çalışmalarının hızlandırılması; sektörün doğal, tarihî ve kültürel dokuyu koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde şekillenmesi önemli ve öncelikli bir husustur. Çevreye duyarlı, koruma-kullanma dengesini gözeterek yapılacak turizm yatırımları önceliklendirilmeli, sektörün sürdürülebilirliğine katkıda bulunacak çevreye duyarlı konaklama tesislerinin belgelendirilmesi desteklenmelidir. Bu çerçevede, ağustos sonu itibarıyla 435 tesise Yeşil Yıldız Belgesi düzenlenmesinden, çevre yönetimine önem veren Mavi Bayrak uygulamasına dâhil olan ülkeler arasında Türkiye'nin 2024 yılında 567 ödüllü plajla 3'üncü sırada olmasından, 27 ödüllü marinayla 7'nci sırada yer almasından memnuniyet duyduğumuzu belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, sağlık turizmiyle ilgili çalışmalar ivme kazanırken ülkemizin sağlık turizmi geliri de yükselmiştir. Bunun yanı sıra, sağlık turizmi hizmet kapasitesinin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi, uluslararası alanda ülkemizin tercih edilirliliğinin artırılmasına ve bir cazibe merkezi hâline getirilmesine yardımcı olacaktır. Sahip olduğumuz sağlık altyapısı ve avantajlı fiyatlar sayesinde etkin bir yönlendirmeyle bunun mümkün olabileceğini düşünüyoruz. Bu kapsamda sağlık turizminin geliştirilmesi amacıyla kurulan USHAŞ'ın Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı iş birliğiyle sağlık turizminin geliştirilmesine daha fazla katkı sağlayabileceğini, bu yönde yapılacak entegre projelerin sağlık turizmi gelirlerine ivme kazandıracağını değerlendiriyoruz.

Diğer yandan, bütünüyle yaşlı dostu konaklama alanlarının yaygınlaştırılması yoluyla ileri yaş turizmde ülkemizin bir merkez hâline gelebileceğini de düşünüyoruz.

Ekonomiye önemli katkısının yanında vatandaşlarımızın ülkemizin doğal ve tarihî güzelliklerinden istifade etmesi amacına da hizmet etmesi gereken turizm sektöründe konaklama ve diğer turizm hizmet fiyatlarının makul seviyede olması için tedbirlerin alınması iç turizmin hareketliliğini sağlayacaktır. Bu çerçevede turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgelerde vatandaşların denizlerden daha makul fiyatlarla ve konforlu bir şekilde faydalanabilmesi amacıyla başlatılan Ücretsiz Halk Plajı Projesi kapsamında hizmete açılan 17 ücretsiz halk plajı sayısının artırılması daha fazla vatandaşımızın bu hizmetlere erişimini mümkün kılacaktır.

Diğer bir önemli konu da engelli vatandaşlarımızın ülkemizin doğal ve kültürel varlıklarından ve hizmetlerinden daha yaygın faydalanmasının sağlanması hususudur. Bu kapsamda, engelli vatandaşlarımız için her bakımdan uygun şartların oluşturulduğu alanların artırılması ve ülkemizin her turizm bölgesinde hizmet vermesi sağlanmalıdır.

Konutların gerçek ve tüzel kişilere turizm amaçlı kiralanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyen 7464 sayılı Kanun 1 Ocak 2024 tarihinde yürürlüğe girmiş, bu yöndeki faaliyetlerin hukuki çerçevesi çizilmiştir. Kanun'la, sahip olunması gereken asgari standartlar belirlenmiş ve bu standartlara uygun olan konutlar belgelendirilerek kayıt altına alınmıştır; bu şekilde, bir yandan kısa süreli kiralama için denetim mümkün hâle gelirken bir yandan da kayıt dışılık ve vergi kayıplarının önlenmesi sağlanmıştır. Kuşkusuz, uygulamada karşılaşılan aksaklıklara göre bu yönde yeni düzenlemeler de yapılabilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, turizmde dünya üst liginde yer alan önemli bir ülkedir. Konumunun sağladığı kolay ulaşılabilirlik, yeni ve nitelikli tesisler, ciddi bir yönetim birikimiyle Türkiye, güçlü turizm fikir ve potansiyeline sahiptir. Bu kıymetlerimizi planlı, verimli ve etkili bir şekilde değerlendirerek dünya turizminden aldığımız payı daha da yükseltmek mümkündür. Ülkemiz ve turizm sektörümüz bunu sağlayacak altyapıya, insan gücüne ve bilgi birikimine sahiptir; nitelikim, veriler de bunu doğrulamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Önümüzdeki dönemde sektörün, hızlı değişen talebi karşılayabilen rekabetçi bir yapıya kavuşması turizmin sürdürülebilirliği için öne çıkacaktır. Bu amaçla, uygun yatırımların yanı sıra, sektörün yönlendirilmesi, gerekli mevzuat değişikliğiyle yeterli kurumsal kapasitenin tesis edilmesi de gerekmektedir. İnanıyoruz ki önümüzdeki süreçte riskleri bertaraf ederek, fırsatları değerlendirerek turizm sektörümüz güçlenmeye devam edecek, turizmden elde ettiğimiz gelir artarak milli refaha daha çok katkı sağlayacaktır.

Bu düşüncelerle, Bakanlık ve bağlı kuruluş bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aksu, teşekkür ederim.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Ertuğrul Kocacık, buyurun.

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Sayın Başkan, Kıymetli Bakanım, değerli milletvekilleri ve saygıdeğer basın mensupları; Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesi üzerine konuşmak için AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada, yalnızca rakamlardan veya hedeflerden değil; ülkemizin medeniyet birikimini, tarihini ve kültürünü geleceğe taşıma sorumluluğumuzdan söz etmek için bulunuyorum çünkü biz biliyoruz ki bir ülkenin kültürel mirası tarih boyunca biriktirdiği değerleri, sanat ve medeniyeti yansıtır. Geçmişten devraldığımız bu mirası korumak, gelecek nesillere aktarmak ve tüm dünyaya tanıtmak bizim için bir görevdir.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ olarak iktidara geldiğimiz günden bu yana kültür ve turizm alanında sayısız projeye imza attık, milletimizle kurduğumuz gönül köprüleri üzerinden sanat ve kültürü toplumun her kesimine ulaştırma hedefiyle yola çıktık. 2002 yılından bu yana geliştirdiğimiz projelerle çıtayı sürekli yükseltmek, ülkemizin kültür ve turizm potansiyelini dünya standartlarına taşımak için çalıştık; çalışmaya da devam ediyoruz. 2025 yılı bütçemizi bir önceki yıla göre yüzde 37 oranında artırdık ve bu artış kültür ile sanata verdiğimiz önemin ve yarına daha güçlü bir miras bırakma vizyonumuzun somut bir göstergesidir.

Anadolu'nun eşsiz zenginliğini barındıran bu topraklarda tarih boyunca birçok medeniyetin izleri yer almıştır. Bu izler, Türk turizmi açısından olduğu kadar kültürel zenginliğimiz için de bir gurur kaynağıdır. AK PARTİ olarak bu zengin mirasın korunması, restore edilmesi

ve dünya kamuoyuna tanıtılması için yürüttüğümüz çalışmaları bugün sizlere anlatmaya çalışacağım.

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; AK PARTİ olarak kültürel mirasımızın korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda çok önemli çalışmalar gerçekleştirdik; özellikle arkeolojik kazı ve araştırmalar alanında büyük atılımlar yaptık. Bugün ülkemizde 536 arkeolojik kazı çalışması devam ediyor. 2020 yılında, küresel salgına rağmen, arkeolojik kazı sayısını 500'ün üzerine çıkardık; 2021'de bu sayı 670'e, 2022'de 713'e, 2023 sonunda ise 720'ye ulaştı; 2024 sonunda ise bu sayının 765 olmasını bekliyoruz.

Yurt dışına kaçırılan eserlerimizin iadesi konusunda çalışmalarımız da titizlikle devam ediyor. 2002-2024 yılları arasında toplamda 12.155 eserimizi ülkemize geri kazandırdık. Türkiye'nin ilk milli arkeoloji enstitüsü olan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü 2024 yılında yasal statüsüne kavuşarak faaliyetlerine başladı. 430 bilim, kültür ve sanat insanın katkısıyla çalışmalarını sürdüren bu Enstitü, Türkoloji İhtisas Kütüphanesi ve Türkiye'nin alanında uzmanlaşan ilk Arkeometri Laboratuvarıyla hizmet vermektedir. Değerli milletvekilleri, Bakanlığımıza bağlı müze sayısı 2002'de 183 iken 2024 yıl itibarıyla 2.117'ye yükselmiştir. Özel müze sayımız ise 2024 Ekim ayı itibarıyla 426'ya ulaşmıştır. Kütahya Arkeoloji ve Maden Müzesi, Manisa Müzesi, Ermenek Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesinin Çini Köşk ve Eski Şark Eserleri bölümleri, Osman Hamdi Bey Evi ve Müzesi ve Malatya Arkeoloji Müzesi gibi projelerimizde çalışmalar devam etmektedir. İnşallah, bu projeleri en kısa sürede tamamlayarak milletimizin hizmetine sunacağız.

Müze ve ören yerlerini ziyaret eden kişi sayısı 2002 yılında 7,4 milyon iken 2023'te bu sayı 30 milyona ulaştı. 2024 yılı Ocak-Eylül döneminde ise ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 8 artarak 25,2 milyon olarak gerçekleşti. Bu artışta, vatandaşlarımızın tarihi ve kültürel değerlere kolay ve ekonomik bir şekilde ulaşmasını sağlayan, fiyatı 60 TL'ye sabitlenen Müze Kart uygulamasının büyük payı var. Bu vesileyle Sayın Bakanımıza teşekkür etmek istiyorum. Müze Kart'la Bakanlığımıza bağlı müze ve ören yerleri, Millî Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı ziyaret alanları ve Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığına bağlı alanlara giriş sağlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kültürel mirasımızın korunması ve gelecek nesillere aktarılması amacıyla çok önemli çalışmalara imza attık. Eser ve hizmet siyasetimizle medeniyetimizin kadim değerlerini ihya ederek geleceğe taşıyoruz. Kültürel mirasın korunması noktasında çarpıcı bir karşılaştırma yapmak gerekirse 2003 yılına kadar yalnızca 53 eser restore edilmişken 2003'ten 2023'e kadar toplamda 2.447 tescilli taşınmaz kültür varlığının restorasyonunu tamamladık. Sadece 2018-2023 yılları arasında 674 eserin restorasyonu gerçekleştirildi. 2024 yılında ise 76 eserimizin proje ve restorasyon çalışmalarını tamamladık, hâlen 150 eser üzerinde çalışmalarımız devam ediyor. 2002'den 2024'e kadar toplamda 5.913 vakıf kültür varlığının restorasyon ve onarımını gerçekleştirdik. Osmanlı coğrafyasında cedadımızın mirasını yaşatacak 36 projeyi tamamladık ve 7 çalışma hâlâ sürüyor.

UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki varlık sayımız 21'e çıkardık. 2023 yılında Gordion ve Anadolu'nun Orta Çağı Dönemi Hipostil Ahşap Camileri kapsamında Konya Eşrefoğlu Camisi, Ankara Ahi Şerafettin Camisi, Afyonkarahisar Ulu Camisi, Eskişehir Sivrihisar Ulu Camisi ve Kastamonu Mahmutbey Camisi listeye eklendi. Tamamlanan bazı önemli restorasyon projelerimiz arasında Antalya Demre Aziz Nikolaos Kilisesi, İstanbul Defter-i Hakani Nezareti Binası, Nevşehir Meryem Ana Kilisesi, Bitlis Ahlat Sahil Kalesi ve İzmir Birgi Çakırağa Konağı bulunmaktadır.

2023 yılında kurulan Hatay Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü ve Bodrum Sualtı Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü ile Bakanlığımıza bağlı restorasyon ve konservasyon merkez ve bölge laboratuvarı müdürlüklerinin sayısını 12'ye çıkardık. Bu laboratuvarlarda 2024 yılı Eylül ayı sonuna kadar 11.186 eserin restorasyonu tamamlanmış olup 2014'ten 2023 Eylül ayına kadar toplamda 186.466 eserin restorasyon ve konservasyon çalışmaları yapılmıştır. Taşınmaz kültür varlıklarına yardım programı kapsamında 2023 ve 2024 yıllarında deprem bölgesine yönelik dört başvuru döneminde 941 yapıya proje yardımı ve 132 yapıya uygulama yardımı olmak üzere toplamda 1.073 yapıya 1,1 milyar lira destek sağladık. Kültürel mirasımızın korunması ve gelecek nesillere aktarılması noktasında kararlı adımlarla ilerlemeye devam edeceğiz. 2025 yılı bütçemizle restorasyon ve koruma çalışmalarımızı daha da güçlendireceğiz.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ olarak kültür ve sanat alanında özellikle sinema sektörü ve telif hakları konusunda çok önemli atılımlar gerçekleştirdik. Yerli sinemamızı ve kıymetli sanatçılarımızı her zaman destekledik ve desteklemeye devam edeceğiz. Sinema sektörüne sağladığımız destekleri sürekli artırıyoruz. 2023 yılında 103 sinema etkinliğine 56,8 milyon lira, 84 sinema salonu işletmesine 14,2 milyon lira, 166 sinema projesinde ise 131,2 milyon lira olmak üzere toplamda 202,2 milyon lira destek sağladık. 2023 yılı içinde toplam sinema seyirci sayımız 31 milyonu aştı ve yerli film izlenme oranımız yüzde 44'e ulaştı. Bu başarı, Türk sinemasına verdiğimiz desteğin bir göstergesidir.

Çocuklar için Gezen Sinema projemiz kapsamında 6 Şubat depremlerinden etkilenen tüm il ve ilçelerde özellikle çocuklarımızın rehabilitasyonuna katkı sağlamak ve sosyal hayatın normalleşmesine destek olmak amacıyla film gösterimleri gerçekleştirdik. Türk dünyasıyla sinema alanındaki iş birliğimizi güçlendirdik. Korkut Ata Türk Dünyası Film Festivali'nin ilk 2'sine ev sahipliği yaptık, 3'üncüsünü ise Azerbaycan'ın Bakü ve Şuşa şehirlerinde düzenledik. Bu etkinliklerde yüzlerce kültür insanı bir araya geldi. Telif hakları sistemini güçlendirerek kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülmesine yönelik projelere Bakanlık olarak mali destek sağladık. Bu kapsamda, 2002 yılından 2024 yılı Ekim ayına kadar toplam 655 projeye mali destek sağladık. 2025 yılında da sinema sektörümüz ve telif hakları üzerindeki çalışmalarımıza devam edeceğiz. Yerli film üretimini teşvik etmek, sinema salonu sayısını artırmak gibi adımları sürdürmeye kararlıyız. Kültür merkezlerimizde sinema salonları, sergi alanları ve çok amaçlı salonlar oluşturarak kültür-sanat faaliyetlerini ülkemizin dört bir yanına yaymaya devam edeceğiz.

Uluslararası kültürel iş birliklerimizi her geçen gün güçlendiriyor ve kültürel diplomamızı dünya çapında etkin bir şekilde yürütüyoruz. Yunus Emre Enstitümüz bugün 67 ülkede 91 yurt dışı temsilciliğiyle Türkiye'yi, kültürel mirasımızı, dilimizi ve sanatımızı dünyaya tanıtıyor. Enstitümüz sadece 2024 yılında 600'ün üzerinde kültürel etkileşim faaliyeti gerçekleştirmiştir.

Otuz yılı aşkın süredir hizmet veren TİKA'dan bahsetmeden geçemeyiz. TİKA, medeniyetimizin değerlerini bugüne taşıyan çok özel bir kurumdur. Tüm dünyada dil, din, ırk ayrımı gözetmeksizin ihtiyaç duyanlara yardım eli uzatmak bizim inancımızın temelidir.

Atalarımızın “Mazluma dini sorulmaz.” sözüyle ilerlediğimiz bu yolda TİKA da Türkiye Cumhuriyeti bayrağını kıtalar arasında dalgalandırarak zorda kalanın yanında yer alıyor. TİKA’nın 2002 yılında 12 olan yurt dışı ofis sayısını 2024’te 63’e çıkardık. 1992-2002 yılları arasında yılda yaklaşık 200 proje gerçekleştiren TİKA bugün yılda 1.400 projeye imza atmaktadır. Her zaman zorda olanın yanında olmaya ve omuz vermeye devam edeceğiz.

Türk dünyasıyla kültürel iş birliğimizi de güçlendiriyoruz. Türk dünyası ortak alfabe çalışmaları kapsamında 34 harften oluşan ortak alfabe üzerinde uzlaşa sağladık. Ayrıca, müzelerimiz uluslararası alanda büyük başarılarla imza atmaktadır. Bayburt Kenan Yavuz Etnografya Müzesi 2022 yılında Avrupa Birliği Europa Nostra Büyük Ödülü’ne layık görüldü. Tunceli Müzesi 2023 yılında European Museum Academy Luigi Micheletti ödülleri arasında Avrupa’nın en iyi 3 müzesi arasına girdi. Efes Deneyim Müzesi ise 2024’te Momdo-Dr ödülleri arasında “en iyi müze” kategorisinde ödül aldı.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ olarak, iktidara geldiğimiz günden bu yana kütüphanelerimizi yaşayan mekânlar hâline getirdik. Bilginin sadece korunduğu değil üretildiği ve paylaşıldığı modern merkezler oluşturduk. 2002’den itibaren 339 kütüphaneyi yeniden yapılandırdık ve 2018-2024 yılları arasında 230 yeni kütüphane açtık. Bugün 137 bin kişilik kapasiteye sahip 700 bin metrekareyi aşkın kapalı alanda 1.296 halk kütüphanemizle vatandaşlarımıza hizmet veriyoruz.

Rami Kütüphanesi projemiz, kütüphanecilik anlayışımızın en güzel örneklerinden biridir. 220 dönümlük bir alan içinde 36 bin metrekare kapalı alana ve 51 bin metrekare peyzaj alanına sahip olan Rami Kütüphanesi İstanbul’un en büyük, Avrupa’nın ise sayılı kütüphaneleri arasında yer almaktadır. Bu projeye gerçekten gurur duyuyoruz.

Kütüphanelerimizin toplumun her kesimine ulaşabilmesi için Bakanlığımız alışveriş merkezlerinde 12, tren garlarında 2, havalimanlarında ise 3 kütüphane açmıştır. Ayrıca, 19 ihtisas kütüphanesi ve 88 millet kıraathanesi formatında halk kütüphanesi açılmıştır. Gezici kütüphane hizmetleri kapsamında ise 80 modern tasarımlı araçla yerleşik kütüphane hizmetlerinden yararlanamayan vatandaşlarımıza ulaşım sağlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, sanatın toplumla en etkili buluşma noktalarından biri sahne sanatlarıdır. Sahne sanatlarının gelişmesi ve yaygınlaşması için her zaman destek olduk. Tiyatro ve opera alanında önemli başarılarla imza attık. Devlet Tiyatroları 2023-2024 tiyatro sezonunda 105’i yerli, 119’u çeviri olmak üzere toplam 224 oyun ve 6.152 temsil gerçekleştirmiştir. Bu temsilcilerle 2,2 milyon seyirciye ulaşılmıştır. Bakanlığımız özel tiyatrolara verdiği desteği her yıl artırarak sürdürüyor. 2022-2023 sanat sezonunda 441 özel tiyatroya 32 milyon lira, 2023-2024 sezonunda 476 özel tiyatroya 55 milyon lira destek sağladık. 2024-2025 sanat sezonu için ise özel tiyatrolarımıza 65 milyon lira ödenek ayırdık.

Sanatın en seçkin dallarından olan opera ve bale de ülkemizde her geçen yıl daha fazla ilgi görmektedir. Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğümüz ise 2023-2024 sanat yılında toplam 1.006 temsille yaklaşık 610 bin seyirciye ulaşmıştır. Ayrıca, CSO Ada Ankara’mız 3 Aralık 2020’de açılışından bu yana 1.500’den fazla konser ve etkinliğe ev sahipliği yaparak 1 milyondan fazla sanatseveri ağırlamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kültür merkezlerimizin sayısını her geçen yıl artırıyoruz. İzmir Bornova, Sivas ve Tekirdağ Kültür Merkezlerini tamamladık. Ünye Kültür Merkezi yüzde 50, Ardahan Kültür Merkezi yüzde 80 ve Van Kültür Merkezi yüzde 15 oranında tamamlanmış durumda. 2024 yılı içerisinde yeni Adıyaman Kültür Merkezi yapım programına alındı. Ayrıca, Osmaniye Cebelibereket ve Adana Kozan Özden Kültür Merkezlerinin bakım onarımları başlatıldı. Adana Sabancı ve Hatay Kültür Merkezlerinin yeniden yapımı için de çalışmalar başladı. Yeni Malatya Kültür Merkezinin proje çalışmaları ise tamamlanmak üzere. İstanbul Atatürk Kültür Merkezimiz 29 Ekim 2021’de açılışından bu yana 3.347 etkinlik düzenleyerek 2 milyon 745 bin seyirciyi ağırlamıştır. Bu merkez İstanbul’un kültür ve sanat hayatına önemli bir katkı sunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ olarak her alanda olduğu gibi kültür ve sanat alanında da birçok projeye imza attık. Bunların en önemlilerinden biri de Türkiye Kültür Yolu Festivalleridir. Bu festivaller ülkemizin uluslararası marka değerine büyük katkı sağlamaktadır. 2021 yılında Beyoğlu Kültür Yolu Festivali’yle başlayan yolculuk 2022 yılında İstanbul, Ankara, Çanakkale, Konya ve Diyarbakır olmak üzere 5 şehrimizde 362 ayrı mekânda 4 binden fazla etkinlik ve 20 binden fazla sanatçı katılımıyla, 33 milyon ziyaretçiyle devam etmiştir. 2023 yılında festival ağımızı genişlettik. Nevşehir, Trabzon, Erzurum, Gaziantep, İzmir ve Antalya şehirlerini ekleyerek 11 şehrimize ulaştık. 2024 yılında ise Şanlıurfa, Bursa, Samsun, Gaziantep ve Van’ı ekleyerek toplamda 16 şehre ulaştık. İnşallah, 2025 yılında, seçim bölgem Sakarya’nın da kültür yolu festivalleri kapsamına dâhil edilmesini arzuluyoruz. 13 Nisan-10 Kasım tarihleri arasında sekiz ay süren bu festivallerde, yüzlerce farklı noktada binlerce etkinlik ve on binlerce sanatçının katılımıyla halkımızla buluştuk. Kültür ve sanat adına yenilikçi ve öncü adımlar atan bu festivaller Türkiye’nin her bölgesinde her kesiminden vatandaşımıza hitap eden sanatsal ve kültürel buluşmalar olarak dikkat çekmektedir.

Beyoğlu Kültür Yolu Projesi kapsamında açtığımız merkezler ise şöyle: Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi, Galata Kulesi, İstanbul Sinema Müzesi ve Atlas Sineması, Mehmet Akif Ersoy Hatıra Evi ve İstanbul Atatürk Kültür Merkezi. Bu projeler ülkemizin kültür sanat altyapısını güçlendirme hedefimiz doğrultusunda attığımız çok önemli adımlardır.

Değerli milletvekilleri, sürdürülebilir turizm alanında dünyaya örnek olacak adımlar attık ve turizm sektörünü geleceğe taşıyarak projeler gerçekleştirdik. Önemli bir ilke imza atarak Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyiyle hükümet düzeyinde anlaşma yapan ilk ülke olduk. 2022’de hazırladığımız Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı, Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi tarafından tanınarak uygulamaya konuldu. Bu program kapsamında 2024 Ekim ayı itibarıyla 18.687 konaklama tesisi belge ve sertifikalarını tamamladı. 2030 yılı hedefimiz ise tüm konaklama tesislerinin Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi kriterlerine yüzde yüz uyumlu hâle gelmesidir. Türkiye olarak sürdürülebilir turizm sertifikasıyla dünyada örnek bir ülke olduk ve bu sayede turistlerin giderek daha fazla tercih ettiği bir destinasyon hâline geldik.

Turizmde 2002’den bu yana büyük bir mesafe katettik. 2002 yılında 13 milyon olan turist sayımız 2023’te 56,7 milyona ulaştı ve 55,9 milyar dolar turizm geliri elde ettik. Bu yılın ilk sekiz ayında 40,3 milyon ziyaretçiyi ülkemizde ağırladık. 2024 yılı sonunda hedefimizi 60

milyon ziyaretçi olarak belirlemiştik ancak Sayın Bakanımız geçtiğimiz günlerde bu hedefi aşarak 61 milyon ziyaretçiye ulaşmayı öngördüğümüzü açıkladı. Böylece 59 milyar dolardan daha fazla bir gelir elde etmiş olacağız.

Ayrıca, turizm bölgesinde altyapı yatırımlarımız da hız kesmeden devam ediyor. Serik 2 Atık Su Arıtma Tesisi 2021 yılında, Bodrum İçmeler-Torba Atık Su Arıtma Tesisiyle Kızılağaç, Yalı ve Çiftlik Mahallelerinin kanalizasyon şebekeleri 2023 yılında, Kemer Çamyuva Atık Su Arıtma Tesisi ise 2024 yılında tamamlandı. Bu altyapı projeleriyle çevre dostu turizm alanlarında yeni bir standart belirliyor, daha temiz bir çevre sunuyoruz.

Türkiye, Mavi Bayraklı plaj sayısında dünya sıralamasında 3'üncü sırada yer alarak bu alanda büyük bir gurur kaynağı olmaktadır. Türkiye sahillerinde 567 Mavi Bayraklı plajımızla temiz ve sürdürülebilir turizm alanında dünya standartlarında hizmet vermeye devam ediyoruz. Bakanlığımızın gerçekleştirdiği bu çalışmalar neticesinde sürdürülebilir turizm sertifikası alan tesis sayısını artırarak ve altyapı yatırımlarını güçlendirerek turizme bağlı gelir seviyesini daha da yukarı taşımayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimin sonuna gelirken, her alanda olduğu gibi kültür ve turizmde de atılan her adımda öncülük eden, bu alanlara verdiği özel önem ve vizyonuyla ülkemizi dünya liginde zirveye taşıyan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a en kalbi şükranlarımı arz ediyorum ve gerçekleştirdiği vizyoner projeler ve kararlı çalışmalar için Sayın Bakanımız Mehmet Nuri Ersoy ve ekibine teşekkürlerimi iletiyorum. AK PARTİ olarak milletimizden aldığımız güçle kültür ve turizm alanındaki atılımlarımızı kararlılıkla devam edeceğiz. Türkiye Yüzyılı vizyonumuz doğrultusunda medeniyetimizin kadim değerlerini koruyarak gelecek nesillere aktarmaya ve milletimize hizmet yolunda durmadan çalışmaya devam edeceğiz. Hedefimiz yalnızca bugünün değil, yarınların da kültürel zenginliklerine ve doğal güzelliklere sahip bir Türkiye Cumhuriyeti'ni ilelebet payidar kılmaktır.

Bu düşüncelerle, 2025 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Teşekkür ederiz, çok güzel bir sunum yaptınız ama Cumhurbaşkanının adı geçmedi galiba, bir eksiklik oldu.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, ne kadar çalışmışız, maşallah, anlat anlat bitmiyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kocacık, teşekkür ederiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Ben Bakan olsam rahatsız olurum bu tablodan. Bakan Bey anlatsaydı keşke bunları.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - On saat bile konuşsa yine yetmez.

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, böylece gruplar adına konuşmaları bitirdik.

Şimdi, Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan Tahsin Ocaklı Bey konuşmuştu, devam ediyoruz; Cevdet Akay, Mustafa Erdem, Selim Temurci olarak daha sonra devam edeceğiz.

Sayın Cevdet Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bakanlık bütçesiyle ilgili bu yıl ayrılan 53 milyar 202 milyonluk rakam genel bütçe büyüklüğü içerisinde yetersiz kalıyor Kültür ve Turizm Bakanlığı için; binde 3,61'e tekabül ediyor. Geçtiğimiz yıl bu rakam binde 3,51 miş. Yaklaşık 14 milyarlık bir artış olmasına rağmen yüzde 36'lık artış yeniden değerlendirme oranının altında bir artış ve bütçenin yetersizliğine de bir işaret. 2023 yılı kesin hesabına baktığımızda da başlangıç ödeneğiyle yıl sonu harcaması arasında bir aşımımız olmuş; 16 milyar 505 milyonla başlanmış, harcama 24 milyar 752 milyon olmuş; 8 milyar 248 milyonluk bir aşım var Sayın Bakan. Şimdi, ben vaktim kalırsa yine bu rakamlarla ilgili, bütçeyle ilgili bazı konulara değineceğim ama bazı hususları özellikle burada belirtmek istiyorum.

Şimdi, dünyanın en büyük kültür sanat alanları, işte, Tayvan'da açılan performans sanatları merkezi 141 bin metrekare iken, Dubai'de planlanan kültür merkezi 2 bin metrekare iken, yine Avrupa'nın en büyüklerinden biri olan Mystetskyi Arsenal Ulusal Sanat ve Kültür Müzesi Kompleksinin toplam sergi alanı 60 bin metrekare iken endüstriyel demir yolu işlevi gören İstanbul'un merkez tren garları olan Haydarpaşa Garı'nda 500 dönüm, Sirkeci Garı'nda 200 dönüm alanın kültür sanat sermayesinin kullanımına açılmasında ne gibi kamu yararı vardır? Bunu açıklarsanız bu proje hakkında da daha detaylı bilgiye sahip olacağız. Kültür sanat için kullanılacağını ifade ettiğiniz Haydarpaşa ve Sirkeci gar sahaları için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına müracaat ederek özel proje alanı kararı çıkarttığınızı biliyoruz. Bu karar ne amaçla çıkarılmıştır? Niçin ihtiyaç duyulmuştur, farklı bir yapılanma mı olacaktır burada? Yine Haydarpaşa ve Sirkeci gar sahalarında kiralama protokolü sonrası uygulayacağınız proje için oluşturduğunuz danışma kurulunda ulaştırma profesörü uzmanı, demir yolu uzmanı gibi bir atama yaptınız mı? Bu konuda uzman kadro oluştu mu? Bir de yine bu Haydarpaşa ve Sirkeci gar binalarında, gar sahalarında 700 dönümlük alanı ne kadar kiraladınız? Bazı duyularımız var; 80,5 milyar lira gibi bir rakamdan bahsediyorlar. Bir de burada yapılan yatırım ile ilgili de bir mahsuplaşma olacak mutlaka. Bu mahsuplaşma sonucunda metrekare kira bedeli Bakanlığa ne kadar geliyor, bu rakam nedir, bunu merak ediyorum. Bir de burada Galataport gibi bir yapılaşma düşünülüyor mu, öngörüyor musunuz?

Şimdi, ben DÖSİMM'le ilgili bazı bilgileri aktaracağım ve soracağım. Aktif olarak sanatını icra eden burada, kadroda insanlar var, 2011 yılından beri kadrosu memur ya da işçi olan DÖSİMM personelinden bahsediyorum. Bunlar yirmi üç yıldır sanatçı kadrosu bekliyorlar Sayın Bakanım. Bundan önceki Plan ve Bütçe Komisyonu toplantılarında da bu konu size sorulmuştu, siz de yasal düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmişsiniz, bir kanun çıkarılması gerektiğini söylemişsiniz. Bununla ilgili bir çalışma var mı, buradaki mağduriyet giderilecek mi? Bunu merak ediyorum, bunu soruyorum.

Bir de kadro alımlarıyla ilgili... Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü tarafından birtakım kadrolara dansçı, saz ve koro sanatçıları olmak üzere 500 sanatçının alımı için mülakat sınavları yapılmış, mülakat sonuçlarının şeffaf bir şekilde yayınlanmadığı ifade ediliyor. Önceki

sınavlarda yaş sınırı olduğu hâlde burada bir yaş sınırı konulmamış, örneğin 45-55 yaşlarında dansçı alınmış. Bunlar bu yaşlarda ne kadar hizmet edebilirler? Sizce ideal dansçı yaşı kaçtır mesela? Sınav başvuru şartları arasında yer alan asgari boy kriterlerine de uyulmamış. Bir taraftan burada başarılı sayılan olmuş mudur bu yüzden, kriterlere uymadığı hâlde? Bunu merak ediyoruz. Sanatçıların hak ettikleri kadrolarına mutlaka istihdam edilmesi gerektiğini söylüyoruz.

Bir de sözleşmeli çalışanlar var; yıl sonu geldiğinde, on gün kala sözleşmesi feshedilip tekrar göreve alınıyorlar. Bunlar, kıdem tazminatı ve özlük hakları açısından mağdur olduklarını ifade ediyorlar; bu mağduriyetin giderilmesi gerekiyor.

Yine, baktığımız zaman, bazı oyunların sahnelenip iptal edildiğini görüyoruz. Mesela “Drakula” diye bir oyun hazırlanmış, her şeyi bitmiş, bir sürü de para harcanmış fakat son anda repertuvardan çıkarılmış ve iptal edilmiş; hâlbuki hem AKM’de hem Konya ve Antalya bölgelerinde, uluslararası tiyatro festivallerinde oynanacağı da açıklanmış. Bu oyun niye sahnelenmedi, niçin iptal edildi? Dekorlarına kadar hazırlanan bu oyunla alakalı şimdiye kadar ne kadar bir para harcanmıştı? Bir kamu zararı oluştu mu? Eğer kamu zararı oluştuysa bu zarara sebep teşkil edenlerle ilgili bir soruşturma açıldı mı?

Yine, bir Anayasa Mahkemesi iptali nedeniyle bir boşluk oluştu. Anayasa Mahkemesinin, 7/12/2023 ve 5/6/2023 tarihinde yürürlüğe giren 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin bazı hükümlerinde iptal ve yürürlüğün durdurulmasına, Anayasa’ya aykırı olduğuna ve iptaline oy birliğiyle karar vermesinden sonra 5441 sayılı Kanun’la tarif edilen bu kanuna uygunluk için neler yapmayı düşünüyorsunuz? Burada bir boşluk var yani yaptığımız genel müdür atamalarıyla ilgili bu Anayasa Mahkemesi kararından sonra hukuken bir boşluk oldu. Buradaki boşluğu gidermenize ilgili ne karar alacaksınız?

Bir de sanat kurumlarında rejisör, dekor, tasarımcı, kostüm tasarımcısı, ışık tasarımcısı gibi bazı hizmet alımları altında dışarıdan bu sergilenen oyunlara veyahut da bu tip işte değerlendirdiğiniz bu kadrolara ne kadar para ödendi? Çünkü bir taraftan da bu oyunların sergilenmesiyle ilgili “teaser”lar hazırlıyorsunuz. Bu “teaser”lar, tanıtımlarla ilgili ne kadar bir harcamanız oldu? Rakamları ben tam bilmiyorum ama 124’e yakın bir oyun sahnelendiği gibi haberler çıktı, çok ciddi bir şey. Her birine çekilen “teaser”la buraya çok ciddi tutarlar, paralar ödenmiştir. Bunlar ne kadardır?

Yine, Devlet Tiyatroları 14 bölgede -kadrolu- perde açacakken 2023 yılında Düzce Bölge Müdürlüğü için sınav yapılmış ancak alınan personel Kayseri Bölge Müdürlüğünde göreve başlatılmış. Şu anda 13 bölgede kadrolu ve yurt genelinde turne düzeninde hizmet verilmektedir. Düzce bölge tiyatrosuna ne olmuştur? Düzce bölge tiyatrosu ne zaman açılacaktır? Bunu da Düzceli hemşehrilerimiz merak ediyor. Ben de Batı Karadeniz Milletvekiliyim, Karabük Vekiliyim, burada vekilimiz de -Düzce vekili- özellikle bu soruyu sormamızı istedi, bende onun adına soruyu soruyorum.

Yine, çalışan personel varken kadroda -Kültür Bakanlığı bünyesinde oyuncu, yönetmen, dekor, tasarımcı gibi kişilerden bahsediyorum- hizmet alımı adı altında dışarıdan alımlar ve görevlendirmeler var. Bu da kamu kaynaklarının bir yerde israfına sebep teşkil ediyor çünkü aynı işi yapabilecek Bakanlıkta, kadrolu ve maaşını alan sanatçılar varken niçin böyle bir uygulamaya gerek duyuldu? Bununla ilgili de bir cevap verirsiniz mutlu olacağız.

Kısaca, bu konularla ilgili söyleyeceklerim bunlar fakat bir taraftan da RTÜK’le ilgili birtakım saptamalar yapmak istiyorum. Biliyorsunuz, RTÜK’ün radarı bazı kanalların üzerinde, bazı programları görmekte ve algılamakta ve bunlara çok ciddi para cezaları ve idari para cezaları ve birtakım yaptırımlar uygulanmaktadır. Gördüğümüz kadarıyla da genelde muhalif kanallara daha çok cezalar uygulanıyor. Örnek vereceğim, ben 1 Ocak 2024 ile 12 Kasım 2024 rakamlarını çıkardım Sayın Bakan, bu tarihlerde kesilen cezalarla ilgili. Örneğin, NOW Habere 28 milyon 5 bin 755 TL ceza kesilmiş. Yine, Tele 1’e 493 bin -küsüratını söylemiyorum- Flash Habere 357 bin, Halk TV’ye 306 bin, TGRT Habere 213 bin gibi cezalar var. Bu cezaların -kesilen rakamlarının- toplamı 35 milyon 743 bin lira yapıyor ve bunun yüzde 90’ının üstü aşağı yukarı bu saydığım kanallara yapılmış. 2023’te de durum çok farklı değil, orada da toplam 65 milyonluk kesilen cezanın yüzde 90’ı yine bu kanallara. Burada daha objektif ve daha böyle kanalları koruyucu tarzda hareket etmeyi düşünüyorlar mı -RTÜK Başkanımız da burada- veya böyle niçin cezalar kesiliyor? Bakıyoruz, birtakım kanallara en alt düzeyde para cezaları kesilirken birtakım kanallara da en üst düzeyde idari para cezaları kesiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayalım.

CEVDET AKAY (Karabük) - O zaman şöyle: Bu kadar tenkitten sonra ben Tanıtma Genel Müdürlüğünün yurt dışı teşkilat birimine özel teşekkür ediyorum; buradalar mı bilmiyorum. Ben, genel bütçeyi incelediğimde bütçe disiplinine uyan bir birim olduğunu gördüm, kendisine tanınan tahsisleri hiçbir şekilde aşmamış. 2023 rakamlarında 976 bin tahsis olmuş, bir taraftan da işte, 1 milyar 628 milyonluk ödenek koyulmuşken 976 bin lira para harcamış. Tanıtımla ilgili yani temsil ve tanıtma giderlerine ödenek konulmuş, hiçbir harcama yapmamış, bir mali disiplin içerisinde çalışmış. Bütün birimlerin bu disiplin içerisinde çalışmasını tavsiye ediyorum.

Bir de taşıtlarla ilgili bilgi isteyeceğim. 10 adet taşıt alımı görünüyor; tasarruf tedbirleri kapsamında 2023 ve 2004 yılında hiç taşıt satıldı mı?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim, sağ olun.

Sayın Mustafa Erdem...

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, görüşmekte olduğumuz Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin ülkemiz adına hayırlı olmasını diliyorum.

Turizmin başkenti olarak bilinen Antalya’nın milletvekili olarak söyleyebilirim ki turizm için ayrılan bütçe gerçekten çok düşük. Geçen

yıl 38 milyar civarında olan bütçeye 2025 yılı için 58 milyar öngörülmüş. 2024 yılında 60 milyar dolar ve 60 milyon turist hedefi koyan bir Bakanlıktan bahsediyoruz arkadaşlar; umarım hedefleri de aşacağız. İthalatı olmayan, istihdam sağlayan, cari açığı da büyük katkısı olan bir sektöre bütçeden daha fazla pay ayrılmasını doğrusu beklemekteyim.

Pandemi sonrası turizmde daha önceki yıllara göre de bir ilerleme içindeyiz; bu sevindirici. Turizmin gelişmişlik endeksine göre de yükseliyoruz fakat buna rağmen orta vadeli planda gelir beklentilerimiz neden düşürülmüş? Bu da izaha muhtaç durumda. Orta vadeli programda turizm gelirlerine ilişkin beklentide de bir önceki yıla göre aşağı yönlü bir revize var. Buna göre 2025 yılı turizm geliri beklentisi yüzde 1,7 oranında aşağı çekilirken 2026 yılındaki hedefin yüzde 3,6 oranında düşürüldüğünü görüyoruz. Orta vadeli planda yapılan revizyona göre 2024-2026 Orta Vadeli Planı'nda 2025 yılı için öngörülen turizm geliri 64,7 milyar dolar iken 2025-2027 dönemine ilişkin yeni orta vadeli plandaysa 2025 yılı için turizm gelir tahmini 63,6 milyar dolara indirilmiş. Aynı şekilde, 2026 yılına ilişkin turizm geliri tahmini de 71,3 milyar dolardan 68,7 milyara düşürülmüş. Bunu artırmak için ülke olarak el birliğiyle çalışmak, doğru turizm politikalarını hayata geçirmek gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, 2024 yılı içerisindeki son verilere göre Antalya'mız yaklaşık 16 milyon civarı turist ağırlamış fakat Antalya, turizm gelirlerinden hak ettiği payı alamıyor. Bir şehir düşünün, kendi nüfusunun 10 katı kişiye nitelikli hizmet vermeye çalışıyor, Türkiye turizmine en büyük katkıyı sunuyor fakat merkezî bütçeden aldığı pay yerleşik nüfus oranında; 2 milyon 696 bin kişilik yerleşik nüfusa göre pay alıyoruz. Sayın Bakan, bu, adil ve sürdürülebilir değildir, Antalya'ya haksızlıktır.

Değerli arkadaşlar, Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı katkı payı ve konaklama vergisiyle oluşturulan milyonlarca liralık bir kaynak var. Antalya, buraya çok büyük katkı sağlıyor ancak bu büyük geliri sağlayan Antalya, maalesef, bunlardan da pay alamıyor. Sayın Bakana buradan tekrar seslenmek istiyorum: Bu kaynaklar Antalya'nın hakkıdır ve turizmin sürdürülebilir hâle gelmesi için de altyapısında ve diğer ihtiyaçlarında da kullanılmalıdır.

Turizmin öneminden, ülkeye katkısından başta da bahsettim. Bakan Bey bizden daha iyi bilir; turizm kavgayı sevmez, savaşı sevmez, partizanlığı sevmez. Bunlar turizmde de ülkeye de zarar verir ama bakıyoruz, Bakan Bey kendi ekme yediği Antalya iliyle sürekli kavgalı, yerel yöneticilerle sürekli polemik içinde. Biz, Antalya'nın sorunlarını koordineli şekilde çözelim diyoruz ama Bakan Bey "Bahane üretmeyin." diyor. Biz bu sorunları kimle paylaşacağız Sayın Bakanım? Biz bahane üretmiyoruz. Antalya halkı, bizi doğru bildiği ve güvendiği için büyükşehir dâhil, 19 ilçenin 16'sında destek vererek zaten bağrına bastı ama siz, hâlâ, yerel seçim sürecinde başlattığınız kavganızı bitiremediniz. "Bizim sorumluluğumuz değil ama biz arıtma yaptık." diyorsunuz Sayın Bakanım. Ülkemizin turizm gelirlerinin yüzde 40'ını sağlayan Antalya'mızda faydalandırmadığınız konaklama vergilerinin bir kısmıyla bile Kemer Çamyuva arıtma tesisini yapabilecekken iş birliği protokolüyle Antalya Büyükşehir Belediyemizin yirmi yedi yıllık Kemer atık su gelirlerine ipotek koyarak yaptınız bu arıtmayı, üstelik "Büyükşehirle ortaklaşa yaptık." bile diyemediniz. Yani bedelini maliyetin çok üstünde olarak belediyemiz ödüyor. Dahası, arıtma tamamlanmadan, yerel seçime günler kala belediyeden bir kişiyi bile davet etmeden bu arıtmanın açılışını yaptınız. Daha geçen ay Kemer halkı arıtma bitirilmeden çalıştığı için çıkan koku nedeniyle evinde oturmadığı için, maalesef, isyan etti ama siz, hâlâ, ilçe ilçe AKP kongresi gezip Genel Başkanımızı, belediye başkanlarımızı eleştiriyorsunuz. Sayın Bakan, biz, kimseyi ayırmadan Antalya için hizmet üretmeye çalışıyoruz. Siz de Antalyalı Bakan olarak Antalya'ya hizmet gayretinde olun. "Hayır, Antalya'da yerel seçim hezimetinin faturası bana kesilecek, kabinde revizyon olacak." diye endişe duyup bunları yapıyorsanız gerçekten anlayışla karşılarız. Bitti mi? Bitmedi. Sayın Bakanım, Hazine arazilerini belediyelere pay vermemek için boy boy reklam yaparak TOKİ aracılığıyla satışa çıkarıyorsunuz ve buradan da belediyelerin hizmet üretmesini engelliyorsunuz; yazıktır günahıdır.

Değerli arkadaşlar, başta da söyledim, 2,5 milyon için gelen bütçeyle 16 milyondan fazla insana hizmet ediyor Belediyemiz; bu eleştirileri de hak etmiyor. Sayın Bakan, artan nüfus ve turizm hareketleriyle birlikte Antalya şehir merkezinde bir ulaşım problemi var. Ukrayna-Rusya savaşı ve deprem sonrası nüfus hızla arttı. Ulaştırma Bakanımız geldiğinde yine konuşacağız bunları ama Ulaştırma Bakanlığı sorumluluğundaki kavşakların bir an önce yapılması da gerekiyor bu, turizmin daha çok zarar görmemesi için. Sayın Bakan geçen müjdeyi vererek "Kepezüstü, Duraliler, Uncalı ve Sanayi kavşaklarının yapımı ile Kumluca çevre yolunun modernize edilmesiyle şehir içi trafik yükünü hafifleteceğiz." dedi. Antalya'mız adına mutlu olduk, teşekkür ediyoruz. En kısa zamanda bitirilmesini diliyoruz, takipçisi olacağız.

Yine, yıllardır yılan hikâyesine dönen bir Antalya-Alanya Çevre Yolu Projemiz var. Özellikle turizm sezonunda turist havaalanından Manavgat-Alanya tarafına saatlerce ulaşamıyor. Bunun da ihalesi geçenlerde yapıldı, en kısa zamanda da yapımına başlanmasını bekliyoruz. Proje hatalı ama bunu Ulaştırma Bakanlığında konuşacağız. Ayrıca, Antalya-Alanya arasında raylı sistem projesi de yapılmalı. Havaalanı kapasitesi ve turist artışıyla artık kara yolu bu yükü taşıyamamaktadır.

Sayın Bakanım, turizmi "her şey dâhil" sisteminden kurtarmamız lazım. Turisti esnafla buluşturmak turizm gelirlerini artıracaktır diye düşünüyorum. Yine, Antalya'ya gelen turist neden tüm ilçelerimizi gezmesin, hatta neden Denizli'ye, Burdur'a, Isparta'ya gitmesin? Buralarda inanılmaz doğal ve kültürel alanlarımız, müzelerimiz, mağaralarımız var.

Sayın Bakanım, ülkemizde turizm; deniz, kum, güneş üçlüsünden kurtarılmalıdır. Bu konuda daha fazla çalışma yapılmalıdır. Turizm çeşitlendirmesi yeterli değildir. Kültür turizmi, yayla turizmi, spor turizmi, sağlık turizmi desteklenmelidir. Özellikle Antalya'mız 4 mevsim farklı alanlarda turist potansiyeli yüksek bir kentimizdir. Buralara yönelik destek ve projeleri artırmanız gerekmektedir.

Yine, turizm çalışanlarının sorunları var, turizm sektörünün sorunları var. Bunları genelde milletvekillerimiz dile getirdi.

Sayın Bakanım, bir konu da Antalya'da Phaselis Ören Yeri'ne girmek sezonda çok eziyetli durumda. MüzeKart diye bir uygulama var ve sorunlu uygulanıyor, bununla ilgili bir düzenleme yaparsanız seviniriz Antalya halkı adına.

Sayın Bakanım, bu, belki sizin alanınızda değil ama nihayetinde AKP iktidarının bir Bakanısınız. Bugüne kadar örneği yaşanmamış bir uygulamayı maalesef AKP iktidarı CHP'li belediyelerle başlattı. Antalya'da 16 belediyenin gelirlerine e-haciz uygulamaya başladı ama buradan iktidarı uyarıyorum; e-haciz uygulaması yaptığı belediyelerin borçlarının büyük çoğunluğu AKP döneminden kalma ama Antalya

halkı kendilerine hizmet vermeyi engelleyen AKP iktidarını affetmeyecektir diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erdem, teşekkür ederim.

Sayın Selim Temurci, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Sayın Bakanımız, kıymetli bürokrat arkadaşlar, basınımızın çok kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Turizm Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığımız, tabii, bir tarafıyla, kültürle ilgili sabahtan bu yana çok şey söylendi ama burası Plan ve Bütçe Komisyonu olduğu için ben biraz için turizm üzerindeki rakamlarını hem yorumlayıp hem de bazı önerilerde bulunmak istiyorum.

Tabii, Türkiye bir enflasyonla mücadele programı yürütüyor ve bu program çerçevesinde cari açığın düşürülmesinde en önemli sorumluluk verilen Bakanlıklardan biri Kültür ve Turizm Bakanlığımız. Şimdi, tabii, böyle bir performans kriteri olan Bakanlık... Aslında dönüp baktığımızda, Türkiye gerçekten 2018'den bu yana neler yaşamış? Şimdi, Türkiye 2018'de On Birinci Kalkınma Planı çıkardı, işte - Bakanımız da sunumunda ifade etti- hep konuştuğumuz ortalama konaklama süresi 2018'de 9,8 gece imiş, 2023 hedefini 10 koymuşuz; şu anda, On İkinci Kalkınma Planı'nda bizim hedefimiz on yıl sonra 9,4. Benzer durumlar ziyaretçi hedeflerinde var. Mesela, On Birinci Kalkınma Planı'nda 2023 hedefi 75 milyonmuş, işte 56,7 gerçekleştirdik geçen yıl falan. Bu rakamları şunun için veriyorum: Türkiye'de bir şey gerçekleşti, bunu tespit etmemiz lazım ve bunu da bir teşekkür borcu olarak ifade etmemiz lazım. Özellikle 2017 yılı sonrası coğrafyamızda ve dünyada yaşanan olayları bir tarafa koyduğumuzda şu anda Kültür ve Turizm Bakanlığımızın turizm gelirlerinde, ziyaretçi sayılarında geldiği nokta bence bir alkışı hak ediyor, böyle düşünüyorum. Elbette, burada niçin bunu söylüyorum? Yani biz sonuçta bir Fransa, İspanya değiliz yani yukarıda işte Rusya, Ukrayna var, bölgede savaşlar var, birçok tur firması Avrupa'da iflas etti; bütün bunlara rağmen eğer turizmde buraya geliniyorsa bir şeyler yapılıyor demektir. Eksiklikler yok mu? Var. İşte, arkadaşlarımız ifade ettiler. Hâlâ biz, işte, kişi başı gelirden maalesef istediğimiz noktada değiliz ve bu istediğimiz noktaya önümüzdeki dönemde, tabii, nasıl geliriz, onu konuşmak lazım.

Şimdi, ben burada bir şeyi özellikle paylaşmak isterim: Gayrisafi milli hasılaya olan katkısı turizmin. Şimdi, bu, bütün ülkeler için önemli, Türkiye için daha önemli. Belki arkadaşlar bunu yanlış yazmış olabilirler. Bizim 1 trilyon 774 milyar dolar gibi bir gayrisafi milli hasıla hedefimiz var 2027'de, programlarımızda bu var. Sizin 2027 turizm geliri hedefiniz gayrisafi milli hasılanın yüzde 4,18'i yani 5'lerden başlayıp buralara düşürmüştük. Böyle baktığımızda da biz 2027'de yaklaşık 74 milyar dolara geleceğiz. Bir sonraki yıl yani 2028 yılı hedefimizin 100 milyar dolar olması için ya kalkınma planlarında ya da hedeflerde bir şey var ya da sizin yaptığınız değerlendirmelerde bir hata var. Dolayısıyla buralara tekrar bir bakılması gerekir diye düşünüyorum.

Tabii, turizmle ilgili olarak şunu söylemek lazım: Olağanüstü artan maliyetler var. Yani Türkiye'de enflasyon sadece içeride yaşayan insanların tatil yapma -ne diyelim- lüksünü elinden almadı; gidebilen yine bir yerlere gitti, bazen işte adaları, Yunan adalarını tercih etti. Ben orada da bir, doğrusu, hani 150-200 bin kişi belki gitmiştir ama bize gelenler de var; bunu böyle değerlendirmek gerektiğini de düşünüyorum. Ancak bu maliyet meselesi artık yurt dışından Türkiye'yi ziyaret edecek insanlar için de bir maliyet unsuru olmaya başladı. Dolayısıyla, bizim yaptığımız çok şey var.

Bakın, burada sabahtan beri eleştirildi, bende çok eleştirdim yani bu, Türkiye Turizm ve Tanıtım Ajansı ile ilgili olarak bir öneride bulunacağım. Şimdi, birçok faaliyet yapıldı. Bakın, yine, bütçenize bakarsanız, turizmin geliştirilmesiyle ilgili bir program var. O programda 2023'le ilgili olarak özellikle reklam konusunda Bakanlığın yapacağı çalışmalar var. İşte "560-570 tane reklam yapacağız." diyor, yıllar itibarıyla o aşağı doğru iniyor. Dolayısıyla, burada bu ajansın aslında Kültür ve Turizm Bakanlığımızın tanıtımla ilgili, reklamlarla ilgili, bu tür kampanyalarla ilgili önemli bir iş yükünü aldığını görüyoruz. Benim önerim şu: Bakın -arkadaş RTÜK Başkanımız oturuyor- RTÜK'ün bütçesi 2 trilyonun altında -doğru değil mi- 1.900 küsur. Ya, şu anda yanlış bilmiyorsam geçen yıl yani 2023 yılında -bu yıl ne oldu, bilmiyorum- 7,5 milyar TL bu ajansın bütçesi vardı. Bu sene nedir, bilmiyoruz. Şimdi, nasıl ki RTÜK buraya geliyorsa, aynen turizmin de kalkınmasına katkı sağlayan bir ajans olduğu kanaatine vardım, sebebini de söyleyeceğim, böyle bir şey varsa aynen kalkınma ajanslarımız gibi, bizim bu ajans fiilen Turizm Bakanlığı içerisinde aynı mevcut modelle... Çünkü 15 küsur herhâlde yönetim kurulu üyesi var, Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcıları var ve Türkiye'nin dünyada 200 küsur ülkede -yanlış bilmiyorsam- bu kadar yerde reklam tanıtım yaptı. Yani Turizm Bakanlığında -ben turizm tarafını biraz şey yapayım- şöyle bir zihniyet dönüşümü olduğunu görüyorum yoksa bu rakamların yakalanma şansı yok, özel sektörden gelen birisi olarak.

Şimdi, bir kere, bizim turizmimizi jeopolitik risklere, savaşlara biraz bağışıklı hâle getirmemiz gerekiyordu. Bunun için de sadece mevcut pazarlar bizim için yeterli değildi. Siz çok fazla ülkede reklam verdiniz. Şimdi, burada biz de şunu merak ediyoruz, diyoruz ki: Ya, burada neler yapıldı, bu reklamlar kime verildi? Ya, bırakın, bunu Sayıştay denetlesin. Sonuçta yine Kültür ve Turizm Bakanlığımızın içinde. Bakın, hem TGA olayında... Biraz önce söylendi, işte "Sahiller kime verildi?" Haydarpaşa Garı, hani bir İstanbullu olarak çok üzülüyorum. Haydarpaşa'yla ilgili olarak bizim konuşmamız gereken şey: Haydarpaşa İstanbul'un merkezinde olan ve her İstanbullunun, Türkiye'ye gelen herkesin ilk gördüğü alanlardan bir tanesi. Bence güzel bir iş yapılıyor. Yani orada şu anda bir... Anadolu yakasında yanlış bilmiyorsam arkeoloji müzemi yoktu, kazılarda bir şeyler çıktı, işte arkeoloji müzesi olacak, göç müzesi olacak, sanat galerisi olacak, bir sürü bir şeyler yapacağız, güzel bir iş yapıyoruz. Bakın, sahillerde de güzel şeyler belki yapıyoruz ama şöyle bir problemimiz var değerli dostlar, Sayın Bakanım: Yaptığımız iyi işleri lekelemek için âdeta uğraşıyoruz bir taraftan. Ya, niye ihale süreçleriyle bu şeyleri konuşuyoruz? Ya, bırakın bu işler öyle yapılsın ki insanlar hizmeti alkışlasınlar. Bu ihaleyi kim aldı? O kime gitti? Hangi AK PARTİ'li aldı? Bunların bence tartışılmaması gerekir. Buradan da yola çıkarak şunu söyleyeceğim: Yani bugün Türkiye'de -Antalya'dan çok konuşulduğu için söyleyeceğim- sanıyorum herhâlde yazın 20-25 milyonu buluyor turist sayısı. Antalya gibi bazı illerimizde aşırı turizmi görüyoruz yani çevreyi, insanı şehri berbat eden bir tablo ortaya çıkıyor. Ben şu anda Kültür ve Turizm Bakanlığımızın artık Türkiye'de 5-10 şehre değil, şehir sayısını artırarak ziyaret edilebilecek yer çeşitlendirmesine gittiğini gözlemliyorum, sayfalarınızda bunu görüyorum. Fakat şöyle bir sorunuz var: Biz bunları çoğaltıyoruz. Siz sabahleyin söylediniz, Millî Eğitim Bakanlığıyla yürüttüğünüz programı söylediniz ama

Türkiye'nin çok önemli bir problemi, turizm istihdamında yetkin, ehliyetli bir kadronun yetişme meselesi. İşte, turizm liseleri konusunda nasıl bir çalışma yapılıyor bilmiyorum. Bu konuda bence yapılacak çok iş var. Yani bugün lokantalardan tutun otellere kadar Türkiye'deki hizmet sektöründeki en önemli sorunlardan bir tanesi de maalesef budur.

Bir diğer konuya geçelim. Tabii, bu maliyetler demişken -şimdi, az önce de söyledim- yani TGA'yla ilgili olarak bu da bir rahatlama sağlayabilir. Şimdi, özel sektörden paylar kesiyoruz. Ya, özel sektöre şunu diyebilirsiniz: "Ya, kardeşim, biz sizden pay kesiyoruz ama şu şu hizmetleri yapıyoruz. Devletin, milletin Sayıştay'ı da bunu denetliyor, içiniz rahat olsun." Çünkü TGA yönetiminde özel sektörden bir sürü insanlar var ama Sayıştay denetimi olmadığı için bu bir siyasi şeye sebebiyet veriyor ve bence sizi de ekibinizi de çok yoruyor.

Turizmle ilgili bir psikolojik problemimiz var. Bu sabahtan beri ifade edildi, bence bu bir tehlike. Şimdi, bu Arap turistlerle ilgili bir sorun var. Sonuç itibarıyla, bölgesel yakınlıktan dolayı Arapların çok tercih ettiği bir ülkemiz. Türkiye, misafirperver bir ülke. Dolayısıyla, burada bence bir psikolojik çalışmaya ihtiyaç var. Amerika ve Çin'le yapmış olduğunuz -ki turizm harcamasında şu anda Çin ABD'nin önüne geçti, yanlış bilmiyorsam- çalışmalar çok kıymetli ama örneğin Çin'den gelen turistlerle ilgili aynen Arap turistlerle yaşadığımız şeyi yaşayabiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Toparlayın lütfen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Burada da bence yapılması gereken işler olduğunu düşünüyorum.

Bugün buraya toplantıya gelirken gelen bir talep vardı, bunu da bu vesileyle iletayım. Devlet korolarında görev yapan sanatçılara adını bunları söylüyorum. Kök maaşların yükseltilmesi çünkü bunlar emeklilik dönemlerinde sorun yaşıyorlar. "4/B sözleşmeli sanatçıların durumundaki belirsizlikler giderilsin." deniyor, bir arkadaşımız ifade etti. Bunlar bir ay tek maaş, bir ay çift maaş alıyorlarmış. Bunların bu çift maaşı ortadan kaldırıp tek maaş şeklinde yani ikramiyenin maaşa bölünmesi talepleri var. Ek gösterge oranlarının yükseltilmesi, TRT sanatçıları düzeyine getirilmesini istiyorlar. Tekrar onlar adına da bu talepleri iletmiş olalım.

Bütçemiz ülkemiz, milletimiz ve Bakanlığımız adına hayırlı olsun diyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Temurci, teşekkür ederim.

Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyığıt.

Buyurun.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum. İyi çalışmalar diliyorum.

Maşallah, bugün salonda yine eril tahakkümün çok yoğun olduğu bir Bakanlığın görüşmesini gerçekleştireceğiz. Bu kadın boyutunda, dün Dışişleri Bakanlığı buradaydı, onları biraz örnek almanızı tavsiye ediyorum. Sadece iki kadın arkadaş var, yanlış görmüyorsam.

Şimdi, tarihsel ve kültürel mirastan, sanat ve dil çalışmalarına, turizmden tarihi yapılarla kadar yelpazesi geniş bir Bakanlığın bütçesini konuşuyoruz bugün. Açıkçası, muhtevası itibarıyla, Kültür ve Turizm Bakanlığını önemseyenlerdenim çünkü karşımızda Anadolu, Trakya, Kapadokya ve Mezopotamya gibi zengin bir tarihsel coğrafyayı yansıtmakla yükümlü bir kurum var. Cumhuriyet tarihi boyunca otokton halkların yok sayıldığı, Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu eliyle tekçi çalışmaların yürütüldüğü gerçeği varken bu, bizler açısından daha da önemli bir hâl almakta. İlk yüzyıla baktığımızda 1920'lerden 1960'lara kadar Kürtçe tek bir kitabın dahi basılmadığını gördük, tamamen suskun bir dönem yaşandığına bu süreç içerisinde şahit olduk çünkü müesses devlet nizamı neyi benimsediye sözde bilim insanları da ona göre hareket ettiler, propaganda kitapları birebir bilimsel yayın gibi sunuldu o dönemlerde. Bu sebeple ülkenin biyokültürel çeşitliliği ile tarihsel mirasına iadeitibarını geri vermesi gereken Bakanlık işte tam da bu Bakanlıktır Sayın Bakan. Türkiye'de 1980'li yıllarda Kürtçenin tamamen yasaklandığı hepimizin malumu, 1990'lı yıllarda yasal anlamda yasak kaldırıldı ama Kürtçeye uğraşmak, Kürt politik mücadelesinde yer almak ateşten bir gömlek hâlini aldı. Nihayet 2000'li yıllarda zamanın ruhunun getirdiği ilerlemeler oldu çünkü Kürt halkı Kurmanci ve Zazaki için büyük bir mücadele verdi, ağır bedel ödedi. Devlete, Kültür ve Turizm Bakanlığına kalsaydı aslında tüm bu halkların asimile edilip tek potada eritilmesi tercih edilecekti ama bugün tekçi statüko nispeten kırıldıysa bunun bir sebebi de ısrarla verilen siyasi ve kültürel hak mücadelesi olarak karşımıza çıkmakta.

Bugün Kürtçe dışındaki dil, kültür ve sanat alanında devlet nezdinde bir kafa karışıklığı olduğunu düşünüyorum Sayın Bakan. Bunun en önemli göstergesi, Bakanlıkların birbiriyle çelişen söylem ve pratikleri. Şöyle örnek vereyim: Örneğin Milli Eğitim Bakanı seçmeli dil derslerinden bahsediyor ama diğer taraftan İçişleri Bakanlığı "..."² ve "..."³ gibi Kürtçe trafik uyarılarını sildiyo. Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Ersoy yayınladıkları Kürtçe kitapları anlatıyor ama diğer taraftan kaymakamlıklar Kürtçe tiyatro oyunlarını yasaklıyor. Hatırlarsanız birkaç yıl önce İstanbul'da "Seyda" dediğimiz birçok Kürt din âlimi gözaltına alındı, birçoğu tutuklu bir şekilde yargılandı. Savcılığın hazırladığı iddianame de evlere şenlik bir iddianameydi. Kürt imamların verdiği Kürtçe hutbede geçen kelimeler "örgüt terminolojisi" denilerek suç delili sayıldı. Bu kelimelerden birkaç tanesini ifade edeyim: "..."⁴ bunlardan bazıları. Sayın Bakan, bu elimde gördüğünüz

² Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

³ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

⁴ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

sözlük "..."⁵ de diyoruz buna. Geçen yıllarda Kürtçe ve Türkçe olarak sizler tarafından yayınlanmış, sakıncalı kelimeler Türk Dil Kurumunun sözlüğünde de var, az önce ifade ettiğim kelimeler. Farkında değilsiniz ama siz de örgüt terminolojisini kullanmış sayılabilirsiniz Sayın Bakan. Burada kilit bir sorun var: Bakanlığın Ahmed-i Hani'den Feqiye Teyran'a yayınladığı Kürtçe kitaplar var ama bunlar Kürtçenin ve diğer dillerin resmen ve toplumsal olarak kabul edildiği anlamına gelmiyor çünkü Bakanlığımızın temel dizaynı Türklük üzerine kurulmuş bir Bakanlık. Diğer diller için atılan küçük adımlar kültürel bir zenginlik olarak kabul edilmesinden ötürü değil, bunlar tamamen gelen eleştiri ve talepleri savuşturmak amacıyla teknik bir yaklaşımla yapılmış çalışmalardır.

Sayın Bakan, ülkenin bir mantalite değişime ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz. Aksi takdirde, yüz yıl boyunca ikna edilemeyen halklar bundan sonra da tekçi illüzyonlara razı gelmez, buna razı gelmeyecek. Anayasa'nın 66'ncı maddesi diyor ki: "Herkes Türk'tür." Buna itiraz ettiğimizde bunun etnik değil, kültürel bir vurgu olduğunu söyleyen bir yığın insan var, buradan net bir şekilde açıklayalım, bu açıklama bizler açısından külliyen yalan. Öyle olsaydı 2 devlet, tek millet oldukları devletler etnik Türk olan devletler olmazdı herhâlde; öyle olsaydı kuzeydoğu Suriye'de yaşayan Kürtlerin otonomi kazanmasından mutlu olurlardı.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı var. Tüm çalışmalar etnik soydaşlık üzerine kurulu, kısacası Türklük etnik bir kimliktir Sayın Bakan. O yüzden Kürtler de Kürt'tür, Lazlar Laz'dır, Araplar Arap'tır, Çerkezler Çerkez'dir.

Bakanlığın 2023 yılı faaliyet raporları incelendiğinde de Türkçe ve Türkler dışındaki halklar yok, gayet geniş bir etkinlik yelpazesi var ama dil ve eğitim çalışmalarına ciddi bir önem verilmiş durumda da nazar boncuğu niyetine dahi olsa Kürtçe veya diğer dillerde önemli bir çalışma maalesef göremiyoruz. Yine, 2024-2028 yılı stratejik planında da sadece etnik Türk kimliğine uygun bir yaklaşım hâkim. Kürtçe birkaç kitap basılması bizler açısından yetersiz, stratejik planlarınızda da buna değinmeniz gerekiyor Sayın Bakan. Resmî internet sitenizi de inceliyoruz. Burada da homojen bir eğilim göze çarpıyor; onlarca proje var, birçok akademik çalışma mevcut. Mesela yaşayan miras ve kültürel etkinlikler kapsamında halk kültürü çalışmalarınızı görüyoruz. Buna karşın milyonlarca Kürt'ün halk kültürüne ilişkin bir çalışma yok çünkü ülkenin üzerinde kurulduğu coğrafyanın kültür, inanç ve dilsel zenginliği maalesef hâlen hazmedilmiş durumda değil.

Değerli hazırun, "Kürtçe kitap bastık, sorun kalmadı." diyenler lütfen kayyumların icraatlarına iyice baksınlar. Kürt siyasi hareketinin kazandığı belediyelerin ayırt edici bir özelliği vardı Sayın Bakan, çok dillilik ve kültürel çeşitlilik esas alınarak halklara hizmet sunuldu, sunulmaya da devam ediliyor. Bu kapsamda, Kürtçe kreşler açıldı, çok dilli tabelalar asıldı, Kürtçe kitapların yer aldığı kütüphaneler kuruldu ama AKP iktidarı Kürtçe düşmanı olan öyle kayyumlar tayin etti ki buralara, Celadet Ali Bedirxan, Ciqerxwin gibi Kürt büyüklerinin adları kaldırıldı, öyle kayyumlar çıktı ki Nazilerin 1930'larda yaptığı gibi açılan kütüphanedeki binlerce kitabı ortadan kaldırdı. Kayyumlar siyasi bir darbedir, kayyumlar ekonomik bir yağmadır, aynı zamanda kayyumlar bir kültür kırımıdır Sayın Bakan; bugün de Hakkâri, Batman, Mardin ve Halfeti'ye atadığınız kayyumlar bunun birer aracı olarak karşımıza çıkıyor.

Size şunu söyleyelim: Batman kayyumunun ilk yaptığı icraat ne oldu, biliyor musunuz? Kayyum yıkıma belediyenin resmi internet sitesinde Kürtçe yayını kaldırmakla başladı. Eğer Bakanlığımızın misyonu sayfanızda yazıldığı gibiyse ortada çelişen bir durum var Sayın Bakan. İktidarınızdan sadece Kürt din âlimleri değil, Kürt dil âlimleri de nasibini alıyor. Geçen eylül ayında Kürt dil kurumlarına baskın düzenlendi. Onlarca Kürtçe öğretmeni ve araştırmacı maalesef gözaltına alındı, tamamı serbest bırakıldı ama Mezopotamya Dil ve Kültür Araştırma Derneği Başkanı uyduruk gerekçelerle tutuklandı. Hükümet olarak Kürtçe ve diğer diller için bir koruma ve geliştirme planınız yok. Ulusların gelişmesi ancak ulusal değerleri korumakla mümkün; bir dili öğrenmek bir toplumu öğrenmekle eş değer, uzay çağındayız, bireysel özerklik sürecindeyiz ama hâlâ bir halkın ana dilinden korkuyoruz; burada da bir çelişki var. Ana dili ontolojik bir meseledir, insani ve vicdani bir değer taşır. Buna rağmen bir dilden bölünme senaryoları yazabilen insanlar var maalesef. Bunu aşmanın yolu, o dili öğrenmek, hiç değilse bir kelime, birkaç kelime konuşabilmektir. Bu açıdan Sayın Fethi Gürer burada mı bilmiyorum ama kendisini tebrik ediyorum çünkü diğer dillere karşı bölünme ruhuyla değil, birleştirme ruhuyla bazı şeyler öğreniyor, öğrenmeye çalışıyor. Bunun yolunu kapatan bir el var, bu da devleti yöneten iktidarlardır. Diller ülkeyi bölmez ama kötü iktidarlar bu ülkeyi böler Sayın Bakan çünkü kültürel çalışmalara bariyeri onlar çeker, dili onlar yasaklar.

Sunumunuzda şunu ifade ettiniz: Türkiye Kültür Yolu Festivali'nden bahsettiniz ama Kürtlerin kendi diline kültür ve sanatla buluşmasına izin vermiyorsunuz. Birkaç yıl önce kültür ve sanat alanında birçok yasaklama kararı alındı. Bir örnek vereceğim: Yine, geçen yıllarda Dario Fo'nun ünlü bir oyunu "Berû" adıyla İstanbul'da sergilenmek istendi ama valilik "Yasak." dedi; sebep, sakıncalı ama kamu güvenliğine zarar verici nitelikte açıklamalar yapıldı, Türkçe sahnelendiğinde kamu güvenliği tehlikeye girmiyor ama oyun Kürtçe sahnelenince kamu güvenliği tehlikeye giriyor. Yine, "Qral û Travis" adlı Kürtçe oyun son yıllarda İstanbul, Antep ve Ağrı'da yasaklandı, Şişli Kaymakamlığı oyunun sahnelenmesine dakikalar kala iptal etti. Yine, zamanında Kültür Bakanlığı tarafından desteklenen "Zer" isimli sinema filminin yönetmeni Kazım Öz'e dava açıldı. İzmir Kitap Fuarı'nda Pirtukakurdi standı vardı ama polisler sizin verdiğiniz bandrolü taşıyan Kürtlerle ilgili bazı kitaplara el koydu. Haftalık Kürtçe yayın yapan Xwebûn gazetesinin sitesi periyodik olarak erişime kapatılıyor. Velhasıl, Sayın Bakan, Kürt'e ve Kürtçe'ye yönelik müdahale ve yasakların listesi uzun.

Sonuç olarak, binbir çiçekli bu coğrafyada bir arada yaşamın mümkün ve güzel olduğunu öncelikle devlet aklının kabul etmesi çağrısında bulunuyorum ve sözlerimi sevgili Hrant Dink'in sözleriyle bitirmek istiyorum. Sevgili Hrant Dink diyor ki: "Ben 3 dil biliyorum; Ermenice, Kürtçe ve Türkçe. İçimde bu 3 dil hiç kavga etmiyor, barış içinde yaşıyor."

Aynı duygularla hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bizde de öyle, hepimizde öyle.

⁵ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sayyigit, teşekkür ederim.

Sayın Vehbi Bakırhoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, geçen sene bütçe görüşmelerinde, 2024 bütçe görüşmelerinde ben Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üzerine konuşmuştum, gene onun üzerine konuşma yapacağım.

Şimdi, elimde bir gazete haberi var, BirGün gazetesinin haberi. "Halkbanktan, mafyaya kredi." Bu, Timur Soykan'ın haberi, şöyle diyor: "Ayhan Bora Kaplan soruşturulmasında MASAK skandalın boyutunu ortaya koydu. Halkbank Kaplan'ın para akladığı şirketlere 550 milyondan fazla kredi vermiş." Bakın, bu, ciddi bir iddia, ciddi bir skandal esasına bakılırsa. Kaynak neresi? Kaynak MASAK'ın raporu ve bu haberden sonra hemen habere erişim engeli konuluyor birdenbire, hızlı bir şekilde. Neden yapılıyor bu? Yani haber yanlış mı? Yani MASAK raporu sahte mi? Değil. Yanlış mı? Değil ama nedense birdenbire, apar topar bu habere erişim engeli konuluyor. Neden diye bakıyorsunuz: Bu skandalın olduğu banka Halkbank ve RTÜK'ün Başkanı da Halkbankta yönetici konumunda. Peki, yayın yasağı var mı bu konuyla ilgili? Hayır, herhangi bir yayın yasağı yok. Daha sonra ne oluyor? Daha sonra RTÜK Başkanı Şahin'in talimatıyla büyük ihtimalle haberin yayınlanmaması için medya kuruluşları tek tek arattırılıyor. Sonra RTÜK Başkanı Sayın Şahin bir paylaşım yapıyor, paylaşımında şunu söylüyor: "RTÜK iletişim merkezi gibi çeşitli kanallar üzerinden medya hizmet sağlayıcı kuruluşların asılsız, yanlış ve yalan haber yaptığı ihbarları RTÜK'e ulaştığında, görevli uzman personelimiz tamamen ilgili yayıncının lehine olacak şekilde gerekli uyarıları yapmaktadır. Uyarılar sansür değildir, yayıncı kuruluşun lehine olacak yapıcı ikazlardır."

Şimdi, biz, daha sonra "Bu yapıcı ikazlar nedir?" diye bir soru önergesi vermişiz. Bu soru önergemize verilen cevapta üst kurul şöyle diyor: "Yapıcı ikaz şeklinde bir uygulamamız yoktur, olamaz da çünkü yayınların önceden denetlenmesi, müdahale edilmesi sansürdür." diyor. Yani bakıldığı zaman, kurul kendi kendini ihbar ediyor, kendi kendine sansür uyguladığını söylemekte ve anladığım kadarıyla, Ebubekir Şahin'in açıklamasından anlaşıldığı kadarıyla bu genel bir uygulama yani RTÜK'ün yapmış olduğu şey genel bir uygulama. Neden sansür yapma gereği duyuyor Sayın Şahin? Çünkü Şahin'in bir koltuğunda 2 tane karpuz var, hem Halkbank Yönetim Kurulu üyesi hem de bağımsız bir kurulun başkanlığını yapıyor ve ne yazık ki Sayın Şahin burada bir tercihte bulunuyor; önemli bir skandalın üzerini örtmek için başka bir skandala imza atıyor ve sansür uyguluyor. Skandallar ne yazık ki bitmiyor.

Şimdi, Sayın Bakan, belgelere dayanarak yazılan, doğruluğu ortaya çıkan çok sayıda haber kişilik hakları gerekçesiyle mahkemeler tarafından engelleniyor. Bunun en son örneği gene Sayın Ebubekir Şahin'le ilgili. "Becerikli Başkan Ebubekir Şahin bacanağımı ve kayınbiraderini RTÜK'e aldı." başlıklı haber oldu ve bu haberden hemen sonra haberin erişime engellenmesi ve silinmesi istenmiş. Gerekçe olarak da RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin'in kişilik haklarının ihlal edildiği öne sürülmüş.

Şimdi, ben buradan sormak istiyorum Sayın Şahin'e: Sayın Şahin, haberdeki gibi kayınbiraderiniz ve bacanağınız RTÜK'te çalışıyor mu çalışmıyor mu? Yani bakın, bu kurum, Türkiye'de nepotizmin en fazla olduğu kurumlardan bir tanesi. Geçtiğimiz sene de benzer insanlarla alakalı, eş dost, akraba hısımlarına işe alımlarıyla alakalı sorular sormuştuk, cevap alamamıştık.

Ben şimdi Başkana direkt kendisiyle alakalı olduğu için soruyorum: Sayın Başkan, kayınbiraderiniz ve bacanağınız şu anda kurumda çalışıyor mu?

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN - Hayır, çalışmıyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Çalışmıyor...

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN - Mahkeme kararını da o yüzden aldım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Çalışmıyor, öyle mi?

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN - Yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Tamam. Onu sormak istemiştik, bu haber doğru mu değil mi? "Değil." diyorsunuz. Tamam, ben sizin beyanınızı doğru olarak kabul ediyorum.

Şimdi, RTÜK'ten devam ediyoruz. Geçen sene de konuşmamda şuna ağırlık vermiştim: Ne yazık ki bağımsız yayın kuruluşlarına ceza yağdığından bahsetmiştim. Bu seneki rakamlara baktım, değişen bir şey yok ve "yandaş" diye tabir ettiğimiz kanallarda herhangi bir ceza olmadığı, cezazsızlık olduğunu ve özellikle geçen bütçede de "gündüz kuşağı" dediğimiz o yayınlardan şikâyetçi olmuştuk, "Onlara niye ceza verilmiyor?" demiştik. Ancak bu bütçede sırf bunu demememiz için belki kasım ayında 4 tane, 5 tane kanala ceza verilmiş. Koca sene boyunca durulmuş, kasım ayında ceza verilmiş ama bir gerçek var, bakın, mesela Halk TV'ye "Sunucusu gülümseyerek Sayın Bahçeli'yi eleştiren konuğa destek verdi." diye idari para cezası verilmiş. Ya, bu olmaz, olmayacak bir şey bu. NOW TV'ye "Sunucusu kayyum atamalarını eleştirirken sesini yükseltti." diye idari para cezası verilmiş ve bakıyoruz ilk on aya, Tele 1'e 4 kez idari para cezası uygulanmış, 493 bin lira; NOW TV'ye 4 kez idari para cezası, 28 milyon lira; Halk TV'ye 1 defa idari para cezası uygulanmış; Flash TV'ye 3 defa idari para cezası ve 6 program durdurma; Show TV'ye 1 kere; Açık Radyo'ya da yüzde 5 idari para cezası, 3 program durdurma ve lisans iptali. E, bakıyorsunuz bağımsız yayın kuruluşlarına, burada hakikaten de çok ciddi şikâyetler var, cezalar var ve bunu her sene biz dile getirmeye devam edeceğimiz gibi gözüküyor. Burada çok ciddi bir adaletsizlik var.

Şimdi, seçim dönemlerinde de çok tartışılıyor. Nedir? Kamu yayıncısı olan TRT muhalefet partilerinin genel başkanlarını, muhalefet partilerini ve belediye başkan adaylarını yok sayıyor, geçtiğimiz seçimde de aynı şekilde oldu. Mesela bir rakam vereyim size, TRT Haber'de kırk günlük canlı yayın karnesi: Recep Tayyip Erdoğan ve AK PARTİ'ye bin dokuz yüz kırk beş dakika yer verilmiş, Özgür Özel ve Cumhuriyet Halk Partisine yirmi beş dakika yer verilmiş. 6/2/2024, yirmi dört saatlik yayın: Recep Tayyip Erdoğan ve AK PARTİ'ye altı saat kırk iki dakika yer verilmiş. Bakın, yirmi dört saatlik yayında altı saat kırk iki dakika yer verilmiş. Devlet Bahçeli ve MHP'ye otuz sekiz dakika, Meral Akşener ve İYİ Partiye bir dakika elli üç saniye, Özgür Özel ve CHP'ye sıfır.

Adaylarda ne olmuş? Bakıyorsunuz İstanbul, Ankara ve İzmir adaylarına: 12 Şubatta Adalet ve Kalkınma Partisinin İstanbul adayı Murat Kurum'a on üç dakika on dokuz saniye yer verilmiş TRT'de. Gerçi öyle bir şey ki anladığım kadarıyla Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ı göstermekten bunlara da zaman kalmamış. Yani baktığımız zaman on üç dakika zaman verilmiş. Ekrem İmamoğlu'na ne kadar zaman ayrılmış? Sıfır. Turgut Altınok, TRT yayın süresi 12 Şubatta on iki dakika on iki saniye, Mansur Yavaş sıfır. Hamza Dağ beş dakika otuz saniye, Cemil Tugay sıfır. Bakın, yani bu konuda da bizim şikâyetlerimiz olmuş sizin Kurula, herhangi bir işlemde bulunulmamış ne yazık ki!

Bir soru sormak istiyorum size. Şöyle bir iddia var, doğru mu değil mi? Demirörenin Euro D, İhlas Grubunun TGRT EU'nun uydu yayın lisanslarının olmadığı, Acun Medya 8,5 TV'nin HD lisansının olmadığı, Apple TV'nin de lisanssız faaliyet yaptığı söyleniyor. Bunlar doğru mu? Bu kuruluşların lisanssız faaliyet göstermesine eğer doğruysa neden izin veriyorsunuz ve bu konuda kamu zararı var mı, varsa neden göz yumuyorsunuz?

Ayrıca, biliyorsunuz Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak kurulan Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı kurulduğu günden beri tepkilere neden oluyor, kimi tepkiler de bizatihi Alevi-Bektaşî inancına sahip yurttaşlarımızın tepkisi ve şunu söylemekte: "Bu Başkanlık bizi temsil etmiyor, bunu kesinlikle kabul etmiyoruz." diyorlar. "Alevi inancını folklorik bir yapı gibi göstermek ve Kültür Bakanlığına bağlamak Alevi inancını yok saymak demektir." diyorlar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayalım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Toparlıyorum.

"Devlet bizim ibadetimize, ibadethanemize, inancımıza karışmasın." diyorlar ve bunu bir dayatma olarak görüyorlar ve bunu bir asimilasyon olarak görmekte ve kurulduğu günden bugüne kadar da ciddi eleştiriler var. Yani bu yanlıştan bir an önce vazgeçilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bakanlığınız bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlıoğlu, teşekkür ederim.

Sayın Resul Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; herkesi saygıyla selamlıyorum. Türkiye, doğal güzellikleri, tarihî zenginlikleri, kültürel mirası, medeniyet mirası, zengin mutfak kültürü, yöresel lezzetleri ve coğrafi çeşitliliğiyle turizm açısından dünya genelinde önemli bir konumda yer almaktadır. Ülkemiz için önemli sektörlerden biri olan otelcilerin önemli bir sorunu bulunmaktadır. Turizm sektörünün önemli bir paydaşı olan Booking, Expedia gibi sanal platformlar üzerinden yapılan rezervasyonlarda komisyon oranları çok yüksek olup, ayrıca KDV ile konaklama vergisi dâhil tutar üzerinden komisyon alınmaktadır. Yurt dışında çok daha düşük oranlarda uygulanan komisyon oranları otelcilik sektörünün önündeki büyük sorunlardan biridir. Bu komisyon oranlarının yiyecek, içecek sektöründeki yemek çeklerinde olduğu gibi yüzde 6-8 gibi bir oranla sınırlandırılması ve ayrıca hem KDV hem de konaklama vergisinin de matraha dâhil edilerek komisyon alınması yönündeki düzenlemenin kaldırılması, önlenmesi büyük bir önem taşıyacak ve yurt dışına giden milyarlarca doların da önüne geçilecektir. Daha önce yemek çeklerinde yaşanan yüksek komisyona yapılan düzenlemeyle birlikte yüzde 6 komisyon oranını geçmeyecek şekilde sınırlandırma getirilmiş, ayrıca yemek çeki şirketlerinin komisyon dışında hiçbir nam altında ücret talep edemeyecekleri düzenlenerek esnafın şikâyetleri sonlandırılmıştır.

Sayın Bakanım, 16 şehirde toplamda sekiz ay süren, sanatı, kültürü, tarihi, gastronomiyi tek bir noktada birleştirmeyi başaran Türkiye'nin en kapsamlı festivali olan Türkiye Kültür Yolu Festivali Bakanlık tarafından büyük bir başarıyla düzenlenmiştir, sizi ve ekibinizi tebrik ediyorum.

Sayın Bakanım, seçim bölgem, memleketim Adıyaman tarihî, doğal ve kültürel zenginlikleriyle Türkiye'nin turizm potansiyeli yüksek şehirlerinden biridir. Adıyaman mutfağı Güneydoğu Anadolu'nun zengin lezzetlerini yansıtmakta, başta çiğ köfte, Adıyaman tava, Besni tava, kavurmalı hitap, dövmeç, içli köfte gibi çok sayıda yöresel yemek ve lezzetleriyle ünlü Adıyaman'da Kültür Yolu Festivali'nin yapılmasına destek verilmesini talep ediyoruz.

Ayrıca, Adıyaman Nemrut Dağı, Cendere Köprüsü, Perre Antik Kenti, Arsemia Ören Yeri, Karakuş Tümülüsü, Kahta Kalesi, Kaya Mezarları, Sofraz Anıt Mezarı gibi çok sayıda tarihî eserlere ev sahipliği yapmakta, âdeta her karış toprağından tarih fişkırmaktadır. Binyılın felaketi olan 6 Şubat depremlerinden Adıyaman da çok büyük bir şekilde etkilenmiş ve şehrimizdeki tarihî eserlerimizde ve kültür varlıklarımızda önemli hasarlar meydana gelmiştir. Öyle ki Karakuş Tümülüsü, iki bin yıldır ayakta duran Karakuş Tümülüsü de bu felaketten nasibini almış ve Bakanlığımızın gayretleriyle tekrar ayağına kaldırılmıştır. 6 Şubat, binyılın felaketinde yaşananların belgeselleştirilmesi amacıyla deprem bölgesinde, deprem döneminde benim de omuz omuza çok güzel faaliyetler yaptığım ünlü Şef Bilal Serttaş'ın TRT tarafından desteklenmesini istediğimiz bir belgesel çalışması talebi var. Bu kapsamda, hem deprem döneminde yapılan çalışmalar belgeselleştirilerek ölümsüzleştirecek hem de vatandaşlarımızın 6 Şubat depremlerinin yıl dönümünde bundan faydalanmaları, bu anlamda anılması faydalı olacaktır diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle, her zaman şehrimizin sorunlarına yoğun ilgi gösterdiniz, ilgi ve desteklerinizden dolayı her zaman şehrim adına şükranlarımı sunuyorum. Depremde ağır hasar alan Adıyaman Ulu Camisi, Kap Camisi, Besni Kurşunlu Camisi ve diğer tarihî cami ve yapıların ayağına kaldırılması için ne kadar gayret gösterdiğinizin ben canlı şahidiyim, bunun için de teşekkür ediyorum.

Adıyaman Ulu Camisi, 6 Şubat, binyılın felaketinde tamamen yıkılmış, deprem sonrası rölöve ve restorasyon projeleri hazırlanmış, Koruma Kurulu tarafından onaylanmış, kuzey duvar askıya alınmış, sökümler tamamlanmış, temel genişletme ve güçlendirme çalışmalarına başlanmıştır.

Cumhuriyet İlkokulu tarihî binası Millî Eğitim Bakanlığında Kültür ve Turizm Bakanlığımıza devredilmiş, bu binanın hem İl Kültür Müdürlüğü hem de müze olarak değerlendirilmesiyle şehrimizin önemli bir ihtiyacı karşılanacaktır. Yine, bu Cumhuriyet İlkokulu binasıyla ilgili olarak, tarihî binanın karşılığı olarak iki yeni okulu da yapmak suretiyle şehrimizin hizmetine sunacağız. Cumhuriyet İlkokulu tarihî binamızın restorasyonunu sağlayarak Adıyaman için önemli bir kültürel mirası ayağa kaldırıyoruz. Gerçekleştireceğimiz düzenlemeyle de tarihî binamıza yakışır önemli bir misyon yüklenmiş olacak.

Şehrimiz, özellikle Nemrut Dağı Millî Parkı'yla dünya çapında tanınmaktadır. Bunun yanı sıra şehirde tarihî eserler, doğal güzellikler ve yöresel lezzetler turizmi destekleyen önemli unsurlardır. Nemrut Dağı, dünya çapında tanınan Kommagene Krallığı'nın zengin kültürel mirasını yansıtmaktadır. Gün doğumu ve gün batımı manzaralarıyla ziyaretçilerine eşsiz bir deneyim sunmaktadır.

Yine, Cendere Köprüsü, Antik Roma döneminden kalan ve hâlen ayakta olan, sapsağlam ayakta duran taş köprümüz dünyanın en eski kemer köprülerinden biridir. Cendere Köprüsü ve çevresinin düzenlenerek günübirlik turizme kazandırılması şehrimiz ve ziyaretçilerimiz için büyük önem taşımaktadır. Bu konuda desteklerinizi talep ediyoruz.

Yine, Perre Antik Kenti, Adıyaman'ın 5 kilometre kuzeybatısında yer alan bu antik kent, Roma dönemine ait kaya mezarları, su kanalları ve tarihî yapılarıyla dikkat çekiyor. Günümüzde Perre Antik Kenti, arkeolojik ve turistik değeriyle Adıyaman'ın en önemli kültürel miras alanlarından biridir.

Adıyaman, tarihî bölgelerde zengin bir mozaik kültürüne sahiptir. Zeugma'da "Afrodit'in Doğuşu" mozaigini yapan Samosatalı Zosimos yani bugünün Adıyaman Samsat ilçesi doğumlu olan sanatçı birçok eser meydana getirmiş ve Adıyaman, bu anlamda mozaik ustalarının çok sayıda eseri olan bir şehrimizdir. Nekropolüyle birlikte şimdilik 82 hektar olarak yüz ölçümü bulunan Adıyaman Perre Antik Kenti'nde 1980'lerde önemli mozaikler keşfedilmiş ancak bu keşiflerin korunabilmesine ilişkin olanaklar sağlanmadığı için gün yüzüne çıkarılmamış, üzerine 50-60 santim toprak atılmak suretiyle kapatılmıştır. Perre'nin toprak altındaki varlığını gün yüzüne çıkarmak, bu anlamda Adıyaman içinde bir mozaik müzesinin kurulmasıyla Adıyaman'a büyük bir katkı sağlayacak bir yapı talebimiz var. Mozaik müzesi Adıyaman için de büyük bir önem taşıyor çünkü mozaiklerin merkezi Adıyaman Samsat ve özellikle Perre Antik Kent bölgesinde çok sayıda mozaik bulunmaktadır.

Adıyaman'ımızın eşsiz kültürel ve tarihî varlıklarının turizm programlarına daha yoğun şekilde dâhil edilmesi büyük önem taşıyor. Seyahat acenteleri ve tur operatörleriyle iş birliğinin sağlanması noktasında desteklerinizi bekliyoruz. Bölgeyi tanıtmak amacıyla profesyonel rehberlik hizmetlerinin artırılması, 6 Şubat depremlerinden etkilenen Adıyaman'daki otelcilerimiz için finansa erişim noktasında yaşanan sıkıntıların giderilmesi, hasar gören otellerin onarımı ve ayağa kaldırılması için düşük faizli kredi imkânlarıyla finans desteği sağlanmasını talep ediyoruz Sayın Bakanım.

Adıyaman şehrimizdeki kütüphane ihtiyaçlarına yönelik, özellikle merkez İndere, Kahta, Sincik, Çelikhan, Gerger ilçelerimizde modern kapsamlı kütüphane binalarına duyulan ihtiyaç oldukça fazla. Bu ilçelerde halkımıza, gençlerimize ve öğrencilerimize daha iyi bir hizmet sunabilmek için kütüphane projelerinin hayata geçirilmesine desteklerinizi bekliyoruz. Bölgemizin kültürel gelişimine ve eğitime büyük katkılar sunacak projelerin hayata geçirilmesi hem gençlerimiz hem şehrimizin geleceği için büyük bir önem taşıyor.

Sayın Bakanım, sözlerime son verirken bugüne kadar her zaman yanımızda olmanız, şehrimizin bütün taleplerine duyarlı olmanız nedeniyle size ve ekibinize, bürokratlarımıza teşekkür ediyor, Bakanlık bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kurt, teşekkür ederim.

Sayın Ahmet Kılıç, buyurun.

AHMET KILIÇ (Bursa) - Sayın Bakanım, çok değerli Bakan Yardımcılarımız, saygıdeğer milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız; ben de hepinize selam ve saygılarımı sunuyorum. 2005 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, sözlerime başlarken öncelikle, Bakanlığınıza bağlı tüm kurum ve kuruluşlarımızın Türkiye ve milletimiz adına son derece başarılı işler yaptığını bir kez daha vurgulamak istiyorum. Ben aynı zamanda Kuzey Makedonya-Türkiye Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanım. Özellikle Kuzey Makedonya'da ve Balkanlarda Türkçe karizma bir dil oldu. Bunun ana nedeni, Yunus Emre Enstitümüzün ortaya koyduğu gayret sayesinde oldu. Bugün Türk olmayıp da yurt dışında, Balkanlarda yaşayan insanların çocuklarının ilk önce Türkçeyi öğrenmesini istiyorlar. Bu son derece önemli bir gelişme bizim için, Türkiye için. TİKA'mız aynı şekilde, edat yadigarı eserlerin ayağa kaldırılmasında, orada yok olmuş, tükenmiş, harap olmuş pek çok eserin tekrar gün yüzüne çıkmasıyla alakalı büyük gayret gösteriyor. Ben özelde iki kurumumuza da teşekkür ediyorum. Yine, Yurt Dışı Türkler Başkanlığımızın da akraba topluluklarımızla alakalı yaptığı güzel çalışmalar var. Bunların hepsi son derece stratejik ve geleceğe dair medeniyetimizin daha da ileriye ulaşmasını, nesilden nesile aktarılmasını sağlayacak önemli adımlardır. Gayretlerinden dolayı arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuzda da gördük, biz Uludağ Alan Başkanlığıyla alakalı geçtiğimiz yıllarda bir yasa çıkardık Meclisimizde. Uludağ'ın gerçek potansiyelini kullanmayı, hem Bursalıların hem de şehrimize gelen yerli ve yabancı misafirlerimizin de Uludağ'ın tertemiz havasından ve doğal güzelliklerinden de en üst seviyede ve doğaya dair ufak bir zarar vermeden yararlanmasını istiyoruz, amaçlıyoruz. Bu vesileyle, 2025 yılının son çeyreğinde de planlamanın yapılacağını sunumunuzda duyurdunuz, inşallah Bursa'mız için, Uludağ'ımız için, Uludağ'ın her anlamda tüm dünyaya tanıtılması için güzel bir vesile olur diye temennilerimi ifade etmek istiyorum.

Efendim, Bursa 6 Nisan 1326 tarihinde Osman Gazi'nin oğlu Orhan Gazi tarafından fethedildi, 2026 yılı da fethinin 700'üncü yıl dönümü. Bizim için, tarihimiz için, medeniyetimiz için ve Türk İslam tarihi için son derece önemli bir nokta. Belki de Bursa'nın fethi sadece bir şehrin alınmasından ibaret değil, aynı zamanda, milletimizin yüce hedeflere ulaşması için gösterdiği kararlılığın, cesaretin ve direncin bir simgesi. Bu vesileyle bizim 2025 yılının 6 Nisan tarihinden itibaren bir yıl boyunca, 2026 tarihine kadar, Bakanlığımızın bu noktada göstereceği desteklerle Bursa'da 700'üncü yıl anma etkinliklerini gerçekleştirmemiz gerektiğine inanıyorum. Bu noktada, geçmişten bugüne sizin Bursa'mıza pek çok organizasyonunda desteğinizi en üst düzeyde gördük, bunu da sağlamak istiyoruz.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Biz de destekliyoruz muhalefet olarak, yerel yönetimlerle iş birliği içinde.

AHMET KILIÇ (Bursa) - Sayın Vekilim, eyvallah.

O yüzden, biz Bakanlığımızın bu etkinlikle alakalı bir çalışma yapmasını arzu ediyoruz, hem geçmişten bugüne, geleceğimize dair de önemli izleri inşallah gelecek nesillere de aktarmış olacağız.

Ben, tekrardan, 2025 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum milletimize ve devletimize.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ahmet Kılıç Bey, teşekkür ediyorum.

Süreyi de vaktinden önce bitirerek... Bugün erken bitirmeye imkân vereceğiz inşallah.

İsmail Güneş Bey...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli Bakanımız, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, Bakanlığımızın çok değerli çalışanları ve değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakanım, gerçekten de turizm adına çok büyük bir tarih yazdınız. Siz de turizmde 2024 yılında, şimdiki kadar turist sayısını yüzde 8,7 artırarak 492 milyona ve geliri de yüzde 6,6 artırarak 46,9 milyar dolara çıkarmış olduğunuzu ifade ettiniz ve aynı zamanda tüm dünyada turist sayısı bakımından 5'inci sıraya, gelir bakımından da 7'nci sıraya gelmiş bulunuyoruz. Özellikle de Ukrayna-Rusya savaşı çıktığı dönemde bizde turist sayısında azalma olmadı. Burada sizin ve ekibinizin çok büyük gayretlerinizin olduğunu biliyorum. Bundan dolayı sizlere teşekkür ederim. Sadece turist sayısı ve gelir bakımından artırılmasını değil, aynı zamanda Müze Kart'ın daha fonksiyonel olarak kullanılmasına, vatandaşlarımıza daha ucuza hizmet verilmesine ve tüm vatandaşlarımızın tarihî ve kültürel yerlere rahatlıkla gidebilmesine de imkân sağladınız.

Aynı zamanda tabii, AK PARTİ dönemlerinde kütüphanelere çok önem verildi; kütüphane sayısı artmakla beraber, modern kütüphaneler olmakla beraber gençlerimizin bunu daha fonksiyonel olarak kullanması bizi son derece memnun etti.

Diğer taraftan, Türk Devletleri Teşkilatının ortak alfabe yönünden adım atmasını da çok olumlu buluyorum. Bunun için de sizlere teşekkür ederim.

Siz tabii ki turizm yönünden anılıyorsunuz ama aslında kültür yönünden de çok büyük işler yapıyorsunuz. Belki turizmde fazla yaptığımız işler bunu biraz da maskeliyor gibi geliyor. Biz buna şahidiz, gerçekten de kültür yönünden de çok önemli işler yapıyorsunuz. Tarihî ve kültürel varlıklara sahip çıkıyorsunuz ve burada Geleceğe Miras Projesi'yle 175 tane kazı alanındaki çalışmayı on iki aya çıkardınız. Benim de seçim bölgem olan Uşak'ta özellikle Büyük İskender Dönemi'ne ait Blaundus Antik Kenti'ni de bu projeye dâhil ettiniz ve bunun için de teşekkür ederim.

Diğer taraftan, yine Uşak ilimizde, Sivasslı Selçukler kasabasında, Erken Roma Dönemi'ne ait olan ve içinde kiliselerin olduğu Sebaste Antik Kenti'nde de 2022 yılında çalışmalar başladı; bu kazı çalışmalarının da süresinin on iki aya çıkarılması ve burada kamulaştırma talebimiz vardır, onun karşılanmasını talep ediyoruz.

Tabii, burada RTÜK'ün bütçesini de görüyorsunuz. RTÜK'le ilgili bizim şöyle birtakım şikâyetlerimiz var Sayın Başkanım: Neticede, şimdi, özellikle izdivaç programlarını kaldırdınız ama onun yerine o izdivaç programlarına benzer, farklı adlar altında programlar yayınlanmakta ve dolayısıyla da burada tüm olumsuz davranışlar sergilenerek milletin ahlaki ve manevi yapısı bozulmakta.

CAVİT ARI (Antalya) - Yıllardır söylüyoruz İsmail Bey, engellemediler bir türlü.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bunların bir an önce kaldırılmasını talep ediyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Yıllardır söylüyoruz, özellikle engellemiyorlar toplumun temel yapısını bozmak için.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan da haberlerde diyelim ki olumsuz bazı olaylar oluyor, işte, cinayetler oluyor, yaralanmalar oluyor, hırsızlıklar oluyor, gasplar oluyor, soygunlar oluyor; biz bunları defaaten, defaaten, defaaten gösteriyoruz ve vatandaşa bu suçlar nasıl işlenir öğretiyoruz resmen. Dolayısıyla da bundan son derece rahatsızız ve nasıl Avrupa ülkelerindeki haberler kısa ve özse bizde de aynı şekilde olması lazım.

Diğer taraftan, haberler verilirken siyasilere açısından da maalesef, yorumcular siyasilere hiç hak etmediği veya o siyasiyi tanımadığı hâlde, yaftalamak için veya milletin gözünde küçük düşürmek için bazı sözler söylüyor; bunları siyasilere hiç hak etmiyor. Neticede bir haberi siz verin veya hangi partiden olursa olsun, ne söylediyse verin ama onun yanına yorum katarak o siyasiyi küçük düşürecek haberler yapılmamalı, bunlar mutlaka denetlenmeli diye düşünüyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - A Haber gibi kanallardan bahsediyorsun İsmail Bey.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, bunun diğer... İşte, NOW TV'de... Ben en yakın şahidiyim arkadaşlar. Yani bir haber yaptığın zaman karşı tarafa da sorarsın "Ya, senin hakkında bir şey söylüyorlar, bu nedir?" diye. Gelsinler, o karşı tarafa da sorsunlar hangi konu olursa olsun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Vallahi bizim hakkımızda sürekli kara propaganda yapıyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Size mi diyor ya, Allah Allah!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dolayısıyla da bunlar hepimiz için geçerli arkadaşlar, hepimiz için konuşuyoruz. Endişe etmeyin, tamam mı? Bunların tabii ki düzeltilmesi lazım.

Burada bir tek şey de...

ULAŞ KARASU (Sivas) - İğneyi kendinize, çuvaldızı başkasına batırın!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Size hiçbir şey batırmıyor!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - İstanbul Milletvekili Celal Fırat Beyefendi, tabii, bazı şeyleri, özellikle cemevlerini falan vurguladı, bazı ihtiyaçları vurguladı ve bu taleplerinde haklı olabilir. Ama tabii ki şimdi, bir kişi diyelim ki Alevi derneği başkanı olabilir, milletvekili olabilir; bir kişi diyelim ki müftü olabilir, milletvekili olabilir ama bir kişi hem müftü hem milletvekili hem cemevi başkanı hem Alevi derneği başkanı hem de bir partiden milletvekili olursa bunu vatandaşın takdirine bırakıyorum diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

(Gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Bu nasıl bir şey ya? Size mi soracak? Dede o, dede!

CAVİT ARI (Antalya) - Kredi Kooperatifleri Genel Başkanı var milletvekili!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Dergâh orası! Biraz Alevi kültürünü öğrenmeye davet ediyorum. Aleviler duymasın, sizi linç ederler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Güneş, teşekkür ediyorum.

Sayın Ejder Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Çok Kıymetli Başkanım, Sayın Bakanım...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Bir dedeye ne yapacağımı söyleyemezsiniz! O bir dede yani Aleviler için.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, biz "Dede değil." demedik.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ne yapacağınızı söyleyemezsiniz, bir dergâhta nasıl görev alıp almayacağına siz karar veremezsiniz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bak, onu bile anlamamışsınız ya!

CELAL FIRAT (İstanbul) - Sayın Başkan, biz devlet memuru değiliz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Bizim inancımıza yönelik böyle laflar edemezsiniz, sizi Aleviler linç eder!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sizin gibi baba parası değiliz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Otlu, hayırlı günler diliyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ben de size.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Allah nasip ederse bugün bitirirsek hafta sonu iki gün dinleneceğiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Ben mi sizi yoruyorum yani?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim, ben "Bizi yoruyorsunuz." demedim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Yani ben öyle anladım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben, bu bütçeyi bitirirsek iki gün dinlenelim diye düşünüyorum. Biz sabah dokuz, akşam on iki çalışıyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Emekçiler valla mesailerine...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, laf atan attı, konuşan konuştu, artık atmıyoruz, sükûneti tesis ediyoruz.

Sayın Ejder Açıkkapı, sizden güzel bir konuşma bekliyoruz.

Buyurun lütfen.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Çok Kıymetli Başkanım, Kıymetli Bakanım, Bakan Yardımcılarım, kıymetli bürokrat arkadaşlarımız, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, değerli milletvekilleri; 2025 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçemizin öncelikle hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Ülkemiz kültür ve turizm politikasının bütçesini görüşürken karşı karşıya olduğumuz önemli bir toplumsal tehditten bahsetmek istiyorum. Kültürel değerlerimiz ve gençliğimiz son yıllarda giderek artan bir şekilde medya, diziler ve çeşitli etkinlikler üzerinden hedef alınmaktadır. LGBT dayatması, satanizm propagandası ve dizilerde normalleştirilen şiddet kültürü maalesef ahlaki dokumuzu zedeleme riski taşımaktadır. Bir yandan LGBT sapkın ideolojisi "özgürlük" ve "tolerans" adı altında aile yapımızı hedef almakta, diğer yandan satanizm gibi sapkın akımlar gençlerimizin manevi değerlerini hiçe sayan etkinliklerle yayılmaya çalışılmaktadır. Bu tür girişimlerin arkasında toplumumuzu kimliksizleştirme ve geleceğimizi şekillendiren genç nesillerimizi yozlaştırma amacı yattığı çok açıktır. Ayrıca, sosyal medya platformlarında ve özellikle dizilerde işlenen şiddet sahneleri ve suçu normalleştiren temalar toplumumuzun huzur ve güvenliğini tehdit etmektedir. Çocuklarımız, bu içeriklerle büyüyerek şiddeti hayatın bir parçası olarak görmeye başlıyorlar; bu, yalnızca bugünün değil geleceğin de en büyük sorunlarından biri hâline gelmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığımızın bu alandaki sorumluluğu kadar diğer tüm kurum ve kuruluşlarımızın, bakanlıklarımızın da sorumluluğu müşterektir; koordinasyon önemlidir, şarttır. Bizler, milletimizin değerlerini korumak ve yeni nesillere ahlaki temelleri güçlü bir kültürel miras olarak bırakmakla mükellefiz. LGBT ve satanizm gibi ideolojik dayatmalara karşı hem kültürel politikalarımızda hem de

medya denetiminde daha kararlı bir duruş sergilemek zorundayız. Aynı şekilde, aile yapımızı yerle bir eden, gençlerimizin, evlatlarımızın yarınlarına yönelik tehdit içeren -konuların ağırlığı- istismarı, ahlaksızlığı olağanlaştıran ve çekirdek aile yapımızı yok eden yapımların, dizilerde şiddet ve yozlaşmaya yönelik senaryoların önüne geçmek için ilgili kurumlar ortak çalışmalar yapmalı, bu tür içerikler daha sıkı bir şekilde denetlenmelidir. Bu konuda RTÜK Başkanımız Sayın Ebubekir Şahin'in hassasiyetini biliyoruz, son dönemlerde yaşanan ve yürekleri burkan hadiselerde medyanın olumsuz rolünün görülerek önemli uygulamalara geçilmesini önemsiyoruz.

Çocuklarımızın ekran başında oldukları saatlerde yayınlanan haber bültenleri için "Akıllı İşaretler" uygulamasının zorunlu kılınmasını da önemli görüyoruz. Ayrıca, çocuk istismarı ve kadına yönelik şiddet başta olmak üzere her türlü medyada ele alınmış şekline odaklanılmasını ve en fazla şikâyet konusu olan programların, özellikle gündüz kuşağı programlarının değişen şekliyle ilgili klik kararların ilkelerde bulunmasının ötesine geçilerek gündüz kuşağı etik ilkelerinin öngörüyle alınmasını da oybirliğiyle alınmasını da doğru ve önemli buluyoruz. Bu mesele siyasetüstü bir meseledir; toplumumuzun her kesimini ilgilendiren bir meseledir. Bu konularda muhalefetin de bizlerle hemfikir olduğunu düşünüyor, buna inanmak istiyoruz.

Sayın Bakanım, ilim Elâzığ'la ilgili de birkaç konuya temas etmek istiyorum. Elâzığ ilimizin zengin tarihi, kültürel ve doğal mirasını korumak, tanıtmak ve ülkemizin turizm potansiyeline daha fazla katkı sağlamak adına önemli bir talebimizi iletmek istiyorum. İlimiz, benzersiz doğal güzellikleri, tarihî yapıları ve eşsiz kültürel zenginlikleriyle ülkemizin gözde destinasyonlarından biri olmaya adaydır. Harput tarihi boyunca medeniyetlerin buluşma noktası olmuş, kültürel ve mimari zenginliğiyle Elâzığ'ın göz bebeğidir. Harput'un UNESCO Dünya Kültür Mirası Geçici Listesi'nde bulunması bizler için büyük bir onurdur. En büyük temennimiz, Harput'un yapılacak çalışmalarla altyapısının tamamlanarak UNESCO Kalıcı Listesi'ne alınmasıdır. Harput'umuz devasa bir kültür, turizm destinasyonu olma potansiyeline sahiptir.

Elâzığ'ın kültürel zenginlikleri sadece Harput'la sınırlı değildir. Palu ilçemiz kadim tarihi ve Palu Kalesi'yle, tarihî Palu Köprüsü'yle; Kovancılar Heybet Baba Heybet Dağı efsanesiyle; Arıcak ilçemiz ters lalesiyle; Alacakaya ilçemiz krom madeni ve mermeriyle birlikte barındırdığı doğal güzellikleriyle; Maden ilçemiz tarihî saati ve tarihî hükümet konağı ve bakırın anavatanı olmasıyla; Ağın ilçemiz doğal güzellikleri ve leziz Ağın leblebisi ve bademiyle; Baskil ve Keban ilçelerimizin sınırları içinde bulunan Saklıkapı ve Karaleylek Kanyonları eşsiz doğal güzellikleriyle ziyaretçilerini büyüleyen, ilçelerimiz tarihî ve doğal dokularıyla öne çıkmakta, turizmde hak ettiği ilgiyi görmeyi beklemektedir. Sivrice ilçemiz Hazar Gölü ve Hazarbaba Kayak Tesisleri'yle dikkat çekmektedir. Keban doğa harikası baraj gölü ve çevresindeki su sporları ve balıkçılık olanaklarıyla turizm açısından büyük potansiyel taşımaktadır. Ayrıca bu tür etkinliklerin Elâzığ gibi kültürel ve doğal mirası ön plana çıkmaktadır.

Aziz şehrimiz Elâzığ'ın bu anlamda 2026 Kültür Yolu Projesi'ne dâhil edilmesini istiyoruz. Elbette ki, büyükşehirlerle ilgili başlayan Kültür Yolu Projesi'ne neden, niçin demeden, büyükşehir olmayan ve bu projeye dâhil edilen Çanakkale ve Nevşehir gibi hem ilimizin hem de birçok Anadolu ilinin de dâhil edilerek genişletilmesini arzu ediyoruz. Bu bağlamda Elâzığ'ın da Kültür Yolu Festivali'ne dâhil edilmesi, ilimizin tarih, kültür ve turizm potansiyelinin hak ettiği değeri bulması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Elâzığ sahip olduğu değerlerle bu etkinliklerin bir parçası olmayı fazlasıyla hak etmektedir.

Sayın Bakanım, yine, ayrıca, kendi ilçem olan Palu'yla ilgili de bazı taleplerim olacak. Palu ilçemiz bilinen tarihiyle milattan önce 5 binlere dayanan, yedi bin yıllık tarihe sahip kadim bir medeniyetin izlerini taşımaktadır. Palu Kalemiz Urartu Dönemi'ne ait bir kale olup çivi yazılı kitabesi bulunmaktadır. Palu Kalesi tarihî süreçler içerisinde, Orta Demir Çağı Uygarlığı, Roma Dönemi, Helenistik Dönem, Bizans Dönemi, Artukoğulları, Büyük Selçuklu Dönemi, Akkoyunlu Dönemi ve Osmanlı Devleti Dönemi'nde stratejik konumuyla önemli bir yer almaktadır. Palu ilçemizde arkeolojik kazıların yapılması elzemdir. Zira, tarihten gelen önemi ve stratejik konumuyla Urartu Krallığı'nın batı sınırında stratejik bir kale olarak bunu fazlasıyla hak etmektedir. Özellikle Palu'da tahkimat ve alt surlar gibi yapılarıyla kalıntıların keşfedilmesi gerek ilçemizin gerek ilimizin önemli bir beklentisidir. Urartu Dönemi incelemeleriyle Palu Kalemizin savunma sistemleri ve mimarisine ilgili derinlemesine izlere ulaşmak, Post-Urartu Dönemi izleri ile Roma, Bizans ve Orta Çağ Dönemi'ne ait yerleşim izlerine ulaşmak istiyoruz. Palu Kalesi kazı projesinin hayata geçirilmesiyle amacımız, Urartu Krallığı'nın stratejik ve mimari özelliklerini ortaya çıkarmak, Post-Urartu Dönemi'ne ait tarihî ve kültürel mirası anlamak, yeni teknolojilerle mevcut verileri derinleştirmek ve tarihî zenginlikleri korumaktır.

Restorasyon bekleyen tarihî eserlerimiz mevcuttur. İlk etapta Eski Palu kültür varlığımız, Palu Kalesi kazıları ve restorasyonu için 30 milyon TL ödenğe ihtiyacımız vardır. Ayrıca, Dükkan Önü Cami rölöve ve restorasyon projeleri tamamlanmış, 2025 yılında ihalesi beklenmektedir. Bu konuda desteklerinizi bekliyoruz Sayın Bakanım. Yine, Küçük Cami rölöve projesi tamamlanmış ve 2025 yılı restorasyon talebimiz mevcuttur. Palu Kalesi iç kazıları için Munzur Üniversitesiyle iş birliği hâlindeyiz, 2025 yılı için izin ve ödenek talebimiz vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Çok az kaldı Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Elâzığ olunca tabii yetmiyor dakikalar.

Buyurun.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Surp Lusavoriç Kilisesi projesi hazır, kaynak talebimiz vardır. Yine, Urartu Dönemi kalıntıları arasında yer alan kaya tüneli temizliği için kaya kitabesi düzenlenmesi, kaya mezarları, kaya merdivenleri, sur kalıntıları ve ilgili çalışmaları yapmamız için desteğinize ihtiyacımız vardır. Bu konuda desteğiniz ilimiz için çok önemli.

Ben 2025 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, herkese saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bozdağ, buyurun lütfen.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli misafirler, basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben öncesinde Alevi kurumlarının bize gönderdiği bir metni sizinle paylaşmak istiyorum: “Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; bugün burada Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesi kapsamında Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı için öngörülen bütçe ve bu Başkanlığın işlevi üzerine Türkiye Alevi Hareketi olarak düşüncelerimizi ifade etmek için bu metni kaleme aldık. Alevi toplumunun sorunlarının çözümüne yönelik bir adım atılmasını samimiyetle desteklemek isteriz. Ancak bu adımın yöntemi ve amacı toplumsal hakikatle uyumlu olmadığı takdirde hakları genişletmekten ziyade sorunları derinleştirebilir. Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı adı altında oluşturulan bu yapı maalesef Alevi toplumunun talep ve ihtiyaçlarını anlamaktan uzak bir girişimdir. Bunun birkaç nedenine dikkat çekmek istiyoruz:

Bir: Temsiliyet sorunu. Bu Başkanlık Alevi toplumunu temsil etmemektedir. Alevlerin örgütlü yapıları ve kanaat önderleriyle gerçek bir diyalog kurulmadan, yukarıdan aşağıya bir anlayışla oluşturulmuş bir mekanizmayla karşı karşıyayız. Aleviler devletin belirlediği bir çatı altında değil, kendi öz örgütlenmeleriyle var olmayı ve haklarını savunmayı tercih eder. Bu yapı, Alevi toplumunu ve inancını devletin kontrolü altına alma çabası olarak algılanmaktadır.

İki: eşit yurttaşlık taleplerine yanıt verememe. Aleviler yıllardır eşit yurttaşlık, inanç özgürlüğü, ayrımcılığın sona erdirilmesi ve cemevlerinin ibadethane statüsü gibi temel haklar için mücadele ediyor ancak bu Başkanlık bu taleplerin karşılanması yerine Alevileri asimile eden, özgün değerlerini erozyona uğratan bir araç hâline gelmiştir. Bu durum sadece Alevilere değil, Türkiye'nin demokratikleşme sürecine de zarar vermektedir.

Üç: Asimilasyon kaygıları. Başkanlık Alevi inancını ve kültürünü folklorik bir ögeye indirmekte, onu Sünni İslam anlayışıyla uyumlu hâle getirmeye çalışmaktadır. Oysa, Alevilik başlı başına özgün bir inanç ve yaşam biçimidir. Aleviliği sadece kültürel bir unsur olarak görmek inancın özüne saygısızlıktır. Bu yaklaşım hem Alevilerde derin bir güvensizlik yaratmakta hem de toplumsal barışa katkı sunmamaktadır.

Çözüm önerilerimiz: Alevilerin taleplerine kulak verin, Alevi örgütleri ve kanaat önderleriyle gerçek bir diyalog süreci başlatılmalıdır. Devlet Alevi toplumunu şekillendiren değil haklarına saygı duyan bir rol üstlenmelidir. Eşit yurttaşlık ilkesini hayata geçirin. Cemevlerine ibadethane statüsü tanınmalı, devletin tüm inanç gruplarına eşit mesafede durduğu bir sistem inşa edilmelidir. Başkanlık modelinden vazgeçin, Alevilerin kendi sorunlarını kendi örgütlenmeleri aracılığıyla çözebileceği bir yapı oluşturulmalıdır; devlet Alevilere rağmen değil Alevilerle birlikte hareket etmelidir. Bütçe şeffaflığı sağlanmalı, bu alana ayrılan kaynakların nereye harcandığı net bir şekilde kamuoyuyla paylaşılmalıdır.

Sonuç olarak, değerli üyeler, Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı ne yazık ki bu hâliyle Alevilerin sorunlarını çözmek yerine derinleştiren, onları dışlayan ve devletin tek taraflı politikalarının bir uzantısı olan bir yapı olarak karşımızda durmaktadır. Bizler, tüm inançların eşit olduğu, kimsenin ötekileştirilmediği, özgür ve demokratik bir Türkiye hayali kuruyoruz. Bu hedef doğrultusunda, Başkanlığın bir an önce kapatılmasını, Alevi örgütleriyle çözüm odaklı bir çalışma yapılmasını istiyoruz.

Sözlerimize burada son verirken, bu yapıcı eleştirilerimizi dikkate almanızı umut ediyoruz. Teşekkür ederiz. Alevi Bektaşî Federasyonu, Türkiye Alevi Federasyonu, Alevi Kültür Dernekleri, Pir Sultan Abdal Dernekleri, Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, Avustralya Alevi Federasyonu.”

Sayın Bakan, sunumunuzda bir konudan bahsettiniz. Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaeviyle ilgili bir kültür merkezine dönüştürme çalışmanız var. Bir restorasyon; müze, tiyatro salonu, konferans salonu, atölyeler, kütüphane ve açık hava etkinlikleri alanlarını içeren bir kompleks olacak burası. Buraya dair kaygılarımız var. Burayla ilgili aslında görüşler de var, bilmiyorum, bilginiz var mı? “5 No.lu Cezaevi Hafıza Müzesi Girişim Grubu” diye bir grup var, sizinle de görüşmek istemişler aslında, birçok kurumla, STK'yle görüşülmüş ve “Bakanlık yetkilileriyle de yaptığımız görüşme” diye bir basın açıklamaları var. “Görüşlerimizin dikkate alınacağına dair sözler verilmişti aslında ama bugüne kadar somut bir adım atılmadı.” diye de belirtmişler, bunu en son 5 Eylülde deklare etmişler.

Şimdi, Sayın Bakan, biliyorsunuz, Türkiye’de askerî darbe geleneği devam etti, 1980’de de bir darbe oldu, hepimizin bildiği bir darbe ve üzerinden yaklaşık kırk dört yıl geçti ama etkisi hâlâ devam ediyor bu darbenin. Bu darbe sonucunda yüz binlerce insan soruşturmaya tabi tutuldu, gözaltına alındı, işkencelerden geçti, binlercesi tutuklandı, işkencehanelerde ve cezaevlerinde yüzlerce insan işkence ve kötü muameleden ötürü yaşamını yitirdi, öldürüldü, binlerce kişi sakat kaldı, binlerce insan idam cezasından yargılandı, 50 kişi idam edildi. Bakınız, böyle bir süreç yaşandı o dönemde ve cezaevleri özel uygulama alanlarına dönüştürüldü, birer işkence merkezi oldu cezaevleri. 5 No.lu ise burada daha özel bir yere sahip, işkence merkezi olmanın dışında siyasal, sosyal bir deney merkezi hâline getirilmişti. İnsanların kimliklerinin yok edilip teslim alınmaya çalışıldığı bir asimilasyon okuluysa, şiddetle beslenen özel bir kişiliksizleştirme laboratuvarıydı. İşte, orası Diyarbakır 5 No.lu Cezaevi, bugün orayı kültür merkezi yapmayı düşünüyorsunuz. 5 No.lu Cezaevi Kürt düşmanlığının, ırkçı, şoven, insanlık dışı anlayışın tüm çıplaklığıyla uygulandığı, darbelerin özel, planlı bir imha merkeziydi. Kürt halkının mücadeleci dinamikleri siyasetçiler, aydın, yazar, sanatçılar başta olmak üzere toplumun her kesiminden insanlar burada vahşice işkenceden nasibini aldılar. Tabii, burada işkenceyle birlikte işkenceye karşı direnişler de vardı. Asimilasyona, işkenceye karşı, kötü uygulamalara karşı tutsaklar topluca direniş de gösterdiler; burası böyle bir mekân, buranın hafızası bunlarla. “İnsanlık onuru işkenceyi yenecek.” sloganları o cezaevinde yankılandı. Şimdi, kültür merkezine dönüştüreceksiniz, bu sloganlar orada yankılanacak mı? Orayı ziyaret edenler bu işkenceyi, bu sloganları orada hissedebilecekler mi? Aslında kaygı bununla ilgili.

Şimdi, 5 No.lu Cezaevi Hafıza Müzesi Girişim Grubu aslında bu dönemin tanıkları olarak kurulmuş bir girişim grubu. Sayın Bakan, bu cezaevinin aslının tümüyle korunarak bir hafıza müzesi yapılmasını istiyorlar ve burada bununla ilgili olarak da bu çalışmanın tüm

aşamalarında bulunmak istiyorlar, katılmak istiyorlar ve kendi tanıklıklarıyla bunları paylaşarak buranın şekillendirilmesini istiyorlar. “Aslında -dediğim gibi- sizinle de Bakanlık yetkilileriyle yaptığımız görüşmede görüşlerimizin dikkate alınacağına dair sözler verildi.” diyorlar. Sonrası nasıl gelişti? Çünkü buradaki kitapçıkta bir kültür merkezine dönüştürülüyor; açık hava tiyatroları, kütüphaneler, bir hafıza merkezi olması öncelen...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - O “müze” diye geçen bir hafıza merkezi.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Ama bir kompleks gibi duruyor sanki ve...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - “Müze” dediği hafıza müzesi.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Anlıyorum ama öne çıkanın hafıza müzesi olması gerekiyor işte bu durumda. Bu, kültür merkezi olduğundan itibaren sanırım ki siz de takdir edersiniz öne çıkan hafıza müzesi olmayacaktır.

Şimdi, bu kapsamda bugüne kadar fiziki olarak birçok tadilat gören cezaevi binası için diyorlar ki: “80 ve 84 yıllarındaki durumuna, konumuna uygun hâle getirilmelidir. Cezaevi binasının içinde başka bir şey düşünülmemelidir; herhangi bir müze veya kompleks, başka bir amaç için dokunulmamalıdır.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - “Sadece askerî darbe döneminde yapılan işkencelerle yüzleşmek ve yapılanları gelecek kuşaklara aktarmak için hafıza müzesi olarak düzenlenmelidir. Cezaevinin iç dizaynında müze için materyallerin toplanması sürecinde Kültür ve Turizm Bakanlığı o dönemi yaşayan bizlerle ortak çalışma yürütmelidir.” diye talepleri var. Biz de buradan bu talebi tekrar size iletiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkeş Taş, sonra Sayın Arı, sonra Sayın Oluç konuşacaklar.

Sayın Türkeş Taş, buyurun lütfen.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinize hoş geldiniz diyorum.

2025 yılı bütçenizin hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını diliyorum.

Sözlerime başlamadan önce, birkaç gün sonra doğumunun 107'nci yılını idrak edeceğimiz Başbuğ Alparslan Türkeş'i buradan rahmetle anıyorum ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki doğduğu evi restore edip, müze hâline getiren TİKA'ya ve dolayısıyla Bakanlığımıza teşekkür ediyorum. Hayatı boyunca Türk dünyası için hizmet etmiş ve bugün hem Türkiye'de hem de Türk dünyasında gördüğümüz tüm çalışmaların, kurulan kurumların fikir babası, ilk adımını atan Türkeş'in doğduğu evin böyle bir kurum tarafından restore edilmiş olması ayrıca bizim tarafımızdan memnuniyet verici bir durum. Yalnız son zamanlarda TİKA'nın faaliyetlerini askıya alınmış gibi görüyoruz Sayın Bakanım. Acaba orada bizim gözden kaçırdığımız bir durum mu var? Biz, TİKA'yı daha aktif ve daha çok yapması gereken işi yaptığımız düşündüğümüz için daha çok sahada görmek istiyoruz.

TİKA'yla ilgili dikkatimi çeken bir durum da var. Bütçelerinin büyük bir kısmının Arap coğrafyasında harcandığı, Müslüman olmayan Türklerin biraz ihmal edildiği benim gözüme çarpıyor. Sanki onlar Türk değilmiş gibi görünüyor ama Türk olmayan Müslüman topluluklarda bu kurumların bütçeleri daha fazla harcanıyor. Bu konuda da bir denge kurulması gerektiğini düşünüyorum ben çünkü bunların hepsi bizim kültürümüz, bize ait diyoruz.

Bu arada, yine, burada itiraz ettiğim bir konuyu söylemek istiyorum antrparantez olarak: Hocası Ahmet Yesevi olan Hacı Bektaş Veli Türklüğün Anadolu'da yayılmasına öncülük etmiş erenlerdendir ki Türk milliyetçilerinin ve ülkücülerin baş tacı, hatta fikir babasıdır. Alevi-Bektaşî kültürü de başımızın tacıdır. Demin bir kişinin adı geçti; onu tanımıyorum, bilmiyorum ya da o kurumu da çok bilmiyorum, kefil olamam ama Hacı Bektaş Veli ve “ehlibeyit” kavramlarının, kültürünün bu topraklar var oldukça burada yaşamasının önemine kefil olabilirim demek istiyorum.

Sayın Bakanım, gerçekten Bakanlığınız şanslı bir Bakanlık çünkü turizm açısından ve kültür açısından çok zengin bir coğrafyada faaliyet gösteriyorsunuz. Aynı zamanda, şahsınız gibi yıllardır bu sektörde profesyonel olarak faaliyet göstermiş bir Bakan var. Bünyenizde Tamer Karadağlı, Tan Sağtürk gibi alanında duayen isimleri de barındırıyorsunuz. O yüzden, sizden beklentimiz biraz büyük. Ne yaparsanız daha fazlasını beklediğimizi de buradan belirtmek istiyorum çünkü bu konuda tecrübeleriniz çok fazla ve profesyonel bir gözle baktığımızı düşünüyorum.

Turizm kısmına çok girmeyeceğim. Sadece müşteri olarak Türkiye'de tatil yapmanın artık hem iç hem de dış ziyaretçi için pahalı olduğunu belirtmek istiyorum. Otelcilerin maliyetleri çok arttı, biliyoruz ama özellikle Avrupa ve Amerika'dan turistler buraya gelmeyi artık daha az tercih ediyor, hem daha ucuz çok alternatif var hem de Sayın Cumhurbaşkanımızın, Dışişleri Bakanımızın ve hatta son günlerde Millî Savunma Bakanımızın Türkiye'nin devamlı İsrail tehdidi altında olduğu açıklamaları da ülkemize ilgiyi negatif etkilediğini düşünüyoruz. Siz gayet iddialı hedefler ortaya koyuyorsunuz. Ben merak ediyorum, bu koyduğunuz hedeflerde acaba bu açıklamaların etkisini de konsolide ediyor musunuz, etkisini içine katarak mı bu hedefleri bize söylüyorsunuz?

Dünyayı tehdit eden bir iklim krizi de var. Türk turizminin de bundan etkileneceği uzun vadede kaçınılmaz bir gerçek. Bununla ilgili ne gibi planlar yaptığınızı da merak ediyorum, mümkünse bunu da sizden dinlemek isterim. Benim asıl önemsedğim, biraz önce birkaç milletvekili arkadaşımın da ısrarla üstünde durduğu konu RTÜK. Siz de sunumunuzda belirtmişsiniz, RTÜK Başkanının verdiği kitapçıkta belirtilmiş, günümüzdeki teknolojik gelişmelerle yayıncılık alanı artık çok geniş kabiliyetlere erişti ve yeni teknolojilerle etkileşimli bir

niteliğe ulaşılan yayınlar gerçekten çok büyük kitlelere ulaşıyor ve çok hızlı ulaşıyor. O yüzden bu güçlü alanı iyi, doğru, kaliteli kullandırmak ve adil, tarafsız, güvenilir bir ortam yaratmak da çok önemli. Bunlara önem verdiğiniz dezenformasyon ve manipülatif yayınlar konusunda son derece hassas olduğunuzu vurguluyorsunuz ama biz dışarıdan seyirciler olarak ya da vatandaşlar olarak pek bununla paralel bir yayıncılık anlayışı görmüyoruz. Bu konuda ben de sizi hassasiyete davet ediyorum çünkü toplum üzerindeki bire bir etkisi çok hissediliyor. “Kırmızı çizgilerimiz Türk aile yapısını korumak, millî güvenlikten taviz vermemek, toplumsal, kültürel değerlerimizi korumak.” demişsiniz ama yayın akışına baktığımızda bunları görmek pek mümkün değil. Çok televizyon ve yayın takipçisi olmamama rağmen, haberlerde ve işte, gazetelerde bile yer aldığı için hepimiz bir şekilde takip ediyoruz ama özellikle halkımızın -hatta yurt dışında da- çok rağbet ettiği dizilerin ve gündüz kuşağı yayınlarının içerikleri akla zarar demek istiyorum. İsim vermek ne kadar doğru bilmiyorum ama benim aklıma gelen bir şey, mesela “Yalı Çapkını” diye bir dizi vardı. Maşallah, o yalının içinde kimin eli kimin cebinde belli değildi. Ben bunun hangi Türk aile yapısını yansıttığını anlayamıyorum. Ya da yine “Kurtlar Vadisi” “Çukur” vesaire gibi dizilerin milletimizi getirdiği durum da ortadadır. Hatta öyle ki bazı siyasiler Kurtlar Vadisi, Çukur dizisini çekiyor gibi klipler, yayınlar vesaire yayınlıyor. Herkes kendine kahramanlık hikâyeleri yazma şeyinde, imajlar veriliyor. Benim seçim bölgem olan Adana da bu konuda biraz sabıkalı, o yüzden bu konulara dikkat edilmesinin önemini vurguluyorum ve hani biz eski “Bizimkiler” “Perihan Abla” “Çocuklar Duymasın”ları gerçekten özlüyoruz diyoruz. “Bir Kelime Bir İşlem” gibi yarışmaları, TRT’nin duayen olduğu ve duayen yetiştirdiği yılları ya da kültür, tarih, bilim, çeşitli canlı gruplarını anlatan belgesellerinin olduğu yayınları gerçekten çok özlüyoruz. Biliyorum, farkındayım, yayıncılık tarzı ve metodu da değişti artık. “Netflix” “YouTube” vesaire gibi internet üzerinden isteğe bağlı yayıncılık, kısaca “seç-izle” olarak adlandırılan platformların hayatımıza girmesiyle yayıncılık protokolü yeniden yazılıyor. Ama asıl bu ortamda size çok büyük iş düşüyor demek istiyorum.

Ayrıca, yine sunum kitapçığınızda “Medya demokrasilerin vazgeçilmezidir.” diyorsunuz. Yine, sunumunuzda çok doğru söylüyorsunuz, buna kesinlikle katılıyorum ama Türkiye’de, uygulamada bunu göremiyoruz. Hatta medyanın ortadan ikiye kesilmiş gibi bir hâli var. Konuşmalarımızda bile “A, sen şu kanalın seyircisi misin, yoksa bu kanalın seyircisi misin?” diye millet bunu bile artık fark eder duruma gelmiş. Tabii ki medya çalışanlarının sorumluluğu, oradaki yorumcuların, haber yapımcıların sorumluluğu da çok önemli ama takip ve denetimi siz yapacaksınız ve bu konuda gerçekten adil, tarafsız ve güvenilir olduğunuzu hissettirmeniz çok önemli. Hani bugün çıkan bir haber mesela İsmail Saymaz ve Fatih Altaylı için halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçundan soruşturma açılırken ben anlayamıyorum mesela Bengü Türk TV’nin aynı muameleyi niye görmediğini. Yıldırım Çiçek’in çarşaf çarşaf, devamlı iftira ve hakaret dolu köşe yazılarını saatlerce televizyonda yayınlıyor ama hiçbir yaptırım almıyor; bu da benim ilgimi çeken bir durum.

Son olarak da kendi seçim bölgem Adana’ya değinmek istiyorum. Adana ilimiz tarih, kültür ve turizm açısından oldukça zengin ancak hak ettiği bu zenginlikleri bir türlü yaşayamayan bir ilimiz maalesef. Kültür ve Turizm Bakanlığımız çoğu zaman Adana’nın tarihi, kültürel ve turizm değerlerini görmezden geldiği hissini veriyor bize. Turizm kenti olmak için her türlü değere sahip olan Adana’mız ilgisizlikten dolayı değerlerini günden güne kaybediyormuş paniğine kapıldık Adanalılar olarak. Adana’nın bütün tarihi, kültürel ve turizm değerlerini bu kısa sürede anlatma imkânım pek yok. Ancak ben size kuzey Adana’da bulunan ve her zaman ihmal edilen 3 ilçemizden bahsetmek istiyorum. Bu ilçelerimiz Feke, Saimbeyli ve Tufanbeyli. Feke ilçemiz bir doğa harikası. Ormanları, baraj gölü, lavanta bahçeleri, tarihî kalesi, kök boya yünleriyle yapılmış el dokuması kilimleri, el yapımı bıçakları, yok olmaya yüz tutmuş el sanatlarıyla bir turizm kenti olmaya gerçekten hazır. Karacaoğlan’ın memleketi, halk ozanları, türküleri, ağıtlarıyla fark edilmeyi beklemekte.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bitti, ekliyorum bir dakika.

AYYÜCE TÜRKŞE TAŞ (Adana) - Saimbeyli başlı başına bir tarih, Millî Mücadele’nin önemli yerlerinden biri. Tufanbeyli ilçemizde Şar önemli bir inanç merkezi. Dünyanın ilk yerleşim yerlerinden biri olan Şar tarihin gizli bir hazinesi gibi. Maalesef, o güzelim Şar kendi kaderine terk edilmiş. Tufanbeyli’de ayrıca Hanyeri kaya kabartması doğa ve tarih tutkunlarının arayıp da bulamadığı bir değer. Kürebeli mevkisinde beş yüz yıllık söğüt ağaçları ayrı bir değer. Kısacası, gerçekten Adana ili ve bu bölgeler sizden bir el atmanızı ve dikkatinizi oraya vermenizi istiyor.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Tekrar bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cavit Arı, Sayın Saruhan Oluç, Sayın Aşkın Türeli, Sayın Erhan Usta, Sayın Mustafa Kalaycı ve Sayın Orhan Erdem. Bu milletvekillerimiz konuştuktan sonra Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize geçeceğiz. Bu saydığım isimler konuşmak zorunda değil, sadece liste yaptım, konuşmayabilirler de. Yani, bakın, ne kadar takdir topluyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Sizin ekip nerede?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bizim ekip? Nerede bizim adamlar?

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, siz Başkan olarak “Bizim adamlar...” derken onları mı kastediyorsunuz yoksa bütün Komisyonu mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, ben herkesi kastediyorum, bütün Komisyonu.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Kadınlar da var Başkan. Kadınlar da var, “adamlar” deyip duruyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Nerede? Kadın milletvekillerimiz bugün biraz az ama ben pazartesiden itibaren sayıyı artıracığımızı düşünüyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - E, ben kadın değil miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, şimdi, Türkiye'nin en büyük ve en önemli turizm kentlerinden biri Antalya, namıdiğer turizmin başkenti.

Evet, Sayın Arı, buyurun, o kadar övdüm yani.

CAVİT ARI (Antalya) - Evet, Sayın Komisyon Başkanımızın Antalya'yla ilgili düşüncelerinden dolayı kendisine teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Tabii, Antalya turizmin başkenti ancak bir taraftan da tarımın başkenti. Antalya'da tarım ile turizm iç içe girmiş durumda çünkü turizm ne kadar büyük olursa, turizm ne kadar gelişmiş olursa tarım da o kadar büyümekte, sonuçta üreticilerimizin ürünleri daha iyi değerlendirilmekte. Bu anlamda hem tarımı hem turizmi birlikte değerlendirmek istiyorum. Ayrıca kültürün de en önemli bölgelerinden biri ve özellikle tarihi değerler yönüyle de Antalya gerçekten çok önemli bir şehrimiz.

Sayın Bakan, siz genel idarenin bir parçası, Turizm ve Kültür Bakanısınız. Sizin görevleriniz var, yetkileriniz var, Bakanlık olarak devletin genel bütçesinden aldığınız payla Bakanlığınızı idare ediyorsunuz ve önemli bir bütçeniz var, her ne kadar biz tam anlamıyla yeterli görmesek de sonuçta ciddi bir bütçeyi yönetiyorsunuz. Bu anlamda da sizin özellikle Antalya'ya çok önemli katkılarınızın olması gerekir. Bunu, şunun için söylüyorum: Siz, aynı zamanda Antalyalısınız, hemşehrimizsiniz. Sonuçta bu Bakanlıklar kimseye kaim değil yani hiçbir makam kimseye kalmamıştır, bu Bakanlık da bir gün gelip bitecek, sizi de ömür boyu Bakan olarak göremeyeceğiz. Antalya sokaklarına döndüğünüzde sadece otelinizi işleten bir eski Bakan olarak değil de Antalya'ya hizmet etmiş, Antalya'ya eşit muamele etmiş, Antalya'ya gerçekten katkısı olmuş bir Bakan olarak anılmanızı isteriz şahsen. Çünkü siz turizmin içinden gelen, bir iş adamı kimliğiyle gelip turizme tarafsız bakmaya gayret gösterirken Bakanlıktaki süreniz uzadıkça siyasi kimliğe bürünmeye başladınız.

Sayın Bakan, şimdi, belediyeler belli bir bütçeyi yönetir. Belediyenin gücü bellidir, ekonomik gücü bellidir. Bu koşullar içerisinde hizmet üretmeye gayret gösterir. İşte, yakın bir tarihte yerel seçimler yapıldı. Siz de Antalya Büyükşehir Belediyesini partinizin kazanabilmesi için çok gayret gösterdiniz ama sizin de gücünüz yetmedi çünkü Antalya halkı, Antalya'nın Cumhuriyet Halk Partili bir anlayışla yönetilmesini istedi. Şimdi, bu süreç içerisinde şunu söyleyeyim: Sizin de ifade ettiğiniz gibi, gerçekten Antalya yerli ve yabancı turist olarak dünyada bir şehre belki de en çok turist gelen 5'inci şehir. Son dönemlerde 16 milyon turist gelmekte, keşke daha fazla olsa. En az 4 milyon yerli turistle beraber ortalama 20 milyon turisti ağırlayan bir bölge. Şimdi, siz, Turizm Bakanı olarak, Antalyalı olarak şehriniz bu kadar yoğun turist ağırlarken o kente katkı koymayı öncelikle Bakan olarak değil, bir hemşehri olarak desteklemeniz gerekirdi. Bu anlamda da bakın, Serik'te yapılan arıtma tesisinin yirmi yıl süreyle, Kemer'de yapılan arıtma tesisinin atık su gelirlerine yirmi yedi yıl süreyle -tabiri caizse- el koyarak yapıyorsunuz. Tekrar söylüyorum: Ben olsam sizin yerinize bu yapılan tesislere... Diyelim ki: Örneğin, Maliye Bakanlığı "Ya, Sayın Bakan, bunun parasını alacaksınız." dese siz, bir Antalyalı olarak "Bir dakika arkadaşlar, ben Antalyalıyım, Antalya halkının cebinden çıkan bu parayı ben Turizm Bakanlığına geri ödetmem, ödetemem." demeniz lazımdı. Yani Antalyalılık bunu gerektirirdi. Tabii ki bütün şehirlere eşit hizmet gerekir, ayrı mesele ama özelde, Antalya bazında baktığımızda, Türkiye'nin turizm başkenti olarak baktığımızda, herkes "Bu parayı alacağız." dese de sizin "Veremeyeceğim." demeniz lazımdı ama geldiniz, bu paranın üstüne çöktünüz Sayın Bakan ve bunu da övünerek anlatıyorsunuz; üstelik, size bunu hatırlatan Büyükşehir Belediye Başkanına maalesef ayar vermeye çalışıyorsunuz. Yani sizin, Antalya halkının bu parasına bu kadar süreyle el koymaya hakkınız yoktu; bu parayı sizin almanızı Antalya halkı hak etmiyor Sayın Bakan.

Bu yetmemiş gibi, bakın, 16 Mart 2024 tarihinde, Kemer Çamyuva Atık Su Arıtma Tesisi daha tamamlanmadan, alalacele, seçime iki hafta kala koştur koştur gittiniz, orada açılış yapmaya kalkıştınız ama hani, kokusu sonradan çıkar ya, işte daha yakın tarihe kadar buranın kokusu devam etti yani göstermelik açılış da buranın ne faaliyete geçmesine ne de aktif bir şekilde çalışmasına yetmedi. Antalya Büyükşehir Belediyesi mimarları, mühendisleri, teknik adamları daha burada bir inceleme, değerlendirme yapmadı ama siz, Bakanlık parasını aldığınız Belediyeye ortak iş yaptınız ama hiçbir yerde "Bu projeyi biz Antalya Büyükşehir Belediyesiyle birlikte yapıyoruz." diyemediniz. Yani Antalya Büyükşehir Belediyesinin adını anmaktan niye bu kadar korkuyorsunuz ya da niye imtina ediyorsunuz? Bir Antalyalı olarak tekrar size soruyorum Sayın Bakan.

Geçtiğimiz yıl hatalı bir şekilde iptal ettirildi 60'ıncı Altın Portakal, bu yıl sizi göremedik Sayın Bakanım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET ERSOY - Davet edilmedim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sizi göremedik, geçen yıl da göremedik. Bir önceki dönemde yani yine CHP'li belediye döneminde 1,5 milyon, 1,5 milyon, son dönemde 2 milyon; geçen yıl da 2 milyon da olsa bir katkıda bulunmadınız ancak daha önceki yani 2009-2014 döneminde yapılan Altın Portakal Film Festivali'ne Bakanlık olarak ortalama 7-8 milyon destek verildi.

Sayın Bakan, tekrar söylüyorum: Siz bir Antalyalısınız, biz sizi öyle kabul ediyoruz, siz kendinizi nasıl kabul ediyorsunuz bilmiyorum. Antalya'nın en önemli kültür faaliyetlerinden biri Altın Portakal'dır ve siz bir Antalyalı olarak bu etkinliğe yine sahip çıkmadınız, çok ayıp ettiniz; söyleyeyim size.

Şimdi, turizm dediğimizde turizmi doğasıyla, çevresiyle, otelleriyle gerçekten önemsiyoruz, her tarafının daha düzgün olması gerektiğini savunuyoruz. Kaliteli otellerimiz var, daha da fazlası yapılıyor. İşte, özellikle Belek Kadriye bölgesinde imar uygulamalarında yaşanan tüm yanlışlıklara yargılama süreci devam ederken tahsis ettirdiğiniz alana yapılan otel de dâhil -kimin hüneri olduğunu siz de biliyorsunuz- sonuçta bu kadar otelimiz var. Bu otellerin sağlıklı, düzgün çalışabilmesi için iyi yetişmiş, sosyal güvenceye sahip, iyi bir geliri olan personele ihtiyaç var Sayın Bakan, siz de bunu biliyorsunuz. O nedenle, kış ayları için sezonluk işçileri yani süreli işçileri askıya almak yerine sözleşme bitiminde sezon sonu iş akitlerinin en azından feshedilmesi ve bu nedenle de işsizlik sigortasından yararlanma talepleri var. İş eğitimi kasım, aralık, ocak, şubat, mart aylarında yapılırsa en azından daha yetişkin personelin sezonda çalışması sağlanır. Ayrıca da yetişkin personelin sektörden uzaklaştığı görülüyor; bunların sektörden uzaklaşmasının önüne geçilmesi sağlanmalıdır. Özellikle kadın

emekçilerin yine yoğun çalıştığı bir sektör. Özellikle kadın emekçilerin kreş, etüt, lojman, mesai desteklemeleriyle sektörde kalmalarının sağlanması gerekiyor.

Sayın Bakan, son olarak şunu söyleyeyim: Bakın, örnekleri Antalya'da da var, kendi ilçemde de var, Korkuteli'de; siz İbradılısınız, ben de Korkuteliliyim. Restorasyonlarınızı beğenmiyorum Sayın Bakan, açık söylüyorum. Restorasyonlarınız, yapılan, restore edilen tarihî eserin kimliğini değiştiriyor, görüntüsünü değiştiriyor, yeni bir eser ortaya çıkarıyorsunuz. Ha, amacınız eseri yenilemek, yeni bir eser yapmaksa ona bir şey diyemem ama sekiz yüz yıllık, bin yıllık tarihî eserleri tarihî eser olmaktan çıkardığınızı ifade etmek istiyorum. Bu doğru bir uygulama değil, işi bilene yaptırın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, mikrofon kapandı; açayım bir dakika.

CAVİT ARI (Antalya) - Tamam Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika ekledim, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - İş, bilene yaptırılınsın, bunlar bizim ortak değerlerimiz.

Son olarak, Bakanlığımızın bünyesinde bulunan Vakıflar İdaresine ve size seslenmek istiyorum Sayın Bakan: Yine, Antalyalı olarak, Antalyalı bir Bakan olarak Antalya'nın en önemli değerlerinden olan Narenciye Araştırma Enstitüsü ile Narenciyenin hemen bitişiğinde ortak duvar kullanan Karakaş Narenciye Bahçesi var Sayın Bakanım. Antalya'da "narenciye bölgesi" diye adını veren 2 bahçe ancak dıştan baktığımızda burası tek bahçe olarak gözüktüyor. Narenciye yani BATEM'e ait olan yer 203.713 metrekare, Vakıflar İdaresine ait olan Karakaş Vakfı Narenciye Bahçesi ise 60.815 metrekare. Burası Antalya'nın -tabiri caizse- akciğerleri, narenciye bahçesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, Vakıflar İdaresi bu bahçeyi devamlı ihaleye çıkarıyor...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bitti.

CAVİT ARI (Antalya) - Bitiyor Başkanım, çok önemli Antalyalılar için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsisi önemli.

CAVİT ARI (Antalya) - ...alanlar amacına uygun kullanamadığı için bu bahçe kurumaya terk ediliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Defalarca söyledik, burayı ya tarım il müdürlüğüne ya Narenciyeye devredin -bedelli/bedelsiz- Antalya'nın bu en önemli değeri yok olmasın Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Aksi hâlde, bu da sizin hanenize bir eksi olarak yazar. Burası çok önemli Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, Sayın Oluç bekliyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Bir el atmanızı bekliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsisi önemli, hepsi bizim.

Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Ben bir Antalya Milletvekili olarak Antalya üzerine konuşmayacağım Sayın Bakan, rahat olun. Şimdi, burada, AK PARTİ'li vekilleri biraz evvel dinlerken aslında bir tablo ortaya çıktı, onun üzerine de konuşmak istiyordum; RTÜK konuşacağım. Şimdi, biz hep RTÜK'e kızıyoruz, RTÜK'ün Başkanına kızıyoruz, eleştiriyoruz, çok olmuştur benim eleştirilerim -kendisi de burada, şu anda içeride değil ama duyuyordur- fakat gördük ki burada aslında AK PARTİ'li vekiller RTÜK'ün daha fazla yasak koymasını, daha fazla ceza kesmesini istiyor, o konuşmaları sizler de dinlediniz. İçeriğini tartışmıyorum ama sonuç olarak baktığımızda siyasi irade RTÜK üzerinde bir baskı uyguluyor. Ben demiyorum ki RTÜK Başkanı ve RTÜK üyeleri süttten çıkmış ak kaşıktır ama belli ki bir siyasi irade baskısı var orada. Bunun bir örneğini şimdi gördük.

Şimdi, Sayın Bakan, RTÜK anayasal bir kurul biliyorsunuz. Anayasal bir kurul olarak RTÜK'ün tarafsız olması gerekiyor. Anayasa hepimizi bağlıyorsa ve öyle bir kurulsun da tarafsız davranması gerekiyor. Maalesef -sonunda söyleyeceğimi başında söylemiş olayım- RTÜK tarafsız davranmıyor, buradan bunu bir kez daha konuşmak istiyoruz. Yani, tarafsızlık vasfını yitirmiş vaziyette. Denetim organı aslında RTÜK fakat aslında tamamen bir ceza kesme kurumu hâline gelmiş. Şimdi, RTÜK benzeri kurumlar dünyanın başka yerlerinde de var, onlar da ceza kesiyorlar. Benim hani "Ceza kesmez RTÜK." diye bir fikrim yok ama RTÜK'ün sadece ceza kesmekle konuşulur ve tanınır bir kurul hâline gelmesi biraz tuhaf. Düzenleyici ve denetleyici bir kurul olması lazım anayasal bir kurul olarak. Bir, bu düzenleyici ve denetleyici olmanın anlamı yani medya alanında -görsel medya, sosyal medya, işte, dijital medya, bütün alanları kastediyorum- düzenleyici olmak demek aynı zamanda o alanın gelişmesine yol açacak kimi projelere kimi teşviklere sahip olması demek yani yol gösterici olması demek. Halbuki RTÜK bizde sadece "ceza kesici" olarak iş görüyor ve sorunların çözümünde yayıncılık politikasının ve anlayışının geliştirilmesi doğrultusunda bir şey yaptığını doğrusu çok fazla bilmiyoruz, duymuyoruz. Yani, düzenleyici olma rolünü kullanmıyor esas itibarıyla. Şimdi, birincisi bu. İkincisi: Ceza kesiyor dedim; evet, ceza kesiyor gerçekten. Baktığımızda -rakamları söylememe gerek yok,

vakit de kaybetmeyeyim çünkü RTÜK Başkanının elinde zaten bütün rakamlar var- şöyle bir durumla karşı karşıya kalıyorum: Yani, daha çok, muhalefet rolünü üstlenmeye çalışan kanallara ceza kesiliyor. Bu lafımı özellikle seçerek söyledim çünkü biz muhalefet partisiyiz diye, hani adına “muhafif kanal” denilen herkesin de muhalif kanal olduğunu düşünmüyorum doğrusu ya da şöyle söyleyeyim: Burada o kanalların temsilcileri de vardır, onlar da kayıtlarına alsınlar; muhalif kanalların bazıları aslında eleştirdikleri kanalların özelliklerine bürünmüş vaziyettedirler; hepsini suçlamayayım hadi ama bazıları öyle. Yani medya etiği açısından bizim, iktidarın yanında yer alan kanallarda eleştirdiğimiz ne varsa “muhafif kanal” adlı kanallarda da aynı şeyleri görmeye başladık. Dolayısıyla, hani “Üzüm üzüme baka baka kararır.” diye bir laf var, burada biraz öyle olmuş vaziyette. O yüzden, ben, hani muhalefet partisiyiz diye “Bütün muhalefet kanalları çok iyi, medya etiğine uygun yayınlar yapıyorlar.” falan diye bir iddiaya sahip değilim, onları da eleştiriyoruz; kızabilirler ama olsun, biz yine de eleştirimizi dile getirmiş olalım ama buna rağmen, sadece kendisine böyle bir işlev yüklemiş olan kanallara ceza kesiliyor olması RTÜK’ün tarafsız olmadığını gösteren en önemli işaretlerinden bir tanesi. Yoksa, biz, RTÜK’ün tarafsız bir anayasal kurul olarak işlemlerini elbette ki isteriz, elbette ki düzenleyici bir rolünün olmasını, medya alanını geliştirici bir rolünün de olmasını isteriz çünkü bütün dünyadaki gelişmelere bakacak olursak dijital medyadan görsel medyaya kadar alanlardaki gelişmeler çok hızlı seyrediyor, teknolojik gelişmeler çok hızlı seyrediyor ve bunların yaratacağı imkânları iyi kullanmak, sorunları da azaltmak açısından RTÜK’ün önemli bir görevi olabilir ama maalesef bunu RTÜK yerine getirmiyor ve esas sorun şuradan kaynaklanıyor: Tarafsızlık zedelenirken halkın haber alma hakkı engelleniyor ve ifade özgürlüğü engelleniyor yani evrensel haklar açısından sıkıntılı bir durum yaşanıyor, buna işaret etmek istiyorum.

Şimdi, geçen gün bir ceza kesilmiş yani bunu konuşmadan edemeyeceğim, o kadar sıcak bir konu ki bizim için. Biliyorsunuz, sizin yürütmeniz seçilmiş belediyelere kayyum atıyor. Geçtiğimiz günlerde bu kayyum atanmış belediyelerden bir tanesi Mardin Büyükşehir Belediyesi. Ahmet Türk’ün adını duymuşsunuzdur, biliyorsunuzdur. Ahmet Türk’ün kayyum atandıktan sonra televizyonda yaptığı bir konuşma var, bundan dolayı bir televizyona ceza kesilmiş. Şimdi, Ahmet Türk, 2015 yılında Mardin’de Belediye Başkanı seçilmiş, 2016 yılında kayyum atanmış. 2019 yılında Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı seçilmiş ve yine 2019 yılında, aradan beş ay geçince kayyum atanmış. Ahmet Türk, 2024’te bir daha Büyükşehir Belediye Eş Başkanı seçilmiş, yeniden kayyum atanmış. Şimdi, niye bunu söylüyorsunuz? 3 kere halkın iradesiyle göreve gelmiş olan ve 3 kere siyasi darbe yoluyla halkın iradesinin gasbedildiği bir şekilde yerine kayyum atanıyor. Şimdi, Ahmet Türk tepkisini dile getirmiş, bundan dolayı ceza mı kesilir Allah aşkına? Böyle bir şey olabilir mi? 3 kere sandık iradesinin, seçim hukukunun yerle bir edildiği, ayaklar altına alındığı bir şeyden bahsediyoruz ve Ahmet Türk herhâlde Türkiye’deki en barışçıl, en mutedil insanlarımızdan birisidir, hepimizin ağabeyidir. Şimdi, niye bunu söylüyorsunuz? Yani, RTÜK ceza keserken de bir ortama da bakmalı. Hepimiz öfkeleniyoruz bu tür durumlarda çünkü demokrasiye hançer vuruluyor, hançer, tabii ki tepki göstereceğiz demokrasiye hançer vurulduğu zaman.

Şimdi, son olarak değinmek istediğim, hani, RTÜK’ün tarafsızlığı konusundaki soru işaretleri hakkındaki fikrim başka nereden kaynaklanıyor? Şöyle bir şey olabilir mi Sayın Bakan: Birçok kanal var değil mi, hepsini sayamayacağım burada, birçok kanal var; ya, yine kibarca ifade edeyim, iktidara yakın olan kanallar da 7/24 yayın yapıyor, değil mi; ya, bunlar 7/24 yayın yaparken bir tane usulsüzlük yapmıyorlar mı, bir hataları olmuyor mu bunların hiçbir zaman ceza kesilmiyor onlara? Ya, bunlar insan değil mi yani her insan hata yapar, hiç hataları olmuyor bu kanalların, yıllardan beri olmuyor. Bu biraz tuhaf bir şey yani hiç kimse için inandırıcı bir şey olamaz bu durum. Dolayısıyla, bu konudaki tarafsızlığa halel getirildiğine dair fikrimiz buradan da kaynaklanıyor. Biz de çok maruz kaldık buna. RTÜK Başkanı Sayın Şahin de bilir bunu, ben HDP Grup Başkan Vekiliyken en az 13-14 tane, belki 15 tane başvuruda bulundum usulüne uygun bir şekilde “Hangi yayında, hangi hakaret yapıldı?” diye. Vallahi RTÜK hiçbir tanesini almadı gündemine. “Tamam yani almıyorsa yapacak bir şey yok, biz görevimizi yapalım.” dedik fakat bir süre sonra ben başvuru yaptıktan da vazgeçtim çünkü baktım ki boşa enerji harcıyoruz. O zaman “Allah’a havale edelim bu işi.” dedik, bıraktık bunu.

Dolayısıyla, RTÜK’ün gerçekten anayasal bir kurul ve tarafsız bir kurul olarak çalışması gerekiyor. Biz bunu istiyoruz ama bunun için herkesin biraz çaba sarf etmesi lazım. Özellikle AK PARTİ’li vekillerin, RTÜK’ten yeni yasaklar ve cezalar istemek yerine, RTÜK’ün daha demokratik davranmasını talep edip o yönde teşvik etmelerini sağlamaları çok faydalı olacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız ve basın mensupları; hepinizi konuşmaya başlarken saygıyla selamlıyorum.

Bugün Kültür ve Turizm Bakanlığını ve birçok bağlı kurumu görüşüyoruz. Ben de tabii, hepsini birden konuşmak on dakikalık süremizde mümkün olmadığı için turizm üzerinde odaklanmak istedim.

Turizm, önemli bir sektör. Türkiye’de milyonlarca insana istihdam sağlayan, döviz açısından baktığımızda ülkeye yurt dışından döviz getiren, ödemeler dengesinin hizmetler kısmında yer alan, Türkiye’de birçok kentimizin de bu anlamda, bu ekonomik faaliyet hacmiyle birlikte yaşadığı, geliştiği ve zenginleştiği bir sektör.

Önce ekonomi içindeki bir fotoğrafını çekmek isterim; turizm gelirleri 2002 yılında 46,5 milyar dolarmış, 2023’te 55,9 milyar dolara çıkmış. Ben plancı olarak geçmiş dönemde bu işlerin içindeydim, bir kere şunu biz biliyoruz: Bu turizm gelirlerinin hesaplanmasında yöntem sık sık değişti. Bir dönem, çok eskiden, işçi dövizleri vardı mesela, sonradan bu işçi dövizlerinin bir kısmı turizm gelirlerine eklendi. Sonra yine “Turizm geliri farklı kaynaklardan geliyor, bunları alalım, kavrayalım.” dendi, ödemeler dengesindeki belli kalemler turizme aktarıldı. Yani turizmin gelirlerine böyle çok eskiye doğru gidip sağlıklı biçimde bakabileceğimiz bir veri setimiz ne yazık ki çok yok. Yani bu istatistiksel değişimler bir biçimde belli sıkıntılar yarattı. Biz de Devlet Planlama Teşkilatında bu işlerin içinde olan, bilen kişilerden biriydik, Sayın Usta da bilir. 2023’te 55,9 milyar dolar, siz de zaten “60 milyar dolar” diyorsunuz. 2024-2025-2026-2027 arasında ortalama

yüzde 6-7'lik bir yıllık artış var yani burada dolar bazında söylüyorum fakat 2028 yılında 100 milyar dolar hedefi var yani plandaki hedef bu. Şimdi, geçen sene de konuştuk bunu. Yani yüzde 6, yüzde 7 büyüyen bir sektör birdenbire 2027'de 74 milyar dolardan 2028'de 100 milyar dolara çıkacak. Şimdi, tabii ki böyle iddialı hedeflerin olması güzel bir şey ama biz her zaman şunu söylüyoruz: Bakın, Türkiye'nin kalkınma planıyla -beş yıllık hazırlanıyor- orta vadeli programları -ki üç yıllık hazırlanıyor, her yıl bir yıl ileriye itiriyor- arasındaki ilişki kopuk. Öyle olduğu için buradaki rakamların çoğunu kimse ciddiye almıyor. Oysa bu hazırladığımız işleri yüzde 100 elde etmek değil tabii, önemli olan ama bunların bir önemi var. Önemi şu: Ekonomideki karar alıcılara bir yön gösteriyor yani nerelere önem veriyorsunuz, hangi politikaları uygulayacaksınız, hangi hedefleriniz var? Buna ilişkin olarak bu şekilde plandaki hedeflerin çöpe atılması, OVP ile uyumsuzluğu, bütçelerde buna ilişkin gerekli kaynakların aktarılmaması bu süreci açıkçası zedeliyor.

Turizm yatırımlarını merak ettim, bu kadar önemli bir sektörsel yatırımları nedir? 2002 yılında turizm yatırımlarının toplam yatırımlar içindeki payı yüzde 4,4'müş, 2023'te binde 8, binde 8'e düşmüş yüzde 4,4'ten, 2025'te binde 8. Yani bu şu mu demek, gittikçe azalıyor bunun payı: "Yani biz yatırımları artık yaptık, bundan sonra yatırım değil başka şeyler yapacağız." anlamına mı geliyor? Gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payına baktım, belki orada başkadır diye; 2002'de binde 8,5'müş, 2023'te binde 2,4; 2025'te de gene binde 2,4; aynı kalması hedefleniyor. Yani burada baktığımız zaman turizmin aslında ekonomi içindeki görevi, nispi payının artmadığını, azaldığını görüyoruz. Oysa biliyorsunuz, 1980 sonrası geçilen dışa açık ekonomi modelinde turizm temel sektörlerden, lokomotif sektörlerden biriydi ve On İkinci Kalkınma Planı'nda da turizm öncelikli gelişme alanı olarak tanımlandı. Tabii, burada birçok sorun var turizm açısından, biraz sonra onlara kısaca değineceğim.

Turizmin çeşitlendirilmesi ve tüm yıla yayılması konusunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Farklı konseptlerdeki turizmin hepsinin birlikte, iç içe gireceği bir yapı... Türkiye'de daha çok deniz, kum tatili üzerinden bir turizm konsepti var. Doğa turizmi, tarih, kültür turizmi -yıl içine yayılabilecek- yeme içme, gastronomi; bunların hepsinin aslında birlikte olduğu bir yapıya ihtiyaç var. Yani bu anlamda yapacak çok iş de var, sizlerin de önünde yapacak çok fazla iş var. Ama ne yazık ki dediğim gibi, daha çok yaz döneminde, belli dönemlerde yoğunlaşan bir turizm faaliyeti var. Kitle turizmine yönelik daha çok çok büyük kapasiteli kıyı şeridi otelciligi var. Hâlbuki butik otelcilik; Avrupa'nın her yerinde de baktığımız zaman butik otelcilik var; insanlar otelde kalıyor, dışarı çıkıyor, yürüyüşünü yapıyor, yemeğini yiyor, alışverişini yapıyor ama biz de turisti alıyoruz, kapatıyoruz bir otelin içine, ondan sonra çıkıyor işte. Ondandan sonra da kişi başına harcama bin dolarları hâlâ geçmedi, 700-800'dü, şimdi bin dolar. Gene "61 milyon kişi" diyorsunuz, oradan çıkınca bu anlaşılıyor.

Bu enflasyonda, özellikle gıda enflasyonundaki artışlar turizmi de ciddi olarak etkiliyor. Maliyetlerin çok artması, özellikle restoranlarda yeme içme maliyetleri, otel fiyatları rakip ülkelere göre biraz yükselmiş durumda. Bu biraz konjonktürel bu süreçle oldu, bu, enflasyonun son iki buçuk üç yıldaki yükselmesi turizmi bu anlamda da ciddi olarak baltaladı. Her zaman söylüyoruz yani bu bir kader değildi, uygulanan yanlış politikaların Türkiye'ye getirdiği enflasyon... Ki hâlâ önümüzde bir iki buçuk üç yılda da yeniden tek haneli seviyelere inmesi planlanıyor ki onun da mümkün olmadığı gözüküyor. Yani aslında dediğim gibi, gelir seviyesi yüksek ülkeler bile Türkiye'yi şimdilerde pahalı buluyorlar, gitmek istemiyorlar.

Mevzuat değişiklikleri konusu önemli, Türkiye Otelciler Birliği yasası hâlâ yok; bu, önemli bir yasa, bunun çıkmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Devre mülk ve devre tatil tesisleri Turizm Bakanlığının denetimine alınmalı ne yazık ki Turizm Bakanlığı denetiminde değil.

Bu, karbon ayak izini azaltan, çevreye duyarlı tesis, Yeşil Yıldız belgesi alan otellere enerji desteği geçmişte vardı. Şimdi, bakın, yeşil dönüşümün de tam içine giriyor, bunun yeniden başlatılması söz konusu.

Termal turizm geliştirilmesi... Termal alanda çok büyük bir potansiyeli var Türkiye'nin ama ne yazık ki Türkiye ciddi bir termal turizm konsepti yerine daha çok geleneksel kaplıca turizmi gibi, kaplıca hizmeti gibi bir yapının içinde. Bir rakam vereyim size: Afyon'da konaklama süresi ortalama iki üç gece çünkü kaplıca gibi insanlar gidiyor, hafta sonunu ya da iznini alıyor, iki gününü değerlendiriyor. Hâlbuki termal turizm dediğimiz zaman bu, bir tedavi, bir rehabilitasyon amaçlı kullandığımızda minimum on dört gün, yirmi bir gün, uzun süreler, bir aylık süreler için olmalı. Yani bu termal turizmde çok ciddi bir potansiyel var. Tabii, bunu yaparken de hekim kontrolünde ve uzman sağlık ekiplerinin eşliğinde bir termal tedavi hizmeti yaygınlaştırılmalı. Yurt içinde bu termal tedavinin SGK'nin ödeme kapsamına alınması önemli.

Gene, konaklama vergisinin büyük bir kısmının kentin tanıtımında ve turizmin gelişmesinde kullanılmak üzere yerel yönetimlere bırakılması konusunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü yerel hizmetleri yapan belediyelerin daha çok kaynağa sahip olmaları, onların, kentte yaşayan insanlara nicelik ve nitelik açısından çok daha yeterli hizmet verebilmelerini sağlayacak.

Turizm çalışanları açısından da tabii problem var, bu söylediklerim turizmin çalışanlarını da etkiliyor. Yani özelliği gereği -biraz önce de söyledim- mevsimsel, bir de Türkiye'de bütün yıla yayılmış değil. Turizm bölgelerindeki hayat pahalılığından dolayı çalışanlar turizm sektöründen uzaklaşıyor. Kiralar çok yüksek yani sizler de biliyorsunuz zaten sektörün içindesiniz, yaşam maliyeti de yükseliyor. Belki burada çalışanları oralarda tutmak için lojman yapan turistik tesis işletmecileri şirketlere teşvik verilebilir. Yani bir biçimde, turizm sektöründe çalışanların sürekli çalışmasını, yıl boyunca çalışmasını -mevsimlik bile olsa- sağlayacak bir mekanizmayı geliştirmemiz gerekir yani yıl boyu istihdam edilecek bir perspektif. Ne olabilir? Turizm sektörünün yoğun olduğu aylar dışındaki aylarda sosyal sigorta, prim ve vergi konusunda devletten gerekli destek sağlanabilir. Çünkü sonuçta orada ne kadar nitelikli hizmet verirsek o kadar iyi olacak bu iş. Aynı şekilde, üç yıldız ve üzeri konaklama işletmelerinde üniversitelerin turizm eğitimi veren bölümlerinden mezun yöneticilerin çalıştırılması, belki ilk anda mümkün olmayabilir ama kademeli olarak böyle bir sistem getirilebilir.

Yani eğer turizm sektörü önemliyse bu sektörde yapılacak çok fazla iş olduğunu düşünüyorum. Hem bu mevzuat değişiklikleri hem turizm sektörünün çeşitlendirilmesi, turizm çalışanlarının istihdamı; daha nitelikli bir istihdam yapısının sağlanmasının önemli olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, ben de teşekkür ediyorum.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, şu uğultuyu durduralım sizden istirham ediyorum.

Sayın Usta'dan sonra 2 konuşmacımız daha var, Sayın Mustafa Kalaycı ve Sayın Orhan Erdem.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Benden önce bizim grup adına konuşan Selcan Hanım da ifade etti, aslında bu Bakanlığın yapısında bir sorun var Sayın Bakanım. Bu da hakikaten bu kültür meselesi, kültür önemsiz bir konu değil, turizmle birlikte olunca turizmin gölgesinde kalıyor; şuradaki konuşmalara da baktığımızda onu görüyoruz, ben de birazdan konuşmamı o yönde yapacağım. Dolayısıyla, bu Bakanlığın ayrılması lazım, kültüre, dile, tarihe daha fazla önem vermemiz gerekiyor. Sizin konuşmanızda da kültür yoktu, faaliyetlerinizde de yok, bütçenizde de yok. Bakın, şimdi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu; bu 5 tane çok önemli güzide kurumumuzun toplam ödeneği 1 milyar lira bile değil 2025 yılında arkadaşlar; 800 milyon lira ya. Bir örnek olsun mukayese için, sadece İletişim Başkanlığının bütçesi 7 milyar lira bu ülkede. Ne yapıyor? Sayın Cumhurbaşkanı ne derse onun aynısını söylüyor. Propaganda yapıyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - İş Bankası...

ERHAN USTA (Samsun) - O ayrı bir şey, ben devletin verdiği şeyi söylüyorum. İş Bankası devlet kurumu filan değil.

Kaç katı? 8,7 katı. İletişim Başkanlığı bu 5 kurumun toplam bütçesinden fazla bütçe alıyor; böyle bir şey olmaz. Dolayısıyla, bu Bakanlığın, bir defa, kesin olarak ayrılması lazım ki bu memlekette... Hani Sayın Cumhurbaşkanı da itiraf etti ya "Kültürle ilgili bir şey yapamadık, çok başarısız olduk." filan diye; belki o zaman bu işin üzerine eğilen birileri olur.

Ha, turizm konusunda birçok arkadaş sizi başarılı buldu, muhtemelen doğrudur yani benim çok takip ettiğim bir sektör değil ama şöyle baktığımız zaman tabii, benim de orada temelde eleştirilerim olacak, o eleştirilerim de şu şekilde... Şimdi, geçen yıl yaklaşık 57 milyon misafir ağırlamışız ülkemizde, bir o kadar da neredeyse 56 milyar dolar civarında gelir elde etmişiz. Yani kişi başı harcama veya turizm gelirimiz 1.000 doların birazcık altında. Şimdi, evet, toplam gelirimiz artıyor, toplam turist sayısı da artıyor ama baktığımız zaman arada bir problem var. Nasıl bir problem var? Şöyle söyleyeyim: Bu seri 2012'den başladığı için 2012-2023 diye alıyorum Sayın Bakan, turizm gelirimiz bu on bir yıllık dönemde kümülatif yüzde 56,4 artmış, turist sayısı yüzde 51,1 artmış; nominal dolarla 56 artmış ama dolarda da enflasyon var; on bir yıllık bir döneme bakıyorsunuz, o günün 100 doları ile bugünün 100 doları aynı mı? Değil. Reele getirdiğimiz zaman, 2023 yılı fiyatlarıyla yaptığımız zaman aslında reel artış yani yüzde 51'lik... Turist sayısındaki artış reel artıştır değil mi? Miktar yani insanda enflasyon yok. Dolayısıyla, reel artış. Reel dolar olarak toplam gelirimizdeki artış yüzde 17,9. Biz dolar bazında yıllık turizm gelirimizi sadece yüzde 1,5 artırmışız; bu çok düşük bir rakam yani bu, dünya standartlarının altında bir rakam. Kişi başı harcama veya kişi başı gelir olarak baktığımızda, işte 2012 yılında 980 dolar nominal olarak, 2023'te 979 dolar, aynı; 2024, 2023'ten biraz daha -dokuz aylık verilere bakınca- düşük gelecek, öyle anlaşılıyor çünkü 2023'ün ilk dokuz ayında ortalama 985 dolar gelir veya harcama, şimdi 953 dolar; düşüyor. Ama bu 980 doları Amerikan enflasyonu ile inflate ettiğimiz zaman karşımıza 1.342 dolar geliyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Kişi başı gelire bakacaksınız, siz yanlış yere bakıyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) - Bu kişi başı geliri üzerinden...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Kişi/gece gelire bakın.

ERHAN USTA (Samsun) - O zaman o daha kötü bir şey. Şimdi, bakın, toplamda...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - 150 dolara çıktı ilk dokuz aylıkta.

ERHAN USTA (Samsun) - Toplam kişi başı geliri, onu yayınlarsanız ona da bakarız. Yani TÜİK rakamlarında...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Çeyrekte...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Bakanım, o zaman birazdan onun rakamlarını alalım, onun üzerinde analiz yapalım. Reele getirdiniz mi?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Konuşmada anlattım.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hiçbir şey, reel yok sizde. Reel bir şey yok. Sanki dolar dediğiniz o dolar bugünkü dolarla aynı! 30 milyar dolardan 56 milyar dolar. Bunların, bu rakamların hiçbir anlamı yok. Hayır, şimdi, bakın....

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Dünyadaki sıralamamız niye yukarı doğru?

ERHAN USTA (Samsun) - Dünyadaki sıralamamız, aramızdaki farka bakın, arkamızdan gelenler yakın, üzerimizdekilerle aramız açık. Yani, 85 milyon nüfuslu bir ülkedeyiz, kişi başı geliri olarak bakın. Hadi bakayım, kişi başı geliri olarak bakın. Sayın Bakanım, yapmayın, etmeyin gözünüzü seveyim.

1.342 dolar kişi başı bir defa turizm gelirimiz var. Bakın, bu şimdi 960-970 dolarlara bu yıl düşecek. Yüzde 27 düşmüş 2023 itibarıyla reel olarak bizim kişi başı gelirimiz. Yani toprağımızı, suyumuzu, binamızı, sermayemizi her şeyi kullanıyoruz ama gelirimiz reel olarak düşüyor. O yüzden turizmciler ha bire destek istiyor çünkü aslında sistem kendisini döndürmüyor. Devletten işte şimdi -karşı çıktığım için filan değil- kurumlar vergisi oranını düşürelim, işte elektrik teşvikini artıralım, şu teşviki artıralım, yer tahsislerini daha ucuz yapalım, şöyle yapalım, böyle yapalım noktasına gidiyor. Bu, sürdürülebilir bir şey değil. Siz şimdi işletme olarak kâr edebilirsiniz belli bir yere kadar. Onun da bakın, istatistikleri filan var. Bunların hepsini yani öyle laf olsun diye söylemiyorum.

Bakın, şimdi turizm uydu hesabı var TÜİK'in. Bunları bilmiyorum çalıştırıyor musunuz? Yani buraya şimdi biraz esnaf mantığıyla bakalım veya tacir mantığıyla ama onun dışında bir de millî bir mesele olarak bakmak lazım. Biz buraya çok yatırım yaptık. Bu ülke turizm sektörüne çok yatırım yaptı. En kıymetli arsalarımızı, arazilerimizi, doğamızı, her şeyimizi verdik. 60 milyon insan ağırlıyoruz. Gıda enflasyonunda bunun katkısı yok mu? Yani orada sizin kazandığınız her paradan benim milletimin enflasyonu artıyor. Dolayısıyla maliyeti böyle düşünmek lazım. Yoksa siz tabii ki al teşviki, ondan sonra 3 dolar, 5 dolar kazanıyoruz, turizmci para kazanıyor diye "Turizm sektörü iyi filan" demeyin. İyi filan değil turizm sektörü, alarm veriyor. Bu turizm sektörü gitmez. Bakın, turizmin uydu hesabı: TÜİK takımlarıyla konuşuyorum, 2020-2021'i katmıyorum. 2019, doğrudan turizm gelirinin gayrisafi katma değer içerisindeki payı 4,6'dan 4,4'e düşüyor. Bu "nokta 2" çok önemli iki yıl içerisinde.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Covid'i unutuyorsunuz.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, Covid.

Sayın Bakanım, bakın, şimdi bana...

Covid'i çıkıyorum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Siz istatistikçisiniz...

ERHAN USTA (Samsun) - Ben istatistikçi değilim, ben iktisatçıyım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Tamam, iktisatçısınız.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, bakın 2020'de...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - O zaman gecelik gelirden...

ERHAN USTA (Samsun) - Ya Sayın Bakanım, bir "gecelik gelir" tutturmuşsunuz, ondan da gideriz. Ya ne fark eder gecelik gelir? Adam önceden beş gün kalıyor, şimdi bir gün kalıyorsa senin gecelik gelirin artsın isterse, ne olacak ki beş gün kalan bir güne düşüyse? Burada kişi başı gelirden bakılır.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Covid...

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, bakın, hayır, ben sözümü bitireyim.

2020 yılında ben Covid'i çıkıyorum. Biz rakamlarla oynamayız. Covid'de katma değer 4,6'dan 2,7'ye düşüyor 2020'de; 2021'de 3,4'e düşüyor. Dikkat ettiniz mi? Ben size bu bu rakamları söylemiyorum ama 2022'de hâlâ Covid mi var? 2022'yi söylüyorum. Bana "Covid" filan demeyin. Covid filan yok burada. Covid olan yılı zaten söylemiyorum. Rakamı elbette düşük yani 4,4'e düşüyor. Bu problemlî bir şey.

Bakın, hiç bakmamışsınızdır muhtemelen şimdi çünkü bir gecelik gelir tutturmuşuz. Bu işletmeci mantığı. Meseleye işletmeci mantığıyla bakılırsa bu işin altından kalkamaz.

Şimdi, arz kullanım tabloları var TÜİK'in. Bunları çalıştırın arkadaşlara. Bakın, buradaki turizmin girdi-çıkıtı oranlarına bakın bakalım bir. "Input-output" girdi-çıkıtı oranları arkadaş yükseliyor. Katma değeri her geçen gün azalıyor turizmin. Meseleyi böyle görmek lazım.

Şimdi daha fazla şey yapmayacağım ama 2012'deki kişi başı geliri tutturmuş olsaydık bugün 27 milyar dolar daha fazla turizm gelirinden bahsedecektik. Ben hesabı böyle yaparım. İktisatçı hesabı böyle yapar; turizmci, işletmeci farklı yapar. Siz Bakansınız, işletmeci olarak konuşmayın benim karşımnda. Benim karşımnda Bakan olarak konuşun.

Şimdi gelelim Samsun'a.

Bir de şu var: Ya turizmde, arkadaş -Antalya'ya bir şey dediğimiz yok- tutturdunuz bir Antalya. Yani şimdi Antalya'dan başka bu memlekette bir şehir yok mu? Yok mu? Hayır şimdi... Ağabeyciğim, şimdi Samsun'un... Ya ChatGPT'ye sorun, başka bir yere sormanıza filan gerek yok. Samsun'un doğal güzellikleri yani Samsun'da Kızılırmak Deltası UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmiş ama hiçbir yatırım yok. Ne yaptığınızı söyleyin bana Sayın Bakan. Şahinkaya Kanyonu var, Grand Kanyon'dan daha güzel, orada bir tane yatırım söyleyin bana ya, devlet olarak veya belediye olarak. Belediye de yirmi yıldır sizde "Ya, şunu yaptık arkadaş." deyin burada. Ladik Gölü var, Ayvacık var, Akdağ var, Kunduz Dağları var veya efendim, tarihî, kültürel değerler var. Ya, 19 Mayıs kenti Samsun "Atatürk buraya geldi, burası kurtaran şehir." deyip hangi propagandayı yaptınız arkadaş ya? Öyle bir şey yok, hiçbir şey yapıldığı filan yok, ideolojik yaklaşımlar var yani bir de tamam, Antalya da bizim varlığımız, bir şey dediğimiz yok ama yaymamız lazım. Yani siz Bakan olarak bunu yayacaksınız ülkenin her tarafına. Bu ülkenin çünkü her tarafında kültür var, her tarafında tarih var, her tarafında doğa var. Allah korusun, Antalya'da yarın bir problem olsa ülkenin 50 milyar doları gidiyor, böyle bir risk alınabilir mi, bütün yumurtalar aynı sepete konulur mu? Bunu bana hiç kimse politika falan demesin. Hani, kültür yok da turizmin de politikası yok sizin yaptığınız işlerde.

Bakın, şimdi, kültür şeylerine, Bandırma Vapuru var, ya, oraya kaç tane ziyaretçi geliyor? Amazon köyü var, Amisos Tepesi var, Tekkeköy Mağaraları, Atatürk Anıtı, Atatürk Evi var. Atatürk Evi var ya, başka bir yerde var mı Atatürk Evi?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Var, her yerde var.

ERHAN USTA (Samsun) - Gerçi Trabzon'da da var kaldığı yerler ama burası farklı, burası kurtaran şehir. Bakın, burası bütün istiklal mücadelesinin yazıldığı ev arkadaşlar orası, hiç kimse hafife almasın. İstiklal mücadelesinin yazıldığı yer, başladığı yer. Bunların tanıtılması lazım. Bu sadece Samsun'a gelir getirsin anlamında falan da değil çocuklarımızın tarih bilinci açısından da bunlar önemli.

Nasıl geliştirilir? Efendim, Samsun'da uluslararası uçuş yok, havalimanımız var, liman altyapısının iyileştirilmesi lazım, turistik bölgelere giden yollarda yol yok. Yani, şimdi bunu şunun için söylüyorum: Tabii, bu hepsi Turizm Bakanlığının, merkezin yapacağı işler değil ama zorlamanız da lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, burada Samsun'la alakalı tanıtım yapıyoruz lütfen, Antalya'yı konuşuyorken

dinliyorsunuz yani Samsun...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Antalya'ya satışta var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Güneyin Antalya'sı varsa kuzeyin de Samsun'u var yani.

Sayın Usta, şöyle bir şey rica edeyim.

ERHAN USTA (Samsun) - On dakika ilave edin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye.

Uçağı olan milletvekillerimiz var, rica ettiler benden. Ben mikrofonunuzu açıyorum, lütfen siz de toparlayın. Samsun'la alakalı bayağı bir tanıtım faaliyetlerinde bulunuyorlar.

ERHAN USTA (Samsun) - Bir de yapılacakları da söyleyeyim de.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Başkanım, Turizm Bakanlığı yapmayınca ne yapalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, yapıyor, üç kere geldi Samsun'a bir senede, çalışıyorlar.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, çok teşekkür ediyorum.

Ha, geldi, derken onu sormuştum soru önergesiyle; geldi, AK PARTİ'li ve Cumhur İttifakı'nın siyasetçileri davet edildi, biz davet edilmedik. Yani neyse kendimizi övmeyelim yani bizim kadar bu işe kafa yoran kim var da davet ettiniz, ondan faydalandınız da bizden faydalanmadınız, ben bunu anlamıyorum. Niye biz davet edilmiyoruz? Soru önergesiyle de soruyorum, ne yaptınız, ne ettiniz diye. Tamam, bir şeyler yapılıyor. Tanıtım için dünya kadar şey yazmışsınız. Ya, arkadaş, niye turist gelmiyor o zaman, daha kötü, tanıttığınız hâlde gelmiyorsa daha kötü çünkü tanıtmayı da beceremiyoruz demek ki, böyle bir problem var. Samsun ihmal edilecek bir yer değil.

Şimdi, dolayısıyla, bu tanıtım, pazarlama konusu bir defa çok önemli. Uluslararası sporları tanıtmamız lazım, doğal tarihi güzellikleri, dijital platformlarda film, dizi sektöründe tanıtmamız lazım.

Sayın Bakanım, sağlık açısından ciddi bir sağlık turizm potansiyeli oluştu Samsun'da, bu da yeteri kadar kullanılmıyor, var bir şeyler ama bu daha fazla kullanılabilir. Bunun için de işte, kongre iş merkezi... Otel yok ya, Samsun'da 5 yıldızlı otel yok ya, bir tane iki tane otel var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, toparlayın, arkadaşlar bekliyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Tamam son.

O zaman, mesela, tur operatörleri, bunlara merkezin bakması lazım. Yani tur operatörleri tabii işin biraz daha kolayına kaçıyor olabilir veya başka, motivasyonları farklı olabilir ama bunların güzergâhlarına Samsun'un da konulması lazım.

Dolayısıyla, eğer böyle yaparsak hakikaten ülke turizmi açısından hem turizmi çeşitlendirmiş oluruz yani turizm türleri itibarıyla hem de coğrafya olarak turizm çeşitlendirilmiş olur. Burada sadece Samsun'un elbette gelir elde etmesi değil, bütün ülkenin gelir elde etmesi ancak bu şekilde sağlanabilir diyorum.

Bütün bunlara rağmen, tabii, bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum ancak Samsun için biraz daha Bakanlığınızdan ilgi bekliyoruz Sayın Bakan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - "Antalya" dediniz ama ben Samsunluyum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, hepimiz Samsunluyuz.

Değerli milletvekilleri, şimdi de Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kim ne derse desin, turizm sektörümüz rekorlar kırmaya devam etmektedir. 2023 yılında ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı yıllık yüzde 11,1 artış göstererek 57 milyon 77 bin kişi olarak gerçekleşmiştir. Turizm gelirlerimiz ise yıllık yüzde 12,1 oranında artışla 55 milyar 874 milyon dolara yükselmiştir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü verileriyle en çok ziyaretçi ağırlayan ülkeler sıralamasında Türkiye dünya 5'incisi olmuştur.

Turizm sektörünün 2024 yılı dokuz aylık performansı da memnuniyet vericidir. 2024 yılının Ocak-Eylül döneminde Türkiye'yi ziyaret eden toplam ziyaretçi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,7 artışla 49 milyon 181 bine ulaşmıştır. Turizm gelirimiz ise aynı dönemler itibarıyla yüzde 6,6 oranında artışla 46 milyar 880 milyon dolara yükselmiştir. Kişi başına ortalama harcama 2023 yılında 974 dolar, 2024 yılının ilk dokuz ayında ise 970 dolar olmuştur. 2024 yılı genelinde 984 dolar olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Turizm gelirlerimizin giderek artmasında turist sayısındaki artışın yanı sıra kişi başına gecelik ortalama harcamaların da artması önemli bir etken olmuştur. Kişi başına gecelik ortalama harcama her geçen yıl artmakta olup 2022 yılında 85 dolar olan gecelik ortalama harcama 2023 yılında 92 dolara, 2024 yılının ilk dokuz ayında 96 dolara kadar yükselmiştir. 2024 yılı genelinde 101 dolara çıkması beklenmektedir. Turizm gelirleri ekonomi için önemli bir kaynaktır ve birçok farklı sektörü ve vatandaşımızı ilgilendirmektedir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim de önerdiğimiz 2019 yılında kurulan ve özel sektörün karar süreçlerinde yer aldığı Türkiye Turizm, Tanıtım ve Geliştirme Ajansı sektörün geleceği açısından önemli bir görev yürütmekte ve turizm hedeflerine ulaşılması bakımından önemli katkı sunmaktadır. Ülkemizin tanıtımı çok daha profesyonel bir biçimde yürütülmektedir.

Ülke turizmini geliştirmek amacıyla turizm altyapısını güçlendirmeye yönelik çalışmalar devam etmektedir. Türkiye turizmde önemli bir ilki gerçekleştiren Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyiyle anlaşma yapan ilk ülke olmuştur. 2022 yılında hazırlanan Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı da anılan Konsey tarafından tanınmıştır. Program kapsamında yaklaşık 19 bin konaklama tesisi belge ve sertifika almıştır. Hedef, 2030 yılına kadar Türkiye'deki tüm konaklama tesislerinin Türkiye Sürdürülebilir Turizm Sertifikası'na sahip olmasıdır. Konaklama sektöründeki bu önemli atılımla Türkiye dünya genelinde sürdürülebilir turizm alanında örnek gösterilen bir ülke konumuna gelmiştir.

2023 yılında kabul edilen ve bu yıl yürürlüğe giren kanuni düzenlemeyle yüz gün ve altı kiralama faaliyetlerine turizm amaçlı kiralanın konut izin belgesi alınması zorunlu hâle getirilmiştir. Bu sayede konaklama faaliyetlerinde önemli bir yer tutan turizm amaçlı kiralık konutların envanterlerinin çıkarılarak kayıt altına alınması ve kayıt dışılığın önüne geçilerek elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi sağlanmaktadır. Bugüne kadar ülke çapında 38 binin üzerinde izin belgesi düzenlenmiştir.

Türkiye uluslararası alanda turizm açısından önemli bir prestij olan Mavi Bayrak Programı kapsamında 2024 yılında 567 adet mavi bayraklı plajıyla dünya da 3'üncü sıradadır. Ayrıca Ücretsiz Halk Plajı Projesi kapsamında daha önce hizmete açılan 15 adet ücretsiz halk plajına ilave olarak 2024 yılında 2 plaj daha vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur. Yeni ücretsiz halk plajı yapılmasına yönelik çalışmalar devam ettirilmelidir.

Dünyadaki dijital dönüşüme paralel olarak turizm sektörü için yapay zekâ, sanal gerçeklik gibi dijital uygulamaların yerli kaynaklarla ve yenilikçi yaklaşımlarla geliştirilmesi, ayrıca turizm sektörü çalışanlarına dijital beceriler kazandırılması önem arz etmektedir. Ülkemizde turizm sektörü için yeni bir dijital takip altyapısı oluşturulmuş, ziyaretçilerin davranışlarını büyük veri, yapay zekâyâ dayanarak analiz etme ve hedef ülke bazlı destinasyon tanıtım stratejisi oluşturma imkânı sağlanmıştır.

Turizmde hizmet kalitesinin artırılması için iş gücü piyasasıyla turizm eğitim sistemi arasındaki bağ güçlendirilerek sektörde nitelikli personel sayısının artırılması da önemlidir. Bu amaçla mesleki turizm eğitimleri düzenlenmekte, ayrıca Milli Eğitim Bakanlığıyla mesleki ve teknik eğitim alanında imzalanan protokollerle öğrencilerin konaklama tesislerinde staj yapabilmelerine imkân sağlanmıştır.

Uluslararası rekabette daha öne çıkmak, turist sayısı ve turizm gelirlerini daha da artırmak, turizm potansiyelimizden daha fazla istifade etmek, ülkemizin turizm politikasının temel hedefidir. Türkiye iklimi, doğal, tarihî ve kültürel zenginlikleri yanında konumunun sağladığı kolay ulaşılabilirlik, rakip ülkelere göre daha yeni ve nitelikli tesislere sahip olması dolayısıyla turizm potansiyeli yüksek bir ülkedir. Ülkemiz sahip olduğu bu kıymeti planlı, verimli ve etkili bir şekilde değerlendirdiği takdirde dünya turizminden aldığı payı daha da artıracaktır.

Bu bakımdan, ülkemizin doğal, tarihî, kültürel ve diğer zenginliklerinin çevreye duyarlı, tarihe saygılı, özgünlüğünü muhafaza eden ve sürdürülebilirliğini sağlayacak bir anlayışla yüksek katma değer yaratacak şekilde değerlendirilmesini, tanıtım ve pazarlama konularına daha da etkinlik kazandırılarak potansiyelimizin dört mevsim kullanılmasını sağlamaya yönelik çalışmalar devam ettirilmelidir.

Ayrıca, ülkemizdeki sağlık turizmi potansiyeline yönelik projeler hayata geçirilmeli, ileri yaş turizmi ile termal turizme yönelik tanıtım stratejileri geliştirilmelidir.

Sayın Bakanım, ihracatçılara sağlanan 5 puanlık kurumlar vergisi oranındaki indirim turizm sektörünü de kapsamaalıdır. Bu indirim, cari açığın azalmasına ve döviz gelirlerimizin artmasına katkı sunan turizm sektörünün rekabet gücünü artıracaktır. Bu görüşümüzü Hazine ve Maliye Bakanımıza da ilettik. Kendileri "analiz etmem gerek, analiz etmeden bir şey diyemem." dedi.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz kültür ve tabiat varlıkları açısından oldukça zengin bir mirasa sahiptir. Ülke genelinde toplam tescilli kültür varlığı sayısı 122 binin üzerindedir. Dünya Mirası Listesi'nde bulunan kültür varlığı sayısı 21'e, Geçici Liste'ye giren kültür varlığı sayısı ise 79'a ulaşmıştır. Ayrıca, Türkiye Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne kaydettirdiği 30 unsurla dünyada 2'nci ülke konumundadır.

Kültür merkezi, müze, kütüphane, tiyatro salonu gibi kültürel altyapı unsurlarının sayısı artmıştır. Önemli çalışmalar yapılmakla birlikte, kültürel altyapı unsurlarının mimari, işletme modeli, fiziki büyüklük planlaması ve alanın verimli kullanımı açısından yeniden değerlendirilmesi ihtiyacı devam etmektedir.

Kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülmesine yönelik projelere mali destek sağlanmaktadır. Sinema sektörüne ve özel tiyatrolara sağlanan destekler artırılarak devam etmektedir. Son yıllarda nitelikli yapımların ortaya çıkması ve uluslararası festivallerde ödüllere almaya başlanması Türk sinemasının bir marka olma yolunda önemli adımlar attığının bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile bağlı ve ilgili kuruluşlar tarafından Türk tarihine ve milli kültürümüze yönelik çok önemli çalışmalar ve etkinlikler de yapılmaktadır. Ülkemizin uluslararası marka değerine katkıda bulunmak amacıyla düzenlenen Türkiye Kültür Yolu Festivalleri 2024 yılı itibarıyla 16 ile ulaşmıştır. Sayın Bakanım, Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türk Devlet Teşkilatı bünyesinde Türk Festivalleri Birliği kurulması ve Türk dünyasının kadim şehirlerinde Türk Kültür Yolu Festivallerinin tertiplenmesini öneriyorum.

Televizyonlar ve diğer platformlar üzerinden toplumsal yapıyı zehirleyen bazı filmler ile şiddeti kışkırtan roller, kadın-erkek ilişkilerini yozlaştıran örnekler, aile birliğimiz ve manevi değerlerimiz bakımından büyük tehlike taşımaktadır. Bu konuda RTÜK'ün önemli sorumluluğu bulunmakla birlikte, bu yöndeki mevzuat eksikliği dâhil, kapasite eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Bir Komisyon üyemiz tarafından Bengü Türk TV ve Genel Başkanımızın Danışmanı Türkgün Başyazarımız Yıldray Çiçek'e yönelik asılsız ifadelerle "RTÜK niye ceza kesmiyor." diye kıyasen eleştiri getirilmesinin yakışık almadığımı ve kınadığımı belirtmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Ben de Yıldray Çiçek'in yakışık almayan yazılar yazdığını kınadığımı belirtmek istiyorum, özellikle kendi şahsımda alakalı asılsız...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, Konya 1077-1308 yılları arasında iki yüz yıl Selçuklu Devleti'nin başkentliğini yapmıştır. Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğümüzce Alaaddin Camisi avlusunda Selçuklu sultanlarına ait naaşların bedensel bütünlüğünü sağlayıp kimliklendirmek ve tekrar defnetmek, Sultanlar Türbesi'ni onarıp ziyarete açmak amacıyla başlatılan çalışmalar tamamlanmıştır. 17 Selçuklu sultanından 13'ü naaş kalıntılarından kesin olarak belirlenmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız 1 Eylül 2019 tarihli Konya mitinginde "Alaaddin Tepesi'ndeki sultan naaşlarının definini gerçekleştireceğiz" demiştir. Ardından, Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli de Cumhurbaşkanımızın açıklamasına atıfta bulunarak "Alaaddin Tepesi'nde başlayan çalışmanın bitiminde defin işleminin yapılmasının tarihi görevi, millî vefanın omuzlarımıza yüklediği ertelenemez bir sorumluluktur. Büyük ve görkemli bir devlet töreniyle kabirlerine yerleştirilmesi emsalsiz saygı ve bağlılığımızın bir göstergesidir." diye açıklama yapmıştır.

Sayın Bakanım, bu konuda bir planlamanız var mıdır? Selçuklu sultanlarının görkemli bir devlet töreniyle defni yapılacak mıdır?

Konya sahip olduğu doğal, tarihî ve kültürel değerlere rağmen turizm sektöründen payını alamamakta ve turizmde bir cazibe merkezine dönüşmemektedir. Hazreti Mevlâna gibi dünyaca bilinen bir değere, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmiş birçok esere sahip olan, Selçuklu Devleti'ne iki yüz yıl başkentlik yapmış Konya'nın açık hava müzesi görünümündeki kent merkezi başta olmak üzere kültür ve turizm yönünden büyük önem arz eden yerlerinin kültür ve turizm koruma ve geliştirme bölgesi ilan edilmesi beklentimizdir.

Bakanlık ve kurumlarımızın 2025 bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, Komisyondaki çok değerli milletvekili arkadaşlarım, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları, tüm heyet; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, dün de Dışişleri Bakanlığının bütçesinde söylemiştim, 1977-2002 arası 15 hükümet değişmişti ve Türkiye'nin o istikrarsız dönemlerini hepimiz biliyoruz. 2002'den 2025'e girerken -işte veriler elimizde- bu millet istikrarı sağladı ve bugüne kadar gelen tüm bakanlar, Sayın Bakanımız da bunu daha yukarılara taşıyarak elimize çok ciddi veriler verdi. Ne dersek diyelim, 2002'de hiç sürdürülebilir turizm sertifikası yok, şu anda 19 bin adet. 17 tane sıfırdan halk plajı, toplam ziyaretçi sayısı 14 milyondan 56,7 milyona, 4 kat, turizm geliri 11,9 milyardan 60 milyara doğru gidiyor. Turist sayısı 17 milyondan 77 milyona, dünya sıralamasında turist sayısında 17'nci sıradan 5'inci sıraya yükselmişiz. Turizm gelirlerinde dünya sıralamamız 7'ye ve daha yukarılara çıkacağı görülüyor. Mavi Bayraklı plaj sayımız 127'den 567'ye çıkmış. Daha birçok veri var, her birini seksen yılda yapılanı 3'le, 4'le, 5'le çarpın. Gerçekten önemli bir hizmet yapan ve cari açığı kapatmakta en büyük gelirimiz, madenimiz, petrolümüz olan bir Bakanlık olarak kutluyorum Sayın Bakanım, sizi ve ekibinizi.

Bunun dışında, Vakıflar Genel Müdürlüğümüz var. 46 eser restore edilmişken 5.913 tane eseri ayağa kaldırmış, Allah razı olsun ve bunları kendi gelirleriyle yapmış. Bir şey daha yapmış -ki bunda ben de o zaman Vekildim- 2002-2008 arası çıkan kanunlar ve cemaat vakıflarıyla ilgili düzenlemelerle ilk anda 365 adet taşınmaz mal vakıf sahiplerine teslim edilmiş, daha sonra 181 adet, 151 adet peş peşe, toplamda 1.084 taşınmaz mal cemaat vakıflarına teslim edilmiş. 21 taşınmaz malın da cemaat vakıfları adına bedeli ödenmiş bir şekilde yıkılmış veya bozulduysa. Gerçekten, herhâlde dünyada böyle tüm varlıklarına sahip olan ender ülkelerdeniz. Yunanistan, Atina'da bir Osmanlı camisini dahi açmaya izin vermezken, AB'de Osmanlı camilerine, eserlerine el atılmazken, bizim ülkemizin, her cemaate, her dine eşit mesafedeki hizmetlerini takdir ediyor, Vakıflar Genel Müdürlüğümüze bu noktada teşekkür ediyor, tebrik ediyorum.

Yine, çok önemli bir adım atıldı, zaten büyük bir Bakanlığınız; Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı kuruldu; eleştiriler vardır, eksikleri vardır, ekimde başkanı atandı, daha bir yıl olmadı. "Alevi-Bektaşî dernekleri başkanlığa karşı." ifadeleri oldu filan. Ben de verilere bakınca... Yani başladığından bu yana 1.702 dilekçe ulaşmış, bine yakın restorasyona para ödemiş, depremde bütün bölgedeki cemevlerini tamir etmiş, bine yakın cemevinin aydınlatma giderini ödemiş. Yani benim anladığım, her şeye bir karşı taraf vardır, yüzde 5'i, 10'u karşıdır, onu burada yüksek sesle dile getirmek de vekilin hakkıdır ama işin böyle olmadığını da anlatmak lazım ve hem sitesini hem verilerini incelediğimde de çok ciddi projeler, sosyal, kültürel, bilimsel, eğitsel faaliyetlerde bulunduğunu, yüzlerce kitap bastırıldığını gördüm. Sayın Başkan Ali Rıza Özdemir Bey'e de teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, konuşmamın bu tarafında artık Konya'ya girmek istiyorum. Konya Büyükşehir Belediyesi -Necmettin Bey de burada- Hatay'da bir tarih yazdı, herkes teşekkür etti, geçen de belediye başkanımıza bir doktora verdiklerini gördüm. Oradaki deprem hizmetleriyle de yetinmedi, Habibi Neccar Camisi'nin restorasyonunu da Konya Büyükşehir Belediyesi yapıyor. Yatırım bedeli 278 milyon bugünkü değerle, yüzde 55 fiziki gerçekleşmeye de gelmiş durumda. Uğur İbrahim Altay Başkanımızı gerçekten kutluyorum, çok güzel hizmetlerle Konyalıların gönlüne girdi ve o giriş, daha da geniş alanlara doğru bu hizmetleriyle dönüyor. Konya Belediyesi, kendisinin bir sürü yapacağı vakıf eseri, tarihî eser varken Hataylı kardeşlerine el uzattı. Bunun da kardeş belediyeçiliğinin en güzel örneği olduğunu düşünüyorum.

Son konu da... Sayın Kalaycı da değindi, teşekkür ediyorum. Sizin de çok emeğiniz var Sayın Bakanım. Konya'daki Selçuklu sultanlarının mezarları, 35'te, 80'de açılmış, çuvallara konulmuş kemikler ve daha sonra restorasyon diye kapılara çıkarılmış. Bu konuda birçok yazılar var. Köpeklerin o çuvalları yırtmasıyla kemikler karışmış, yani o sultanlara çok saygısızca işler yapılmış ve 2017'de o restorasyonda bu kemiklerin hepsi bilimsel olarak tek tek incelendi ve kemikleri ayırmanın yanında yüzleri, boyları, bilimsel çalışmalarla, yüzlerce çalışmayla her hanedanın naaşı yerine kondu ve güncel bir müzede de sergilenecek hâle geldi. Şimdi, bizim bu değerlerimize dönük bir devlet töreniyle Sayın Kalaycı'nın da dediği gibi bir açılış yapmamız gerekiyor. Sizin birçok kez gelip bire bir incelediğinizi biliyorum. Bu konuda da vakit geçirmeden görkemli bir törenle büyüklerimizin, bu hanedanın -her bir kemik zenzemle yıkanıp kefenlendi- tekrar huzurla naaşlarının duracağı yerlere teslim edilmesini sağlayalım diyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun. Tüm ekibinize başarılar diliyorum. İnşallah yeni dönemde, yeni yıllarda daha güzel hizmetlerle devam edecek.

Dün verilere baktım, geçenki bütçeniz ile bu yılki bütçeye. Söylediğiniz hedeflerin yüzde 90'ını tutturmuşsunuz, kiminde aşmışsınız, tebrik ediyorum.

Hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum ve son konuşmacı Sayın Ersoy, buyurun.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz, çok kıymetli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuzda değindiğiniz veriler Türkiye Yüzyılı'nda kültür ve turizm alanında yapılan yatırımların ne denli hayati öneme sahip olduğunu bir kez daha görmemize vesile oldu, teşekkür ediyoruz.

Kültürümüz, tarihimiz, medeniyetimiz Türk milletinin köklü varlığını geleceğe taşıyan en büyük güçtür. Bu bağlamda Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesi sadece finansal bir plan değil, aynı zamanda milletimizin tarihine, kimliğine ve değerlerine yapılan bir yatırımdır.

Özellikle de yüce Türk milletinin kadim mirası ve kültürel koruma projeleri oldukça önem verdiğimiz projelerdir. Bakanlığımız Geleceğe Miras ve Neolitik Çağ Araştırma Projesi gibi çalışmalarla Türk tarihini ve medeniyetini gün yüzüne çıkarmaya devam etmektedir. Bu kapsamda Şanlıurfa'daki Göbeklitepe ve Karahantepe gibi alanlarda yapılan kazılar Türk milletinin dünya tarihindeki yerini bir kez daha göstermektedir. 2024 yılı itibarıyla 765 arkeolojik kazı ve restorasyon çalışmasının yürütülmesi ülkemizin kültürel mirasının korunması için gösterilen yoğun çabayı ortaya koymaktadır.

Bu kazılar sadece geçmişimizi aydınlatmakla kalmıyor, aynı zamanda kültür turizmi alanında da Türkiye'yi bir cazibe merkezi haline getiriyor. Kültür ve Turizm Bakanlığımızın yürütmüş olduğu projelerle kültürümüzün dünya sahnesindeki yeri gitgide daha ileri seviyelere gelmektedir.

Bakanlığımız Türk milletinin dilini, sanatını ve tarihini dünyaya tanıtmaya misyonunu başarıyla sürdürmektedir. UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer alan 30 değerimiz Türkiye'yi bu alanda dünya lideri konumuna taşımıştır. Bunun yanında 2024 yılı içinde 4.122 eserin farklı dillere çevrilmesi Türk kültürünün evrensel düzeyde tanıtılmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca Türkiye'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki eserlerinin sayısının artırılması, Anadolu'nun zenginliklerinin korunması ve tanıtılması için atılan adımlar millî kimliğimizi güçlendiren çalışmalardır. Özellikle de yurt dışından 2024 yılında iade edilen 45 eser kültürel varlıklarımızın korunması konusundaki kararlılığımızın ifadesidir.

Türk milletinin misafirperverliği, tarihî zenginlikleri ve doğal güzellikleri ülkemizi dünya turizmde zirveye taşımıştır. 2024 yılında 49,2 milyon turist ağırlamış ve 46,9 milyar dolar gelir elde etmiş olmamız bu alandaki başarılarımızın somut göstergesidir. 2025 yılı için hedeflenen 61 milyon turist ve 60 milyar dolar gelir Türk turizminin sürdürülebilirlik ve kalite odaklı gelişimini kanıtlamaktadır.

Bakanlığımız tarafından yürütülen Türk dilinin ve sanatının gücü üzerinde çalışmalar da dikkat çekmektedir. Türkçe, Yunus Emre Enstitüsü ve Tercihim Türkçe Projesi'yle 68 ülkede 20 binin üzerinde öğrenciye öğretilmiştir.

Türk tiyatrosu, opera ve balesi hem yurt içinde hem de uluslararası alanda dikkat çeken başarılarla imza altmıştır. 2023-2024 sanat sezonunda 2,2 milyon seyirciye ulaşan devlet tiyatrolarımız millî kültürümüzün sanat yoluyla aktarılmasında öncü bir rol oynamaktadır.

Sayın Bakanım, sunumunuzda tarihiyle, kültürüyle, sanatıyla, ekonomisiyle, turizm imkânlarıyla ve gastronomisiyle cennet vatanımızın her bir köşesini tanıtmak amacıyla yapılan Türkiye Kültür Yolu Festivallerinin önümüzdeki dönemlerde seçim bölgesi olan Kayseri'de de yapılacağından bahsettiniz, bunun için şahsınıza çok teşekkür ediyorum.

Kayseri'miz tarihî ve doğal güzellikleriyle Türkiye'nin en gözde turizm şehirlerinden biridir. Binlerce yıllık geçmişe sahip şehrimiz, Kapadokya'ya olan yakınlığıyla, Selçuklu ve Osmanlı eserleriyle dolu şehir merkeziyle, Erciyes Dağı'nın eşsiz kayak ve doğa sporları olanaklarıyla dört mevsim ziyaretçilerini ağırlamaktadır. Ayrıca, Kayseri mutfağı pastırma ve mantısıyla gastronomi turizmi açısından da önemli bir cazibe merkezidir. Bütün bu özellikler Kayseri'yi yerli ve yabancı turistler için eşsiz bir destinasyon yapmaktadır. İlimizin turizm potansiyelini artırmak adına tanıtım çalışmalarını güçlendirmek ve altyapı yatırımlarını sürdürmek bu sebeple büyük önem taşımaktadır.

Sayın Bakanım, Kayseri'mize yapılan yatırımlar için bir kez daha sizlere teşekkür ediyoruz. Özellikle de yapımı tamamlanan İl Halk Kütüphanesi hizmet binası ve Kocasinan Halk Kütüphanesi hizmet binasının yapımı hemşehrilerimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Develi, Bünyan ve Sarioğlan ilçelerimizde halk kütüphanelerinin yapımı ise kamu eliyle destek projeleri kapsamında 2025 yılı yatırım programına alınmıştır. Bu kütüphaneler ilçelerimizdeki vatandaşlarımız için bilgiye ve kültürel etkinliklere erişimi kolaylaştırarak bölgenin kültürel ve eğitsel yaşamına katkı sağlayacaktır.

Konuşmamın devamında, yine, seçim bölgesi olan Kayseri'nin önemli bir ilçesi olan Bünyan'ın turizm potansiyeline dikkat çekmek istiyorum. Sayın Bakanım, Bünyan, sahip olduğu doğal güzellikler, tarihî yapılar ve kültürel değerlerle Kayseri'nin ve ülkemizin turizm potansiyelini artıracak önemli bir destinasyondur. Bünyan, dünya çapında tanınan ve yüzyıllardır devam eden el dokuma halı kültürüyle meşhurdur. Bünyan halıları ince işçiliği ve zarafetiyle hem yerel hem de uluslararası düzeyde büyük ilgi görmektedir. Bu zanaatın desteklenmesi, kültürel mirasımızın yaşatılması ve tanıtımı açısından da büyük önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra Bünyan, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait birçok esere sahiptir. Özellikle Ulu Cami ve Köprübaşı Cami gibi tarihî yapılar bölgenin geçmişten günümüze gelen kültürel zenginliklerini yansıtmaktadır. Ayrıca, ilçede bulunan türbeler ve mezarlıklar inanç turizmi açısından önemli bir çekim merkezi olma potansiyeline sahiptir.

Kayseri Valiliği tarafından desteklenen ve hayata geçirilen Cam Teras Projesi turistler tarafından büyük ilgi görmüş, yapıldığı günden bu yana Bünyan'a akın akın turist çekmiştir; bu durum Bünyan'ın turizm potansiyelini gözler önüne sermiştir. Bakanlığımız tarafından bölgenin turizm potansiyelini artırmak adına yapılacak tanıtım çalışmaları ilçenin kültürel ve doğal zenginliklerini hem ulusal hem de uluslararası platformda daha görünür hâle getirecektir. Ayrıca, Sarımsaklı Vadisi ve Bünyan halıları gibi öne çıkan değerlerin tanıtımı ve altyapı çalışmaları bölgenin ekonomik ve sosyal gelişimine önemli katkılar sunacaktır. Bu anlamda, Kayseri'mize ve Bünyan'mıza desteklerinizi bekliyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle başta sizler olmak üzere, Bakanlığımızın tüm bürokratlarına emeklerinden dolayı teşekkür ediyor, 2025 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını Cenabı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece Komisyon üyesi milletvekillerini bitirdik, Allah'a şükür.

Şimdi, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin konuşmalarına geçtik; 30 kişi var.

Dolayısıyla, şimdi başlıyoruz; bunlar bitince on beş dakika soru, sonra Sayın Bakana söz vereceğiz, sonra 15 kurum var oylaması olan. Nereden baksanız yarım saat oylamaları sürüyor.

Değerli milletvekilleri, sırayı okuyorum. Lütfen kaçırmayın, sonra geri dönmüyoruz, herkese aynı uygulama. "Dışarıdaydım." falan olmasın, sözcüleriniz takip etsin, danışmanlarınız takip etsin; lütfen zamanında gelin.

İlk olarak grubu olmayan siyasi partilerden DEVA Partisinden Sayın Seda Kâya Ösen ve Sayın Cem Aşar. Sonrasında, Sayın Uğur Poyraz, Sayın Metin Ergun, Sayın Ulaş Karasu, Sayın Ahmet Erbaş, Sayın Tamer Osmanağaoğlu, Sayın Oğuz Kaan Salıcı, Sayın Kadim Durmaz, Sayın Aliye Coşar, Sayın Nurhayat Altaca Kayışoğlu, Sayın Yılmaz Hun, Sayın Çiçek Otlı, Sayın Yasin Öztürk, Sayın Ramazan Kaşlı, Sayın Tuba Vural Çokal, Sayın Gülcan Kış, Sayın İsmet Güneşhan, Sayın Hikmet Yalım Halıcı, Sayın Umut Akdoğan, Sayın Sümeyye Boz, Sayın Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu, Sayın Ömer Fethi Gürer, Sayın Mustafa Adıgüzel, Sayın Aykut Kaya, Sayın Hüseyin Yıldız, Sayın Gizem Özcan, Sayın İnan Akgün Alp, Sayın Onur Konuralp, Sayın Ömer Karakaş.

Sıra böyledir, kayıtlara geçmiştir, sırayı değiştirmeyeceğiz. Sırası geçen arkadaşlar Divana gelmesin sırası geçtiğinde.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Seda Kâya Ösen, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları ve bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2025 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin ülkemize, Bakanlığa, turizmçilerimize, sanat icra edenlere, herkese hayırlı olmasını diliyorum.

Cari açıkla mücadele eden Türk ekonomisinin en güçlü silahı olan turizm sektörümüzdür. Turizmin geliştirilmesi, tanıtımının yapılması, ülkemize daha fazla turist ve döviz sağlanması için çalışmalar yürüten Bakanlığın bu yıl bütçesi 53 milyar 202 milyon 392 bin Türk lirası. Geçtiğimiz yıl bu rakam 38 milyar 964 milyon 106 bin Türk lirasıydı; 2024'ten 2025'e bütçedeki artış yüzde 36 oranında kalmış. Biliyorsunuz, yeniden değerlendirme oranı yüzde 44'tü. 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi içerisinde Bakanlığımızın payı yüzde 0,36. Türkiye'nin 2024 yılı turizm gelirindeki hedefi 60 milyar dolar, Bakanlığın bütçesi 1,5 milyar dolar. Sayın Bakan, size göre bu rakam çok az değil mi? Yılda 60 milyar dolar gelir getirecek bu sektör size, siz de bunun yüzde 2,5'ini sektöre yatırım olarak döndüreceksiniz. Aslında, sektöre verdiğiniz para yine sektörün kendi parası. Sektörden toplanan gelirler var biliyorsunuz. Bu rakamlara bakarsak 2024 yılında konaklama vergisinden 12,9 milyar lira, TGA turizm payından 4,8 milyar lira toplanması bekleniyor; toplamda 17,7 milyar lirayı Hükümetiniz turizmci sayesinde zaten gelir olarak sağlıyor. Bakanlığımızın 2024 yılındaki bütçesi olan 38 milyar 964 milyon liranın yüzde 45'ini konaklama ve TGA turizm payı oluşturmuş olacak yıl sonunda. Buradan bakınca, bu kadar çok gelir getiren ancak bu kadar yanında bulunmayan başka bir sektör, başka bir bakanlık yok.

Turizmde birçok sorunumuz var, en başta yatırım meselesi geliyor. Rakiplerimiz Orta Doğu'da ve Akdeniz havzasında ciddi miktarda teşvikler ve yatırımlar yapıyor; tabiri caizse, özellikle Orta Doğu'da oluk oluk para aktarılıyor Turizm sektörüne. Bugün Türkiye'de turizm yatırımcılarına kullandırılan kredi stoku 2024'ün ilk dokuz ayında 13 milyar dolar; yeni rakiplerimizden Suudi Arabistan'ın 2030 vizyonu adı altında, içerisinde turizmin de olduğu birçok sektöre 800 milyar dolar yatırması bekleniyor. Burada tek kaynak maddi de değil Sayın Bakan, Suudi Arabistan'daki bu projeler için insan kaynağı olarak İngiltere'deki Surrey Üniversitesinde koskoca bir turizm fakültesi kapatılmış durumda; bütün bu eğitimi de turizm yatırımı yapan Suudiler ödüyor o öğrencilerin geri dönüp çalışması karşılığında. Yine, Yunanistan, yatırımcılarına sağladığı Avrupa Birliği kaynaklı hibelerle, uzun vadeli kredilerle ön plana çıkmaya çalışıyor. Biz 2028 yılındaki turizm hedeflerine ulaşacaksa eğer, bunu yeni yatırımlarla, turizmcinin finansmana erişimini kolaylaştırarak yapabiliriz.

Konumuz çok elbette, bu noktada kısa da olsa sektördeki sorunlardan bahsetmek istiyorum. Turizm sektörü kanunun üzerinde ihracatçı olarak gözüktüyor ancak Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 32'nci maddesinden kaynaklı 5 puanlık ihracatçı indiriminden yararlanamıyor. Oysaki turizm sektörü de hizmet ihracatçısı; bu konuda turizmçilerin çok fazla haklı talepleri var, size iletmek isterim.

Son olarak kısa bir sorum olacak size: 5 Kasım'da İstanbul'daki Formula 1 pistinin ihalesini kazanan firmanın Vakıflar Genel Müdürlüğüne vermiş olduğu sahte kefalet senediyle ilgili bir soru önergesi vermiştik, konu hakkında sizden bir açıklama rica ediyoruz.

Yine, aynı şekilde, seçim bölgemde Kemeraltı'nın UNESCO adaylık süreci var, sanırım Bakanlıkta bekliyor; onunla ilgili de bir gelişme var mı diye size ayrıca sormak isterim.

OVP rakamlarına değinmek istersek... 2025 yılı için 64,7 milyar dolarlık gelir hedefi konmuştu, bu rakam son yayınlanan OVP'de 63,6

milyar dolara geriledi. Turizm gelirlerinin hesaplanmasında sorunlar mı yaşanıyor, sormak isterim. Neden bu geriye gidiş var? Bu noktada size TÜİK'in geçmiş yılları kapsayan ana revizyon çalışmasını hatırlatmak isterim, 2022 yılında TÜİK geçmiş yıllardaki turizm gelirlerinin doğru hesaplanmadığından yola çıkarak bu çalışmayı yayımlamıştı. Yine benzer bir durumla karşı karşıya mıyız? Ödemeler dengesindeki net hata ve noksan payındaki artışın size göre sebebi turizm geliri ve hesaplamalarındaki yanlışlıklar olabilir mi? Çok hızlı konuştuğumu biliyorum, kusura bakmayın.

Çok teşekkür ediyorum, hayırlısı olsun bütçeniz

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Cem Avşar, buyurun.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, çok kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Alevi-Bektaşî Başkanlığının geçen seneki bütçe sunumunda takip eden yıllarda kurumun bütçesinin düşürüldüğünü, bu açıdan genel bütçe içinde tek örnek olduğunu aktarmıştık. Bu sene bu yanlıştan dönülmüş ve bütçe bu yıl ve devam eden senelerde artırılmış, bunun için teşekkür ederiz.

Geçen sene de Başkanlığın kuruluşunun çözüm açısından önemli bir adım olduğunu, cumhuriyet tarihimizde ilk defa bir kamu bütçesine "Alevî" kelimesinin girdiğini ve bütçesinin olduğunu ve bunun ne kadar kıymetli olduğunu belirtmiştik. Ancak, biz, bu meselenin bir kültür meselesi değil, bir inanç meselesi olduğunu altını da çizmiştik. Bugün geldiğimiz noktada, bir yıl gibi kısa bir süre içerisinde söylediklerimizin önemi ortaya çıkmış. Peki, bu kaniya nasıl varıyoruz, ölçümüz ne? En basitinden ele alacak olursak, Alevî toplumunun ihtiyaçlarını bu kurum karşılayabiliyor mu veya ne kadar yetebiliyor, ne kadarına hitap edebiliyor? Siz ne kadar "Bu Başkanlık meselenin inanç boyutuna değil, cemevlerine lojistik destek, kültürel faaliyetler verilmesine yardımcı oluyor." deseniz de konu öyle dev bir konu ki bu hâli bile, Kültür Bakanlığına, o da yetmez gibi bir Bakan Yardımcısının altına bağlanması durumu milyonlarca insanın mezhep, meşrep ve inanç hassasiyetini incitmektedir.

Şimdi, Alevî camianın Başkanlıkla ilgili görüşlerinin ekseriyetini, eleştirileri dinledik. İşte, yönetim şekli, kadrosu, asimilasyon gibi eleştiriler var. "Ya, onlar politik eleştiriler." diyebilirsiniz ama bu eleştiriler yok sayılamaz çünkü bu Başkanlık, bu insanlara yani Alevî camiasına hitap etmektedir. Ben şahsi eleştirilere girmem kurum açısından ama kendi açımdan cumhuriyet tarihinde ve Osmanlı döneminde bu kadar ayrımcılığa, zorunlu göçlere, katliamlara maruz kalmış bir toplumun, buna rağmen "İncinsen de incitme." düsturuyla bugünlere hep "Barış, demokrasi, eşitlik, kardeşlik." diyerek gelen bir toplumun dış etkenlerle asimile edilemeyeceğini, inandığından vazgeçemeyeceğini, tarihten de ders alması gerektiğine inanırım. Ama bugün büyük sorun, bu toplumun inancını yaşatma ve sonraki kuşaklara aktarma sorunudur. Hâliyle bu kurum bu şekliyle de buna maalesef çare olamaz.

Daha kurum "Cemevleri Alevîlerin ibadethanesidir." bile diyemiyor. Neymiş? "İbadethane" denirse sadece cem salonunun ihtiyaçları karşılanırmış, geri kalan kısımları karşılanmazmış, bu konuya nötr kalmak lazımmış. Ya, cemevleri yakın geçmişe kadar bütçeden pay mı alıyordu? İhtiyaçlarını oradan mı karıştırıyordu? Bu toplum bu ihtiyaçları kendisi karşılıyordu ve ibadethane olarak tanınmanın karşısında ihtiyaçları karşılama bir ölçü olamaz. Anayasa 24 ortada, AİHM kararları ortada, bugün Türkiye'de iktidarından muhalefetine siyasetin, en önemlisi bu toplumun kendisinin inancını tarifi ortada. Sen bu açıklamanla Başkanlık olarak bu toplumdaki nasıl kabul görme bekliyorsun?

Sayın Bakan, siz kendi alanına hâkim, ne yaptığını bilen, diğer bakanlıklara da kıyasla başarılı bir bakansınız. Bu mesele sizin Bakanlığınıza da ağır bir yük. Kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum: Alevîlerin "Eşit şartlara sahibiz." diyebilmesi için çocuklarının eğitimde Alevîliği öğrenebilmesi lazım, dede, baba, hoca yetiştirebilmeleri lazım. Alevîlerin kâbusu, kamuda bürokratik kademelere atanamama. Devletle ilişkilerini kısıtlamanın yani ayrımcılığın önüne geçilmesi lazım. Bunun için de aynı AK PARTİ döneminde Alevî çalıştaylarında olduğu gibi, toplumun görüşleri alınarak bir yapı oluşturulmalıdır. Bu yapının ise nüfusu oranında eşit bütçeyle direkt olarak Cumhurbaşkanlığına bağlanması lazımdır. İsteriz ki, bu hâli hemen böyle gündeme alınsın, sizin tarafınızdan da Bakanlar Kurulunda dile getirilsin. Zaman kaybedilmesin ama öyle veya böyle bu ok bu ülkede bu yaydan çıkmıştır. Bugün ya da yarın bu iş bu şekliyle olacaktır.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, devam edeceğiz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonunda bulunmayan Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın Bakana ileilmek üzere kendisine gönderdiği nota ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, Malatya Milletvekili Sayın Veli Ağbaba bugün Komisyonumuzda bulunmuyor, yalnız size iletmem için bana bir not gönderdi. Dolayısıyla, ben de Komisyon Başkanı olarak bir Komisyon üyemizin notunu sizlere iletiyorum. Yazılı olanını ileteceğim fakat bir de sözlü olan var, onu da.

Kendi yazdığı şekliyle söylüyorum: Malatya depreminde koordinatör Bakandınız o dönemde, kendi imkânlarınızla kurduğunuz konteyner kent, kent esnaf konteynerleri, bu esnaf konteynerleri niçin gönderdiğiniz 150 klima, çocuklar için gönderdiğiniz 1.500 bisiklet için çok teşekkür ettiğini iletti bana.

2025 yılında Malatya'nın Kültür Yolu Festivali Projesi'ne alınmasını sağladınız, bunun için de ayrıca size teşekkürlerini iletiyor.

Malatya'nın bir fahri hemşehrisi olarak bundan sonra da desteklerinizi beklediğini söylüyor.

Genelde böyle çok teşekkür etmez ama size teşekkür etti. Huyu değildir yani.

Ayrıca, Malatya Cemevi ve Kültür Merkezinin yapımı için de sizden desteklerinizi rica ediyor. Bunu da benim iletmemi söyledi size.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET ERSOY - Hangisi olacak?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İsmi Malatya Cemevi ve Kültür Merkezi diye yazdı. Bununla alakalı da sizden destek istediğini bana ilettiler. Ben de size kendisi adına iletiyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)

b) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)

c) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Devam)

ç) Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)

d) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)

e) Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)

f) Atatürk Kültür Merkezi (Devam)

g) Türk Dil Kurumu (Devam)

ğ) Türk Tarih Kurumu (Devam)

h) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)

ı) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)

i) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)

j) Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)

k) Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)

l) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)

m) Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Uğur Poyraz...

Sayın Poyraz, buyurun.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkan, değerli hazırım, Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; tabii, sabahtan beri turizm bütçesinde bütün sorunlar tek tek milletvekillerimiz tarafından ifade edildi. Şimdi, ben, Antalya'daki turizmcilerden aldığım, onların bir mektubunu, aslında onların sözlerini ifade edeceğim.

Sayın Bakanın da Bakanlığının da bunların hepsine vâkıf olduğundan eminim ama tarihe not düşmek adına bunu tekrar etmek zorundayım.

Turizm sektöründeki enflasyon, sektörler arasındaki en yükseği, bu da maliyetlerin artmasına, kârlılığın çok düşmesine sebep olmaktadır. Nitelikli eleman bulunamamakta. Bu maaşlar turizm bölgelerinde yaşamaya yetmemektedir. Ben de milletvekili olduğum Antalya'daki kira fiyatlarının ve konut fiyatlarının ne kadar yüksek olduğunu ve oradaki kamu görevlileri dâhil çalışanların ne kadar zorlandığını bir şahidiyim. Nitelikli elemanlar çalışmak için başka ülkelere, özellikle Arap ülkelerine göç ediyorlar. Bu, tabii, tanıdık bir tablo.

Turizm sektörü, gelen döviz ülkeye bırakılan bir sektör, turizm yoluyla ülkemize giren dövizin yüzde 85'i Türkiye'de kalıyor. Tarım ve hayvancılık başta olmak üzere yerli ürünler kullanılıyor, hatta birçok turizm bölgesinde işletmeler lokal üreticiyle birlikte çalışıyor. Bu açıdan da turizmin varlığı son derece önemli. Başka hiçbir sektörde de bunu kolay kolay bulabilmek mümkün değil.

Şimdi, malumunuz, özellikle geçtiğimiz yıl turizm sektörü için, bilhassa da iç turizmde büyük bir kriz yaşandı. Yerli turist Türkiye'yi tercih etmedi uzun süre, kendi ülkesinde tatil yapamaz hâle geldi. Sebebi, ekonomi alanında ciddi kararların sahibi olan Sayın Cumhurbaşkanı elbette. Yabancı turist için bile fiyatlar çok yüksek kaldı. Bunun sizin turizme yaklaşımınızla yakından da ilgisi var. Daha pek çok sebebi de var ama bunların hepsini sıralamaya da vakit yetmiyor. Ama şunu belirtmek istiyorum: Sektörde vergi yükü bunalıcı, birçok kaleme vergi alınmakta, konaklama vergisi, tanıtım vergisi gibi kalemlerde de sektör maliyetleri gereksiz yere yukarıya çekmektedir. Kısaca, devlet üç kuruş vergi geliri yaratmak için sektörü katbekat zarara uğratmakta, kârlılığı ve Türkiye'ye katkısını baltalamaktadır. Yurt dışına kaçan, kaçmak zorunda kalan yerli turistler sebebiyle de milyarlarca dolar döviz yurt dışına kaçmakta; kaç yapayım derken, turizmde ekonominin de iki gözü birden oyulmaktadır.

Turizm Geliştirme Ajansına verilen vergilerden vazgeçilmelidir. Ayrıca, belediyeler turizm bölgelerinde yeterli hizmet verememektedir çünkü yaz ve kış arasında turizm bölgelerindeki belediyelerin müthiş bir nüfus farkı ortaya çıkmaktadır. Nüfusu 10-20-50 bin olan bölgeler 250 bin, 500 bin, 1 milyon kişiye hizmet vermek durumunda kalmaktadır ve bu belediyelerin bu hizmeti verdikleri alanda âdeta bir hizmet yoksunu durum söz konusudur.

Turizm işletmecileri demektedir ki: "Biz Turizm, Tanıtım ve Geliştirme Ajansına vereceğimiz vergileri belediyelere verelim. Belediyeler de bu kaynakla ihtiyaç duyulan altyapı yatırımlarını gerçekleştirsinler." Dahası da var, kalifiye elemanların turizm bölgelerinde

konaklamalarını sağlamak adına kullanılmayan lojman alanları turizm yatırımcılarına turizm çalışanlarının konaklaması için tahsis edilmelidir; bunlar turizmcielerin talepleri.

Tabii, yıllardır çözülemeyen bir konu daha var: Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı DÖSİMM bünyesinde çalışan sanatçılar; bunlar toplam 79 kişi, bu sanatçılar işçi ve memur kadrosunda. Özellikle Kırşehir, Kırkkale İl Kültür Müdürlüklerinde abdallar ve ustalar topluluğu; Edirne İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünde Roman dans ve müzik topluluğu bu personelin başını çekmektedir. Bu sanatçıların da ait olmaları gereken kadrolarda çalıştırılması hususunda talepleri var.

Son olarak da son dönemde sosyal medya dâhil birçok medya mecrasında hepimizin gözünün önüne gelen bu vahşet görüntüleri... Bu vahşet görüntüleri elbette halkın bilgi alma özgürlüğünün bir parçası ancak bunların son dokuz on aydır yoğunlaşması, bu yoğunlaşmaya karşı başta BTK, İletişim Başkanlığı ve RTÜK olmak üzere gerekli özenin ve gerekli müdahalenin olmadığını görmekteyiz. Bununla birlikte eş zamanlı da iktidar tarafından dile getirilen bir “cezasızlık algısı” tanımlaması var. Cezasızlık algısı, cezaların artırılması yönünde kamuoyunda bir talep olduğu ve iktidarın bu talebe göre hareket edeceğinin de aslında öncülü. Bununla birlikte sokaktaki cinneti ortadan kaldırmadan cezaları artırmanın bir çözüm olmayacağı kanaatindeyiz. Bunun bir istibdat rejiminin ayak sesleri olduğuna ilişkin kaygılarımızı ve farkındalığımızı da ifade etmek istiyoruz.

Sabrınız için teşekkür ediyorum.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Metin Ergun...

METİN ERGUN (Muğla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli üyeler, Sayın Bakan, Bakanlığımızın kıymetli temsilcileri; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Ben de düzenli bir konuşmayı yapmayacağım çünkü Bakanlıkla ilgili dile getirilmesi gereken birçok husus dile getirildi. Sadece, turizm sektörümüzün göz bebeği olan ama son yıllarda çok fazla göç almasından dolayı ve buna bağlı olarak plansız yapılaşmadan dolayı âdeta talan edilen seçim bölgem Muğla'yla ilgili bazı hususlara dikkat çekmek ve bunlarla ilgili bazı sorular sormak istiyorum. Bu soruların bir kısmı doğrudan doğruya Bakanlıkla ilgili, bir kısmı Bakanlığın da müdahale etmesi gereken hususlar, bir tanesi ise Sayın Bakanın şahsi şirketiyle ilgili olacak.

Sorularıma başlıyorum. Birincisi: Muğla'nın ulaşım ve içme suyu altyapısı her anlamda eski ve yetersiz durumdadır; bütün Muğla'yı kastediyorum, vilayetin genelini kastediyorum. Bakanlığınız turizme de zarar veren bu altyapı sorunlarının giderilmesi için şimdiye kadar ne tür sorumluluklar üstlenmiştir ve neler yapmıştır? Bunu merak ediyoruz.

Bir diğeri: Muğla'nın karşı karşıya olduğu en önemli çevresel tehditlerden biri orman yangınlarıdır. Özellikle yaz aylarında sık sık büyük ölçekli yangınlar çıkmakta, tarım ve turizm sektörleri açısından ciddi riskler oluşturmaktadır. Bakanlığınız bu riski azaltmak için kurullar nezdinde herhangi bir inisiyatif almış mıdır, nelerdir bunlar? Bunu merak ediyoruz.

Bir diğeri husus Sayın Bakan: Yaz turizmine aşırı bağımlılık kış aylarında Muğla kent ekonomisinin büyük bir durgunluk yaşamasına neden olmaktadır. Bu sebeple, turizmi daha sürdürülebilir hâle getirmek için alternatif turizm türlerine yönelik destek ve teşviklere ihtiyaç vardır. Bakanlığınız bu konuda bugüne kadar hangi politikaları uygulamıştır ve bundan sonra ne yapmayı planlamaktadır?

Bir başka husus, bir başka soru: Marmaris'te SİNPAŞ Kızılbük Projesi tüm itirazlara karşın devam etmektedir. Turizm sezonundaki inşaat yasağına dahi uymadan devam eden, Marmaris'in doğal güzelliklerini yok edecek ve turizmi de olumsuz etkileyecek olan bu ve benzeri projelere karşı Bakanlığınızın tutumu nedir? Merak ediyoruz çünkü Marmaris'in o güzel coğrafyasına Sinpaş âdeta bir hançer gibi saplanmış durumdadır.

Bir diğeri husus: Siz de biliyorsunuz, Milas-Ören yolu ve Ören ile Bodrum'u bağlayan, Mazı üzerinden bağlayan yol çok yetersiz kalmaktadır. Yine aynı şekilde Seydikemer-Söğüt kara yolu bitirilememiştir. Bu Karabel Tüneli açılmamıştır. Saklıkent yolu çok dar ve âdeta köy yolu niteliğindedir. Muğla gibi bir turizm kentine bu ulaşım problemleri açıkçası yakışmamaktadır. Bakanlığınız Muğla'da turizmi son derece olumsuz etkileyen, özellikle Fethiye turizmini çok etkileyen bu ulaşım ve altyapı problemlerinin giderilmesi için kendi bünyesinde veya ilgili kurumlar nezdinde hangi adımları almıştır veya atmayı düşünmekte midir?

Bir diğeri husus, Bodrum'da “Cennet Koyu” olarak bilinen ve imar planlarında orman olarak görünen, içinde arkeolojik ve doğal sit alanlarının da bulunduğu koyda bir otel yapılmak istenmektedir. Yargı kararlarına rağmen projeye devam edildiği anlaşılmaktadır. Bakanlığınız Muğla'nın doğal güzelliklerini korumak adına bu projeye ilişkin bugüne kadar hangi adımları almıştır?

Bir diğeri husus Sayın Bakan: Basına ve kamuoyuna yansıyan çeşitli haberlerde -bu kişisel şirketinizle alakalı- Sayın Bakanın sahip olduğu Ersoy Otelcilik İnşaat ve Turizm İşletmeciliğinin Muğla ilimizin Bodrum ilçesinde bulunan Çiftlik Mahallesi Adalyalı mevkinde beş yıldızlı bir otel projesi gerçekleştirmek istediği iddia edilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ergun, teşekkür ederim.

METİN ERGUN (Muğla) - İsterseniz Bakanımızla ilgili soruyu sorayım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Siz not olarak da verin lütfen, aynı gidiyoruz.

Sayın Ulaş Karasu? Yok.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ahmet Erbaş, buyurun

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Teşekkür ederim.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım ve değerli bürokratlar; bütçemiz şimdiden hayırlı uğurlu olsun diyoruz.

Sayın Bakanım, 6'ncı bütçede konuşuyoruz -kendim için söylüyorum ben- Türk turizmini deniz-kum-güneş, üçünden kurtardınız. Artık dünya da deniz, kum ve güneş üzerine kurulu bir turizm alanı kalmadı. Turizm çeşitlendi, turizme yeni oyuncular katıldı. Şimdiye kadar hiç bilmediğimiz ülkeler turizmde ön plana çıkmaya başladı ama her geçen gün biz turizmde iyi yol katediyoruz, hızla geliyoruz ve birçok konuda da daha dün rakip olarak gördüklerimiz Yunanistan, İspanya ve İtalya gibi ülkelerin de aslında önlerine geçerek onlara da örnek olduğumuz birçok alanlar da var. Bu konudaki emeğinize çok teşekkür ederim Sayın Bakanım. Bakanlığınızın birçok birimi teşekkürü hak ediyor ama ben aklıma gelen birkaç tanesini hemen hızlıca -zamana karşı oynadığımız için- söyleyeyim. Devlet Tiyatrolarına çok teşekkür ederim. Oyuncu rekoru, seyirci rekoru kırıyorlar, aynı zamanda illeri dolaşıyorlar çok büyük bir kapasiteyle. Bu önemli bir şey ama her şeyden önemlisi de "sanatçı" adı altında yıllarca sahneye çıkmayan ama bu devletin maaşını alan arkadaşlara tiyatrocunun olduğunu da hatırlattılar, bu, çok önemli. On yıl, on beş yıl hiçbir oyuna çıkmayan, onu öne çıkmadığı için de vicdan azabı duymayan, bir dilekçe dahi verip de "Ya, bana niye oyun vermiyorsunuz?" diyenlere karşı da yaptığımız mücadeleyi yürekten destekliyoruz. Aldıkları maaş devletin maaşı, yoksa gider özel tiyatro kuruyorlar, dizilerde de oynuyorlar, kimsenin de karıştığı yok bunlara.

Yine Sinema Genel Müdürlüğünün yaptığı işler için çok teşekkür ederim. Sayın Bakanım, Kütahya'ya ilk defa bu sene tır gönderdiniz. Kütahya ilk defa bir sinema tırıyla karşılaştı. O çocukların heyecanını, o kalabalığın heyecanını görmeyi isterdim. Sayın Bakanım, Kütahya olarak biz çini ve seramikte dünyaya kafa tutuyoruz, artı Çin'e de kafa tutuyoruz, bir sanat şehriyiz. Aynı zamanda da UNESCO Geçici Miras Listesi'nde bulunan çok önemli bir yerimiz var, Aizanoi. Şimdi buna bir de Tavşanlı Höyüğü'nü ekliyoruz, 46 hektar alan üzerinde, bulunan bulguların bir kısmını siz de paylaştınız, 8 bin yıllık bir tarihten bahsediyoruz. Bulunan mührü siz de yayınladınız. Dünya Miras Listesi'ne girmesi için Aizanoi'nın... Aynı zamanda, Tavşanlı kazısı da inşallah bu yere girecek. Bu konudaki katkılarımız için, destekleriniz için çok teşekkür ederiz. Hem eski eserlerin ortaya çıkarılmasında hem de kaçırılıp giden eski eserlerin yurdumuza dönmesinde gösterdiğiniz büyük gayret de çok önemli. Bu sene çok büyük bir bütçe ayırdınız buna.

Aynı zamanda ben Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşıyım, orada da Vakıflar organizasyonu ile beraber çok güzel restorasyonlar yapılıyor. Ben buradan Vakıflar Genel Müdürlüğüne çok teşekkür ediyorum.

Tabii, çok önemli bir sisteminiz var efendim, Müze Ulusal Envanter Sistemi, MUES. Şu anda Türkiye'de nerede neyiz var, hepsini bir kontrol altına aldınız ki şimdiye kadar bu yazılımı yoktu Türkiye'nin ama şimdi bu yazılımla... Bu yazılımın mutlaka bir şekilde Kıbrıs'a da eklenmesi lazım.

Ben bu vesileyle, Devlet Tiyatrolarına, Sinema Genel Müdürlüğüne, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne, Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğüne -Sayın Bakanım, personel genel müdürlükleri genellikle ulaşılamaz bir yerdir bakanlıklarda- bütün siyasilerin çok rahatlıkla ulaştığı Personel Genel Müdürlüğüne çok teşekkür ediyorum.

Aile içi şiddetin arttığı, silah kullanımının bu kadar arttığı bir dönemde RTÜK'ün bu konudaki aldığı bütün kararların destekçisi olacağımızı ve yanında olacağımızı bir kere daha belirtiyorum.

Şahsım adına, 2025 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diler, saygılarımı sunarım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erbaş, teşekkür ederim.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığınızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, göreve geldiği günden bu yana yaşanan kültürel ve bölgesel krizlere rağmen turizm konusunda Türkiye'nin tecrübelerini yansıtan başarılı çalışmalarından dolayı Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarıma ve bürokratlarına teşekkür ediyorum.

Türk kültürünün dünyayı çevreleyen bir medeniyet havzası oluşturması, bu havzada etkili olması, Türk milletinin zengin birikiminin yanında, Türk milleti ile kültürüne olan ihtiyacı ve güveni de göstermektedir. Bu sebeple, özellikle yeni bin yılla birlikte millî kültür ve unsurlarının tehdit altına girmesi, bu unsurların zamanın ruhuna ve kaynağına uygun şekilde yorumlanarak yaşatılmasını zorunlu kılmıştır. İnce işçilikleri ve beraberinde getirecek bu yönde bir gayretin sergilenmesi, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın en önemli sorumluluklarından biridir.

Diğer yandan, kültürün, tarih şuurunun yaşatılmasıyla birlikte etkili bir lokomotif dönüşebileceği tartışmasız bir gerçektir. Çünkü tarih şuurunu taşıyan milletlerin millî kudret ve medeniyet hamlelerinde başarıya ulaştığı tecrübeyle sabittir. Biliyoruz ki tarih bir kültür ve şuur kaynağı hâline getirilmedikçe tıpkı toprak altında kalan kıymetli madenler gibi hiçbir mana ifade etmeyecektir.

Sayın Bakanım, bu vesileyle, seçim bölgem İzmir'de gerçekleştirdiğim çalışmalar esnasında vatandaşlarımızın şahit olduğu şeyleri ve bazı beklentilerini de ifade etmek isterim. Selçuk ilçemizde milyonlarca misafir ağırlayan, dünyanın en önemli destinasyonlarından Efes Antik Kenti esnafımız bölgedeki yoğunluk sebebiyle problem hâline gelen otopark probleminin hem kendilerini hem de gelen misafirleri zor durumda bıraktığını ifade etmektedirler. Yine, aynı bölgede güvenliği sağlayan kolluğun 17.00'den sonra görev yapmasının bölgedeki güvenliğin sağlanması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, şehrimizin değerlerinden birisi olan, 1830'lu yıllarda inşa edildiği bilinen İzmir Etnografya Müzesinin yenileme işlerinin hızla bitirilmesi ve müzemizin ziyarete tekrar açılması hususunda gerekli hassasiyeti göstereceğinize inanıyorum. Tarımın, sanayinin ve turizmin bir arada ahenkle varlığını sürdürdüğü ender şehirlerden biri olan İzmir'imizin kazandırılacak yeni turizm destinasyonlarıyla turizm konusunda çok daha iyi yerlere geleceği kesindir. Yeni projelerin hayata geçirilmesiyle İzmir'in turizmde hak ettiği yere gelmesi için Bakanlığınızın gösterdiği gayretin bundan sonra devam edeceğine de inanıyoruz, buna da Allah indinde şahidiz. Bu manada, özellikle Çeşme projesi olarak bilinen Ege turizm merkezinin Çeşme etabı başta olmak üzere, İzmir'in yatak kapasitesini artıracak yeni projelerin planlarının bir an önce bitirilerek hayata geçirilmesi önem arz etmektedir çünkü bugüne kadar Türk turizminde ilkler ev sahipliği yapan İzmir'in Türk turizminde ufuk açacak projelerle sadece İzmir'e değil, ülkemize de çığır atılacağı

ortadadır. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşiv Binası, PTT Başmüdürlüğümüzün on yıllığına tahsis edildiğini bildiğimiz eski İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Hizmet Binası gibi hazineye ait olan ve her biri İzmir'imiz için değerli olan bazı taşınmazların kullanılabilir hâle getirilmesi için çalışma yapılması ve İzmir'imizde daha nice yıllar hizmet vermesi yerinde olacaktır.

Son olarak, UNESCO Geçici Listesi'nde bulunan Kemeraltı'nın bir an önce asıl listeye geçmesi ve projeleri bitmiş müze ve kütüphane binalarımız ile kültür varlıklarımızın hizmete geçirilmesi de İzmirli hemşehrilerimizin beklentileri arasındadır. Sayın Bakanım, Türkiye'nin gönül coğrafyasında TİKA kurumumuzun daha aktif çalışması gerektiğini vurgulamak istiyorum.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Bakanlığınızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Osmanağaoğlu, teşekkür ederim.

Sayın Oğuz Kaan Salıcı, buyurun.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, size doğrudan bağlı Vakıflar Genel Müdürlüğü, Formula 1 yarışlarının yapıldığı İstanbul Park ihalesini Lale Cander'in sahibi olduğu Can Bilim Eğitim Kurumları Anonim Şirketine verdi. Üstelik, koskoca Şişli ve Beyoğlu ilçelerinin dörtte 1'i büyüklüğünde bir alanı yıllık sadece 4 milyon dolara kiraladılar. Bu parayı ödediler mi? O da muamma. Şirketin ihaleye girebilmek için Vakıflar Genel Müdürlüğüne 7 milyon 683 bin dolarlık teminat mektubu vermesi gerekiyordu; verdi vermesine de sahte kefalet senedi verdi. "MAPFRE Kefalet Sigorta" adlı fason bir şirket adına düzenlenmiş bir belge bu, bu fason şirketin yetkilisi Bulgar vatandaşı Lyudmil Slavchev. Bildiğimiz MAPFRE Sigorta değil, onun ismi taklit ediliyor ki gerçek MAPFRE Sigorta "MAPFRE Kefalet Sigorta" hakkında evrakta sahtecilik, ihaleye fesat karıştırma ve dolandırıcılık suç duyurusunda bulundu; İstanbul'da bu konuda yürüten bir soruşturma var. Ben bunu ortaya çıkardım ama sizden bu konuyla ilgili ısrarlı sorularımıza hiçbir yanıt alamadık. Hatta Lale Hanım iddialarımı ortaya koyduğum paylaşımına mahkemeden erişim engeli getirdi.

Şimdi, size 4 sorum var Sayın Bakan: Sorumlular hakkında herhangi bir işlem yaptınız mı? Diyelim ki ihale şartnamesine aykırı bir durum oluştu ve kamu zararına yol açtı; bu zarar nasıl giderilecek? Kefalet senedi sahte, Bulgar mafyası mı çözecek işi? Bu konuyu size ısrarla sormama rağmen neden bir açıklama yapmadınız; yazılı veya sözlü bir açıklama yapmak bu kadar zor mu? Sahte kefalet senedini kabul ederek 4 milyarlık bir kamu zararına neden olduğunuz için istifa edecek misiniz?

Tabii, Sayın Bakan böyleyken Bakan Yardımcısı boş durur mu? Sayın Batuhan Mumcu -Sayın Bakan Yardımcısı- basına yansıyan haberlere göre 6 Şubat depreminde zarar gören vakıf mallarının onarımıyla ilgili ihaleler bu beyefendinin elinden geçiyor. Önce, ihaleyi alacak firmaları belirliyorlar, sonra dönüp ihale bedelinin yüzde 10'u tutarındaki parayı bazı şirketlere aktarmasını istiyorlar. 50 milyonluk ihale varsa 5 milyon lira da kendisinin belirlediği şirketlere aktarıyor. Bu iddialar doğru mu?

Gelelim borsa konusuna. Beyefendinin eşi Neslihan Mumcu Hanımefendi "Bulls" diye bir şirkete ortak. Bulls, Sermaye Piyasası Kurulundan yaklaşık 2 milyon lira para cezası aldı geçen ay; gerekçe, borsa spekülasyonu. Bitti mi? Bitmedi. Biliyorsunuz, tarihte parayı ilk bulanlar Lidyalılar. Ortağı olduğu diğer şirketin adı da "Lydia Yatırım Holding." Bu Holdingin de bir ortağı var, Enver Çelik. Enver Çelik, 2019 ve 2020 yıllarında borsada işlem yapması yasaklanan bir şahıs; Denizbank, Finansbank, İhlas ve Yeşil Yatırım gibi hisselerde küçük yatırımcıları zarara uğratan spekülasyonları tespit edilmiş, bu nedenle altı ay ve bir yıl gibi sürelerle çeşitli cezalar almış. Bu şirketin bir de Yönetim Kurulu Başkanı var, Kemal Akkaya; bu kişinin de adı borsa spekülasyonu ile sık sık anılıyor.

Sayın Batuhan Mumcu, altı yedi yıl öncesine kadar evinin kirasını ödemekte zorlanan bir kişi olarak bugün Ankara'nın en lüks sitelerinden Angora Evleri'nde nasıl 2 villa sahibi oldunuz? İş hayatına dokuz yıl önce bir devlet memuru olarak başlayan birisine göre sizce de çok lüks bir hayat sürmüyor musunuz? Siz, lüks hayat sürenlerin gelirlerinin tespiti için çalışan Sayın Mehmet Şimşek'in radarından kaçmışsınız anlaşılır. Şirketlerin halka arz edilmesi sürecinde mevcut SPK Başkanıyla ortak çalıştığımız iddiaları doğru mu? Eşiniz ve siz borsada toplam ne kadarlık bir portföy yönetiyorsunuz? Bu işleri daha önce Özel Kalem Müdürlüğünü yaptığımız Ünsal Ban'dan mı öğrendiniz? Mevcut SPK Başkanıyla ahbapsınız, hiçbir küçük yatırımcı sizinle yarışamaz. Küçük yatırımcıların sizin işlemleriniz yüzünden zarar etmesi karşısında vicdani ve hukuki bir sorumluluk hissediyor musunuz? Borsada bilerek fiyat dalgalanmalarına sebep oldunuz mu?

Sorularım bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Salıcı, teşekkür ederim.

Sayın Gizem Özcan, buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başlarken şunu belirtmek istiyorum: Benim de ailemin büyük bir çoğunluğu turizmden ekmeğini çıkarıyor. Dolayısıyla amacım, içeriden samimi değerlendirmelerde bulunmak.

Değerli milletvekilleri, can alıcı bir konuyla başlamak istiyorum. Konaklama vergisi düzenlemesi 2023 yılının başında yürürlüğe girdi. Buna göre, turistik tesislerde konaklayanlardan buradan aldıkları hizmetler üzerinden yüzde 2 oranında vergi alınıyor. 2024 yılında hedef 12,9 milyar, ilk on ayda 9,6 milyar toplandı. Turizm için ihtiyaç duyulan tüm altyapı hizmetleri -yol, su, temizlik ve bunun gibi- yerel yönetimlerden beklenirken konaklama vergilerinin belediyelere verilmemesi kabul edilemez bir durumdur. Sayın Bakan, konaklama vergisi çoğu ülkede olduğu gibi yerel yönetimlere verilmelidir. Bu, aynı zamanda turizme ayrılan ek bir bütçe anlamına gelecektir.

Diğer bir önemli konu -ki bunu defalarca dile getirdik- yerel yönetimler, gelen turiste göre genel bütçeden pay almalıdır. Muğla, yaklaşık 5 milyon kişiyi ağırlıyor, oysa kayıtlı nüfus 1,1 milyon, 2023'te 1 milyon 66 bindi. Sayın Bakan, gerçekten, artık, bu konuda bir çözüm bekliyoruz.

Ayrıca, fuar ve destinasyon tanıtımlarında başta belediyelere, ticaret odalarına, otelciler derneği gibi kuruluşlara Türkiye standında yer

alabilmeleri için finansal kolaylık sağlanması gerekiyor. Muğlalı turizmci küresel alanda doğru ve etkin bir destek bekliyor.

Marmaris'imiz, 2021 yılında sekiz gün süren orman yangınlarıyla sarsıldı; aralık ve ocak aylarında ise sellerle önünde ağaç engeli kalmayan toprak ile çakıl taşları denize akarak ciddi bir kirlilik oluşturdu, tabanda yaklaşık 15 bin metreküp balçık var. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Abdulkadir Uraloğlu açıkladı, temizleme çalışmaları başladı ama hemen kesildi. Soruyoruz buradan: Neden? Sayın Bakan, temizleme çalışmalarının bir an önce yeniden başlatılması ve önümüzdeki yıl turizm sezonu başlamadan önce bitirilmesi hususunda kıymetli desteğinizi bekliyoruz.

Aynı şekilde, Fethiye Körfezi'ndeki kirlilik sorunu, çözüm bekleyen, aciliyet arz eden ve sürdürülebilir turizm için önemli bir sorun. Bu konu da turizmi doğrudan etkiliyor, sezon açılmadan mesafe katedilmesi gerekiyor.

Sayın Bakan, Marmaris'teki Selimiye köyünün hemen yakınında yer alan Kameriye Adası'nda bulunan Ortodoks kilisesi kalıntıları birinci derece doğal sit alanı ve içinde kalan yapı kompleksi, korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Mevcut hâliyle her geçen gün daha çok doğal ve insani tahribata uğrayan bu kültür varlığı bir an önce restore edilmeli.

Bodrum için de en önemli konulardan biri asayiş sorunu. Bodrum için yabancı dil bilen emniyet güçleri personelinin artırılması gerekiyor. Bu noktada, turizmde nitelikli elemana ulaşmak büyük sorun. Bunun için personel desteğinin yanında, personellerin yaşadığı barınma sorununun çözümü için de işletmecilere destek yapılmalıdır.

Diğer bir konu ise Fethiye Kayaköyü, Yunanistan'a mübadeleyle giden Rumlardan kalan tarihî bir güzellik. Ne yazık ki Kayaköy'e dair planlanmış veya uygulamaya geçirilmiş bir kültür turizmi çalışması da bulunmamaktadır.

Değerli milletvekilleri, turizm tesislerini güneş enerji santrallerine yönelmemiz gerekiyor. Bu, iklim kriziyle mücadeleyi de aynı zamanda desteklemiş olacaktır. Marmaris'ten örnek verirsem, son on yıl ortalaması göz önünde bulundurulduğunda, yılın 284 günü güneşli geçiyor. En uzun ve en kısa gün ışığı sürelerinin ortalaması ise 12 saat 36 dakika. Bu veriler doğrultusunda, GES'lerin yaygınlaştırılması, hem son dönemde artan enerji maliyetlerine karşı turizmciyi koruyacaktır hem de sürdürülebilir turizm için bir katkı olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özcan, teşekkür ederim.

Ayşe Sibel Yanık Ömeroğlu, buyurun.

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, saygıdeğer milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yüksek döviz girdisi, cari açığın kapanmasına olan katkısı ve rekabet avantajıyla son derece önemli olan Kültür ve Turizm bütçesini görüşüyoruz. Doğru politikalar ve iyi bir bütçeyle ülkenin tanıtımı, itibarı ve ekonomisi güçlenecektir. Sayın Bakan, bu anlamda baktığımızda, 14,7 trilyonluk toplam bütçede yaklaşık binde 4'ü olan 53 milyarlık Kültür ve Turizm bütçesinin çok düşük olduğu bir gerçektir. On İkinci Kalkınma Planı'nda 38 maddede özetlenen turizm hedef ve politikalarının bu bütçe imkânlarıyla gerçekleştirilmesi hiç mümkün değildir. Tabii, ülkenin içinden bir türlü çıkmadığı ekonomik krizin bütçede etkisi olduğu malumdur ancak burada bütçenin doğru kullanılmasının önemi ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'nin dört bir yanı doğa harikaları, tarihî miraslar ve kültürel değerlerle örülüdür. Sahip çıkılıp turizme kazandırılmamış ve kaderine terk edilmiş nice kültür ve tabiat zenginliklerimiz vardır. Sadece İstanbul'u ele aldığımızda bile ihmal edilmiş birçok tarihî eserimiz mevcuttur. Sayın Bakan, İstanbul, 2023 verilerine göre 20 milyona yaklaşan ziyaretçi sayısı ile dünyada en çok ziyaret edilen 1'inci şehir olmuştur. 2024'ün ilk dokuz ayında 14 milyonu aşan ziyaretçi sayısının sene sonunda 20 milyonu aşması beklenmektedir. Tek başına İstanbul'un bu yılın ilk dokuz ayında turizm geliri yaklaşık 20 milyar dolar, sizin de sunumunuzda belirttiğiniz gibi, toplam turizm gelirimiz ise 46,9 milyar dolardır. Bu büyüklükte bir getiriye karşı Bakanlığımıza 1,5 milyar dolarlık bütçe ayrılmış olması gerçekten anlaşılabilir değildir. Sanırım siz de bu durumdan çok hoşnut değilsinizdir. Ayrıca, aktarılacak olan bu bütçenin miktarına karşı getirisi de katbekat fazla olacaktır.

Sayın Bakan, yapılan çalışmalar, İstanbul'un kültürel, doğal, sosyal değerlerinin yeterince araştırılmadığını göstermektedir. Kentin turizme yönelik potansiyellerinin büyük bir kısmının şimdiye kadar yeterince iyi anlaşılmadığını, tanıtılmadığını ve değerlendirilemediğini düşünmekteyiz. Yani bu demek oluyor ki turizm gelirleri çok daha yüksek olabilir. Ayrıca kültür, turizm sektörüne yapılacak yatırımlar yalnızca gelirleri artırmayacak, istihdama da büyük katkı sağlayacaktır.

Sayın Bakan, peki, afet riskine karşı tarihî değerlerimiz korunuyor mu? İnsan hayatını hiçe sayan politikalarla depreme dirençli kentler oluşturamayan iktidarınız ne yazık ki aynı duyarsızlığı tarihî eserlerimizde de göstermektedir. Ayrıca, bugüne kadar gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projeleri de kültürel kimliğe ve yapıya uygun tasarlanmamıştır. Deprem bir yana, liman projelerinde bile su altı tarihimiz, mirasımız uygulanan inşaat teknikleri nedeniyle yok edilmektedir ve ne yazık ki ÇED raporlarında tarihî mirasımız göz ardı edilmektedir.

Sayın Bakan, gelelim kültür ve sanat bütçesine. Bu bütçe de çok düşüktür maalesef; çocuklarımıza, gençlerimize kültür ve sanatın bir yaşam alışkanlığı olarak gelişmesi için gerekli eğitimler verilememektedir. Diğer yandan bu ekonomik kriz ortamında vatandaşın, özellikle de gençlerimizin sanatsal etkinliklere bütçe ayrımları mümkün değildir. Sadece devlet imkânlarıyla sunulan kültür, sanat etkinlikleri yeterli olmamaktadır. Yaygınlığı ve erişilebilirliği artırmak adına özel tiyatrolara eşit ve yeterli kaynak aktarılmalıdır, en azından salon ve turne desteği sağlanmalıdır, kime ne kadar destek verildiği de kamuoyuyla açık bir şekilde paylaşılmalıdır. Ayrıca, biletlere uygulanan yüzde 20 KDV'nin çok yüksek olduğunu da belirtmek isterim.

Sayın Bakan, son olarak sormak isterim ki On İkinci Kalkınma Planı'nda yer verdiğiniz usta-çırak yöntemiyle devamlılığı sağlanabilen ve yok olma tehdidi altındaki geleneksel Türk sanatlarını bu bütçeyle nasıl yaşatabileceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Bütçenin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yanıkömeroğlu, teşekkür ederim.

Şimdi, Nurhayat Altaca Kayışoğlu, sonra Yılmaz Hun, sonra Çiçek Otlu, sonra Yasin Öztürk, sonra Ramazan Kaşlı, Tuba Vural Çokal olarak devam edeceğiz.

Buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben genel olarak bütçeyi Brecht'in Tahterevalli şiirindeki düzene benzetiyorum. Bir avuç insan, yandaş müteahhit yukarıda kalsın diye aşağıda milyonlarca insan, vatandaşımız çalışmak zorunda ve onlardan vergi toplanmasını düzenliyoruz ve bu vergi sisteminin ve bu bütçenin çok adaletsiz olduğunu belirtmek istiyorum. Fakat Bakanlığımız bütçesini yine de ayrı bir yere koyuyorum Sayın Bakan. Milletimizin en azından böyle sıkıntılı bir dönemde hayat damarlarından birinin canlanmasını sağlaması dileğiyle şimdiden baştan öncelikle bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Bursa'dan başlamak istiyorum. Bursa tarihi, kültürel ve doğası bakımından çok zengin, 3,5 milyonluk bir şehir fakat maalesef Bakanlığımızın bütçesinden hak ettiği yeterli payı alamıyor, turizmde de aynı şekilde gelir elde edemiyor. UNESCO Dünya Mirası kapsamında Cumalıkızık'ımız var, başka birçok sayılabileceğim ilçemiz, mahallemiz, gölümüz varken maalesef tanıtımlarda da Bursa'ya yeterli derecede yer verilmiyor. İznik ilçemiz hak ettiği ilgiyi görmüyor, ilk Konsil'in toplandığı yer, Hristiyanlar açısından kutsal bir yer fakat turist gelmiyor. Yani sabah Saadet Partisi Milletvekilimiz Mehmet Bey de belirtti, restorasyonlarda sorunlar var. Ayasofya yani uygun bir şekilde restore edilmedi. Kilise yani sonuçta camiye çevriliyor, gelen turist giremiyor, dolayısıyla da ilgi görmüyor. Aynı şekilde, orada bir yılda biteceği söylenen, 2012'de çalışması başlatılan bir İznik Müzesi vardı ve sekiz yıl sürdü, sekiz yılın sonunda da adı değişti, Arkeoloji Müzesi'ymen İslam Eserleri Müzesi oldu; Bizans, Roma eserleri bir depoya atıldı. Bunu gündeme getirdik, getirdikten sonra bir müze daha inşa edildi, oraya alındı. Fakat bu müzenin de çatısı -Sayın Bakan- surların üstünde yani surların boyutunu geçmemesi gerekirken maalesef orada da o çatılar İznik Surları'nın silüetini kapatmış durumda ki Çin Seddi ve Diyarbakır Surları'ndan sonra İznik Surları dünyanın 3'üncü uzun suru olarak ölçülmüş. Burada da İstanbul Kapı restorasyonu tamamlanmış, açılması bekleniyor. Bunun ne zaman açılacağını sormak istiyorum. Yine, İznik Gölü'nün kuzeybatısında Orhangazi ilçemiz var, orada bir Ulupınar Höyüğü var ki bir açık hava müzesi olarak gün yüzüne çıkarılmayı bekliyor. Mudanya, yine, turizm anlamında hak ettiği ilgiyi görmüyor. Myrleia Antik Kenti var, 2800 yıllık; belediyemiz burada elinden geleni yapıyor ama orada da arkeolojik kazı çalışmalarının başlatılmasını bekliyoruz.

Uludağ Alan Başkanlığıyla ilgili plan çalışmalarının başladığını söylediniz. Şimdi Uludağ, Kapadokya ve Çanakkale Alan Başkanlığıyla aynı statüye konulamaz Sayın Bakan çünkü burası üç kıtanın kesiştiği, binlerce endemik türün, canlının olduğu, hem Bursa'ya hem de Türkiye'ye oksijen kaynağı, su kaynağı bir millî park ve korunması gerekiyor. Bursalılar ve çevreciler bu konuda çok hassaslar yani planlama yapılırken oranın betonlaşmasına istemiyorlar, ranta açılmasını istemiyorlar, inşaat metrekarelerinin artmasını istemiyorlar ve hassasiyetle yapılmasını istiyorlar bu planın; biz de bunun takipçisiyiz. Sizin de bu yönde hassas davranacağınızı düşünüyorum ve bu konuya dikkatinizi çekmek istiyorum.

Tiyatrolarla ilgili iletilen sorunlar ve beklentiler var. Devlet Tiyatrosu sanatçıları -herhâlde daha önce de gündeme getirildi- maaşlarının yetersizliklerinden bahsediyorlar ve özellikle de tabii İstanbul gibi bir yerde geçinmenin zorluğundan bahsediyorlar, bize ilettikleri bordrolar da var. Özel tiyatrolarda Bakanlığımızın Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünden her yıl bir kez yardım aldıklarını fakat kesilen vergiler ve diğer kesintilerle bunun anlamsızlaştığını söylüyorlar; hele hele salonu olan özel tiyatroların masraf ve risklerinin de fazla olduğunu söylüyorlar. Satılan biletlerin KDV oranının minimuma düşürülmesini istiyorlar ki bu talep de oldukça haklı bence.

Ayrıca sportif faaliyetlerde nasıl bir sponsorluk sözleşmesi yapma imkânı varsa tiyatrolarla ilgili de bu kapsamda bir düzenleme gerçekleşirse özel sektörün de bu sponsorluk sözleşmesi kapsamında sanatı, tiyatroları desteklemesinin önü açılabilir. Sahnesi olmayan özel tiyatrolar da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Kayışoğlu.

Süreyi uzatamıyorum, siz söyleyin son cümlelerinizi lütfen.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Peki.

Bursa'ya opera istiyoruz. Şehir tiyatrolarına destek istiyoruz. Şunu belirtmek istiyorum -Ahmet Bey de belirtmişti- 6 Nisan Bursa'nın fethinin yıl dönümünde 28'incisi düzenlenecek Çocuk ve Gençlik Tiyatroları Festivali var ve yurt dışından geleceklerin maliyeti malum ekonomik nedenlerle fazla, bu anlamda sizden destek istiyoruz. Harika Çocuklar Yasası'yla ilgili çalışmaların ne aşamada olduğunu da merak ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yılmaz Hun, buyurun.

YILMAZ HUN (İğdır) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye çok dilli ve çok kültürlü bir coğrafyadır ancak cumhuriyetin kuruluşundan itibaren kültür ve ana dil konusunda politikasını tek dil üzerine inşa ederek var olan bu çeşitliliği yok etme noktasında durmaktadır. Bu teşvik politikasının sonucu olarak Türkçe dışındaki diğer bütün dillerin eğitim başta olmak üzere kamusal alanda kullanımı yasaklandı. Ana dillerini kullanma imkânı bulamayan halklar hem dillerini

hem de kültürel kimliklerini kaybetme riskiyle karşı karşıyadır. Tekçi, retçi, asimilasyoncu politikaları günümüz AKP iktidarı da aynen devam ettirmektedir. Kişiyi kendi öz varlığına, öz değerlerine, kendi toplumuna, kültürüne yabancılaştırarak toplumun hafızası yok edilmek istenmektedir. Türkiye coğrafyasında bir zamanlar 20 civarında dil konuşulurken günümüzde sadece birkaç dil konuşulmaktadır. Başta Kürtçe olmak üzere konuşulan ana dillerde eğitim öğretim olanakları yaratılmadığı hatta yasaklandığı için bu diller de büyük tehlike altındadır. Tekçi kültür politikalarının etkisiyle Türkiye’de birçok dilin kaybolduğu, kültürel çeşitliliğin azaldığı ortadadır. UNESCO’nun verilerine göre Türkiye’de 18 dilin yok olma sürecine girdiği belirtilmektedir. Türkiye’deki tekçi politikalar farklı etnik grupları, Türk olmayanları, kendi kültüründen, dilinden, toplumdaki koparma, yabancılaştırma politikaları yer adlarının değiştirilmesiyle devam etmektedir. Bu uygulamayla Türkçe olmayan il, ilçe, köy, dağ, ırmak, cadde gibi 28 bin yerin ismi değiştirilerek farklı halkların ve inançların kimliği, hafızası ve kültürü yok edilmeye çalışılmıştır. Farklı etnik kimlik ve inanç gruplarının dilini yasaklayan, kültürünü, inancını yok sayan, tekçi, retçi politikalar doğru bir zihniyet, doğru bir anlayış değildir; farklı dil, kültür ve inançların zenginlik olarak görülmesi gerekmektedir. Türkiye’nin, kültürel zenginliklerini yasaklayan noktada değil kültürel zenginliğini koruyan, geliştiren bir noktada durması gerekmektedir. Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar ve AKP’nin de sürdürdüğü kültürel soykırım politikaları konser, festival, tiyatro yasaklarıyla devam etmektedir. İktidar, bu yasakçı anlayışla ülkedeki kültürel ve sanatsal alanı çoraklaştırmakta, kültürü ve sanatsal çeşitliliği yok etmeye çalışmaktadır. Özellikle Kürtçe konser ve etkinlik yasakları uzun süredir devam ederken son zamanlarda bu yasaklar toplumsal muhalefetin tamamına yayılmış durumda. Kürtçe etkinlik yasaklamalarında gerekçe olarak kamu güvenliği, kamu sağlığı, toplum huzuru gibi soyut gerekçelerle yasaklar sürekli olarak genişletilmektedir. Mülki amirliklerce soyut ve inandırıcılıktan uzak gerekçelerle yapılan bu yasaklamaların toplumda kutuplaştırmayı artırdığı görülmektedir. Ülkenin kültürel ve sanatsal potansiyeline ve geleceğine ipotek koyan ve bu alanı çoraklaştırmaya çalışan bu anlayışa son verilmelidir. Tekçi, inkarcı, asimilasyoncu bütçeleme anlayışı değiştirmelidir; Türkiye’de yaşayan farklı etnik kimlikleri ve inançları kapsayıcı, kültürel zenginliği ve çeşitliliği baz alan bir bütçeleme yapılmalıdır.

AKP iktidarının işçiyi, emekçiyi yok sayan, patronları, sermayedarları koruyan politikaları turizm sektöründe de kendini açık bir şekilde göstermektedir. Turizm emekçileri örgütsüz ve sendikasıız olarak güvencesiz, ağır çalışma ortamlarıyla patronların insafına bırakılmaktadır. AKP’nin turizm alanında yaptığı tüm programlar patronların çıkarları doğrultusunda oluşturulmuştur. Sendikalaşma oranı yüzde 4’ü bile bulamamaktadır. Mevsimlik olarak dört ile yedi ay arası çalışabilen turizm emekçileri bu süre zarfında emeklerinin karşılığını alamamaktadır. Ayrıca, mevsimlik çalışma koşulları ve denetimsizlik turizm işletmelerinde sigortasız çalıştırma ortamlarını artırmaktadır. Güvencesiz, ağır çalışma koşulları sigortasız çalıştırmalardan dolayı turizm sektörü gittikçe daralmaktadır. Bunun en bariz örneğini turizm eğitimi alanlarının sadece yüzde 10’unun turizm sektöründe çalışıyor olması olarak gösterebiliriz. Türkiye’nin en önemli gelir kaynaklarından biri olan turizm alanında çalışan emekçilerin güvencesiz ağır çalışma koşulları ortadan kaldırılmalı, emeklerinin karşılığını alabilecekleri, hak ettikleri ücret politikası oluşturulmalıdır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanın da gelmesi için beş dakika ara verelim, 18.47’de tekrar başlayalım.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.42

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.52

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 18'inci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Söz taleplerini karşılamaya devam ediyoruz.

Sayın Çiçek Otlu, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; şu ana kadar yapılan bütün konuşmalarda turizm sektöründe o turizm sektörünü işleten sermaye sınıfının kârının nasıl artırılacağı, işçi sınıfının daha fazla nasıl sömürüleceği tartışıldı ama o turizm sektöründe çalışanların, emek harcayanların -belki de onlar olmasa hani öve öve bitiremediğiniz turist sayısı bu kadar yüksek olmayacaktı- bu Komisyon toplantısında isimleri dahi anılmadı.

Övüp övüp bitiremediğiniz Antalya'da geçen hafta iş cinayetine kurban giden Musa Laçın, Batmanlıydı ve 28 yaşındaydı; bir otelin inşaatını yaparken 22'nci kattan düşerek öldü. O kadar fazla iş cinayeti var ki otellerde... O yüzden, burada, işçi sınıfının sorunlarını anlatmaya kalksam beş dakikam yetmeyecek ama bir de hiç görünmeyen, AKP iktidarının -MESEM gibi- yarattığı, özellikle stajyer öğrencilerin mesaisi var, hiç bitmeyen emek sömürüleri var. Ne kadar saat çalıştıkları bile belli değil; en son sınıflarında, turizmde çalışan, okula giden 15-21 yaş arası stajyer öğrenciler sabahtan akşama kadar sürekli çalıştırılıyorlar. Eğer çalışmazlarsa "Stajımızı yakarız, sizin okuldan kaydınızı sildiririz." denilerek tehdit ediliyorlar, belki de evlerine biraz katkı götürmek için bu baskıyı ve tehdidi kabul ediyorlar. Dört, beş ay boyunca masaları siliyorlar, yerleri süpürüyorlar, sürekli her yeri temizleyerek stajlarını yapmaya çalışıyorlar ama burada adları hiç konuşulmadı. Bedavaya çalıştırılıyorlar, hiçbir ücret verilmiyor, mesai saatleri belli değil ve inanılmaz bir emek sömürüsü var.

Kız öğrencilere baktığımızda, sadece bulaşıkları yıkamıyorlar, yerleri süpürüyorlar, aynı zamanda bir genç kız oldukları için oradaki erkekler tarafından ya da patronları tarafından tacize, mobbinge uğrayabiliyorlar. O yüzden de turizm sektöründeki bu çocuk işçileştirmeye, ücretsiz çalıştırmaya son verilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir de turizm sektöründe hiç konuşulmayan kadın işçiler var. İnanılmaz bir sömürü altında çalışıyorlar, zaten eşit işe eşit ücret almıyorlar. Özellikle kadın işçiler bu dört beş ay boyunca ya da bölgeye göre en az üç ay oluyor, bu üç ay içerisinde hiçbir hakları bulunmuyor. En kötü işlerde çalıştırılıyorlar ve bundan dolayı da sağlıkları bozuluyor. Temizlik maddelerini sürekli soludukları için ciğerleri bitmiş durumda ya da yere çömelmek zorunda kaldıkları için fiziksel hasarlar bulunmakta. Özellikle hamileyseler hemen işten atılıyorlar ve hamilelik izni, emzirme izni gibi bütün hakları da kadınların elinden alınıyor. Eğer bir kadın işçi "Hastayım." diyorsa, patronun söylediği tek bir söz var "Gelmiyorsan işine son veririm." Tabii ki de hiçbir emekçi ya da işçi işine son verilmemesi için hasta hâliyle ve o durumda işe gidiyor ve bu sömürü çarkı devam ediyor. Dünyanın her yerinde otellerde, özellikle katlarda 12 ya da 14 oda temizletilirken bizim ülkemizde 30 ya da 35 oda temizletiliyor ve mesai saati de belirlenmiyor. Kadınların kreş hakkı da yok, çocuklarını bırakabilecekleri bir yer de yok. O yüzden, turizm sektöründe sermayenin kârını düşünmekten çok, turizm sektöründe çalışan işçilerin, kadın işçilerin sorunlarını çözmeye odaklanmamız gerekiyor. Stajyer öğrencilerin bedavaya çalıştırılmasına, bu kadar kölece emek sömürüsüne artık son verilmesi gerekiyor. Nitelikli çalışan eleman ya da işçi arıyorsanız turizm sektöründe ve turizm okullarındaki bu kötü stajyerliğe son verilmelidir.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Otlu, teşekkür ederim.

Sayın Yasin Öztürk, buyurun.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; Bakanlık için öngörülen 53 milyar 202 milyon 392 bin liralık bütçe kâğıt üzerinde büyük bir rakam ancak bütçenin büyüklüğünden ziyade bu kaynağın nereye ve nasıl harcanacağı esas meseledir. Ne yazık ki elimizdeki verilerle iktidarın bugüne kadar izlediği politikalar, bu konuda ciddi endişeler taşımamız gerektiğini ortaya koyuyor.

Değerli milletvekilleri, kültür ve turizm, bir ülkenin yalnızca ekonomik kalkınmasını değil, aynı zamanda ulusal kimliğini ve uluslararası itibarını da şekillendiren hayati alanlardır ancak Türkiye bu alanlarda potansiyelini tam anlamıyla hayata geçirememekte; aksine, günü kurtarmaya yönelik, sürdürülebilirlikten uzak politikalarla kaynaklarını heba etmektedir.

Ülkemizin zengin tarihi, kültürel mirası ve benzersiz coğrafyası büyük bir potansiyeli barındırıyor ancak bu potansiyeli koruyacak ve geleceğe taşıyacak kapsamlı bir strateji göremiyoruz. Kültürel miras alanlarımız, plansız restorasyon projeleri ve ilgisizlik nedeniyle ya zarar görmekte ya tamamen yok olmaktadır. Örneğin, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki alanlarımızın birçoğu, hem kültürel hem de doğal miras listesinde bulunan memleketim Denizli'deki Pamukkale, standartlara uygun olmayan koruma çalışmaları nedeniyle tehdit altındadır.

Kültür ve turizm politikaları yalnızca tarihî eserlerin korunmasıyla sınırlı kalmamalıdır. Sanatın ve sanatçının desteklenmesi, yerel kültürlerin yaşatılması ve kültürel çeşitliliğin korunması da önemli bir öncelik olmalıdır ancak mevcut politikalar bu alanlarda ciddi eksiklikler barındırmaktadır. Sanatçılar ekonomik sıkıntılar içinde bir şeyler üretmeye çalışırken Bakanlık bütçesinden bu alana ayrılan payın yetersiz olduğu ortadadır. Üstelik, desteklerin büyük bir kısmı liyakate değil, siyasi sadakate göre dağıtılmaktadır; bu durum, kültürel üretimi baltalamakta ve Türkiye'nin kültür sahnesindeki rekabet gücünü zayıflatmaktadır.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz turizm alanında dünya çapında bir marka olabilecek bir potansiyele sahiptir ancak ne yazık ki Türkiye

turizmi, yalnızca düşük maliyetli tatil arayan yabancı turistlere hitap eden, plansız ve stratejisiz bir sektör olarak yönetilmektedir. Bugün, Türkiye’de turizm, Türk vatandaşlarının erişemediği bir lüks hâline gelmiştir. Kendi vatandaşlarımız tatillerini Yunanistan’da, Bulgaristan’da veya diğer ülkelerde geçirmeyi tercih ediyor. Neden mi? Çünkü orada daha uygun fiyatlarla daha kaliteli hizmet alabiliyorlar. Bu tablo, hem ülkemizdeki yaşam maliyetlerinin artışı hem de turizm sektörünün yalnızca yabancı turistlere odaklanarak yerli halkı göz ardı ettiğini açıkça göstermektedir.

Öte yandan, turizm sektörü sürdürülebilirlikten uzak bir şekilde yönetilmektedir. Çevreye zarar veren otel projeleri, plansız yapılaşma ve doğal alanların tahribi, kısa vadeli kazanç uğruna geleceğimizi tehlikeye atmaktadır. Bu politikasızlık sadece çevreye değil ülkemizin uzun vadeli turizm potansiyelini de yok etmektedir.

Değerli milletvekilleri, turizm sektörünün yükünü omuzlayan asıl aktörler yerel yönetimlerdir ancak yerel yönetimler merkezî Hükümetten yeterli destek alamamakta, kaynak sıkıntısı içinde turizme katkı sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle, geçen aylarda bir kanun teklifi vermiştim, teklifimizin amacı “turizm vergisi” adı altında ek bir konaklama vergisi getirerek yerel yönetimlerin gelirlerini artırmak ve bu gelirlerin turizm altyapısına yatırılmasını sağlamaktı ancak iktidar bu teklifi dikkate dahi almadı çünkü özellikle turizm sektöründe, turizm sezonunda altyapıların kaldıramadığını hepimiz bilmekteyiz. Belki de silsileyle sizlere kadar ulaştırılamamış olabilir, konuşmamdan sonra Alpaslan Bey vasıtasıyla sizlere iletayım çünkü iktidar yerel yönetimlerin güçlenmesini istememekte, onların eli kolu bağlı bir şekilde kalmasını tercih etmektedir. Bu anlayış hem yerel yönetimlere hem de turizm sektörüne zarar vermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin kullanımında dikkatimizi çeken bir diğer sorun kaynakların siyasi ayrımcılık gözetilerek dağıtılmasıdır. Örneğin, yerel yönetimlerde yapılacak desteklerde Bakanlık açıkça parti ayrımı yapmakta, muhalefet belediyelerini yok saymaktadır. Kültür ve turizm projelerinde verilen desteklerde benzer bir tabloyla karşılaşmaktayız. Bu durum ülkemizin kalkınma potansiyelini engellemektedir. Turizm yalnızca ekonomik bir faaliyet değildir, aynı zamanda diplomatik bir araçtır. Ülkemizi ziyaret eden her turist ülkemizin kültürünü, insanını ve değerlerini tanıtır ancak iktidar bu diplomatik fırsatı değerlendirmek yerine yalnızca döviz kaynaklarına odaklanmaktadır. Örneğin, ülkemizin dünya tanıtımı için yapılan tanıtım harcamaları yüksek maliyetlere rağmen etkisiz kalmakta, turist başına düşen harcama oranı giderek azalmaktadır. Türkiye’de turizm stratejisi yalnızca daha fazla turist çekmek üzerine değil turistlerin daha uzun süre kalmasını, daha fazla harcama yapmasını sağlamak üzerine kurulmalıdır ancak mevcut politikalar bu hedeflerden uzaktır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı 2025 bütçesi bu alanlarda reform yapma fırsatını içinde barındırmaktadır...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Sayın Ramazan Kaşlı...

RAMAZAN KAŞLI (Aksaray) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlarımız ve basınımızın saygın temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Kültür ve Turizm Bakanlığımızın bütçesinin devletimize, milletimize ve Hükümetimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakanım, ülkemizin en önemli turizm merkezlerinden Kapadokya’nın gözdesi olarak bilinen tarihî ve doğal güzelliklerin bulunduğu Aksaray’ımız 1077 yılında Anadolu Selçuklu Devleti tarafından hâkimiyet altına alınmış, Osmanlı Devleti döneminde de önemini korumuştur. Birçok kültür ve medeniyete ev sahipliği yapmış şehrimizde başta Ihlara Vadisi, Hasandağı ve Hasandağı’nın eteğinde yer alan 6’ncı yüzyıldan kalma Nora Antik Kenti bulunmaktadır. Bu çok önemli kültürel mirasımızda Helvadere Belediye Başkanımız Arif Bellikli’nin samimi ve gayretli girişimleri ve şahsınızın bizzat ilgilenmesiyle kazı çalışmaları başlamış ve hâlen devam etmektedir. Bunun için de şahsınıza teşekkür ediyorum.

Ayrıca, Sultanhanı, Kervansaray, Narlıgöl, Öresin Han, Saratlı yeraltı şehirleri; Aşıklı Höyük, Acemhöyük, Belisırma Köyü, Ziga Kaplıcaları gibi coğrafi güzellikleriyle kültürel miras turizmi ve bunun yanında Güzelyurt Manastırı, Selime Katedrali, Yüksek Kilise, Somuncu Baba ve oğlu Yusuf Hakiki Baba, Yunus Emre, Tabduk Emre gibi değerleriyle de inanç turizmi bakımından ülkemizin önde gelen şehirlerinden biridir.

Kapadokya Bölgesi 2024 yılının ilk on ayının verilerine göre yaklaşık olarak 4 milyon turist ağırlarken ulaşımında yaşadığı tüm problemlere rağmen Aksaray’ımız yaklaşık olarak 2 milyon yerli turist ağırlamıştır. Batı Kapadokya’nın göz bebeği, tarım ve hayvancılık kenti olarak bilinen Aksaray’ın son yıllarda sanayi ve turizmi de büyütmekte ve gelişmektedir. Ancak şehrimizin ekonomik, kültürel, sosyal anlamda daha da ivme kazanabilmesi için bazı projelerin hayata geçirilmesi oldukça önemli hâle gelmiştir.

Sayın Bakanım, Kapadokya bölgesinin ana damarı olan Ihlara Vadisi ve devamında yer alan Nevşehir Derinkuyu Yeraltı Şehri Aksaray-Nevşehir-Niğde üçgeninde yer almakta olup Ankara-Niğde Otobanı’nın geçtiği bölgededir. Konumu itibarıyla bu bölge üç ilimize de ortalama 50 ila 70 kilometre mesafede bulunmakta ve bu üç ilimizin nüfusu toplam 1,5 milyona yaklaşmaktadır. Bilindiği üzere, hava yolu, metro, demir yolu altyapıları genellikle nüfus yoğunluğuna göre planlanmaktadır. Başta Antalya olmak üzere, ülkemize gezi ve ziyaret için gelen milyonlarca turist için üçte 2’si Kapadokya bölgesini kara yoluyla ziyaret etmekte olduğu ve büyüyen organize sanayi bölgeleri ile yatırımcıların ulaşımına ilgili yaşadığı zorluklar düşünüldüğünde bölgemizin uluslararası bir havaalanına olan ihtiyacı açık bir şekilde görülmektedir. Daha önce de dile getirdiğim gibi, bu ihtiyacı karşılanması ve Ihlara Vadisi bölgesine ulaşımına ilgili sorunların çözüme kavuşturulması için bu bahsettiğim turizm potansiyeli Bakanlığımızca göz önünde bulundurularak, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızla koordineli bir şekilde değerlendirilerek Nevşehir Tuzköy’de bulunan küçük çaplı havaalanının Ihlara Derinkuyu Güzelyurt bölgesine taşınarak isminin de uluslararası Kapadokya turizm havaalanı olmasını Aksaray’ımız ve bölgelilerimiz için bir kez daha talep etmekteyiz. Nevşehir Tuzköy’deki havaalanından İstanbul’a haftalık 1 ya da 2 uçak seferi yapılırken uluslararası Kapadokya turizm havaalanı faaliyete

geçtiğinde İstanbul gibi diğer metropollere ve uluslararası çok sayıda ülkeye düzenli olarak çok sayıda sefer düzenlenebilecektir ve bu sayede Antalya ve Ankara Esenboğa Havalimanlarının trafik yükü de önemli ölçüde hafifleyecektir. Bu projenin bölgemizin ekonomik kalkınmasına daha da güçlendirerek özellikle turizm ve sanayiye yapacağı katkıyla Türkiye Yüzyılı'nda ülkemizin Cumhuriyet İttifakı'yla stratejik hedeflerine ulaşması noktasında önemli bir destek sağlayacağına inanmaktayız.

Sözlerime son verirken Kültür ve Turizm Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyorum, hazırını saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaşlı, teşekkür ederim.

Şimdi, Tuba Vural Hanım'dan sonra Umut Akdoğan, İsmet Güneşhan, Hikmet Yalım Halıcı, Hüseyin Yıldız, Sümeyye Boz, Aliye Coşar, Ömer Fethi Gürer, Mustafa Adıgüzel olarak devam edeceğiz.

Sayın Tuba Vural Çokal, buyurun.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, milletvekillerim ve kıymetli bürokratlar; sözlerime başlarken Antalya'mızda yaşanan yoğun sağanak yağışlar sonucu meydana gelen sel ve heyelandan etkilenen tüm hemşehrilerime geçmiş olsun dileklerimi ileterek başlamak istiyorum. Devletimiz tüm kurumlarıyla sahada vatandaşlarımızın yanındadır. Bu zorlu süreçte özveriyle görev yapan tüm ekiplerimize kolaylıklar diliyorum.

Saygıdeğer arkadaşlar, Antalya Milletvekili olarak bölgemizin ve ülkemizin kültür ve turizm alanındaki yatırımlarını, bu yatırımların Antalya'mızın ekonomik ve kültürel geleceği açısından taşıdığı büyük önemi sizlerle paylaşmak istiyorum. Antalya yalnızca Türkiye'nin değil, dünyanın en önemli turizm destinasyonlarından biri olma özelliğini taşıyor. Kültür ve turizm alanında atılan her adım hem bölgemizin hem de ülkemizin prestijini artıran ve ekonomimizi güçlendiren stratejik bir yatırımdır. Kültür ve Turizm Bakanlığımız da bu bilinçle hareket ederek Antalya'ya bugüne kadar eş benzeri görülmemiş yatırımlar yapmıştır. Geleceğe Miras Projesi kapsamında Side Antik Kenti'nde 2023-2024 yılları için toplam 144 milyon liralık kaynak ayırmış, Anıtsal Çeşme ve tapınaklar bölgesinde restorasyon, çevre düzenlemeleri ve aydınlatma çalışmaları için 971 milyonluk bir bütçe tahsis edilmiştir. Turizm Bakanımız Mehmet Nuri Ersoy öncülüğünde böylesine geniş çaplı bir çalışmanın hayata geçirilmesi hem ülkemizin kültürel mirasına duyulan saygıyı hem de turizm potansiyelimizin artırılmasına olan katkıyı ortaya koymaktadır. Side Antik Kenti'ne yapılan bu kapsamlı yatırımlar ülkemizdeki ören yerleri arasında en büyük ve örnek teşkil edecek projelerden biri olacaktır. Tarih ve kültür mirasımızın korunmasının yanı sıra, bu yatırımlar sayesinde Side, Manavgat yılın on iki ayı boyunca yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı hâline gelecektir. Böylelikle bölgedeki otellerin kış aylarında da hizmet vermesi sağlanarak turizm sezonu yıl boyunca sürdürülecek ve on iki ay boyunca istihdam sağlanacaktır. Manavgat ilçemiz 417 konaklama tesisi ve 190 binin üzerinde yatak kapasitesiyle yalnızca Antalya'nın değil, Türkiye'nin de en önemli turizm merkezlerinden biridir. 2023 yılında 7 milyonun üzerinde ziyaretçi ağırlayan Manavgat'ın Türkiye turizmine katkısı 7 milyar doları aşmıştır. Milyonlarca turisti ağırlayan Manavgat ve Side gibi dünyaca ünlü turizm merkezlerinde ziyaretçilere kaliteli bir deneyim sunmak yerine Büyükşehir Belediyesinin dirayetsiz yönetimi yüzünden hâlâ kanalizasyon, altyapı ve arıtma gibi temel sorunları konuşmak zorunda kalıyoruz. Bu durum bölgemizin turizm potansiyeline ve ülkemizin itibarına zarar vermektedir.

Bu vesileyle Side Antik Kenti'nde böylesi derin izler bırakacak projelere sağlanan katkılar için Sayın Bakanımıza ve ekibine şükranlarımı sunuyorum.

Side'nin pilot bölge olarak seçildiği bu proje yalnızca Antalya'mız da değil, Aspendos'tan Patara'ya, Olimpos'tan Perge'ye kadar Türkiye'nin tüm arkeolojik alanlarına yayılan devrim niteliğinde bir çalışmadır. Ancak bu noktada bölge için böylesine önemli yatırımların yerel yönetimlerin ihmal ve yetersizlikler nedeniyle nasıl sekteye uğradığını dile getirmek istiyorum. Antalya Büyükşehir Belediyesinin sorumluluğundaki arıtma tesislerini yönetemediği için Çevre ve Şehircilik Bakanlığından ceza alma noktasına gelmesi düşündürücüdür. Bakanlığımız mavi bayraklarımızı korumak adına bu konuda inisiyatif alarak gerekeni yaparken Belediyenin bu temel sorumluluğunu dahi yerine getirememesi halkımıza büyük bir haksızlıktır. Ne yazık ki Belediye Başkanının kültür ve sanatı yalnızca konserlerden ibaret görmesi, bu durumu daha da trajikomik hâle getirmektedir.

CAVİT ARI (Antalya) - Tuba Hanım, bir Antalya Milletvekili olarak hiç size yakışmayacak ifadeler kullanıyorsunuz.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Bizler insani bir nezaketle kendilerine ulaşmaya çalıştığımızda bir taziye mesajına bile dönüş alamazken bölgenin milletvekillerinin ulaşmadığı bir Belediye Başkanına halkın nasıl ulaşabileceği ise ayrı bir merak konusudur.

CAVİT ARI (Antalya) - Belediyenin yaptığı icraatları görmezlikten gelemezsiniz.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Değerli arkadaşlar, Antalya gibi turizm cennetinde kültür ve sanat, yalnızca konserlerden ibaret değildir.

CAVİT ARI (Antalya) - Side'deki bütün eserlerde Manavgat Belediyesinin ortaklığı var. Bir Manavgatlı olarak niye...

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Bakanlığımız yerel yönetimlerin ihmal ettiği sorunları çözmek için her türlü sorumluluğu üstlenirken, ülkemizin uluslararası alandaki tanıtımını daha da büyük bir başarıyla gerçekleştirmektedir.

CAVİT ARI (Antalya) - Ne kadar ayıp ve yanlış konuşuyorsunuz. 36 tane arıtması var Antalya Büyükşehir Belediyesinin. Bakan burada, turizm bölgesiyle oraya da arıtma yapсын.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Turizm Geliştirme Ajansımızın yaptığı etkili çalışmalar sayesinde Türkiye dünyanın en iyi tanıtım yapan ülkelerinden biri hâline gelmiştir ancak yerel yöneticiler bu başarının değerini anlamak bir yana, kaynakların ellerine verilmesi gerektiğini savunacak kadar gerçeklikten kopuk açıklamalar yapmaktadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Nasıl Antalya Milletvekilisiniz ya! Antalya'yı kötülemekle Antalya Vekili olunmaz. Çok ayıp!

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Lafla değil, icraatla yol alıyoruz. Tarihimize, kültürümüze ve kimliğimize sahip çıkarken geleceğe

sağlam temeller bırakıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Söylediklerinin hepsi yalan, hepsi yanlış. Söylüyorum: Side'de Manavgat Belediyesinin büyük emeği var, büyük katkısı var.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Antalya'mızın ve ülkemizin hak ettiği noktaya ulaşması için durmadan çalışıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Side bugün Side'ye Manavgat Belediyesi sayesinde Side. Bırakın bu işleri, ayıp! Ne kadar ayıp ya!

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Ha, bu arada, sözlerime son verirken, Antalya Milletvekili olarak söz hakkım doğmuştur.

CAVİT ARI (Antalya) - Side'yi Side yapan Manavgat Belediyesidir.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Cavit Bey, dinleyelim.

CAVİT ARI (Antalya) - Hatibin yalanlarını mı dinleyeceğiz.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Menderes Türel Başkan 2014-2019 yılları arasında Belediye Başkanı olduğu dönemde...

CAVİT ARI (Antalya) - Niye yapamadı? Yapsaymış.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - ...CHP'den devraldığı Antalya'nın ulaşım sorunu görmüş ve gerekli çalışmaları başlatarak 32 adet kavşak, alt ve üst geçitleri, Konyaaltı sahil düzenlemesi gibi, burada sayamayacağımız birçok yatırımları Antalya'mıza kazandırmıştır.

CAVİT ARI (Antalya) - Ulaştırma Bakanlığı yaptı çoğunu. Siz, Alanya-Antalya Çevre Yolunun temelini hâlâ atamadınız.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Şimdi, buradan sormak istiyorum: Tüm bu yatırımları yaparken TGA'dan kaynak mı alındı?

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan "Kasımda temel atıyorum." demişti. Sayın Bakan, soruyorum size: Temel atabildiniz mi Sayın Bakan?

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Siz daha iyisini yapmak üzere vaatler verdiniz, tüm bu vaatleri verirken TGA'ya mı güvendiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Çokal, teşekkür ederim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, sizin açıklamanız var "Temel atılacak." diye. Sizi de zor duruma düşürdüler.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Mazeret belediyeciliği yapmakla hizmet verilmez!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Umut Akdoğan, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, sizi de zor duruma düşürdüler. "Kasımda temel atılacak." diye açıklama yaptınız, atamadınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sizi de zor duruma düşürdü bu arkadaşlar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Ne kadar ayıp konuşuyorsunuz ya!

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - "Ayıp" deyince sen önce kendine bakacaksın, tamam mı?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Arı, söz verdim...

Buyurun, Umut Bey.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; aslında hiç sizinle ilgili olmayan bir konuyla ilgili konuşacağım. Konu Aleviler. Bu konunun sizinle ne ilgisi var? Bu Alevi Cemevi Başkanlığı niye sizin bünyenizde kuruldu kimse bilmiyor. Aleviler kimler? Aleviler saz çalarlar, Aleviler deyiş söylerler, Aleviler semah dönerler, Aleviler cumhuriyetin kurucu değerlerini benimserler, Aleviler cumhuriyetin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü gönülden severler, okurlar, düşünürler, yazarlar, kadın erkek eşitliğine inanırlar, birlikte yaşarlar, birlikte ibadet ederler, ilimden gidilmeyen yolun sonunu karanlık görürler, dili, dini, rengi ne olursa olsun "İyiler iyidir." derler, düşünce karanlığına ışık isterler, incinseler de incitmezler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; toplumun bir bölümüne mektup yazmak istediniz ancak yazmak istediğiniz bu mektubun zarfı yanlış, mazrufu yanlış, kâğıdı, mürekkebi yanlış, gönderdiğiniz kişiler yanlış, gönderttiğiniz kişiler yanlış, postacısı yanlış. Alevilerin örgütlü bir toplum olduğunu görmezden geldiniz. Alevilerin federasyonları var, Alevilerin dernekleri var, Alevilerin vakıfları var. Bunların her birinin cemevleri ve şubeleri var. Bunların iradesini yok saydınız, on milyonlarca insanı görmezden geldiniz. Sayın Bakan, Aleviliğin, kültürle ve turizmle bir ilgisi yoktur. Alevilik bir inançtır. Bu inanç yapısının altında bir yaşam tarzı vardır. Bunun kültürel bir yanı vardır, ibadet yeri vardır, tarzı vardır, hayata bakışı vardır, tarihsel okuması vardır, gelecek tahayyülü vardır. Bu meseleyi sadece kültür olarak görmek, ilk düğmeyi yanlış iliklemdir. Alevilerin kendilerini ait hissetmediği bir kurumdan bahsediyoruz. Özetle, Aleviler bu kurumu sevmemiştir. Aleviler bu kurumu asimilasyon çalışmalarının karargâhı olarak görmektedirler. Devlet, hizmet etmek için bir araçtır. Devletin herhangi bir gücü Alevileri bir kafese koymak için kullanılamaz. Çok şükür ki Alevilerin de buna rızalığı yoktur. Çabalar beyhudedir; kanışlar, yanlışlar, aldanışlar tekildir, arkasından kitleleri götürmemiştir.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben bu kurumun yaptığı yanlışlardan birkaç tanesini size sayayım: Tunceli Munzur Üniversitesinin düzenlediği Horasan Sempozyumu yanlış. "Alevilik Ansiklopedisi" adı altında hazırlanmaya çalışılan yayın başlı başına yanlış. Hacıbektaş Gençlik Kampı yanlış. Bu gençlik kampının sonucunda Alevilerin hiç de sempati duymadığı işaretlerle ortaya çıkan gençlerin fotoğraflarının yayınlanması yanlış. Bu kamp kızıl erkekli ayrı yapılmıştır. Kızıl erkekli, kadınlı erkekli ayrı yapılan bir organizasyonun Alevilerin yaşayış biçiminde yeri yoktur. Para ödüllü nefes, deyiş, Duazı İmam yarışmalarının, semah dönme yarışmalarının Alevilerin kültürüyle, anlayışıyla, bakış açısıyla yakından uzaktan ilgisi olamaz ve nihayetinde altmış yıldır birliktelik içinde yapılan Hacı Bektaş Veli

Anma Törenleri'ne bu kurumun müdahale etmesi manasızdır; bölme, ayrıştırma çabasıdır.

Sayın Bakan, belki siz de kabul ediyorsunuzdur ancak bu iş sizin işiniz değil. Bu işe yapıcı yaklaşmak gerekir. Bu meseleye samimiyet, ciddiyet ve gerçeklikle yaklaşalım. Alevi örgütleri, kanaat önderleri, siyasi parti temsilcileri, iktidar partisinin temsilcileri ortak akılla bu işi düzeltebiliriz; "rağmen" bu iş yapılamaz. "İnanç gruplarına eşitlik" başa yazılmalıdır. Yeni bir yapı kurulana kadar dahi bu Başkanlık açık kalmamalıdır. Ekonomik kaynaklar asimilasyona değil eşit yurttaşlık hedefine aktarılmalıdır. Amaç, Alevileri şekillendirmek değil tarih boyunca bir çınar ağacı gibi şekillenmiş Alevilerin varlığının kabul edilmesidir. Bu konuda yapılacak yapıcı her çalışmaya her canımız katkı vermeye hazırdır.

Çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın İsmet Güneşhan...

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime değişmez Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği "Sanatsız kalan bir toplumun hayat damarlarından biri kopmuş demektir." sözüyle başlıyorum.

Herkesin de bildiği gibi, kültür ve sanat faaliyetleri bir ülkenin gelişmişlik seviyesini, dünya sahnesindeki ve uluslararası alandaki yerini belirleyen en önemli unsurlardan biridir. Bu faaliyetler yalnızca bir toplumun estetik ve entelektüel birikimine değil aynı zamanda sosyal, ekonomik ve politik alandaki ilerlemesine de yansır. Ancak sizin iktidarınız ne yapıldığına, nasıl yapıldığına değil daha çok kimin yaptığına bakan bir iktidardır. Muhalefet partilerine mensup belediyeler yapıyorsa o zaman engel oluyorsunuz, hemen üstlerine gidiyorsunuz, trol ordularınızla saldırıyorsunuz yani bir bardak suda fırtınalar koparıyorsunuz ancak kendi belediyeleriniz, kendi Bakanlığınız yapıyorsa sesiniz soluğunuz çıkmıyor.

Bakın değerli arkadaşlar, daha geçen gün "Gelin, siz de samimiyseniz, parti ayrımı yapılmaksızın tüm belediyelerin on yıllık organizasyon harcamaları araştırılsın." dedik; böylelikle ak koyun, kara koyun belli olsun istedik. Ama ne oldu? Önerge AKP ve MHP oylarıyla reddedildi. Demek ki iftiralığınız, karalamalarınız boşmuş, siz de söylediklerinize inanmıyorsunuz.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, gerçekten bakanlıklar içerisinde en önemli bakanlıklardan bir tanesidir ama ne yazık ki geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi bu yıl da 2025 yılı bütçesinde hak ettiği bir bütçeyi göremiyoruz. Bakanlığımızın 2025 yılındaki bütçesi 53 milyar. Örnek verecek olursak Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi 130 milyar civarında yani sizin Bakanlığınızdan 2,5 kat daha fazla bir bütçesi var. Elbette "Diyanete bütçe ayrılmasın." demiyoruz ama bunun tam tersi olması gerektiğini düşünüyoruz yani sizin Bakanlığın 130 milyar lira, Diyanet İşlerinin de 53 milyar lira olması gerektiğini söylüyoruz.

Diğer yandan, kangren hâline gelmiş pek çok sorun var değerli arkadaşlar. Bunların başında vize meselesi geliyor Sayın Bakanım. Maalesef, iktidarınız döneminde ülkemizi uluslararası arenada o kadar itibarsız hâle getirdiniz ki bunun bedelini başta sanatçılarımız olmak üzere hepimiz ödüyoruz. Bir sanat grubu düşünün, Avrupa'ya turneye gidecek, biletler satılmış, duyurular yapılmış ancak iptal ediliyor. Neden? Çünkü sanatçıların yarısına vize çıkıyor, yarısına çıkmıyor. Böylelikle sanatçılar mağdur oluyor, ülkemiz prestij kaybediyor ama Bakanlığımızın ne kadar umurunda, o da ayrı bir konu.

Bir başka konu: Kültür ve sanat emekçilerinin en can alıcı konularının başında sosyal güvencesizlikleri ve emekli olamama sorunları gelmektedir. Geçmiş hükümetler tarafından sanatçı borçlanması emeklilik yasası çıkarılmıştı. Böyle bir yasayı tekrar ivedilikle gündeme alarak zor koşullarda yaşayan kültür ve sanat emekçilerinin emekli olmalarını ve sosyal güvenceye kavuşmalarını sağlamış oluruz.

Yine, kamusal fayda açısından büyük rol oynayan özel tiyatro kurumlarından alınan vergi ve fatura yükü de oldukça yüksek Sayın Bakanım, aynı özel işletmeler gibi ancak özel işletmeler zaman zaman devletten teşvik almakta ama özel tiyatrolarımız bu teşviki alamamakta ve dolayısıyla birçok sanat okulu kapanma riskiyle karşı karşıya kalmıştır, bununla da ilgili önemli adımlar atılmalıdır.

Yine, tiyatro kurumlarına verdiğiniz yıllık oyun desteklerinde de çok adaletsizlik olmaktadır. Yılların saygın tiyatro kurumlarına politik nedenlerle destek olmazken kendinize yakın olan, bir yıllık, iki yıllık faaliyet gösteren kurumlara adaletsiz şekilde oyun desteklerini dağıtmaktasınız. Bu adaletsizliğe de son vermek gerekir.

Sayın Bakanım, Çanakkale Alan Başkanlığı olarak yapmış olduğunuz hizmetlerden dolayı da teşekkür ediyorum. Alan Başkanımız İsmail Kaşdemir de burada, dolayısıyla ona da teşekkür ediyorum ama Çanakkale savaşları, bir de Anadolu tarafı var yani Kumkale-Dardanos, o bölge; o bölgenin de bir an önce Alan Başkanlığı bünyesine alınmasını bekliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Yine, sizden beklenen Sayın Bakanım, tabii ki turizm kısmında çok önemli, ciddi şeyler yapıyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Güneşhan, teşekkür ederim. Hemen...

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Toparlıyorum Başkanım.

Ama başta opera, bale, klasik müzik, restorasyon gibi, tarihi eserler gibi pek çok alanı da ihmal ettiğinizi görüyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim, sağ olun.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Bu alanlara daha çok eğilmenizi bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Hikmet Yalım Halıcı, buyurun.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, bürokratlar ve gazeteciler; hepinizi öncelikle saygılarımla selamlıyorum.

Mustafa Kemal Atatürk "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür." demiştir. Ulu Önder'imiz Atatürk, cumhuriyetimizi kurmadan onun müzesini kurmuştur, 1921'de Hitit Müzesi. Bu, dünya tarihinde eş benzeri olmayan bir kültürel vizyondur.

Değerli milletvekilleri, kültür ve sanat hayatımızdaki eksiklikleri ve sorunları elimden geldiğince anlatmaya ve sizlerle paylaşmaya çalışacağım.

Sayın Bakan, kazı sezonunu on iki aya çıkarmış olmakla övündünüz ama konu bize geldiği kadarıyla öyle değil. On iki aya çıkarmanız nedeniyle arkeolojik bölümlerde akademik hayat sona ermiş durumda çünkü hocalar sürekli kazılara gidip geliyor, ortada ders yok. Bu on iki ay meselesi ülke arkeolojisinin geleceğini baltalıyor diye düşünüyoruz. Ayrıca, çalışmaya gönderilen akademisyenler insani koşullarda çalıştırılmadıklarını söylüyorlar; arkeoloji para ve işe dönüştü. Bakanlık burayı ticarethane gibi düşünüyor. Sayın Bakan konuşmasında eser çıkarmakla övünüyor ama çıkarılan eserler de maalesef yeterince korunamıyor. Ankara Resim ve Heykel Müzesindeki kayıp olan eserler nerede mesela? 302 tane tablo niye hâlâ ortada yok? Koruyamıyorsunuz, çıkarmayın daha iyi. Daha geçen gün memleketim Isparta'da kendisini belediye personeli olarak tanıtan 4 kişi kepeçle Isparta'nın ortasında kazı yaparken yakalandı yani önce eserlerimizi korumamız gerektiğini düşünüyoruz. Arkeologluk nitelsiz, ucuz iş gücü değildir ama maalesef öyle görüldüğünü düşünüyoruz biz. Ayrıca, arkeologlarımızın bir meslek odası da yok. Ne diyordu Mustafa Kemal Atatürk: "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür." Devletini kurmadan önce müze kurmuş asırlık bir cumhuriyetin yurttaşlarıyız.

Sayın Bakan, lütfen, bu ayıbı hep birlikte ortadan kaldıralım. Akademisyenler, ilgili dernekler ve uzmanlarla bir araya gelerek arkeologların oda kurması için yasal bir düzenlemeyi yapalım. 12 Ekim 2023'te size Isparta Müzesiyle ilgili bir önerge vermiştim, siz de yanıtınızda "Çalışmalar bitene kadar açılmayacak." demiştiniz, bu müze 2014 yılından beri kapalı, Ispartalıların en önemli gündem maddelerinden biri. Uzun süre sonunda şehrimiz müzesinin artık halkımızın ve Türkiye'deki tüm vatandaşlarımızın hizmetine açılması gerekiyor.

Yine, bir yıl önce başka bir önerge verdim, burada da Kültür ve Turizm Bakanlığının 2023 senesinde sinema projelerine 145 milyon lira destek verdiğini, bunların hangi projeler olduğunu sordum ama sizden henüz yanıt alamadım. Bu projeler hangileridir? Buna da yanıt vermenizi rica ediyorum.

Bakın, bu ülke gençlerinin bir kısmı hâlen daha çıkıp bir bardak kahve içemiyorlar, bırakın bir filme gidebilmeyi bilet fiyatları ve masraflar yüzünden evinden dahi çıkmaya parası olmayan gençler var. Bakın, bu ülkeyi kültür üzerine inşa eden kurucu bir vizyondan bahsettim az önce sizlere. Gençlerini parasızlıktan sinemayla buluşturamayan bir dönemdeyiz. Maalesef, AKP iktidarı bu konuda sınıfta kalmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Her konuda.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Şimdi, biraz önce RTÜK'le ilgili de Komisyon üyeleri güzel konulara değindiler. Ben, o kadar ayrıntılı bahsetmeyeceğim ama RTÜK devletin bir kurumu olarak değil, âdeta Cumhurbaşkanlığı'nın basın-yayın gözetleme birimi gibi faaliyet yürütüyor şu anda. Aynı şekilde, RTÜK kadroları da muhalif görüşlere ve basının tarafsız şekilde kamu yayıncılığı yapan yayın kuruluşlarına hukuksuz ve taraflı biçimde ceza yağdırıyor.

Bakın, Halk TV, TELE1, KRT ve Sözcü TV'ye ceza yağdıran kurum, iktidar kanallarındaki iftiralara neden sessiz kalıyor? Sayın Bakandan şu sorulara cevap bekliyorum: Aynı tarihler arasında RTÜK'ün ceza verdiği radyo ve televizyonlar hangileridir? Hangi kanala ne kadar ceza kesilmiştir? Ocak 2020 ile Kasım 2024 arasında geçen sürede vakıflara ödenen para ve ödenek ne kadardır? Hangi vakfa ne kadar ödenmiştir? Bunların içinde arazi ve bina gibi taşınmazlar nelerdir?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Halıcı, teşekkür ederim.

Hüseyin Yıldız, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerim, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Sayın Bakanım, çalışmalarınızı da bir muhalefet milletvekili olarak takdirle karşılıyorum turizm konusunda ama maalesef turizmden gelen gelirin yüzde 99'unu dış açığı kapatan bir iş yapıyoruz ama turizme baktığımız zaman Sayın Bakanım, dışarıya verdiğiniz reklamlarla, yaptığınız mücadeleleri takdir ediyoruz ama şunu bilmemiz gerekiyor: Bundan sonra turizmde ne yapmamız gerekiyor? Daha önce, buraya geldiğinizde o dönemde 75 milyar dolar hedefinizdi bu sene, tabii ki arada corona girdi, ona bir şey demiyoruz, bu da başarılı ama bundan sonra ne yapacağız? Nerede eksikliklerimiz var? Ben bunlara değinmek istiyorum.

Sayın Bakanım, biliyorsunuz, turizm bölgeleri genellikle ilçelerde. İlçelerden örnek verelim, benim bölgemde Aydın büyükşehir olduktan sonra Kuşadası ve Didim'in gelirinin yüzde 65'i gitti büyükşehir ve bütçeleri gerçekte çok düşük ve gelirleri yok. Peki, İller Bankasından gelen paralar, özellikle nüfus oranına göre para geliyor. Nüfus oranına göre gelen bir para kırsal nüfusumuz 100 binken, yazın 1 milyona ulaşıyor ve biz aşağı yukarı altı ay boyunca 100 bin nüfusa göre İller Bankasından para alıyoruz, 1 milyon insana hizmet veriyoruz ve burada gerçekte sadece Cumhuriyet Halk Partisi belediyeleri değil arkadaşlar, sahilde olan AK PARTİ'li, MHP'li bütün belediyeler zor durumda ve bu yüzden sizin getirdiğiniz o müşteriler oradan memnun ayrılmadıktan sonra en kötü reklam orada. Sizin yapmanız gereken bazı şeyler var, bakanlar kurulunda bunu gündeme getirip en azından nüfus oranına değil abone sayısına göre o ilçelere katkı payı vermemiz gerektiği inancımı taşıyorum.

Yine, kendi bölgede, Kuşadası'nda biliyorsunuz Türkiye'nin en güzel kongre merkezi yapıldı, 500 milyon lira para harcandı, siz de biliyorsunuz Sayın Bakanım, şu an orası çürüyüp gidiyor ve Kuşadası'nda şu an gerçekten zor durumdayız. Evet, yüzde 50 başka sorun var, yüzde 50'sinde de ama bu sorunu yine çözecek Sayın Bakanım sizsiniz. Tarafları bir araya getirmesi gereken sizlersiniz. Aksi takdirde oraya gerçekten 500 milyon dolarlık bir yatırımla... Ve orası çürüyor ve şu an orası açık olsaydı biz on iki ay süreli olarak Kuşadası'nda ve Didim'de turizm yapabilecektik. Biliyorsunuz, Kuşadası aslında Türkiye'ye turizmi anlatan bir ilçemiz, bunu herkes bilmeli yani. Aslında turizmin merkezi Kuşadası'nda başlar ama maalesef, o bölgedeki yatırımlar, üzümlere söylüyorum, ekonomiden dolayı sıkıntı yaşıyoruz.

Sayın Bakanım, siz gelip gidiyorsunuz, Aydın'la, özellikle otoyola çıktıktan sonra Sazlıköy-Söke merkezine kadar büyük bir sıkıntı yaşıyoruz yazın orada. Gelen turistler saatlerce orada bekliyor, Ulaştırma Bakanlığıyla iş birliği yapıp bir an önce o yolu yapmamız gerektiği inancını taşıyoruz.

Yine, değerli arkadaşlar, otellerde çalışan personel evet, çok önemli. Ara elemanımız yok, bir kanun çıkarılmıştı, hazine arazilerini kullanabilirdi otelciler ve bu konuda da Bakanlıkça bunun denetlenmesi gerekir. Orada çalışan personelin rahat bir yerde yaşaması gerekiyor. Bu sorunu da gündeme getirmek istiyorum.

Sayın Bakanım, gerçekten bir olayı size anlatayım: Biz turizm açısından önümüzde 75 milyar, 100 milyar, 120 milyar dolar beklenti yapıyorsak eleman yetiştirmek zorundayız. Özellikle turizm liseleri, size bir örnek vereyim arkadaşlar Didim'de bizim bir tane turizm lisesi var, "full time" çünkü orada yaşayan insanların çocukları oraya gitmek istiyor ama ne hikmetse yaz okulu açıldığında çok torpil bekliyorlar ve en son sınavla alındı. Orada bir imam-hatip yatılı bölge okulu açıldı arkadaşlar, 700 kişilik, 700 kişilik ve doluluk oranı kaç biliyor musunuz? Yüzde 15. Defalarca gündeme getirdik, dedik ki: Ya, burada bunu yatılı bölge turizm okulu yapalım, Millî Eğitim Bakanlığıyla defalarca görüştük, Millî Eğitim İl Müdürlüğüyle görüştük. Şimdi, eğer biz gerçekten o imam-hatip lisesini, yüzde 15 doluluk oranı, yatılı bölge okulu ama biz bunu turizm okuluna çevirseydik 700 kardeşimiz Türkiye'nin genelinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - ...orada yetişeceklerdi ve turizme faydalı olacaktı, en büyük problemimiz bir de personeldir Sayın Bakanım, buna acilen önlem almamız gerekiyor.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Yıldız.

Sümeyye Boz? Yok.

Aliye Coşar, buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Bakan, ben de Side'de yaşıyorum. Side Antik Kenti'nin dönüşümünde Manavgat Belediyesinin emeği çoktur, bunu siz de biliyorsunuz. Burada sayın vekil her bütçe görüşmelerinde belediyelerimizi suçlamaktan artık vazgeçsin, burada da bu gerçeği söylüyorum.

Verilerinize göre 2024 yılı Ocak ve Eylül döneminde ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı 49,2 milyon kişi ve turizm geliri de 46,9 milyar dolardır. Ülkemizin önemli gelir kaynaklarından turizm, tüm bu verilere rağmen sorunlar yaşamaya devam ediyor. Antalya ilimiz, dünyada en çok ziyaret edilen şehirler arasında 4'üncü sırada yer almaktadır. Turizm sadece yaz turizmine indirgenmiştir, kışın birçok otel kapanmaktadır. Diğer Akdeniz ülkelerine göre Türkiye, kış turizminde geri kalmaktadır, kış turizminin geliştirilmesi için yeterli çalışmalar yapılmamaktadır. Kış turizmi için kültür, spor, gastronomi gibi turizm alanlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye, gıda enflasyonunda dünyada ön sıralardadır, enflasyonun yarattığı maliyet artışları da turizmcileri zor duruma düşürmektedir. Turizm işletmecilerinin girdi maliyetlerindeki artışlar turizmcileri zor duruma düşüren temel etkidir, üzerine de vergi yükü gelince turizm sektörü sıkıntıya düşmektedir. Bu konuyla ilgili de bir politika üretilmediği gibi her geçen yıl sektörün sıkıntıları artmaktadır. Turizm tesislerinin ciro üzerinden ödediği konaklama vergisinin kâr üzerinden alınması gerekmektedir. Ayrıca, konaklama tesislerinin ödediği konaklama vergisinin bir kısmının da yerel belediyelere aktarılması gerekmektedir. 25 milyonun üzerinde yerli ve yabancı turisti ağırlayan seçim bölgesi Antalya merkezî bütçeden 2,5 milyon nüfusa göre pay almaktadır. Konaklama vergisinin bir kısmının belediyelere aktarılması yapılan altyapı çalışmalarına da katkı sağlayacaktır. Antalya genel bütçeye en çok katkı veren illerin başında gelmesine rağmen en az kamu yatırımı alan illerden biridir.

Turizm sektörü nitelik ve yetişmiş personel konusunda da sıkıntılar yaşamaktadır. Turizm sezonunun on iki ay olmaması bunun en büyük etkenidir. Turizmin on iki aya yayılması gerçekçi bir hedef olmalıdır. Turizm yatırımcısının ve turizm emekçisinin on iki ay süreyle çalışacağı bir sistem kurulmalıdır. Bakanlığımızın mesleki turizm eğitimi yetersizdir. Bu sektörün büyüklüğüne göre bu rakamlar çok çok düşüktür.

Yüksek enflasyon karşısında yaşanan ekonomik kriz yerli turizm pazarını da gündün güne azaltmaktadır. İç pazara bağlı konaklama tesisleri boş kalmıştır. TGA'nın turizm sektöründen aldığı turizm payı 2024'te sekiz aylık dönemde 2,6 milyar lira ve hazineden de 2 milyar liradır. Büyük bir bütçeyi yöneten TGA turizm tanıtımında yetersiz kalmaktadır; etkin, şeffaf ve verimli kullanılmamaktadır.

Antalya'nın doğusundaki kara yolu trafiği hâlen çözülememiştir. Turistler havalimanından Manavgat ve Alanya'ya üç buçuk dört saatte varmaktadır. Turizm sezonunda artan trafik turizme büyük zarar vermektedir. Turizmle bağlantılı Antalya-Alanya arasındaki bu yol için yapılan ihalelere rağmen bir adım ileri atılmamıştır.

Kemer-Çamyuva Atık Su Arıtma Tesisi ve bağlantılı altyapı tesislerinin tamamlandığını söylediniz ancak seçim öncesi yapılan açılışa rağmen hâlen tamamlanmamıştır ve yayılan koku tüm bölgeyi rahatsız etmiştir.

2022'de çıkan Orman Parkları Yönetmeliği'yle orman arazilerinin "konaklamalı ve konaklamasız orman parkı" adı altında kiraya verilmesi düzenlenmiş ve imar şartı aranmamıştır. Yönetmeliğin 18'inci maddesine göre de bu alanların Kültür ve Turizm Bakanlığına da tahsisi düzenlenmektedir. Bu düzenleme keyfi kiralardan önünü açmaktadır. Konyaaltı'ndaki Kocaköy mevkinde, Kaş'ın Bezirgan ve

Pınarbaşı Mahallelerinde, Kemerde tarihî Selçuklu av köşkünün de bulunduğu orman alanları konaklamalı ve konaklamasız orman parkı olarak ihaleye çıkarılmıştır. Orman alanlarımız turizm uğruna ranta açılmamalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİYE COŞAR (Antalya) - Bu yönetmelik bir an önce iptal edilmelidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ömer Fethi Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Başkan.

Sayın Bakan Niğde ili on bin yıllık bilinen tarihiyle Kapadokya bölgesinde yer almasına rağmen turizmden hak ettiği değeri alamamaktadır. Sektörel yoğunlaşma Kapadokya'nın Nevşehir içerisinde kalan bölgesini güçlü kılarken Niğde pay alma noktasında sahipsiz bırakılmaktadır. Nevşehir ülkemizin görülmeye değer göz bebeğidir. Bunun yanında Niğde'de bulunan Gümüşler Manastırı, Tyana Antik Kenti, kadın yüzünün oluştuğu gölgelerle Alaaddin Camisi, Niğde Kalesi, 30'dan fazla sağlam kilisesi, Aladağlar, Bolkar Dağı, Cullaz Sokak, konaklar, kaleler, kral mezarları, farklı uygarlıkların kalıntlarına rağmen çekirdek Kapadokya içinde Niğde'nin bağıtlanmaması nedendir? Niğde'yi 2023 yılında ziyaret eden yabancı turist sayısı yalnızca 9.367'dir, oysa Niğde merkez dışında Mezopotamya'ya açılan Toroslardaki Anadolu'nun kapısıdır. Her köyde tarihi kalıntı vardır. Niğde ili kampçılık, dağcılık, trekking, bisiklet gibi etkinlikler için de yararlanılabilecek bir bölgedir.

Niğde ilinde bir tane müzemiz vardı. Müzemiz 21 bin eserin de teşhir edildiği önemli bir yapıydı. 6 Şubat 2023 depreminde müzemiz zarar görüp kapatıldı, yıkılma kararı verildi, müze hâlihazırda kapalı. Bir müzemiz vardı, ondan da mahrum kaldık; ne zaman ne olacağı da belli değil. Bir an önce şu müzemizin yeniden bizim Niğde'mize kazandırılması yönünde sizin de girişimlerinizi, desteğinizi bekliyoruz.

Ören yerleri... Ziyaret edilebilen Andaval veya Gümüşler Manastırı dışında diğerleri daha tanıtılma noktasında gün ışığına çıkmamıştır. Tyana Antik Kenti'nde 7 bilimsel kazı bölgede yapılmasına rağmen, bu kazıların önemi de ortadayken gerekli ilgi ne yazık ki sağlanamamaktadır. Tyana Antik Kenti Efes'e eş değer bir kentin olduğu bölgedir ama buradaki kazıların yaygınlaştırılması, alan genişletilmesi de ihtiyaçtır. Niğde'de define avcıları bilimsel çalışma yapanlardan daha hızlı çalışmakta, Niğde önemli ölçüde yağmalanmaktadır. Tarihin her izinin bulunduğu bölgeye neden gerekli değer verilmemektedir?

Niğde'nin kültür turizm potansiyelinin ve bölgenin kültürel, tarihî, coğrafi dokusunun Bakanlığımızın dokunuşuna ihtiyacı vardır. Bunu daha önce de size birkaç kez ifade ettim ama Niğde bu konuda yeterli desteği bulamadı. Hasaköy Kilisesi ve Rum Okulu gibi Küçükköy, Hamamlı, Aktaş, Fertek, Konaklı Kiliseleri başta, çok sayıda kilise her türlü onarımı bekliyor ve bunların değer bulması gerekiyor.

Bu arada, Sungur Bey Camimiz var İlhanlılardan kalma, muhteşem bir cami; bir türlü burasının da restorasyonu bitmedi, 2 kiliseninki ki bitti caminininki bitmiyor. Bir de Bor'da bir Yeni Hamam var, beş yıl yapılış süresi Osmanlı'da; yapılış süresi beş yıl olan hamamın sekiz yıldır restorasyonu bitmedi. Cıgızoğlu Konağı var Bor'da, onarıldı, camı çerçevesi takıldı; iki üç yıldan fazladır hiçbir şey yapılmadı, yeniden harap duruma doğru geliyor. Bu tür yapıların da değerlendirilmediği bir bölge konumunda. Niğde'nin turizmden yeterli ölçüde pay almadığı bir gerçek. Gölleri, yaylaları, spor merkezleri, tarihin tüm izlerini taşıyan Kapadokya içindeki Niğde, farklı dönemlerde de başkent olmuş bir bölgedir. Niğde görülmeye diğer özellikleriyle keşif beklemektedir. Bor'da Cıgızoğlu Konağı'nın da bir an önce değerli ve verimli kılınması ihtiyaçtır.

Bunun yanı sıra, Niğde'de Tyana Ören Yeri'nin dışındaki kazı bölgelerinin haricinde Karatlı Kuş Kayası Mezarları, Hüdavent Hatun Türbesi, Akmedrese, Ulukışla Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı, Kadioğlu Konağı ve Sokağı, Yeşilyurt Kale, Altunhisar Kral Mezarları ve tarihî dokusu, Ulukışla Köyü, Avören Antik Kenti, Keçikalesi, Murtandı Kalesi, Bademdere Kalesi, Bozköy ve Narköy Peribacaları, Hançerli, Ovacık, Kayırlı, Edikli, Dikilitaş, Değirmenli, Kitreli, Kula, Balcı, Çiftlik, Azatlı, Yeşilburç, Hasaköy, Ballı, Ulukışla ilçe, Çarıklı, Çanakçı, Çukurkuyu, Çamardı, Maden, Celaller, Fertek, Kurdunus, Yeşilyurt, Karanlıkdere, Balcı, Gölcük, Gösterli, Akkaya, Uluğağaç, Postallı, Halaç, Maden tarihî zenginlikleriyle değer bulmayı bekleyen bölgelerdir. Bunları tarihe not olarak geçiyorum ki bu kadar zenginliği olan yere niye dönüp de bir bakan yok diye. 15 ayrı devletin kurulduğu süreçte var olan Tyana'ya da bir an önce turizme kazandırmayı sağlayalım.

Niğde folkloruyla, tarihiyle, özellikleriyle görülmeye değer bir yer olmasına rağmen istenen desteği alamamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kapadokya bölgesinde benzersiz tarihî, kültürel ve doğal değerleri koruyacak, gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacak çalışmalar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, Niğde'yi beş dakikada anlatamayız, yetmez.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakanlığın Niğde'yi Kapadokya içi görmemesi nedendir Sayın Bakan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Beş değil, yirmi beş dakika bile yetmez.

Değerli milletvekilleri, Sayın Mustafa Adıgüzel... Yok.

Sayın Aykut Kaya...

Buyurun Sayın Kaya.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Bakanım, öncelikle şunu ifade etmek istiyorum: Kültürel ve tarihî mirasımızın korunmasını ve ortaya çıkarılmasını amaçlayan çalışmaların doğru olduğunu düşünüyoruz ancak bu çalışmaların kamu yararını gözeterek yapılıp yapılmadığı, birim

fiyatların doğru hazırlanıp hazırlanmadığı konularında ciddi endişelerim var. Bu konuyu size somut olarak örnek bir olay üzerinden resmî belgelerle anlatmak istiyorum.

2023 yılında ihalesi yapılan Side Antik Kenti Anıtsal Çeşme Yapısı 2. Etap Restorasyonu işinin birim fiyat teklif cetveline baktığımız zaman Rölöve ve Anıtlar Kurulunun yaptığı maliyet cetveline uygun hareket edilmediği görülmektedir. Örneğin, 9 numaralı harcama kaleminde imitasyon yapılması pozu işi için Rölöve ve Anıtlar Kurulu 423 metrekare iş için 700 TL birim fiyat üzerinden yapılmasını öngörmüşken yüklenici ise bu iş için 19.415 TL birim fiyat teklifiyle işi almış yani 28 kat daha fazla bir bedel üzerinden işi almış. Rölöve ve Anıtlar, bu kalem iş için 296 bin TL toplam harcama öngörürken yüklenici aynı iş için 8 milyon 214 bin TL'lik bir harcama öngörmüş. Yine, aynı şekilde, 44 numaralı harcama kalemindeki enjeksiyon harcında Rölöve ve Anıtlar Kurulu birim fiyat olarak 62 ton kalem iş için 30,8 TL belirlerken yüklenici aynı iş için 130 TL birim fiyatı vermiş. Rölöve ve Anıtlar Kuruluna göre bu kalem iş için 1 milyon 916 bin TL harcama öngörülmüşken yüklenici 8 milyon TL olarak işi almış; aradaki farka bakın ve sadece bu iki kalemde metrekareler arttıkça yüklenicinin kârını siz düşünün, hak ediş raporlarında da bu gözükcektir. Yine, aynı ihale kapsamında 7 numaralı iş kalemindeki montaj işi için Rölöve ve Anıtlar Kurulu birim fiyatını 4.268 TL olarak öngörürken yüklenici 250 TL birim fiyat üzerinden yapmayı taahhüt etmiş.

Sayın Bakan, yüklenici, bu kalem iş için birim fiyatını neden düşük vermiş hiç düşündünüz mü? Çünkü bu işi yapmayacağı için düşük fiyat vermiş, yapacağı kalemlerin birim fiyatını yüksek vermiş yani birim fiyat teklif cetveliyle kamu adına 15-20 milyon TL'ye imal edilecek bir iş nasıl oluyor da 75 milyon TL'ye yapılıyor? Lütfen, bu konuları araştıralım.

Elimdeki resmî belgeleri de sizlerle paylaşıyorum, görevli arkadaşlarımız sizlere verebilir ama işin sonunda siz de göreceksiniz ki yüklenici, kârlı olan kalemleri yapmış, kârı düşük olanları yapmamış ve ödeneğin tümünü kullanmış ancak iş bitmemiş. Siz, diğer yüklenicinin düşük kârlılık sebebiyle yapmadığı işler için ikmal ihalesine çıkacaksınız ve devletin kaynaklarını israf edeceksiniz. Lütfen, Rölöve ve Anıtlar Kurulunun hazırladığı yaklaşık maliyetlere uygun ihale yapın ve ihale sürecini ona göre yönetin, ihale alanların hesap oyunlarıyla kamu kaynaklarını haksız yere edinmelerine izin vermeyin. Kanaatimce, bu tür ihalelerde bu kötü niyet uygulamalarının yaygın olduğunu düşünüyorum. Merak ediyorum, siz hiç bu konuları takip etmiyor musunuz? Bugüne kadar herhangi bir tespitte bulunmadınız mı, bulduysanız sorumlulardan hesap sordunuz mu?

Sayın Bakanım, ben size yardımcı olmak istiyorum. Antalya'da yaptığımız tüm ihaleleri sizin görevlendireceğiniz bir kamu görevlisiyle birlikte incelemek istiyorum. Bu tür ihalelerde buna benzer kötü uygulamaları ortaya çıkarmak ve düzeltmek üzere sizin ve kamuoyunun bilgisine sunmak istiyorum; ben bu çalışmayı yapmaya hazırım, sizin de yüreğiniz yetiyorsa, hesabınıza kitabınıza güveniyorsanız bu çalışmayı birlikte yapalım.

Kıymetli hazırım, ben milletten aldığım yetkiye istinaden milletimizi ilgilendiren bu tür harcamaları, konuları milletimiz adına sormak, incelemek ve doğruyu ortaya çıkarmakla görevliyim. Dolayısıyla ben bu tarz konulardaki çalışmalara varım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın İnan Akgün Alp? Yok.

Sayın Okan Konuralp? Yok.

Sayın Hüseyin Yıldız? Yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Konuştu o arkadaş, 2 kere yazıyorsunuz, bize gelince...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kim?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hüseyin Yıldız konuştu, gitti.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Hakkını kullanabilir mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kullanamaz.

Sayın Ömer Karakaş...

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım ve çok kıymetli bürokratlar; öncelikle, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, öncelikle size birkaç şey sormak istiyorum. Bunlardan birincisi, seçim bölgem Aydın Kuşadası'nda, sizin de o dönemde iştirakçilerinden birisi olduğunuz, 2013 yılında o günkü Başbakan Sayın Erdoğan tarafından açılışı yapılan ve döneminin Avrupa'nın 3'üncü, Doğu Akdeniz'in ve Türkiye'nin en büyük kongre merkezi olarak yapılan ve yine o günün şartlarında yaklaşık 120 milyon dolara mal olan - kısa adı KOMER olan- bir Efes Kongre Merkezi var, siz de iyi biliyorsunuz. Şimdi, bu kongre merkezi ilk birkaç yıl işletildi, sonra atıl durumda, şu an çürümeye yüz tutmuş durumda. Şimdi, tabii, deniliyor ki: "Borçları var." vesaire vesaire ama sizin öncülüğünüzde...

(Uğultular)

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkan, biraz daha sükûnet lütfen!

Sizin öncülüğünüzde burası tekrar aktif hâle getirilemez mi? Ben, bu konudaki bazı demeçlerinize baktığımda, biraz daha olayı TÜRSAB'a atıyorsunuz ama sizin, Turizm Bakanı olarak bu işe el atıp, öncülük yapıp buranın daha aktif hâle geçmesini, açılmasını sağlamanızı; öyle bir binanın çürümesine, yok olmasına müsaade etmemenizi bekliyorum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Yönetim Kurulunda çıkarılan...

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Siz, işte, Bakan olarak öncülük yapabilirsiniz diyorum.

Diğer bir konu, Magnesia, festivaller şehri olan antik şehrimiz, tüm tur otobüslerinin uğrak noktası. Burayla ilgili de kazı çalışmalarıyla ilgili biraz daha yoğunlaşmasını bekliyoruz çünkü burası çok önemli bir yer; çalıştığınızı biliyorum ama biraz daha aktivite bekliyorum.

Şimdi, yine önemli gördüğüm bir konu, TİKA. TİKA Başkanımız da burada. Çok merak ediyorum, Başkanımız burada ama TİKA kapandı mı? Yani kapandı, biz mi bilmiyoruz? Çünkü TİKA'nın artık uzun zamandır hiçbir faaliyeti yok. Yani TİKA atıl durumda. Yani kapatmayı düşünüyorsanız bir an önce kapatın. Ha, yok, kapatmayı düşünmüyorsanız TİKA artık gerçek işlevine kavuşup aktif hâle gelmesi lazım. Çünkü TİKA bizler için çok önemli bir kuruluş.

Diğer bir konu, RTÜK. RTÜK Başkanımıza da şunu belirtmek istiyorum: Televizyonların özellikle gündüz kuşağına baktığımızda içer acısı. Yani her türlü ahlaksızlık, her türlü kültürel yozlaşma, her şey had safhada. Başkan çıkıyor "Son kez uyarıyoruz." Ya, kardeşim, ver cezayı, biz arkanızda duralım. Ahlaksızlık artık alışkanlık hâle geldi yani insanların kanıksadığı olaylar hâline geldi. Merak ediyorum, RTÜK Başkanı acaba bu gündüz kuşağına hiç tesadüf edip bir bakıyor mu? Böyle bir ahlaksızlık olur mu? Yani ne Türk ahlak ve töresinde uyar ne İslam ahlakına uyar, hiçbir şeye uymaz.

Başka önemli gördüğüm bir konu... Şimdi, özellikle nisan ayında Genel Kurula getirdiğiniz bir yasa vardı. Bu yasada -Turist Rehberliği Meslek Kanunu'yla ilgili bir şeydi- burada rehberlerle ilgili dil bilmeme şartını getirdiniz. Ben o gün bu konular görüşülürken özellikle iktidar partisi milletvekili arkadaşlarıma dedim ki: Ya, arkadaşlar, dil bilmeyen rehber mi olur? Bu nasıl bir iştir? Ya, böyle bir şey getirilir mi?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Türk vatandaşına Türkçe konuşuluyor.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Şimdi, Sayın Bakanım, Türk vatandaşına Türkçe konuşuyorsunuz, doğru. Maalesef şu anda yerli turistimiz -daha önce arkadaşlarımız konuşmalarında da söyledi- ülkemizi gezemiyor, yabancı turiste de biz dil bilme şartını ortadan kaldırıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Çok fazla ihtiyaç vardı Vekilim. Bu, ihtiyaçtan yapılmış bir şey. Siz rehberlerin... Ben size ihtiyaç listesini göndereyim.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - O zaman bana arkadaşlar dedi ki: "Bakan Bey bunu istiyor."

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Çünkü bak, yabancı dil... Türk turistler için...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakana da teşekkür ediyorum, sayın hatibe de.

Sayın Bakanım, size söz vereceğim.

Son konuşmacı Sayın İlhami Aygun.

Değerli arkadaşlar, soru soracak olanlar lütfen sisteme giriş yapsın. On beş dakika içinde keseceğim, sonra Sayın Bakana cevap hakkı taniyacağım.

Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Malatya, Gaziantep ve Maraş'tan iktidara selamlar var. Oradaki depremzedeler daha hâlâ çadırda kalıyor, onu ifade edeyim.

Sayın Bakan, bundan birkaç ay önce sanatçı Gaye Filiz Alacacı Özel Kalem tarafından aranarak Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğüne çağrılıp telefonu elinden almıyor, ondan sonra buna mobbing uygulanıyor; bundan haberiniz var mı diye size soruyorum.

Yine, bakınız, Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Karadağlı'nın Hürriyet gazetesine verdiği röportajdan sonra, Karadağlı kurum içinde iş yapmadan maaş alanların olduğunu söylüyor. Ben de merak ediyorum, acaba bu konuda Devlet Tiyatrolarında oyun çalıştırılmıyor mu yoksa çalışmıyorlar mı? Suçlu acaba Genel Müdür mü yoksa orada "Çalışmıyor." dediği personel mi?

Yine, Özel Kalem denilmişken, Devlet Tiyatrolarında gece gündüz çalışan, bayram seyran demeden seyirci karşısına çıkan, yasasında "temininde güçlük çekilen eleman" yazan sanatçılarımız ne kadar maaş alıyor merak ediyorum. Yine, Devlet Tiyatrolarında teknik personele ne kadar maaş veriyorsunuz? Sayın Bakan, açıklık sınırındaki bu maaşların düzelmesi acaba sizce uygun değil mi diye merak ediyorum.

Devlet Tiyatroları bünyesinde son derece başarılı, güçlü, dünya çapında ses getirecek sanatçılar var iken neden dışarıdan hizmet alımı yapıyorsunuz, bunu da merak ediyorum. Bir rejisör yılda 2 oyun çekebilirken siz dışarıdan bir rejisöre 8-10 tane oyun çekimi yaptırıyorsunuz. Yazık değil mi devletin parasına, bunu da merak ediyorum. Bu kimdir? Bunlar kimin eş dost, arkadaşı? Yazık değil mi devletin parasına? Sanatçıların birkaç kuruş maaşında gözü olanlar kalkıp bu rejisörlere olabildiğince para akıtmaktadır. Bununla ilgili gerekenin yapılmasını bekliyoruz sizlerden.

Yine belirtmek isterim ki popüler kültür ve meşhuriyet çağı hemen hemen tüm değerleri etkiliyor. Popüler olarak görmüş olduğunuz tiyatrocuların maalesef 2018'de güncellenen 5441 sayılı Devlet Tiyatroları Personeli Hakkında Kanun'daki şartını Genel Müdüre de arayacak mısınız? Cumhuriyet Halk Partisi bununla ilgili Anayasa Mahkemesine götürdü, iptal etti ama hâlâ daha Sayın Karadağlı koltukta oturuyor, bunu değiştirmeyi düşünüyor musunuz diye merak ediyorum.

Sayın Bakan, aynı zamanda, Tekirdağ merkezli olmak üzere bazı sıkıntılarımız var. Büyükyoncalı'da tarihî bir camimiz var, bunu onarmayı düşünüyor musunuz? Aynı şekilde, Saray merkezde Osmanlı'dan kalan bir tarihî hamamımız var, bunu onarmayı düşünüyor musunuz? Onunla beraber, Gaziantep'te dolaşırken Yeşil Cami'nin minaresinin yıkıldığını gördüm, size ait olan bu minareyi acaba onarmayı düşünüyor musunuz? Yine, Çanakkale'de dolaşırken vakıf dükkânındaki bir vatandaşımıza söz verdim, "Soracağım Sayın Bakana." dedim. Geçen yıl da önceki yıllarda da ifade etmiştik, vakıf dükkânlarınızda yüzde 400'e varan bir fiyat artışı var, insaf! Bu kadar artışı vatandaşımızın üzerine nasıl yaparsınız merak ediyorum. Bu faiz nerede var? Böyle bir kira artışı nerede var? Bunu bir daha düşünmeniz lazım, bunu düzeltmeniz gerekiyor. Yine, Tekirdağ'da da aynı şekilde vakıf dükkânlarında sorunumuz var, Çanakkale'de var yani "El insaf!"

diyorum. Sayın Bakan, enflasyonu yüzde 40'larda gösteriyorsunuz ama siz ise o vakıf dükkânlarına yüzde 400 kira zammı yapıyorsunuz. Yine, Çanakkale'de bir iddia var. Orada bir siyasi partinin, yine, vakıf dükkânlarında kiracı olduğu söyleniyor, onun kira artışının ise cüzi bir rakam olduğu ifade edildi. Buradan, vatandaşların bu mağduriyetinin giderilmesini sizden bekliyoruz. İnşallah, en kısa zamanda bunlar çözümlenir. Her dönem sizin karşınıza çıkıp bu vakıf dükkânlarını, kira artışlarını size soracak mıyız diye merak ediyorum.

Ama en önemli konu da şu anda Anayasa Mahkemesinin kararına istinaden, o yetkileri olmayan ve tarif edilen o vasıflara vakıf olmayan Tamer Karadağlı'yı hâlâ daha o koltukta oturtacak mısınız, merak ediyorum. Çalışanlarına zulüm yapan, çalışanların emeğinde gözü olan, onların aldığı paraları kıskanan bir Genel Müdürü ben buradan kınıyorum. Herkes orada özeldir, Devlet Tiyatrolarında çalışan bütün oradaki sanatçılar bu ülkenin değerleridir; onlara sahip çıkmak bizim de boynumuzun borcu diyorum. Söz verdiğim için, size bu konuşmayı yapmak için ta Malatya'dan özel olarak geldim. Devlet Tiyatrolarındaki sanatçılarımızı sahihsiz değildir diyorum. Vakıf dükkânlarındaki kiracılarımız sahihsiz değildir diyorum. Cumhuriyet Halk Partisi bu konunun sonuna kadar takipçisi olacak. Ne gerekiyorsa, sizlerle beraber mücadele etmeye devam edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Devlet Tiyatrolarında çalışan sanatçılar...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Siz işinize bakın! Kardeş, sen işine bak!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye... Sakin...

Şimdi, soru kısmına geçtik...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bakın, ben nerelerden geliyorum ama hakikaten üzüldüm.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bize "Camileri kapattı." diyenler minareleri yapamıyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun... Değerli arkadaşlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yoldan geldi ya, yorgun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yapacağız, yapacağız, hepsini yapacağız, merak etmeyin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hararetli, hararetli...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tabii, vakıflar...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hararet nedir bilir misin? Halkın, sokaktaki insanların hakkını aramaktır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Aygun, lütfen...

Değerli arkadaşlar, ne oluyor?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Heyecan geldi Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, heyecanlandırma şu Komisyonu, dur! Sayın Aygun, lütfen... Biz heyecansız gidiyorduk, Allah'ı seversen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Bakanım, size sözümüz yok, biliyorsunuz sizler bizim kalbimizdesiniz, ayrı bir yer tutuyor ama maalesef sokaktaki vatandaş kan ağlıyor. Depremzedeler çadırda yatıyorlar, ben Maraş'taki...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakikayı daha yedin, yeter. Anlaştık, tamam.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Geçen hafta Sağlık Bakanlığı bütçesinde sıkıntısı olmayanlara soruyorum...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi başlıyoruz, önce Komisyon üyesi...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Okul sıkıntısı olmayan... 1 tane okul yapılmış daha, yazık!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, lütfen... Tamam...

Değerli arkadaşlar, şimdi soru-cevap kısmına geçiyoruz.

Önce Komisyon üyesi milletvekillerinden... Değerli arkadaşlar, çok fazla talep var, ekranım yemyeşil. Sayın Bakanımızı selamlama ve saygı sunma kısmını ben yapıyorum topluca; siz direkt soruya geçin, yorum kısmına girmeyelim lütfen. Doğrudan sorularımızı sorarsanız bütün milletvekillerinin taleplerini karşılarız.

Süreyi otuz saniyeyle sınırlıyorum.

Sayın Ök, buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Bakanım, Geleceğe Miras Projesi'yle muhteşem işler yapıyorsunuz gerçekten, özellikle Hierapolis'te. Çocukluğumdan beri değişim olmayan süreçte, altmış yılda yapılanı dört yılda -inşallah- hayata geçirecek olmanızdan dolayı sizi ve ekibinizi tebrik ediyorum.

Ayrıca, Pamukkale'ye kazandırdığımız gece müzeciliği için de çok teşekkür ediyorum.

Tabii, bu kadar arkeolojik kazının olduğu bir şehirde şehrimize de arkeoloji müzesi konusunda desteklerinizi bekliyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Soruyu anlayamadık.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Destek istedim, soru değil.

CAVİT ARI (Antalya) - Desteği odada çay içerken de söyleyebilirdin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sana ne ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Nemrut Dağı hem doğa hem de kültür açısından benzersiz bir öneme sahip olup özellikle güneşin doğuşu ve batışının en güzel izlendiği yerlerden biridir. Bu dağda bulunan tarihî heykeller ve yapılar Kommagene Krallığı'nın zengin kültürel mirasını yansıtan, dünya çapında tanınan önemli bir arkeolojik alan oluşturuyor. Ancak zamanla doğal etmenler ve turizm faaliyetleri gibi dış etkenlerle bu eşsiz yapılar zarar görebiliyor ve yıpranma riskiyle karşı karşıya kalabiliyor. Bu bağlamda, Nemrut Dağı'ndaki heykellerin ve diğer tarihî yapıların korunması için bugüne kadar hangi önlemler alınmış, hangi çalışmalar gerçekleştirilmiştir? Ayrıca, bu tarihî mirasın gelecek nesillere aktarılabilmesi açısından daha fazla zarar görmesinin önlenmesi amacıyla ek tedbir ve projeler var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kurt gibi lütfen yapmayalım. Süre otuz saniye değerli arkadaşlar.

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Kültür ve Turizm Bakanına soruyorum: 2024 yılı Türkiye Kültür Yolu Festivali'nde kaç konser düzenlendi? Bu festivalde kaç konser düzenlendi? Konserler için kaç para ödendi? Net bir şekilde cevap verirseniz memnun olurum.

RTÜK Başkanına soruyorum: Bülent Şenkardeşler, Hasan Taşkın personeliniz oldu mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sayın Bakanım, Kültür Yolu Festivali Türkiye'nin ve şehirlerinin marka değerini artırmakta ve kültürel bir cazibe merkezi hâline getirmektedir. Büyükşehirler Çanakkale ve Nevşehir dışında farklı bir çalışmanız olacak mı? Bölgesel anlamda, birkaç şehir birlikte bu projeye dâhil edilerek Kültür Yolu Festivali daha etkin bir şekilde kullanılabilir mi? İlim Elâzığ bu konuda Kültür Yolu Festivali'ne dâhil edilecek mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Altınsoy? Yok.

Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Bakan, Karabük'ün sahip olduğu tarihî yapılar, konaklar ve antik kentlerin korunması ve restorasyonu öncelikli olmalıdır. Bu yapıların tanıtımı için dijital platformlar ve sanal turlar oluşturulması konusunda Bakanlığınızca gerekli desteği verecek misiniz? Doğa yürüyüşleri, kuş gözlemi ve botanik turları gibi etkinlikleri yeterince teşvik edecek misiniz? Yerel üreticilerin desteklenmesi ve gastronomi festivalleri düzenlenmesi konusunda gerekli desteği verecek misiniz? Sürdürülebilir turizm için seminerler, atölye çalışmaları ve eğitim programlarını destekleyecek misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sayyigit...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Geçen yıl cevap vermediğiniz şu iki sorunun cevabını rica ediyorum Sayın Bakan. Türkçeleştirilen Kürtçe şarkı ve müzik fonlarıyla ilgili bugüne kadar herhangi bir çalışma yapılmış mıdır? Kürtçe yer adlarının değiştirilmesi hakkında veriler nelerdir? Kürtçe köy ve kent adlarının iade edilmesi veya kullanılması için bir girişiminiz olacak mıdır? Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, iki konuya hızlıca değineceğim. Geleneksel kültürümüze yaptığımız katkıları biliyoruz, çok önemli, teşekkür ediyoruz. Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğümüzün çok güzel aktiviteleri var, bu dönemde de neler yapılacak öğrenmek isterim.

Yine, birçok eseri ülkemize kazandırdınız. Benim de bölgemde Berlin'de olduğu bilinen Akşehir Alanyurt Şeyh Hacı İbrahim Veli Türbesi sandukası, yine, Danimarka'da sergilendiği bilinen Seyyid Mahmud Hayrani Türbesi sandukası, ayrıca, Konya Beyhekim Mescidi'nin sırcalı mihrabı, Selçuklu Sarayı çinileri, Sâhib Ata Külliyesi'nden çalınan eserler, Beyşehir Eşrefoğlu Camisi halı ve ahşap panoları konusunda da gerekli hassasiyetin gösterilmesini rica ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Diyarbakır Cezaevi kültür merkezi hafıza bölümü tasarısı bir hakikati örtme, dönemin toplumsal hafızasını örtme ve yok etme politikasıdır, bunu kabul etmiyoruz. Diyarbakır Cezaevi gerçeğini araştırma ve adalet komisyonu cezaevlerinde yaşananlarla ilgili bugüne kadar kimsenin hesap vermediği tespitini yapıyor. Toplumun bu hakikatle yüzleşmesi için yaşananların unutulmaması ve tekrarlanmaması bakımından buranın Diyarbakır Cezaevi insan hakları müzesi olması talebimizi tekrardan değerlendirip, konunun taraflarıyla görüşecek misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Fırat...

CELAL FIRAT (İstanbul) - Sayın Bakan, TCDD ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Haydarpaşa ve Sirkeci gar binalarını, demir yolu işlevi dışında kalmış alanları kültür ve turizm amaçlı kullanmak üzere Kültür ve Turizm Bakanlığına ön protokolle devretti. Niçin böyle bir devir politikasına ihtiyaç duyuldu? Haydarpaşa Garı sahasındaki Behiç Bey Lojmanlarında ikamet eden 60 hanenin akıbeti ne olacak? Kültür

Bakanlığı personelden burayı tahsil edip tahliye etmesini isteyecek mi? Haydarpaşa ve Sirkeci gar binaları ile geri planlardaki alanlar örneğin Sabancı Holding gibi sermayenin tasarrufuna mı bırakılacak? Bu konularla ilgili aydınlatırsanız seviniriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneşhan...

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sayın Bakan, bir; orkestralara, devlet senfoni orkestralarına neden 6940 sayılı Yasa'daki gibi stajyer sanatçı almıyorsunuz da 4/B üzerinden sanatçı alıyorsunuz? Bu, sanatçıların özlük haklarını kazanmasına engel olmuyor mu?

İki; sanatçı ve teknik personele seyyanen verilen ücretlerin teşvik ve ikramiyeleri yasal mevzuata rağmen neden verilmiyor? Seyyanen zam uygulaması nedeniyle tüm sanatçıların ikramiyelerinde yılda 90 bin TL kayıp var, buna ne diyorsunuz?

Üç; Devlet Opera sınavında diploma zorunluluğu yaptınız ama senfonilerde diploma zorunluluğu yok, neden?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

AYKUT KAYA (Antalya) - Manavgat'ımız için tarihî ve turistik anlamda büyük öneme sahip olan Seleukia Antik Kenti maalesef hak ettiği önemi göremiyor. Yeterli güvenlik önlemleri alınmadığı için de kaçak kazılara ve dış etkilere açık durumda. Manavgat'ımız için böylesine kıymetli bir yerin sahipsiz bırakılması ve gerekli özenin gösterilmemesi bizleri derinden üzmektedir. İlçemizin bu değerli tarihî mirasının bir an önce koruma altına alınmasını talep ediyoruz. Arkeolojik kazı çalışmalarının başlatılması, çevre düzeninin yapılması ve gerekli bilgilendirme levhalarının yerleştirilmesi gerekmektedir. Seleukia Antik Kenti'yle ilgili planladığınız bir çalışma var mıdır?

Ayrıca, Sayın Bakanım, sabah siz Kındılçeşme alanından bahsettiniz, orası Vilayetler Birliği tarafından Millî Parklardan kiralanmış durumda. Kındılçeşme Millî Park alanının tekrar vatandaşlara kazandırılması yönünde bir çalışmanız var mı? Ayrıca...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, süreye lütfen sadık kalalım.

Sayın Yanıkömeroğlu...

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Sayın Bakan, İstanbul Milletvekili olduğum için özellikle İstanbul özelinde soru sormak istiyorum.

Sunumunuzda İstanbul'da Haydarpaşa ve Sirkeci projelerinden bahsettiniz, İstanbul özelinde başka önemli projeler var mı?

Ayrıca, biliyorsunuz, İstanbul deprem bölgesi. Tarihî eserlerimizde depreme karşı belli güçlendirme projeleri hazırlanıyor mu?

Bir de son olarak sormak istiyorum: Yaygınlığı ve erişilebilirliği artırmak adına özel tiyatrolara eşit ve yeterli kaynak aktarılmakta mıdır, aktarılıyorsa kamuoyuyla paylaşabilir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Hun...

YILMAZ HUN (İğdir) - Sayın Bakan, son bir senede Kürtçeyle ilgili kaç kitap, şarkı, konser, tiyatro ve filmle ilgili yasaklama kararı verilmiştir? Bakanlığınız bu yasakların kalkmasıyla ilgili herhangi bir çalışma yapmakta mıdır? Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak, Türkiye sınırları içinde yer alan farklı kültürlerle ve kültürün birer unsuru olan dillere, sanatsal zenginliklere dair herhangi bir çalışmanız var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Otlu... ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Bakan, Alevilerin eşit yurttaşlık taleplerinin hiçbirini karşılanmadan ve anayasal bir güvence altına alınmadan Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının kurulma amacı nedir?

Türk-İslamcı, tekçi bir anlayışı dayatan Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının yürüttüğü asimilasyon faaliyetleri Alevi yurttaşların ve kurumların tüm itirazlarına rağmen neden devam etmektedir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Niğde Kalesi çevre düzenlemesi başlatılmıştı. Belediye tarafından bölgede çok sayıda yapı yıkımı yapıldı, hâlen çalışmalar durmuş vaziyette. Bu bölgede oluşan durum nedir? Bu proje Bakanlığınızca izlenmekte midir?

Niğde'de sık sık kültür müdürü değişmesi nedendir? Niğde'de Bolkarlar'da turizmle ilgili bir yatırım yapılacağı doğru mudur?

Niğde merkezde vakıflara ait meydandaki bir bina yıkıldı. Bu alan ne olacaktır? Önceki İçişleri Bakanının tinerciler kullanıyor diye "Yıkın." dediği çok sayıda tarihî yapı yıkıldı. Bu yıkımlar sizin Bakanlık izniniz ve kontrolünüzde mi sağlanmıştır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ergun...

METİN ERGUN (Muğla) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, yarım kalan sorumu devam ettirmek istiyorum: Sahibi olduğunuz Ersoy Otelcilik İnşaat ve Turizm İşletmeciliğinin Bodrum'da bulunan Çiftlik Mahallesi Adalıyalı mevkisinde beş yıldızlı bir otel projesi gerçekleştirmek istediği iddia edilmektedir. Sayın Bakan, kamuoyuna yansıyan haber ve iddialar arasında sizin daha önce sit alanı olan, hazineye ait bu arazinin mülkiyetini önce Tarım ve Orman Bakanlığınızdan Kültür ve Turizm Bakanlığınıza, daha sonra da Kültür ve Turizm Bakanlığınızdan kendi şirketinize tahsis ettiğiniz iddiası bulunmaktadır, bu iddialar doğru mudur? Birinci elden cevap verirseniz memnun oluruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın George Aslan...

GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Bakan, farklı kültür ve inançlara ait tarihî ve kültürel yapılar korunmadığı gibi, kimi zaman bu yapıların restorasyonuna dahi izin verilmeyerek yıkılmasına sebep olunmaktadır. Diğer halkların kültürel mirasının korunması için ne kadar

bütçe ayrılmıştır? Bu konuda ne gibi çalışmalarınız var?

İki, internet ortamında satılığa çıkarılan kilise haberleri sık sık kamuoyuna yansımaktadır. Bir kilisenin satılığa çıkarılmasına Bakanlık olarak neden tepkisiz kalıyorsunuz? Satılığa çıkarılan bir cami olsaydı yine tepkisiz mi kalacaktınız?

Ayrıca, Koçanis’le ilgili sorduğum soruya da cevap verirseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karakaş...

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Bakanım, bu Magnesia Festivaller Şehri’yle ilgili olarak -konuşmamda da sordum ama- oraya bütçeyi ne zaman ayırmayı düşünüyorsunuz? Çalışmalar ne zaman hızlanacak? Bu, Türk turizmi açısından önemli.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakan, Çorlu’daki Çorlu Kalesi’ni gün yüzüne çıkarmayı düşünüyor musunuz? O tarihî eseri bir an evvel gün yüzüne çıkartırsak oraya gelen tarihsever insanların da o konuda mutlu olacağını düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, bugün Diş Hekimleri Günü. Özellikle söylüyorum çünkü başta Antalya olmak üzere, Türkiye’nin birçok yerinde artık alternatif turizmin bir parçası hâline geldi başta diş hekimleri ve diğer sağlıkla ilgili yapılan işlemler. Bu çerçevede, Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığının bir koordineli çalışma düzenlemesinde fayda var. Aksi hâlde, ileride sorunlara yol açabilecek bir süreç gelişebilir. Bu konu önemli bir turizm sektörü hâline dönüşmekte, sizin müdahalenize ihtiyaç var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ekmen...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, geçen yıl bu bütçede Mersin’in turizm potansiyelini size hatırlatmış ve ne yapılması gerektiğine dair dikkatinizi çekmiştik. Ancak bugün itibarıyla bu bir yıl boyunca ne tanıtım ne de tesisleşme anlamında Bakanlığımızın Mersin’de sadra şifa tek bir hizmeti söz konusu değildir. Bugünkü sunumda da Mersin’le ilgili bir detay söz konusu değildir. Turizm Geliştirme Ajansının Sayıştay raporunda sayın Bakana ve Ajans Başkanına derdimizi anlattık. Sadece hatırlatmak istiyorum ve sizin de kendilerinin dikkatini çekmenizi rica ediyorum.

Sayın Bakanım, şurada bir harita göstermek istiyorum. Burada bir harita var, size takdim edeceğim. Bu haritada Bakanlığımızın bu yıl yapacağı 36 adet deniz arıtma tesisi var. Burada ise Mersin Büyükşehir Belediyesinin onay bekleyen tam 18 tesis talebi var ve burada duayen gazeteci Abdullah Ayan’ın çılgınlığı İmece Gazetesi’nin manşete çekmesi var: “Mersin üvey evlat mı?...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - “Bakanlığınız bir yıl boyunca Türkiye genelinde 36 adet tesisi yapacakken Mersin’in buradan tek bir pay bile almaması normal midir?”

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ağabey, bir dakika değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Nasıl oluyor?

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Bir dakika da benim için süre ver...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, süre doldu değerli arkadaşlar.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Beni AK PARTİ sıralarına oturtunuz uzun konuşturacağım diye, burada da konuşturuyorsunuz. (Gülüşmeler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; böylece soru işlemi ve müzakereler tamamlanmıştır.

Şimdi, Sayın Bakana gün içerisinde sorulan sorular, yapılan yorumlar üzerine cevap hakkını kullanması için söz vereceğim.

Sayın Bakanım, buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; bugün benim 7’nci Komisyonum sizlerle bu yıl. Özellikle, saat ondan beri müzakere ediyoruz, diğer Komisyonlara göre gayet sakin ve demokratik teamüllere uygun bir Komisyon toplantısı gerçekleştirdik.

CAVİT ARI (Antalya) - Turizm ve kültür olunca içinde biraz daha sakin geçiyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - O açıdan 7 tanesiyle kıyaslıyorum geçmişteki. O yüzden hepimize sayın

vekillerim, ayrı ayrı teşekkür ediyorum, sorularınızı cevaplamaya başlıyorum.

Şimdi, Sururi Bey'den başlayayım, ilk o sunum yapmıştı. Şimdi, vergilerin yüksekliğiyle ilgili bir eleştirileri vardı. Şimdi, Turizm Geliştirme Ajansı payı vergi değil, bir katılım payıdır; bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Zaten 1 Ocak 2024'e kadar binde 7,5 alınıyordu, kimisinde de on binde 7,5 alınıyordu. Bu rakam 1 Ocak 2024 itibarıyla binde 5'e çekildi. Zaten bir katılım payı olduğu için gidere de işleyebiliyorsunuz yani bu vergi değil, vergiden düşebiliyorsunuz, onun da yüzde 25'ini düşüğünüz zaman binde 3,75'lik bir maliyet bindiriyor. O açıdan bakacak olursanız, aslında bir tanıtım bütçesi -bunu sektördeki otelciler de bilir- bu tek sesliliği yaratmak, global tanıtım yapmak açısından dünyada yüzyıldır olan, bizde de işte 2019'dan itibaren olan -yüzyıl sonra geldi bize 1919'da yapılmıştı- çok önemli bir çalışmadır, fiyatları da çok makuldür. Zaten biz onun bütçesini de Bakanlık kaynaklarıyla destekliyoruz yani "Bu yıl 2024'te ne kadar bütçe toplandı?" diyorsanız, hani yaklaşık 100 milyon dolara yakın bir kaynak sektörden toplandıysa bir o kadar da Bakanlık kaynaklarından aktararak uluslararası tanıtım bütçesi oluşturulmuş oldu.

Şimdi, eğlence vergisi yükünden bahsettiniz, onu kaçırmışsınız, 2023'te kaldırdık Sayın Vekilim, artık alınmıyor, sıfırladık yani onu, orada öyle bir vergi kalmadı.

Ha, Turizm Geliştirme Ajansının denetlenmesiyle ilgili... Şimdi, hem bağımsız denetim kurumu hem de Sayıştay tarafından denetleniyor. Ancak, bakın, burada daha önce ben birkaç kere anlattım, Turizm Geliştirme Ajansının Yönetim Kurulunun yapısı zaten kanunla belirlenmiş durumda ve harcamaların da nereye yapılacağı net bir şekilde kanunda belirlenmiş durumda. Yani ne kadarını tanıtıma harcayabilir, ne kadarını diğer faaliyetlere harcayabilir; ağırlıklı yani yüzdesinin çok büyük bir bölümünü zaten tanıtıma harcamakla yükümlü bir Ajans. Burada Yönetim Kurulu, bakın, toplam 18 üyeden oluşuyor. 2'si Bakan Yardımcısı ve Tanıtma Genel Müdürü yani 2'si Bakanlıktan, 1'i Türk Hava Yolları Yönetim Kurulu Başkanı doğal üyesi oluyor, diğerleri de sektör paydaşlarından yani buraya kaynak aktaran sektör paydaşlarından seçimle geliyor yani biz kimseyi atamıyoruz buraya. Yani demokratik yapısı açısından baktığımız zaman dünyada örnek gösterilen bir yapıya sahip. Zaten en doğal ve detaylı denetim de burada oluyor. Niye burada oluyor? Bu Ajansın bütün harcama bütçeleri ve harcama kalemleri tek tek bu Yönetim Kurulu tarafından yani bütçeleri de Yönetim Kurulu tarafından belirleniyor, harcama kalemleri de harcama onayları da yine bu Yönetim Kurulu tarafından yapılıyor. Yani kaynağı yaratanlar, kaynağı ödeyenlerin seçimle gelen temsilcileri harcamaları da yaparak aslında doğal denetimini de sağlamış oluyor. O açıdan da dünyada örnek gösterilen bir Ajans. Aslında hepimizin de sahip çıkması gereken bir Ajans.

Şöyle bir geçmişe bakacak olursanız, bakın, 2019'da Thomas Cook kriziyle başladı, hemen peşinden 2020'de Covid başladı, onu atlattık derken, biliyorsunuz, bir ara orman yangınları başladı. Rusya-Ukrayna savaşı oldu, tam bunu atlattık derken İsrail-Filistin çatışması oldu. Yani tam bir ateş... 2023 Şubat ayında deprem oldu, yüzyılın depremi oldu. Bütün bu süreçleri istikrarlı bir şekilde yöneterek eskiden olduğu gibi büyük zikzaklar çıkmadan, düzgün bir şekilde sektörümüz aşmayı başardı. Burada da Turizm Geliştirme Ajansının ve Bakanlığımızın belirlediği stratejilerin çok çok önemi var.

Yine "Turizm gelirlerinde, bütçede net hata noksanda pay var mıdır acaba turizm gelirlerinden kaymış?" diye bir soru vardı, bence de vardır, neden vardır? Çünkü Rusya'dan gelen, İran'dan gelen veya bu tarz bazı "..."⁶ tabi olan ülkelerden gelen yolcular kredi kartıyla harcama yapamıyorlar, onlar çoğunlukla nakit harcama yapıyorlar. O nakit harcamalardan da tespit edilemeyenler var mıdır? Kesinlikle vardır ve küçük bir miktar da değildir çünkü burada aslında Laleli bölgesi olsun, diğer bölgeler olsun alışveriş de yapıyorlar. Oradaki paranın, kaynağın bir kısmı muhtemelen bize kaymıştır.

ERHAN USTA (Samsun) - Ticari kayıt olmadığı için olabilir Sayın Bakan.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Nasıl?

ERHAN USTA (Samsun) - Anket yapılınsın.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Tamam, işte ankette hata olabilir.

ERHAN USTA (Samsun) - Ticari kayıtlı olsa o dediğiniz olur da...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - "İklim değişikliğiyle mücadele planınız var mı?" diye soruyorsunuz Sururi Bey, ondan sonra da "Sertifikaasyon ücretleri ne olacak?" diyorsunuz. Şimdi, bizim "sertifikaasyon ücreti" dediğimiz şey sürdürülebilirlik sertifikasyonu. İklim değişikliğiyle mücadelenin anayasası oradan başlıyor zaten. Türkiye dünyada olmadık bir şey yaptı, Global Sustainable Tourism Council'le -bu, dünya tarafından kabul edilen küresel bir konsey- bir sürdürülebilirlik politikası ve sertifikasyon programı başlattı ve bütün konaklama tesislerini bu sertifikasyon programına dâhil etti. Dünyada örnek gösteriliyor şu anda. Siz de dün Resort Kongresi'nde ydiniz.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Orada konuştuk.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Oradaki yabancı, global tur operatörlerinin tamamı Türkiye'nin bu çalışmasıyla ilgili övgülerden bahsetti ve örnek gösterilen ülke olduğunu söylediler.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Ben tüm, bütün tesisler geçmediği için söylüyorum Sayın Bakan yani 20 bin otelden...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Yok, çok büyük bir kısmı geçti ama geçmeyenleri biz takip ediyoruz.

Turizm sektöründe protokol karşılığında eğitimlerden kaç kişi eğitim aldı? 8.152 öğrencimiz işletmelerde -hani bu turizm meslek liselerinde- eğitim aldı. 4.491 öğrencimiz burs imkânlarından faydalandı. 283 öğrencimiz işbaşı eğitimleri gerçekleştirdi. 689 mezun öğrenci

⁶ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

de söz konusu otellerde istihdam edilmeye devam etti.

Şimdi, bu daha uzar gider. Ben bir kere özellikle şundan memnun oldum: Turizme bu sefer ilgi fazla, çok da soru geliyor ama görüyorum ki sorular yanlış geliyor. Şöyle yapalım, eğer uygun görürseniz, bunun bizim için de bir ihtiyaç olduğunu fark ettim. Bizim ocak sonunda yıl sonu TÜİK rakamları açıklanacak yani kesin faaliyet raporumuz netleşmiş olacak. Şubatın ilk haftası ben -önemli bir komisyon Plan ve Bütçe Komisyonu- sizlere bir davet vereyim.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Çok güzel olur.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Turizmle ilgili çok detaylı bir sunum yapayım yani orada bazı mutabakatları beraber sağlayalım. Niye bunu yapalım? Şimdi, siz, bazı örnekler verdiniz bana, çok da güzel örnekler verdiniz, dediniz ki: "Körfez ülkeleri 800 milyar dolar, trilyon dolar, 500 milyon dolar yatırımlar..." Biz bunları görüyoruz zaten, bunları gördüğümüz için mesela ne yaptık? Ege Turizm Merkezleri Projesi'ni 2018'de getirdik. Bizim de bu tarz destinasyonlar hazırlamamız lazım. Yani bunlarla rekabet edebilecek destinasyonlar hazırlamamız... İşte, Ege Turizm Merkezleri Çeşme Etabı, Ege Turizm Merkezleri Didim Etabı... O zaman olmadı, belki biz tam anlatamadık, siyasete kurban gitti, gitmedi, neyse o günkü yerel yönetimlerle belki tam anlaşmamışızdır ki ben Mecliste geldim, tek tek anlattım ama. Şimdi, herkes daha ilgili turizm gelirleriyle, herkes şehrinin turizmden bir pay almasını istiyor. Biz detaylı bir şekilde hem bu projeleri anlatalım hem bizim projeksiyonlarımızı anlatalım, bu süreci beraber yönetmekte fayda var diye düşünüyorum. Biz bu daveti yapacağız, katılmak isteyen herkese de detaylı bilgilendirmeyi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, şöyle, Sayın Bakanım, siz Plan ve Bütçe Komisyonunu mu davet edeceksiniz? Anlayamadım, nasıl davet...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Plan ve Bütçe Komisyonundaki üyeleri davet edeceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O zaman buradaki çoğu arkadaş gelemeyecek.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Biz, çoğumuz Plan ve Bütçe üyesi değiliz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değiller. Dolayısıyla biz geleceğiz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - E, tamam biz sizden alırsız katılmak isteyenleri, kim ilgiliyse onları.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Sayın Bakan, bir düzeltme yapabilir miyim? Benim bahsettiğim eğlence vergisi 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 21'inci maddesi uyarınca belediyelere turizm tesisleri tarafından ödeniyor, biz de hâlâ ödüyüz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Belediyelere mi ödeniyor?

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Belediyelere. Orada bir yanlış anlaşılma...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Sizin belediye alıyor. Enerji olmasın o? Hayır, biz oranı sıfırladık.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Bakın, ben vergi çeşitliliği adı altında söyledim.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Oranı sıfırladık biz, bir bakın siz. 2023'te kanunda değişiklik yaptık, sıfırladık.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Benim ödediğim son makbuz geldi.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Bakın işte, ne ödediklerinize de bakın, vergi kalemi duruyor olabilir ama.

Şimdi, "Sanat kurumlarının idari yönetimi ve insan kaynağının iyileştirilmesine yönelik çalışmalarınız var mı?" diye bir soru yönelttiniz. Özellikle Opera Balede 150 sözleşmeli sanatçı ve 25 teknik personel alım ilanına çıkıldı, gerekli çalışmalar bittikten sonra onlar hızlı bir şekilde istihdam edilecek.

"Kültür Yolu Festivallerinde sanatçılara ayrımcılık yapılıyor mu? Nasıl belirliyorsunuz?" dediler. Vallahi, bakın, bu seneki Kültür Yolu Festivali'nde görev almış -hani, sizin "büyük konser" dediğiniz- 87 sanatçı burada var. Sanatçı listesini istiyorsanız size veririm. Sanatçı listesini görürseniz de kriterimizin çok çeşitli olduğunu, herhangi bir ideolojik yaklaşımla yaklaşmadığımızı da çok net bir şekilde görürsünüz. Hani, zaten Google'dan da "search" ettiğinizde, aradığınızda veya ilgili sitelerin "web page"lerine girdiğinizde sanatçılarımızı, çıkmış olan sanatçılarımızı orada görebiliyorsunuz; bu konuda herkesin içi rahat olsun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne kadar para ödendi?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Ona da geleceğim.

Selcan Taşçı Hanım'ın soruları var, "Efes ve benzeri ören yerlerinde özel etkinlikler yapılıyor, o alanları yıpratıyor." dedi. Şimdi, bakın, bu etkinlikler tüm dünyada yapılıyor. Ne tür etkinlikler yapılabileceğine de biz kendi kendimize karar vermiyoruz, bilim kurulu var hepsiyle ilgili yani o alanla ilgili, bilim kurulundan da görüş alıyoruz ses desibellerinden ne tür etkinlik yapılacağına kadar. Onların onayları ve limitleri dâhilinde bu etkinlikler gerçekleştiriliyor ve aslında turizm tanıtımı açısından da çok çok önemli ve ihtiyaç duyulan bir çalışma bu.

Yine, kültür etkinlikleri demişken "7,9 milyon ziyaretçi hedeflenmiş, 6,9 milyon gerçekleşti, hedefin altında kaldı." deniyor. Aslında burada kütüphanelerdeki kültür etkinlikleri kaydedilmemiş, orada 26.700 etkinlikte 1 milyon 400 bin katılımcı var. Kültür Yolu Festivali'nde de biz etkinlikler yapıyoruz yani sadece konser gibi düşünmeyin. Zaten Kültür Yolu Festivali'ni dâhil ederseniz rakamın 40 milyonu geçtiğini görürsünüz yani fazlasıyla...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Ama Sayın Bakanım, onları biz dâhil edemeyiz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Sonuçta, bu etkinlikler...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Onları dâhil ederek bize verirseniz biz ona göre değerlendiririz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - İşte, tamam, onu ben düzelterek veriyorum; ben şeye hatasız demiyorum, eksikliği düzeltiyorum.

Şimdi, İYİ Partiden Metin Ergun'un şahsıyla ilgili, Adalyalı otel bölgesiyle ilgili bir şeyi var. Size gelen bilgi eksik ve yanlış, onu da size netleştiriyem. Şimdi, bu, maalesef geçen yasama döneminde de 3 kez karşıma çıktı. Ben her seferinde anlattım, ilgili Grup Başkan Vekillerine de kopyalarını verdim belgelerin; bu sene de demek ki devam edeceğiz bu algıya. Ben net bir şekilde anlatayım.

Şimdi, bakın, burası için 2005 yılında ihaleye çıkmış Kültür ve Turizm Bakanlığı. 2005 yılında ihaleye girmiş, en yüksek teklifi benim firmam verdiği için bende kalmış, 2006 yılında ihale bittikten sonra bize ön izin verilmesi talebini yapmışız. Ne yapmış? Bize de 2006 tarihinde Ön İzin Belgesi'ni vermişler. Yani konunun günümüzle vesaireyle uzaktan yakından alakası yok, ben Bakan olmadan yaklaşık yirmi yıl önceki bir konudan bahsediyoruz; belgesi burada, size de şeyden sonra verebilirim. Orayla ilgili bir ek tahsis konusu da çok sık gündeme geliyor, onu da tekrar gündeme ben getireyim sorulmadan. Bakın, orada da ek tahsis başvurusu benim Bakanlığımınla alakalı bir dönemde değil. Başvurunun uygun görülmesi tarihine bakın, 15 Şubat 2018; ben Temmuz 2018'de Bakan oldum, 15 Şubat 2018'de oranın ek tahsise uygun görüşü. Onunla ilgili belgeyi de -siz sormadınız ama- onun eki şeklinde size vereyim. Bu konuya da bu seferlik böyle tekrar açıklık getirmiş olalım.

Ha, Kültür Yolu konser maliyetleriyle ilgili sorunuz var. Şimdi, bakın, Kültür Yolu çok geniş kapsamlı bir etkinlik; yedi aylık bir sürede, 16 şehirde, dokuzar gün festival günü olarak hesap ederseniz yüz kırk dört festival gününde 6.700 etkinlik içeriyor. Yani zaten bütün illerin bunu talep etmesinin arkasında da bu var, her yaş grubundan, her kesimden. Şimdi, büyük sanatçı konserleri -sizin kastettiklerinize gelelim- sadece bu etkinliklerin yüzde 2'sine denk geliyor yani yanılmıyorsam, yaklaşık 142 tane falan olması lazım.

CAVİT ARI (Antalya) - Sponsorların katkılarını da söylerseniz Sayın Bakanım...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Onları da anlatacağım.

Büyük konserlerin -bak, siz ısrarla sorduğunuz için söylüyorum, yoksa ben ortalığı manipüle etmeye de çalışmıyorum- konser başı maliyeti ki bu, kamuoyuna yansıyan belediye sahnelerinin çok daha kapsamlısı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sponsorlarıyla beraber söylerseniz... KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Çok daha kapsamlı bir sahnenin -sahne, artı, teknik kısmını söylüyorum sadece- orada, ekranda, kamuoyunda, basında yansıyan rakamların -yaklaşık ama- yirmide 1'ine denk geliyor bizimki. Baktığınız zaman maliyetler açısından ciddi bir fark var diyemeyeceğim, uçurum var ikisinin arasında. Ekranda gördüğümü söylüyorum, kamuoyunda, ekranda gördüğümün maliyet olarak yirmide 1'ine denk geliyor. Siz sordunuz diye söylüyorum.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Araştıralım dedik, araştırmadınız, araştıralım dedik.

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Niye araştırmadınız, "hayır" oyu verdiniz?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Bizim konumuz değil, bakın, biz Kültür ve Turizm Bakanlığımız.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Hayır, 2 vekil konuşuyor da orada.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sizinle ilgisi yok.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Onu bilemem.

Şimdi, bakın, bir şeyi daha söylemek istiyorum...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Ben o gün ekranda sunulan teknik sahne maliyetini söylüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Belediyeleri aklayamadınız...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye... Değerli milletvekilleri...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - AK PARTİ'li belediyelerinkini de CHP'ninkini de araştıralım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, değerli arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, biz konsere karşı değiliz, Kültür Yolu Festivalinize hiç karşı değiliz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Biz de karşı değiliz canım, biz de değiliz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böyle bir usul yok.

CAVİT ARI (Antalya) - Yaptığımız tüm etkinlikleri de olumlu görüyoruz ancak sanata, kültüre, konsere karşı olan arkadaşların yaratmaya çalıştığı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Açıkkanı...

CAVİT ARI (Antalya) - ...algıyla ilgili değerlendirme yapıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, vatandaş algıyı gösterecek; algı mı değil mi hepimize gidince...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Karşı değiliz.

CAVİT ARI (Antalya) - Konsere karşısın, kültüre karşısın, sanata karşısın; her şeye karşısın ya!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Araştırılmasına niye “hayır” oyu verdiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - ...yirmide 1’i!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Açikkapı...

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Araştırılmasına niye “hayır” oyu verdiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar... (AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

Değerli arkadaşlar...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Şimdi, izin vererseniz, ben devam edeyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye, ben size beş dakika vereceğim, beş dakikanız var.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Bakın, çok güzel başladık, çok güzel devam edelim.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sayın Bakanım, orada laf atıyorlar, onun için...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye, ben sükûneti tesis edeyim, beş dakikanızı vereceğim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, rakamları da net görelim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, ben böyle yapsaydım adımı söyleyerek...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Söylüyorum; Sayın Arı, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) - Biz çok meraklısı değiliz, arkadaşlar öğrensin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, özellikle konser paralarını soruyor, Bakanım da “Yirmide 1’i.” dedi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Bu soruyla bir yere varacaklarını düşündüler ama ters tepti.

ERHAN USTA (Samsun) - Hiçbir alakası yok ya, lütfen...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Açikkapı... Değerli arkadaşlar, lütfen...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Şimdi, bir şey daha var, bakın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye, açacağım süreyi.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Bakanım, sanatçı buradan bin lira alırken öbür taraftan...

UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Ses düzenine göre; yirmide 1’i olmaz!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - “Sanatçı” demedim ben, bir dakika, bir dakika, sanatçı demedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye... (Gürültüler) Değerli milletvekilleri...

Sayın Bakanım, süreye ekleyeceğim.

Değerli arkadaşlar, ya hakikaten bir saniye... (Gürültüler)

Sayın Güneş... Sayın Açikkapı... Sayın milletvekilleri...

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sayın Bakan, sahneyle de ilgili olabilir, yirmide 1’i olmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneşhan... Bakın, herkesin ismini sayıyorum. Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Devam etsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, müsaade etmiyorsunuz ki devam etsin; söyleyeceğinizi söylüyorsunuz, sonra “Devam etsin.”

CAVİT ARI (Antalya) - Bir dakika, ben sessizce bekliyorum açıklama gelsin diye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vallahi bu sessizceyse acaba seslisi nasıl oluyor Sayın Arı? Lütfen...

Sayın Bakan diyor ki: “Yirmide 1’i...”

CAVİT ARI (Antalya) - Olmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Anlatsın ya, tamam.

Değerli arkadaşlar, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - 1 milyarın yirmide 1’i mi, 100 milyonun yirmide 1’i mi?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Birim fiyat, birim fiyat; yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye.

Sayın Bakanım...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Yavaş’ın açıkladığının yirmide 1’idir.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Araştıralım dedik, araştırmadınız; ucu size dokunacaktı herhâlde.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye... Değerli arkadaşlar, lütfen...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu hesaplama TÜİK bulaşmış gibi geldi bana.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer... Değerli arkadaşlar... Sükûneti tesis edelim.

ERHAN USTA (Samsun) - Komisyonda bir komisyon kuralım, 1 AK PARTİ'den, 1 CHP'den 2 arkadaşımız hakikaten şu konuyu bir çalışsın ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, şu Komisyonu, şu bütçeyi bitirelim...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Şimdi, efendim, bakın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, söz vereceğim.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bitsin bu fitne.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, bitsin şu iş arkadaş ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Bakanım tekrar mikrofonunu açacağım, lütfen sükûnetle dinleyelim arkadaşlar. Siz ondan sonra gidersiniz, başka bir hesap varsa dersiniz ki "Yirmide 1 değilmiş, yirmide 5'miş, yirmide yarıymış..." Neyse, siz de kendi zaviyenizden bir değerlendirme yaparsınız ama böyle olmaz laf atarak. Bakın, kaç dakika kaybettim ya, lütfen.

Sayın Bakanım, beş dakikanızı veriyorum, lütfen, ilave süre vermeyeceğim bir daha.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Şimdi, bakın, ben burada gelmişken Kültür Bakanı olarak da... Bakın, sanatçılar bizim için çok değerli, sonuçta toplumun yapı taşlarını oluşturuyorlar. Kültür Yolu Festivallerine vermiş oldukları desteklerden dolayı ben her Kültür Yolu Festivaliyle ilgili yaptığım basın açıklamasında kendilerine özverili yaklaşımlarından dolayı şükranlarımı sunuyorum çünkü bizimle birlikte taşın altına ellerini koyuyorlar, yükü beraber omuzlamış oluyoruz. Sanatçı kaşe ücretleriyle ilgili her seferinde de onlara şükranlarımı sunuyorum; çok değerli bir iş yapıyorlar, toplumun çok ihtiyaç duyduğu bir iş yapıyorlar. Biz de onlarla el ele vererek bu festivalleri Anadolu'nun her yerine yayıyoruz. Ha, zaten biz Bakanlık olarak yapmak zorundayız, bizim asli konumuz, işimizin asli konusu biliyorsunuz, kültür, sanat ve sanatçı.

Şimdi, Necmettin Çalışkan, Saadet Partisi...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, rakam...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - İşte söyledim, bölersen bulursun ya.

CAVİT ARI (Antalya) - Kaçı kaçta böyleceğiz Sayın Bakan?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - 16 milyonda galiba, orada bir şey, hesap et oradan işte. Ekranda gördüğüm kadarıyla hatırlıyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Yani rakam açıklayamadınız Sayın Bakanım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Gelin siz, ben size çok detaylı anlatırım.

Necmettin Çalışkan, Saadet Partisi... "Hatay'da özel mülkiyete ait tescilli yapılara hiçbir destek sağlanmadı." diye bir eleştiri oldu. Bakın, hiç olmadığı kadar sağlandı hatta bununla ilgili yapabilmek için kanunda biz yetki aldık, mevzuatımız izin vermiyordu. Ne yaptık? Proje desteklerini 5 kat, uygulama desteklerini 10 kat artırdık, deprem bölgesine has bir kanuni düzenleme çıkarttık. 2024 yılında 2 milyar lira destek sağladık, 2025 yılı için de 1-2 milyar lira ödenek ayırdık. Niye bunu düzenli ayırıyoruz? Çünkü onların çoğu eski yapılar olduğu için, herhâlde çok eskiden geldiği için ortaklık yapılarında yani mal sahipliği yapılarında çoklu ortaklıklar var, muvafakat oluşturamadıkları için geç geliyorlar. Bu geç gelenleri de her seferinde biz yeni başvuru süreci açık tekrar tekrar yeni gelen başvuruları kabul ediyoruz. Şu ana kadar gelen başvuruların 2 tanesi falan hariç, hemen hemen hepsi uygun görüldü ve kabul edildi, hatta özellikle Antakya bölgesinde, o Senato Meydanı ve Kurtuluş Caddesi var, biliyorsunuz orada 2,9 kilometrelik bir cadde var. O caddede biz çok hızlı hareket ediyoruz, örnek bir caddemiz olsun diye. Orada da özellikle 2,9 kilometrelik hatta muvafakati bize verin, inşaatını da biz yapalım diyoruz mal sahibine. Yani haklarınızı bize devredin, biz inşaatını da yapacağız, ek bir para da talep etmeyeceğiz, hibe hakkınız karşılığında biz bu işi yapıp bitireceğiz diyoruz; orada çok daha hızlı hareket ediyoruz.

Yine "Deprem bölgesiyle ilgili hiçbir şey yapılmadı." denildiği için... Vakıflar Genel Müdürlüğü, deprem bölgesinde, hasar gören 377 tane vakıf kültür varlığı var, tamamıyla ilgili projeler ve çalışma bitti, tamamının ihaleleri yapıldı, çalışmalar devam ediyor. Ağırlıklı olarak çok büyük bir bölümünü de 2025 sonuna kadar bitireceğiz; hedefimiz o, çok küçük bir kısmı belki 2026'nın ilk çeyreğine kalabilir.

Bakanlıkla ilgili yani Bakanlığımıza bağlı kurumların bina ve diğer hasar görmüş yapılarıyla ilgili ihalesi yapılmamış hiçbir yapı kalmadı yani Bakanlığımıza bağlı ihalelerin hepsini, restorasyon ihalelerini yaptık yani bizim Bakanlığımıza bağlı olanların.

Şimdi, önemli konulara öncelik veriyorum, sıraya göre gitmiyorum. Haydarpaşa, Sirkeci'yi çok sorduğunuz için ona öncelik vereyim. Şimdi, Haydarpaşa Sirkeci... Bakın, ben Anadolu yakasında büyüdüm, uzun süre orada, Anadolu yakasında yaşadım zaten İstanbul'da elli yıldan fazla bir süredir yaşıyorum. Anadolu yakasını çok iyi biliyorum. Şimdi, İstanbul bir megakent, 16 milyonluk bir megakent ve nüfusun yarısı neredeyse Anadolu yakasında yaşıyor. Avrupa yakasında, özellikle son dönemde biz çok ciddi kültür merkezleri yatırımları yaptık. İşte, Ramî Kışlası Kütüphanesi yapıldı, Atatürk Kültür Merkezi yapıldı, Galata Kulesi, Atlas Sineması, Kız Kulesi vesaire yani birçok noktada biz yatırımlarımızı tamamladık. Orada büyük salonlar, hani özel sektörün ve özel vakıfların yaptığı yerler de var ama aynı şeyi ben Anadolu yakası için söyleyemeyeceğim. Anadolu yakasında nüfusa oranla baktığımız zaman çok limitli sayıda alan var; yok denilecek kadar az. O yüzden, biz Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak bu bölgede, bu geniş bölgede kültür sanat vahası, vadisi oluşturma kararı aldık. Bunu

yaparken de Sirkeci ve Haydarpaşa'yı ki bu İstanbul'umuzun bir özelliği... Türkiye'nin, Anadolu'nun bir özelliği var, nedir? Avrupa'yı, yakın Asya'yı, Orta Doğu'yu birbirine bağlayan bir köprü görevi vardır; bunu kültür ve sanat olarak da bağlaması gerekiyor, en avantajlı noktalarımızdan biri bu; dünya sanat çevreleri, kültür çevreleri de bunu özellikle vurguluyor. O yüzden, bu önemli yapıları ne yapıyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, mikrofonunuz kapandı, süreniz doldu. Toparlamamız için ilave üç dakika veriyorum.

AYKUT KAYA (Antalya) - Başkanım, cevap alalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, cevaplar için sükuneti tesis etmemiz lazım, kimse dinlemiyor.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkanım, sabahtan beri sükunet içinde duruyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Yani şu iki konuyu bitireyim, bunlar önemli konular.

CAVİT ARI (Antalya) - Cevapları bekliyoruz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Alamadıklarımızı yazılı alacağız, hiçbir şey bırakmayacağız.

Buyurun Sayın Bakan, devam edin.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Şimdi, bakın, biz burayı yaparken buraya yeni bina eklemiyoruz, özellikle tescilli yapıların yeniden ihyası konusunda bir çalışma yapıyoruz. Oradan yeni bina gibi eklenecek yerler var, biliyorsunuz orada alan geniş ya, orada bir arkeolojik çalışma var. Yani, ne kadar hâkimsiniz bilmiyorum, o arkeolojik çalışma aslında ilk Kadıköylülerin yerleştiği yer, hatta "Körler Şehri" deniyor, niye körler şehri? Oraya kadar gelmişler, karşıya geçmemişler diye adı da "Körler Şehri" diye kalmış. Aslında biz orayı bir arkeopark hâlinde kazıp -kazı çalışmaları çok büyük kısmıyla tamamlandı- orayı koruyacağız.

İkinci nokta, tabii, oraya yeni yapının yanına illa ki uyumlu bir yapı yapılacak, bir tek oraya bir arkeoloji müzesi yapılacak. Bu da çok gerekli ve önemli. Niye gerekli ve önemli? Anadolu yakasında öyle büyük kapsamlı arkeoloji müzesi yok ve ihtiyaç. Yani bizim... Demin turizmden de bahsettik ya İstanbul da 17 milyondan fazla turist alıyor -18 milyon belki bu sene- o turistlerin bir kısmını benim oraya yaymam lazım. Orada yeni yapı... Aslında mevcut yapının dönüştürüleceği yapılar var. Mesela orada Et Balık'ın kombinası var biliyorsunuz orayı, onu da biz Atatürk Kültür Merkezi'nin daha küçük çaplı o "size"nin içine yani aynı "size"nin içine sığacak şekilde o yapıyı renove ederek bir kültür etkinlik merkezi, performans merkezi yapacağız. Hani "Ne yapılar yapacak?" diyoruz ya. Geri kalan bütün yapıları aslında biz koruyarak yapıyoruz yani oradaki tescilli kültür varlıklarını restore ediyoruz veya rekonstrüksiyon yapıyoruz. Başka bir şey yapmıyoruz.

Alanı da... Demir yolu sistemi de çalışacak. Yani, biz, mesela Devlet Demiryollarını tahliye etmiyoruz, onların... Haydarpaşa Garı'nı gözünüzün önüne getirirseniz biletlerin esas gar işleminin yapıldığı kısım var, orasını zaten Demiryolları ekibi işletmeye devam edecek, orada bir değişiklik yok, onlar işletecek. Yani aslında tabii, eskisi kadar yoğun olmamak oraya tren trafiği de yapılacak çünkü tren ve gar oranının kültüründe var, geçmişinde var, o da oranın kültürünün bir parçası, onun da korunması gerekiyor ve bizim tarafımızdan da değil, demir yoluyla ilgili aktiviteler Demiryolu personeli tarafından çalışılmaya devam edilecek.

Şimdi, biz bunu da bir danışma kurulu ve bir bilim kurulu oluşturarak yapıyoruz yani kendi kafamıza göre yapmıyoruz oradaki çalışmaları ve hocaları da sayacağım size, hepsi konusunda uzman, ödüllü, dünya genelinde kabul görmüş hocalar. İlk etapta Profesör Doktor Luca Molinari, kim dersiniz Mimar Küratör, Venedik Bienali'nin Küratörü; onu özellikle istedik çünkü biz Venedik Bienali tarzında etkinlikleri İstanbul'a kazandırmak istiyoruz. Bunu da kullanırken işte Haydarpaşa Sirkeci, Doğu ile Batı'nın birleşme formülünü -elimizde çok güzel bir avantaj, bu tarz bir avantajı- kullanarak yapmak istiyoruz. Diğer bir hocamız Profesör Doktor Zeynep Ahunbay, Mimar, biliyorsunuz özellikle tescilli yapılar konusunda tüm dünya tarafından kabul görmüş uzman bir hocamız; Profesör Doktor Feridun Çılı, İnşaat Mühendisi, tüm dünyada kabul görmüş özellikle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım toparlayın.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Han Tümertekin Ağa Han Mimarlık Ödülü sahibi Yüksek Mimar; Beral Madra, Arkeolog Küratör, o da Türkiye'nin hizmetlerini yapmış durumda, Venedik Bienali'nde Türkiye'nin küratörlüğünü yapmıştı yıllarca, bizim Venedik Bienali'ne girmemizi sağlayan önemli bir isim.

Şimdi "Orada neler yapılacak?" diyorsanız, işte tamamen kültür sanat ağırlıklı, Rami Kışlası gibi bir kütüphane de konacak gar binasının olduğu kısma, sergi alanları yapılacak, çok amaçlı sergi salonları yapılacak, etkinlik alanları yapılacak ama dediğim gibi mesela o silolar üzerinde çalışma yapılıyor şu anda -onların yıkılmak yerine dönüştürülmesi- yani tescilli olmayan bazı özellikli yapıların da dönüşümünü sağlamak için bir çalışma yapıyoruz. Bu tarz çalışmalar yapılacak.

Ha, özel sektör... Biz açıkçası İstanbul Modern'e de sunum yaptık, Odunpazarı Müzesi Erol Tabanca'ya da sunum yaptık, Sabancı'ya da sunum yaptık, herkese sunum yapıyoruz. AKSANAT'a da yapıyoruz, Yapı Kredi Sanat'a da yapıyoruz, Arter'e de yapıyoruz. Yeter ki hani burada bir etkinlik yapmak istiyorlarsa, bir kültür sanat yatırımı yapmak istiyorlarsa -ki onun tanımlaması var- keşke gelseler, onlar da... Çünkü bu tarz merkezler bakın, yapmakla...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Bakan Bey, Alevilere ve Kürtlere ne diyorsunuz, onu bulamadık; Koç'u, Sabancı'yı geçelim.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Sayın Bakanım, başka sorularımız da vardı?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Tamam, o zaman bunu sınırlayalım.

Vakıflara geliyorum, Formula 1'e geliyorum.

Bunu detaylı sizinle sonra paylaşırım o zaman, uzun sürecek çünkü.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Önem sırasında Kürtler ve Aleviler yok mu Bakan Bey? Vallahi artık Aleviler ve Kürtler duymasın.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Şimdi Vakıflar ve Formula 1'le ilgili bir soru geldi.

Şimdi, bakın, öncelikle oradaki miktar 4 milyar değil, eğer konu teminatla miktar 4 milyar değil, orada bir yanlış şey var herhâlde. Yaklaşık maliyeti teminatın bugünkü kura çevirirsek 270 milyon lira yani söz konusu rakam 4 milyar değil.

İkincisi, eski firmayla devam ediyor olsaydık, şu anda aylık 730 bin lira kira alıyor olacaktık, şu anda aylık 300 bin dolar kira alıyoruz. Şimdi, ayrıca, bu firmanın verdiği teminat da şu anda Vakıflar Genel Müdürlüğümüzün mevzuatına uygun, kira ödemelerini de düzenli yapmaya devam ediyor ama bakın, şimdi, burada bir ayrıntıya girmek istiyorum. Zaten ihaleye -açık ihale yapılmıştı biliyorsunuz, davet usulü değil, açık ihale- 2 firma başvurmuştu; firmanın bir tanesi evrakları yeterli olmadığı için elendi. Zaten biz 1 tane firmayla devam edebildik yolumuza. O 1 tane firmayla da birlikte biz Formula 1 sürecini yürütüyoruz. Şimdi, bakın...

CAVİT ARI (Antalya) - Rekabet koşulu oluşmuş oluyor mu Sayın Bakan?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Şu anda yani bizim ihtiyaç rakamlarımızı kabul ediyorsa olabilir.

Şimdi, "Esas oradaki konu ne, ihalenin ana konusu neydi?" dersiniz, hani orada yatırım şartları var, vakıfların gelirleri artıyor ama esas ana konu orada İstanbul'a Formula 1'i tekrar geri getirebilmek. Hani bizim aslında bu çalışmayı yapmamızın arkasındaki ana konu... Hepimiz İstanbul'a Formula 1 geri gelsin isteriz değil mi? Hepimiz istiyoruz. En önemli konulardan biri. İstanbul'un markalaşması açısından önemli hem...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Yok ya, biz istemiyoruz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Siz de her şeye karşısınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Doğayı katlettiniz Formula 1 için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, buyurun.

Sayın Bakanım, hiç kimseye vermediğim kadar süre verdim. Son kez beş dakika uzatıyorum, lütfen toparlayın.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Yirmi dakika ver Başkanım!

AYKUT KAYA (Antalya) - On dakika verin Başkanım!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Orada şöyle söyleyeyim: Bakın, biz Formula 1'e tek başımıza talip değiliz, dünyadaki birçok şehir şu anda Formula 1'i almak için İstanbul'la birlikte yarışıyor. Bizim de Formula 1 kurumuyla görüşmelerimiz, süreç, firmayla birlikte devam ediyor. İnşallah, biz bu süreci başarıyla tamamlayıp Formula 1'i İstanbul'umuza kazandırmak istiyoruz.

Tekrar devam edelim. Cevdet Akay'ın sanatçı alımı mülakat sonuçlarının şeffaf şekilde açıklanmaması, yaş sınırı konulmasıyla ilgili iddiası var. Orada da herhâlde bir yanlış anlaşılma var. Şimdi bakın, yirmi yılda ilk defa tek seferde 450 kişilik bir sanatçı alım sınavı yapıldı. Orada 40 yaş üstü olduğu iddia edilen toplam 2 sanatçı, o da eğitmen olarak alındı yani zaten onların genç olma ihtimali yok, onlar eğitmen kadrosundan alındılar. Geri kalan, sınavla 431 sanatçı alındı. Yine, sınav ilanında aranan asgari boy kriterini taşımadığı belirlenen kişiler hakem hastanelerine gönderilmiş ve gelen heyet raporları neticesinde şartları taşımadıkları için sözleşme imzalanmamıştır. Yani sorularınızın cevabı... Boydan dolayı herhangi birine ayrıcalık yapılmış değil, hatta tek tek özel hakem hastanesine gönderilip ispatıyla birlikte ya reddedilmiş, sözleşmesi yapılmamış ya da kriterlere uyuyorsa da alınmıştır. Onun dışında, 40 yaş üstü 2 kişi var zaten, onlar da eğitmen statüsünde alınıyor; genç olmasını bekleyemeyiz onların.

Yine, Haydarpaşa'yı anlattım, geçiyorum.

Drakula'yla ilgili bir şey söylendi. Bakın, Drakula, 2024-2025 tiyatro sezonunda tüm çalışmaları tamamlanmış olan ve İstanbul-Ankara Devlet Tiyatrosu ortak yapımı, 7 Ocak tarihinde prömiyer yapacak. Yani biz iptal etmiş değiliz, oradaki başrol oyuncusunun rahatsızlanması gerekçesiyle, kendisi geri çekildiği için ertelendi sadece ve şu anda da 7 Ocak tarihinde prömiyer yapacak; sizleri de davet ediyoruz, görmek isteriz orada.

Yine, Devlet Tiyatrolarında sergilenen oyunlarda sadece ihtiyaç duyulan alanda hizmet alımı yapılmakta, hani dışarıdan hizmet alımıyla ilgili bir soru vardı. Her yıl 120 yeni prodüksiyon üreten Devlet Tiyatrolarında yeni oyun sayısının artması sebebiyle hizmet alımı yapılmaktadır. Şimdi anlık yoğunluklar oluyor. Ben size rakamları da verdim, çok ciddi artış var sergilenen oyunlarda; bazen teknik destek gerekiyor, misafir sanatçı desteği gerekiyor; onu "full" on iki aylık kadroyla yapmanız zaten doğru değil, verimli de değil. "Ne kadar para harcandı?" diyorsunuz. Onun da rakamı var; harcanan tutar 2023-2024 sezonunda 18 milyon 242 bin lira.

CAVİT ARI (Antalya) - Sanata harcanan paraya itirazımız yok Sayın Bakan.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Yok hani soru soruldu, rakam söylendiği için ben de cevap vereyim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sanat karşıtı olan arkadaşlar duysunlar rakamları.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Şimdi "TİKA ne yapıyor?" dediniz. Bakın, TİKA'nın faaliyetleriyle ilgili sorularınız vardı, onları da net özetleyeyim. "Atıl durumda mı?" dediniz. Hayır, atıl durumda değil. TİKA olarak 2024 yılı içinde 1.500 proje ve faaliyet gerçekleştirildi. Kırgızistan'da Cumhurbaşkanımız 72 yataklı Kırgız-Türk Dostluk Hastanesini geçtiğimiz günlerde açtı. Romanya'da İshakça Mahmut Yazıcı Camisi'nin restorasyonu tamamlandı. Kosova'da en büyük rehabilitasyon merkezi yine bu sene bitirildi. Yine, Kosova'da Çarşı Camisi restorasyonu tamamlandı. Bosna'da en önemli projelerden biri olan Potoçari Soykırım Kurbanlarını Anma Müzesi ihalesi yapıldı ve çalışmalara başlandı; çalışmanın temmuz ayında yani bu temmuz ayında bitmesi bekleniyor. Moldova'da soydaşlarımız için 500 kişilik okul tamamlandı. Moğolistan'da Bilge Tonyukuk Müzesi çalışmaları devam ediyor. Karadağ'da tarihi Sefaret Binasının restorasyonuna başlıyoruz. TİKA olarak pandemi sonrası üstüne koyarak projelerimiz de devam ediyor. Bu arada bir şey daha,

Ata'nın Selanik'teki evinin restorasyon sürecini de başlattık. Aslında ekimde başlatacaktık ama 10 Kasım'da Türkiye'den çok ziyaret olacak diye ben özellikle 10 Kasım sonrasına erteledim ama şu anda o süreç de başlamış oldu.

“Zer” isimli filmin yönetmeni Kazım Öz’e Bakanlığımız tarafından neden dava açılmıştır?” diye bir soru var. Şimdi, yönetmenliğini Kazım Öz’ün yaptığı “Zer” isimli sinema filmi Sinema Destekleme Kurulundan 2014/1 sayılı toplantıda 400 bin lirayla desteklenmiş, film 21 Nisan 2017 tarihinde sinemalarda gösterime girmiş, 27.624 kişi tarafından izlenmiş; filme verilen destek 2018 yılında geri ödemesize dönüştürülmüş yani herhangi bir geri ödeme talebi olmamış. Bakanlığımızca filmin yönetmenine ya da filmle ilgili açılmış bir dava da bulunmamakta.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Önce sansür uyguladınız Sayın Bakan, sonra hakkında propaganda...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Burada öyle çıkmıyor bak. Demek ki size her şey doğru aktarılmıyor.

Şimdi, Cavit Arı Vekilimiz, restorasyonlarımızı beğenmiyormuşsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) - Beğenmiyorum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Tamam, ben de size diyorum ki bakın, şimdi, Tunceli Müzesi “Avrupa’nın En İyi Müzesi Ödülü”nü aldı. Bodrum Sualtı Müzesi Avrupa’nın en iyi -restorasyon yapılan bir müze biliyorsunuz- müzesine şu anda aday gösterildi, çok büyük bir ihtimalle alacak.

CAVİT ARI (Antalya) - Orijinalliğini kaybetti Sayın Bakan.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Yine, Rami Kışlası...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, süreniz doldu, çok süre verdim.

Teşekkür ediyorum.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Başkanım, bir şey soracağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli Milletvekili, bir daha soru yok.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Ama itham etti.

Sayın Bakan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz kendiniz Bakanla bir görüşün Sayın Çorabatır.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Beş dakika daha verin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Verdim, yeter arkadaşlar, tamam, bitti.

Değerli arkadaşlar, lütfen oturalım. Sayın Arslan, lütfen oturalım, böyle bir usulümüz yok. Lütfen oturun.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Oluç, siz söz istediniz sanırım, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Tunceli ve Ovacık Belediyelerine kayyum atanmasına ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, biz burada bütçe tartışmalarını sürdürürken iki gün önce İçişleri Bakanlığı bütçesini tartıştığımız Bakanlık, âdeta bir darbe odağı olarak çalışan Bakanlık boş durmuyor. Yaklaşık bir buçuk saat önce Dersim yani Tunceli ve Ovacık Belediyelerine -biri DEM PARTİ’li, biri CHP’li belediyelere- kayyum atandı. Yani bunun devam edeceğini zaten o gün de söylemiştik.

Bir kez daha burada da söyleyelim İçişleri Bakanının yüzüne de söylediklerimizi, halk iradesinin gasbıdır çok açık bir şekilde. Sandık ve seçim hukukunun yok sayılmasıdır, yerel demokrasinin ihlal edilmesi ve yok sayılmasıdır. Çok açık bir şekilde bir kez daha vurgulayalım, seçilmiş bir iradeyi çiğneyerek aslında bir siyasi darbe yapmaktır kayyum atamak. Yani sekiz yıldır devam eden bir zihniyet bu. “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” yazıyor şu kartların üstünde, egemenlik kayıtsız şartsız kayyumumdur bütün kayyum atanmış yerlerde; bunu bir kez daha vurgulamış olalım. Sekiz yıldır aynı senaryo uygulanıyor, halk bunu kabul etmeyecek. Bakın, bir kez daha söylüyorum, bunu ben daha önce Mecliste de söylemişim. Nasıl 2019 yılında atanmış olan kayyumların cevabını 2024’teki seçimde verdiğimiz, nasıl 2016’da atanmış olan kayyumların cevabını 2019 seçimlerinde verdiğimiz bu kez de atanmış olan kayyumların cevabını halk verecek, halk bu siyasi darbeyi benimsemeyecek ve bunun cevabını sandıkta size verecek. Çok açık bir şekilde söyleyelim, bu baskılarımıza, bu hukuksuzluklara, bu darbeci zihniyete halk asla boyun eğmeyecek, diz çökmeyecek, mücadeleyi büyütecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Son cümlem efendim, bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Bundan emin olun ve bunun siyasi faturasını çok ağır bir şekilde bu iktidar ödeyecek. Net olarak bunu söylemiş olayım, kayıtlara da girsin, herkes de duysun.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)

b) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)

c) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Devam)

ç) Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)

d) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)

e) Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)

f) Atatürk Kültür Merkezi (Devam)

g) Türk Dil Kurumu (Devam)

ğ) Türk Tarih Kurumu (Devam)

h) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)

ı) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)

i) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)

j) Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)

k) Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)

l) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)

m) Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, böylece, gündemimizdeki kurum bütçe ve kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylamaya geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesi okutuldu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 10 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Milli Kültür Programı (12)	18.31	01	01.01	3.000.000.000
Milli Kültür Programı (12)	18.69	01	01.01	3.000.000.000

Rahmi Aşkın Türel

İzmir

Cevdet Akay

Karabük

Cavit Arı

Antalya

Mustafa Erdem

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Evet, Elâzığ'ın Maden ilçesindeki Cami-i Kebir 1792'de, minaresi 1899'da inşa edildi. 1899'da inşa edilen minaresi 11 Nisan 1899 tarihli Servetifünun'da "Minare-i hakikatten nazar-i rübadır asar-ı umran." ifadeleriyle fotoğraflı haber yapıldı. Cami-i Kebir 15 Eylül 2010 tarihli 1. grup korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillendi. Bu alanla ilgili restorasyon projesi 2014 tarihinde onaylandı ancak Sayın Bakan, Elâzığ'ın Maden ilçesindeki bu 1792 tarihli caminin restorasyonu bir türlü yapılmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Bölgenin afet bölgesi olarak ilan edilmesinin ve bölgede maden faaliyetlerinde bulunulmasının bu restorasyonu

durdurduğu iddia edilmekte. Öncelikle, tarihi değerlere saygı göstermek zorundayız. Bu restorasyonu gerçekleştirmeniz ve bu camiyi eski hâline getirmeniz -tabii, eski hâlini özellikle söylüyorum- başarılı bir restorasyon yapılması gerekiyor.

Buradan devamla -önergemize geçiyorum- kültür mirasımızın araştırılması, korunması, günümüz toplumuna ve gelecek kuşaklara aktarılmasıyla ilgili görevli bulunan Kültür ve Turizm Bakanlığının ilgili birimlerinde çalıştırmak için sanat tarihçisi ve arkeolog alımını sağlamak üzere Kültür ve Turizm bütçesinin ilgili tertiplerinde yer alan personel ödeneklerinin toplam olarak 6 milyar TL artırılması için bu önerge verilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Bu önergenin kabulü hâlinde tahminen 10 bin civarında arkeolog ve sanat tarihçisi işe girme olanağına kavuşacaktır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUM	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR(TL)
Milli Kültür Programı (12)	18.69	01	06.01	500.000.000

Rahmi Aşkın Türel

İzmir

Cevdet Akay

Karabük

Cavit Arı

Antalya

Mustafa Erdem

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, tabii, arkeolog ve sanat tarihçileri alsaydık bu 10 bin ilave istihdamı, buradaki kazıları, arkeolojik kazıları daha rahat yapacaktık ama biz, yine de Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatının bu faaliyetleri daha etkin yapabilmesi için 500 milyon TL'lik ödeneğin aktarılmasını talep ediyoruz bu önergeyle. 500 milyon ilave.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUM	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR(TL)
Sanat ve Kültür Ekonomisi Programı (23)	18.30	01	05.03	200.000.000

Rahmi Aşkın Türel

İzmir

Cevdet Akay

Karabük

Cavit Arı

Antalya

Mustafa Erdem

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Türk tiyatro ve Türk sinemasının bir marka hâline getirilerek önemli bir kültürel ihraç ürününe dönüştürülmesi ve ulusal sinema envanterinin oluşturulması, kültür ve sanat değerlerimizin etkili bir şekilde tanıtılması, desteklenmesi ve yaygınlaştırılması için Kültür ve Turizm Bakanlığının Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünün bu faaliyetlerine ilişkin ilgili tertibinde bulunan 97 milyon 216 bin TL tutarındaki yetersiz ödeneğin 200 milyon TL arttırılması için bu önergeyi veriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUM	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR(TL)
12	18.31	01	07.01	10.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçe.

Gerekçe:

UNESCO'nun yok olma sürecine giren dillere dikkat çekmek amacıyla oluşturduğu ve yeryüzündeki tehlike altındaki dillerin kapsamlı bir listesini içeren Tehlike Altındaki Dünya Dilleri Atlası'nda Türkiye'de 18 dil ve lehçe yer almıştır. Atlasla yer alan bilgilere göre; Hertevin, Gagavuzca, Ladino, Süryanice, Abazaca, Hemşince, Lazca, Pontus Yunancası, Romani, Adige, Kabarcı-Çerkes dilleri ve Zazaki tehlike altında bulunan diller arasında yer almaktadır. Tehlike altında olan ana dillerin korunup geliştirilmesi, ülkenin kültürel ve dilsel çeşitliliğinin sağlanması için bir zorunluluktur. Bu nedenle yok olma tehlikesi altında bulunan bu dillerin yok olmasının engellenmesi ve kültürel çeşitliliğin korunması amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesine ödenek ayrılmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	MİKTAR
12	18.40	01	05.03	1

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının, AİHM kararlarının uygulanması çerçevesinde, cemevlerinin elektrik ve su faturalarının ödenmesi gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kurulduğu iddia edilmişti. Ancak Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı, faaliyetlerini, tekçi anlayış temelinde, Alevi inancının içinin boşaltılması üzerinden sürdürmektedir. Bu bağlamda, Alevi inancıyla uzaktan

yakından alakası olmayan ve çoğunluğu ilahiyatçılardan oluşan Sünni din insanlarının ağırlıkta olduğu bir komite tarafından bir Alevilik ansiklopedisi hazırlanmakta, kimliksizleştirmeye yönelik kurgusal sempozyumlar gerçekleştirilmekte ve Aleviliğin ruhuna, inanç geleneğine ve pratiklerine tamamen zıt, para ödüllü deyiş, muharremiye ve benzeri okuma yarışmaları düzenlenmektedir. Alevilerin ve Aleviliğin değerlerine ters düşen bir anlayışla faaliyette bulunan Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının ödeneğinin 1 liraya düşürülerek faaliyetlerinin sonlandırılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınız oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
12	18.69	01	06.07	3.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Türkiye’de kaderlerine terk edilmiş yüzlerce, hatta binlerce tarihî kilise ve manastır bakımsızlıktan veya defincilerin saldırıları nedeniyle yıkıldı veya yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu kiliselerden bazıları ahıra dönüştürüldü veya depo olarak kullanıldı. Özel mülkiyete geçmiş olup satılığa çıkarılan kiliseler de mevcut. Kilise ve manastırlar da diğer farklı din ve inançlara ait ibadet yerleri gibi kutsal ve aynı zamanda ülkenin ortak tarihî ve kültürel değerleridir. Bu nedenle, yıkılma tehlikesi altında bulunan söz konusu tarihî kilise ve manastırların korunması amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde ödenek ayrılmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
23	18.30	01	05.03	10.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Türkiye’nin kültürel zenginliği, farklı etnik grupların ve dillerin bir arada yaşamasıyla şekillenmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde Kürtçe ve diğer yerel dillerde tiyatro, müzik ve sinema gibi sanatsal faaliyetlerin desteklenmesi ve dillerin yaşatılması, öğretilmesi için faaliyet gösteren enstitü ve eğitim kurumlarına bütçe desteği sağlanmalıdır.

Kürtçe başta olmak üzere, tüm dillerde yapılan sanatsal faaliyetlerin desteklenmesi kültürel mirasımızın gelecek nesillere aktarılması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde yerel dillerde sanata ayrılacak kaynakların artırılması ve bu kaynakların etkin kullanımı için gerekli adımların atılması elzemdir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIğI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
48	18.34	01	05.04	10.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; önergemiz şu: Turizmle ilgili, turizm gelirlerimiz aısından önümüzdeki dönemin daha sıkıntılı olacağını ben konuşmamda zaten ifade etmişim. Dolayısıyla, hangi alanlarda daha zayıfsak o alanların biraz daha üzerine eğilmemiz gerekir diye düşünüyorum. Mesela, Seyahat ve Turizm Gelişmişlik Endeksi'ne baktığımızda değerli arkadaşlar, burada özellikle çevresel sürdürülebilirlik, insan kaynakları, güvenlik, açıklık, hizmet altyapısı konularında diğer alanlara göre daha da kötüyüz. Yani dolayısıyla bu alanlara biraz daha yüklenilmesi gerekiyor. Burada, yine, işte, fiyat rekabeti endeks değerinde durumumuz iyi, onu da zaten ifade ettik, işte o yüzden kişi başına harcama düşüyor. Sayın Bakan, bu arada, gecelik ortalama harcama da çok düşüyor, reel olarak çok ciddi düşüyor. Yani en son 2004'ün Q3'ünde zaten 95 dolar gelmiş, sizin bir 100 dolar açıklamanız var ama TÜİK'in rakamı 95 dolar.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Hayır, o, yabancı...

ERHAN USTA (Samsun) - Ben toplamından söylüyorum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Gurbetçiyi dâhil ediyorsun, ortalama değil.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, anladım... Sayın Bakanım, fark etmez. Şimdi, aynı şeyi aynı şeyle mukayese ediyoruz. Yani bu, 2013 yılında 94 dolar olan şey arkadaşlar, on bir yıl aradan sonra 95 dolar; buna "yükseldi" diyebilir miyiz? Arada, o dönemde dolar cinsinden yüzde 30 enflasyon var. Dolayısıyla yüzde 24'lük burada geriye gidiş var.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Yabancı veri ile yabancı turist verisini kıyaslayacaksın. Senin turist olarak aldığı yabancı gelirin; gurbetçiyi ortalamaya alırsan doğru bir sonuca ulaşmazsın. Yabancı turist gelirinin karşılaştırmasını yaparsan doğru bir veriye ulaşırsın.

ERHAN USTA (Samsun) - TÜİK'in açıkladığı bu.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - İkisini de açıklıyor, sen hangisi işine gelirse...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, olur mu efendim öyle bir şey ya. Buyurun işte, verisi burada.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Ben nereden alıyorum, ben de TÜİK'ten alıyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, bu, yabancı turist... Hayır, olur mu Sayın Bakan, yabancı çıkışlar...

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye... Meramını iletisin, ondan sonra şey yapacağız.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, bir saniye... Teknik bir şey...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Hangi çıkış üzerinde alıyor?

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır efendim, bu, yabancı çıkışlar. Bakın, ben şimdi size bunun kâğıdını vereceğim, yabancı çıkış üzerinden alıyor. Vallahi, sizin rakamınız ne, rakamı bilmiyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - TÜİK rakamlarını sürekli yalanlıyordunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bakın, arkadaşlar, yıllarca ben bu işi yaptım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) - Toparlayacağım ama Sayın Bakan, şimdi sanki ben yanlış bilgi veriyormuşum algısı oluşturuyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ya, tamam, Komisyon takdir etsin Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, şimdi, o zaman olay şu: Bu, Türkiye İstatistik Kurumunun istatistik alt şeyinde. Yurt dışına çıkışlar, yabancı ziyaretçilerin çıkışları anketle belirlenir. Arkadaşlar, ne kadar para harcandı hususu... Bilmeyen varsa öğreteyim, tamam mı... Bu, anketle belirlenir, oradaki şey bu. Bu, yabancı turistler aısından da... İşte TÜİK rakamı burada, "95 dolar." diyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Siz hangisine bakıyorsunuz, parayı kim ödüyor?

ERHAN USTA (Samsun) - Bu rakam fark etmez, isterse şey olsun, problem değişmiyor. Bu rakam 2013 yılında 94 dolar değerli arkadaşlar, arada yüzde 30 enflasyon var o günden bugüne, dolar enflasyonu var. O günkü dolarla şimdiki dolar aynı mı? Şimdi, bunu niye

söylüyorum? Bakın, aslında ben sizin için bir şey söylüyorum da siz inat ediyorsunuz, bunu kendi performansınız olarak anlıyorsunuz. Bu işlere uzun vadeli bakmamız gerekir. Zayıf olduğumuz alanlar var, oranın üzerine yüklenilsin diye de size bir ödenek teklif edeceğiz ama... Tabii, her şeye sizin... Biz yine de teklifimizi yapalım Sayın Başkan. Turizm bölgesinin çevresel sürdürülebilirlik, güvenlik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi okuduk Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - ...ulusal kaynakların açıklık ve hizmet altyapısı açısından geliştirilmesi için bütçesine 10 milyar lira ödenek artırılmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
48	18.36	01	05.02	5.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş..

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Başkan.

Biz de -konuşmamda da söylediğim gibi- Adana'da turizm açısından yatırım olan çok bölge olduğunu görüyoruz ve oraya yatırım istiyoruz. Onun için ek 5 milyar TL'lik bir bütçeyle önergeyi oylarınıza sunuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
48	18.36	01	05.02	5.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş

Adana

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Konuşmam esnasında Samsun'un turizm potansiyelini, işte, doğa, kültür, tarih, termal, deniz; onları anlatmıştım. Tabii, ete kemiğe büründürmek için de bunu bir önergeyle desteklemek istedik. Yalnız tek bir rakam daha vereceğim: Bakın, Türkiye'ye 2023 yılında 57 milyon ziyaretçi geliyor, misafir geliyor; bunun sadece 159 bini Samsun'a geliyor yani yüzde 0,27. Oysa Samsun'un mesela nüfustan aldığı pay 1,61; işte, milli gelirden aldığı pay çok daha yüksek ama yabancı turistten aldığı pay 0,27. Bunun artırılması için para harcanması gerekiyor. Bu anlamda, Samsun'u desteklemek için, turizm potansiyelini harekete geçirmek amacıyla 5 milyar lira ödenek ilavesi öngörüyoruz. Orada yerel idarelere de aktarılması öngörüyoruz bunun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Sayın Aksu, siz de önerge verecektiniz, ne oldu?

ERSAN AKSU (Samsun) - Her şeyi takip ettim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim, vermiyor musun, vaz mı geçtiniz?

ERSAN AKSU (Samsun) - Sayın Bakanım, önerge verecektim ama düşündüm, sonra vazgeçtim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neyle alakalıydı önergeniz? Tanıtımla mı alakalıydı?

ERSAN AKSU (Samsun) - Sayın Başkanım, ben Erhan Bey'in önergesine de "hayır" oyu kullanmadım. Sayın Bakanım, Samsun'un tanıtımı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Samsun'un tanıtımıyla alakalı bir derdiniz mi var Sayın Aksu?

ERSAN AKSU (Samsun) - Ben de Samsun Milletvekiliyim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, ben tarafsızım yani.

ERHAN USTA (Samsun) - Ersan Bey "evet" kullanmış mı, ona bakacağım ben.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Samsun'un tanıtımıyla alakalı bir şey mi ima ediyorsunuz, ne ima ediyorsunuz?

ERSAN AKSU (Samsun) - Samsun'u destekliyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim?

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, ben tekririmüzakere istiyorum bu önerge açısından. Ersan Bey orada biraz kulis yaparsa biz bu önergeyi geçiririz, Samsun'a 5 milyar göndeririz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Usta, bir saniye durun... Alan Başkanlığı meselesi de var orada, o konuyu inşallah önümüzdeki dönem hep beraber çözeriz.

Şimdi, tanıtımla alakalı dikkat çekti, Sayın Bakanım, arkadaşlar Samsun'la alakalı önerge hazırlığı yapmış fakat son dakika vazgeçmişler. Buradan ilgili arkadaşlara duyurumuzu yapıyoruz, arkadan bakıyorlar bana.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, ben de Uşak için hazırlayacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hazırla canım, bize hazırlığa bir şey demiyoruz da ben alacağım önergeyi.

ERHAN USTA (Samsun) - Biz hazırladık; madem öyle hazırı var, bari bütçe versinler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dolayısıyla, tanıtımla alakalı dikkatinizi çekiyoruz değerli bürokrat arkadaşlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sunduk zaten; o, geçti.

(AK PARTİ ve CHP sıralarından "Oyladık." sesleri)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oyladık, bir daha oyladık; ikinci defa gene gitti. Bu kadar konuştuk, ikna edemedim ben de.

Şimdi, Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Kültür ve Turizm Bakanlığının 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Kültür ve Turizm Bakanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2025 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
57	71.33	02	05.04	1.000.000.000

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkes Taş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim Başkanım.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığını çok önemli buluyoruz. Yurt dışındaki Türklerle bağın kuvvetlendirilmesi, özellikle orada kültür ataşelerimiz olan bilim adamları, sanatçılarla daha fazla etkinlik yapmak, hem onların bunlara aidiyetinin sağlanması hem de onlardan faydalanmak adına bütçeye ek 1 milyar TL'lik ödenek önergesi sunuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vakıflar Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Atatürk Araştırma Merkezinin bütçesini okutuyorum:

(Atatürk Araştırma Merkezinin 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Atatürk Araştırma Merkezinin 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Atatürk Kültür Merkezinin bütçesini okutuyorum:

(Atatürk Kültür Merkezinin 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Atatürk Kültür Merkezinin 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk Dil Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türk Dil Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Türk Dil Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk Tarih Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türk Tarih Kurumunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Türk Tarih Kurumunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kapadokya Alan Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Kapadokya Alan Başkanlığının 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabımı okutuyorum:

(Kapadokya Alan Başkanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Uludağ Alan Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Uludağ Alan Başkanlığının 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Uludağ Alan Başkanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2025 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Gündemimizdeki kamu kurumlarının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporunu görüşmek üzere 25 Kasım Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.20